

STYCZEŃ 2025

FOT. PAWEŁ DROZDOWICZ

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

URZĄD MIEJSKI W WIELENIU

ul. Kościuszki 34, 64-730 Wielń

67 256 11 70

wielen_um@wokiss.pl

www.wielen.pl

OPRACOWANIE POWSTAŁO
WE WSPÓŁPRACY Z FUNDACJĄ
"PARTNERZY DLA SAMORZĄDU"

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

SPIS TREŚCI

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	5
1.1. Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju	5
1.2. Główne bariery rozwojowe – słabe strony	8
1.3. Główne szanse rozwojowe.....	11
1.4. Wewnętrzne potencjały i silne strony.....	12
2. ANALIZA POTRZEBY PODNIESIENIA POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO GMINY WIELEŃ W ASPEKcie TWORZENIA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI KULTURY I TURYSTYKI, PRZY WŁĄCZENIU ORGANIZACJI SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO	14
2.1. Wstęp	14
2.2. Potencjał endogeniczny Gminy w aspekcie tworzenia warunków dla rozwoju kultury i turystyki	16
3. CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ ORAZ OCZEKIWANE REZULTATY	25
3.1. Struktura Strategii	25
3.2. Wizja rozwoju Gminy	26
3.3. Cele strategiczne	27
3.4. Cele szczegółowe i kierunki działań	29
3.5. Charakterystyka celów szczegółowych	32
3.6. Projekty kluczowe, w tym projekty możliwe do sfinansowania przy wsparciu środków Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027	50
3.7. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu powiązane z realizacją Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW)	61
4. OPIS PROCESU ZAANGAŻOWANIA PARTNERÓW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH W PRACACH NAD PRZYGOTOWANIEM I WDRAŻANIEM STRATEGII TERYTORIALNEJ.....	68
5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY WIELEŃ ORAZ REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE.....	71
5.1. Terytorialny wymiar polityki rozwoju	71
5.2. Elementy przestrzenne w strategii rozwoju Gminy Wieleń.....	72
5.3. Istota modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	73
5.4. Kluczowe uwarunkowania rozwoju przestrzennego Gminy Wieleń.....	73
5.5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Wieleń	93

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

5.6.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Wieleń.....	115
5.7.	Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Wieleń.....	157
6.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI) OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	170
6.1.	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego – Wielkopolska 2030	170
6.2.	Obszary strategicznej interwencji (OSI) - wojewódzkie	172
7.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	180
7.1.	Wdrażanie zapisów Strategii	180
7.2.	Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii	181
7.3.	Monitoring realizacji Strategii	182
7.4.	Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii.....	184
7.5.	Aktualizacja zapisów Strategii	186
8.	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH.....	188
9.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	189
9.1.	Ramy finansowe realizacji strategii.....	189
9.2.	Źródła finansowania strategii.....	192

Szanowni Państwo,

Latem 2024 roku samorząd Gminy Wieleń podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania nowego kompletnego dokumentu planistycznego - Strategii Rozwoju Gminy Wieleń na lata 2025-2034.

Do współpracy w realizacji tego projektu strategicznego zaprosiliśmy zespół ekspertów z Fundacji „Partnerzy dla Samorządu” w Poznaniu.

Prace nad Strategią zostały poprzedzone opracowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wieleń”, której celem było uzyskanie kompleksowego wglądu w sytuację Gminy na przedmiotowych płaszczyznach.

Diagnoza prezentuje również trendy rozwojowe, stanowiąc podstawę do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy.

W oparciu o przeprowadzoną Diagnozę, w wyniku szczegółowych konsultacji społecznych (wywiady z opiniotwórczymi mieszkańcami Gminy, spotkania, dyskusje, sondaże ankietowe), została sformułowana strategia wskazująca pożądany stan docelowy Gminy Wieleń, cele rozwojowe oraz sposoby ich osiągnięcia.

Niniejszy program strategiczny opiera się na faktycznym stanie zasobów Gminy, stanowiąc kontynuację wieloletniego procesu jego rozwoju.

Wytyczne w tym celu plany realizacyjne będą prawdopodobnie modyfikowane w związku ze zmieniającymi się na przestrzeni lat warunkami wewnętrznymi i zewnętrznymi, lecz zawsze powinny trzymać się głównych kierunków rozwoju Gminy Wieleń, to jest dążenia do zapewnienia mieszkańcom możliwości nauki, pracy i odpoczynku w bezpiecznej, proekologicznej oraz zintegrowanej wspólnocie lokalnej.

Za powstanie tego dokumentu składam serdeczne podziękowania wszystkim mieszkańcom Gminy Wieleń, którzy uczestniczyli w pracach nad Strategią.

Elżbieta Rybarczyk

Burmistrz Wieleń

FOT. LIWIA KUŹMAR

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

W dokumencie „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wieleń” zaprezentowano kompleksową diagnozę samorządu na tle powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego, Polski i wybranych gmin. Jedną ze składowych diagnozy stanowi prezentacja wyników sondażowych badań ankietowych, prowadzonych wśród mieszkańców Gminy (gospodarstwa domowe). Zaprezentowano również wyniki wywiadów, przeprowadzonych z opiniotwórczymi mieszkańcami - przedstawicielami środowisk i grup społecznych oraz organizacji i instytucji (przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Wieleniu i jednostek gminnych, radni, sołtysi, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji publicznych).

Poniżej zaprezentowano **wnioski końcowe**, wynikające z przeprowadzonej diagnozy Gminy Wieleń (w dalszej części dokumentu zwanej także zamiennie Gminą) w **układzie zgodnym z rekomendacjami poradnika, opublikowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej** ¹. Jest to podsumowanie obecnej sytuacji Gminy, a jednocześnie wstęp do określenia perspektyw jej rozwoju.

WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE
UWARUNKOWANIA ROZWOJU

GŁÓWNE BARIERY ROZWOJOWE -
SŁABE STRONY

GŁÓWNE SZANSE ROZWOJOWE

WEWNĘTRZNE POTENCJAŁY
I SILNE STRONY

1.1. Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

W wyniku przeprowadzenia pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej zidentyfikowano następujące **najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju**, które w największym stopniu determinują poziom jakości życia mieszkańców oraz wpływają na perspektywy rozwojowe Gminy:

¹ Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny – MFIPR, 2021 rok

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Wartość ogólnego wskaźnika rozwoju Gminy Wieleń² na tle grupy porównawczej świadczy o **niekorzystnej ogólnej sytuacji gminy**. To samo można powiedzieć w kontekście 2 wymiarów funkcjonowania gminy: **gospodarczego i społecznego**.
- W ramach gospodarczego wymiaru funkcjonowania gminy w 2022 roku zanotowano **ujemną dynamikę zmian**. Fakt ten świadczy o pogarszającej się **sytuacji gminy w tym wymiarze**.
- Dodatnią dynamikę zmian (poprawa sytuacji) zanotowano w 2022 roku w wymiarze społecznym, co świadczy o **poprawiającej się sytuacji gminy**.
- W ramach wymiaru środowiskowego nie zanotowano w 2022 roku zmian, co świadczy o utrzymującej się **korzystnej sytuacji gminy w tym wymiarze**.
- **Zaledwie w 3 z 12³ obszarów** funkcjonowania gminy w analizowanym okresie sytuacja była korzystna – **zanotowano dodatnią wartość wskaźników syntetycznych**.
- **W 9 z 12 obszarów** funkcjonowania gminy w analizowanym okresie sytuacja była niekorzystna – **zanotowano ujemną wartość wskaźników syntetycznych**.
- **W 5 obszarach** nastąpił **wzrost dynamiki** rozwoju gminy - **sytuacja uległa poprawie**.
- W pozostałych **7 obszarach** (z 12) nastąpił **spadek** dynamiki rozwoju gminy - **sytuacja uległa pogorszeniu**.
- W opinii mieszkańców, **Gmina stanowi atrakcyjne i bezpieczne miejsce do zamieszkania i wypoczynku dla seniorów i rodzin z dziećmi, ceniących sobie spokój, ciszę oraz kontakt z naturą** (duża lesistość, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, Puszcza Notecka, 10 jezior, 4 rzeki, w tym rzeka Noteć).
- Mieszkańcy cenią sobie w szczególności: **walory przyrodnicze, bliskość i dostępność obiektów oraz usług, jak również spokój i poczucie bezpieczeństwa**.
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego określają następujące obszary gminy:
 - **północny** - wsie: Gieczyniek, Dębogóra, Dzierżążno Wielkie, Dzierżążno Małe, Kocień Wielki i Kuźniczka. Poza sołectwami Dzierżążno Małe, Kocień Wielki i Gulcz. Zabudowa wsi ma charakter zwarty, o dobrej dostępności komunikacyjnej.
 - **południowy** - charakteryzuje się równoleżnikowym rozmieszczeniem osad wzdłuż północnej i południowej krawędzi doliny rzeki Noteci oraz wzdłuż doliny rzeki Miały. Północna zabudowa, wzdłuż Noteci, wsi Herbutowo, Marianowo, Kałudek, Folsztyn i Nowe Dwory stanowi zabudowę pasmową o charakterze rzędówki, związanej z gospodarczym wykorzystaniem łąk nadnoteckich. Po południowej stronie, jednostki osadnicze: Wrzeszczyna, Rosko i Gulcz mają charakter skoncentrowany.

² Głównym punktem odniesienia analizy jest średnia z grupy porównawczej, przyjęta jako wartość charakteryzująca całą grupę jednostek o zbliżonej charakterystyce funkcjonalnej i uwarunkowaniach rozwojowych. **Ogólny syntetyczny wskaźnik rozwoju gminy obrazuje poziom rozwoju gminy na tle grupy porównawczej** i obliczany jest jako średnia ze wskaźników syntetycznych wszystkich 12 obszarów, składających się na **trzy wymiary** zrównoważonego rozwoju: **gospodarczego, społecznego i środowiskowo-przestrzennego**. Szczegółowo przedstawione zostało to w dokumencie: „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wieleń”.

³ Obszary szczegółowo opisane zostały w dokumencie: „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wieleń”.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Gmina cechuje się małym stopieniem zagrożenia środowiska przyrodniczego. Fakt ten wynika z nieznacznego zainwestowania obszarów oraz braku inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi.
- Obszary lasów w znacznej części stanowią obszary chronione, o ograniczonym znaczeniu gospodarczym. Zasoby leśne pozwalają jednak na ich wykorzystanie gospodarcze, co stanowi jedną z podstawowych funkcji w gminie.
- Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują tereny o niskiej przydatności rolniczej, rozczłonkowane, tworzące głównie enklawy śródlęsne. Przeważająca część terenów rolnych znajduje się na obszarach poddanych rygorom ochrony środowiska przyrodniczego.
- Zgodnie z brzmieniem obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego (SUiKZP), polityka przestrzenna gminy ukierunkowana jest na działania prowadzące do osiągnięcia celu podstawowego – wielofunkcyjnego rozwoju gospodarczego gminy w warunkach wysokich reżimów ochrony środowiska przyrodniczego, spełniającego zasadę zrównoważonego rozwoju. Ze względu na uwarunkowania, na obszarze gminy wyodrębnia się następujące strefy polityki przestrzennej:
 - **strefa przyrodnicza** - obejmuje przeważający obszar Gminy Wieleń, w którym wyodrębnia się takie formy chronionego krajobrazu, jak: Puszczy Noteckiej (obszar Natura 2000), Puszczy nad Drawą (obszar Natura 2000), Doliny Noteci (obszar Natura 2000), węzłowe obszary przyrodnicze doliny rzeki Noteci i Gulczanki – biocentra o znaczeniu międzynarodowym, strefę zalewową rzeki Noteci, stanowiącą równocześnie europejski korytarz ekologiczny, strefę ograniczonych przekształceń przyrodniczych wokół miasta Wielenia, obejmującą lasy wskazane do ochrony, pozostałe obszary wód otwartych, ekosystemy łąk i lasów.
 - **strefa gospodarcza** - obejmuje strefę gospodarki leśnej, strefę gospodarki rolnej, z wyodrębnieniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej bez ograniczeń dla gospodarki, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z ograniczeniami, które mogą wynikać z przepisów prawa miejscowego, ustalonych przez wojewodę wielkopolskiego dla obszarów chronionego krajobrazu; oznaczenie powyższych terenów zachowuje się zgodnie z dotychczasowym studium; wyznaczone obszary aktywizacji gospodarczej gminy predysponowane są do działalności usługowo-produkcyjnej.
 - **strefa usługowa** – obejmuje strefy wypoczynkowo-przyrodnicze, zlokalizowane w południowej części w dolinie rzeki Miały, w północnej części – w dolinie rzeki Dzierżążnej i Bukówki, strefę miejską – centrum usługowe gminy, potencjalną strefę obsługi turystyki wodnej i samochodowej w pradolinie rzeki Noteć, ze wskazaniem wsi Wrzeszczyna i Rosko – w rejonie drogi nr 181.
- W SUiKZP wskazano kierunki rozwoju sieci osadniczej gminy, które podzielono na:
 - **zabudowę mieszkaniową**, która może być realizowana na obszarze miasta, na terenach przeznaczonych na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz na obszarach wiejskich jako uzupełnienie istniejącej zabudowy zagrodowej.
 - **miejsca aktywizacji gospodarczej**, gdzie jako zasadę generalną przyjęto w studium przekształcenie byłych ośrodków produkcji oraz urzędzeń obsługi rolnictwa na cele działalności usługowo-wytwórczej.

- **turystykę i wypoczynek** – rozwój tych obszarów w gminie ma być prowadzony poprzez turystykę pobytową, kwalifikowalną lub agroturystykę.
- Gmina posiada bezpośredni dostęp do kolei, co zwiększa jej dostępność komunikacyjną i umożliwia dotarcie do wielu ośrodków miejskich w przyzwoitym czasie. **Bezpośredni dostęp do kolei w gminie jest dużą przewagą gminy i potencjałem dla jej dalszego rozwoju.**
- Gmina nie posiada bezpośredniego dostępu do dróg krajowych oraz dróg szybkiego ruchu, co **ogranicza jej potencjał rozwojowy.**
- Gminę tworzy miasto Wielień i 19 wsi sołeckich i jest to **powierzchniowo największa gmina województwa wielkopolskiego.**
- Największy odsetek firm na terenie gminy prowadzi działalność w ramach sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny i naprawy) oraz F (Budownictwo). Największe zmiany w analizowanej kwestii zaszły w zakresie zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych w sekcji budownictwo (wzrost o 76)
- Kluczowymi zagrożeniami dla gminy są: **depopulacja oraz zmiany klimatyczne.**

1.2. Główne bariery rozwojowe – słabe strony

W wyniku przeprowadzenia pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej zidentyfikowano następujące główne **bariery rozwojowe**, które negatywnie wpływają na dalsze perspektywy rozwojowe gminy:

- W 2022 roku **ujemne wartości wskaźnika syntetycznego** zaobserwować można było w 9 (z 12) obszarach funkcjonowania gminy:
 - Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki
 - Obszar 2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej
 - Obszar 4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)
 - Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury
 - Obszar 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy
 - Obszar 6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie
 - Obszar 8. Poziom bezpieczeństwa
 - Obszar 9. Sytuacja demograficzna
 - Obszar 10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna).
- W okresie 2018-2022 w **7 obszarach (z 12) nastąpił spadek dynamiki rozwoju gminy – sytuacja w tych obszarach pogorszyła się:**
 - Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki
 - Obszar 2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej
 - Obszar 3. Sytuacja materialna mieszkańców
 - Obszar 4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)
 - Obszar 8. Poziom bezpieczeństwa
 - Obszar 10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna)
 - Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru.
- Liczba mieszkańców gminy w latach 2012-2022 zmniejszyła się o 7,42% - spadek o 945 osób. W oparciu o powyższe dane można stwierdzić, że **w Gminie Wielień występuje zjawisko**

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

depopulacji – gmina znajduje się w wyraźnym trendzie spadkowym liczby mieszkańców. Głównymi przyczynami zmian są: przyrost naturalny oraz migracje.

- W latach 2012-2022 wartość wskaźnika przyrostu naturalnego dla gminy nieznacznie fluktuowała, jednak **tylko w 2014** przyjęła dodatnią wartość.
- **Saldo migracji** w Gminie Wielęń w latach 2012-2022 znacznie fluktuowało, notując w całym okresie ujemne wartości. Najlepsza sytuacja w tym zakresie została zanotowana w 2012 roku z wartością wskaźnika -23, a najgorsza w 2018 roku z wartością -86.
- **W latach 2017-2022 największy spadek udziału w ogólnej populacji gminy nastąpił w grupie wiekowej 25-34**, szczególnie ważnej z punktu widzenia gospodarki, rynku pracy i demografii.
- **W gminie nastąpiło zrównanie liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym.** Młodsza grupa wiekowa straciła przewagę liczebną w 2015 roku, co jest negatywnym przejawem sytuacji demograficznej gminy.
- **W 2013 roku nastąpiło zrównanie liczby mieszkańców gminy w wieku 20-24 i 60-64, szczególnie ważnej z punktu widzenia gospodarki i rynku pracy.** Od tego czasu obie grupy mieszkańców notują spadek, przy czym większa dynamika spadku zauważalna jest w grupie młodszej – sytuacja w tej grupie szybciej się pogarsza niż w grupie osób starszych.
- Największy wzrost udziału mieszkańców nastąpił w grupie wiekowej 70-79 (wzrost o 263 osoby). Niestety ten wzrost **nie został zamortyzowany przez analogiczne zmiany w grupach młodszych.** Największy spadek liczby mieszkańców zanotowano bowiem w grupie 25-34 (spadek o 572 osoby), co jest negatywną przesłanką.
- W odniesieniu do Gminy Wielęń zaprognozowano⁴, iż **w 2030 roku** populacja gminy wynosić będzie 10.927 mieszkańców, a więc **o 779 osób mniej** niż w 2023 roku (11.706). Z kolei **w 2040 roku** populacja gminy spadnie najprawdopodobniej do liczby 9.662, a więc **ok. dwa tysiące osób mniej niż obecnie.**
- Wg prognozy⁵ grupą mieszkańców, która skurczy się najbardziej, są osoby do 17 roku życia. Spadek populacji tej grupy w perspektywie do 2040 r. wynosi 40%. Grupą, która zyska najwięcej, są osoby w wieku 80+, których przybędzie w perspektywie do 2040 r. o 106%.
- **Największy spadek ilościowy (wartości absolutne) prognozowany jest dla grupy 18-44 (spadek o 1.260 osób).**
- W Gminie Wielęń obszar przedsiębiorczości rozwija się podobnie jak w jednostkach porównawczych, jednak **sam poziom przedsiębiorczości jest na niższym poziomie.**
- **W 2020 roku łączna liczba formularzy PIT-11 wystawiona przez lokalnych pracodawców wyniosła 4.083.** Jest to mniej niż łączna liczba formularzy PIT-11 wystawionych dla mieszkańców gminy (ok. 6,5 tys.). Fakt ten ukazuje, iż **na terenie gminy lokalni pracodawcy tworzą mniej miejsc pracy niż wynosi liczba mieszkańców gminy aktywnych zawodowo.**
- **Liczba formularzy wystawionych dla mieszkańców gminy, pracujących na jej terenie, wyniosła w 2020 roku 2.252 szt., natomiast 4.017 szt. formularzy PIT-11 wystawiono dla mieszkańców pracujących poza gminą.** Spadek o 203 szt. wystawionych formularzy

⁴ Prognoza ludności na lata 2023-2060, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2023

⁵ Ibidem

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

zanotowano w grupie osób pracujących poza gminą. **Z danych ponadto wynika, iż większość jej mieszkańców pracuje poza gminą.**

- Poziom bezrobocia w gminach powiatu systematycznie spada. Stopa bezrobocia w całym analizowanym okresie była na poziomie zbliżonym do sytuacji w kraju, lecz mniej korzystna niż w województwie i powiecie.
- Na terenie gminy brakuje szkoły branżowej I stopnia.
- W latach 2015-2020 nastąpił znaczący spadek liczby podatników w wieku do 26 lat, natomiast największy wzrost zanotowano w grupie wiekowej 45-54 oraz w najstarszej grupie mieszkańców (65+), co jest **negatywną sytuacją. Jednocześnie najstarsza grupa mieszkańców, stanowiąca 23,1% ogólnej liczby podatników, „wypracowuje” dochód w wysokości 18,2%,** czyli mniej niż stanowi jej udział. Potwierdzają to dane dotyczące wartości dochodów osiąganych przez **emerytów, którzy stanowiąc 30,7% podatników osiągają dochody w wysokości 23,5%,** co świadczy o relatywnie niskich świadczeniach emerytów w gminie.
- Wzrost liczby dzieci w wieku szkolnym jest niewątpliwie pozytywnym zjawiskiem, jednak spowodował on wzrost wydatków gminy na oświatę i wychowanie **o 74%** (rok 2021 do roku 2012); **w 2021 roku wyniosły one 12,3 mln zł.** Tylko część środków na utrzymanie szkół podstawowych jest otrzymywana w ramach subwencji, stąd większe obciążenie finansów samorządu.
- Wysokość wydatków z budżetu gminy na kulturę fizyczną, sport i rekreację jest niska. W 2022 roku wysokość wydatków z budżetu gminy na ten cel wyniosła ok. 681 tys. zł, co **daje wydatki rzędu ok. 57 zł na 1 mieszkańca.**
- Niższa od średniej dla województwa i kraju jest liczba lekarzy i dentystów pracujących według podstawowego miejsca pracy na 1.000 mieszkańców (dane powiatowe). Wartość wskaźnika w 2021 roku wyniosła 1,4, natomiast wartość dla województwa to 2, a kraju 2,3. **Pod tym względem sytuacja prezentuje się niekorzystnie.**
- Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej do kwoty dochodów bieżących w latach 2012-2022 zmniejszyła się o ok. 47% (rok 2022 do roku 2012). Najwyższą wartość wskaźnika zanotowano w 2016 roku (8,7%), natomiast najniższą w 2019 roku (1,4%), co jest **negatywną przesłanką, świadczącą o zmniejszającej się zdolności finansowej gminy.**
- **W latach 2012-2022 w gminie oddano do użytku łącznie 208 mieszkań.** Najwięcej oddano w roku 2013 (29 mieszkań) oraz w 2022 roku (33 mieszkania).
- Tempo wzrostu łącznej długości dróg gminnych i powiatowych jest wyższe niż w kraju i województwie jednak **tempo zmian jest niewystarczające,** aby w najbliższych latach dorównać do wartości wskaźnika notowanego dla tych jednostek porównawczych. Analiza jakościowa dróg (odsetek dróg o twardej nawierzchni) wypada jeszcze bardziej niekorzystnie – w całym okresie **notowano niemal trzykrotnie niższą wartość wskaźnika niż w kraju i województwie. Z drugiej strony fakt ten można łatwo wyjaśnić bardzo dużą powierzchnią gminy oraz jej wysoką lesistością.**
- W 2022 roku odsetek mieszkańców w gminie, korzystających z sieci kanalizacyjnej, wynosił 42%, natomiast w powiecie było to 62,4%. W województwie i kraju było to odpowiednio 59,2% i 51,2%.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Kluczowym deficytem jest **słaba zewnętrzna dostępność komunikacyjna Gminy** (dostęp do dróg szybkiego ruchu i autostrady), w tym **brak obwodnicy miasta**.
- **Dwugniazdowy układ miasta** jest barierą, która ogranicza potencjał rozwojowy gminy.
- Niezadowalający jest stan infrastruktury okołodrogowej.

1.3. Główne szanse rozwojowe

W wyniku przeprowadzenia pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej zidentyfikowano następujące **główne szanse rozwojowe**, wynikające ze zidentyfikowanych uwarunkowań, które będą kluczowym elementem koniecznym do wykorzystania przy definiowaniu celów rozwojowych gminy:

- Liczba podatników w wieku 27-44 lat, stanowiąca 31,9% ogólnej liczby podatników w gminie, **„wypracowuje” wartość dochodu na poziomie ok. 40%**, co ukazuje potencjał tej grupy wiekowej w zakresie aktywności ekonomicznej.
- W 2020 roku „wypracowano” w gminie rekordową wartość dochodu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w kwocie ok. 36,6 tys. zł. Jest to wartość niższa od tych zanotowanych w województwie (43,3 tys. zł), powiecie czarnkowsko-trzcianeckim (40,1 tys. zł) oraz kraju (40,7 tys. zł).
- **Najwyższą zaliczkę na podatek odprowadzają osoby prowadzące działalność gospodarczą w średniej kwocie ok. 14,6 tys. zł.** Ponadto grupa ta zanotowała najwyższą dynamikę zmian w analizowanym okresie. Podkreślić jednak należy, iż jest to grupa ilościowo znacznie mniejsza od grupy osób osiągających dochody ze stosunku pracy. Liczba podatników z działalności gospodarczej wynosiła w 2020 roku 548, natomiast liczba podatników ze stosunku pracy wynosiła 3.738, co stanowi ok. 14% liczby podatników ze stosunku pracy. **Konieczne jest wykorzystanie lokalnego potencjału do stymulowania bodźców rozwojowych w zakresie przedsiębiorczości, szczególnie wśród osób młodych.**
- W latach 2012-2022 **dochody bieżące budżetu gminy wzrosły o 110%** do kwoty ponad 76 mln zł w 2022 roku, natomiast **dochody majątkowe wzrosły o 112%**, do kwoty 7,9 mln zł.
- W latach 2012-2022 zanotowano **wzrost dochodów z tytułu udziału w PIT** o 6,5 mln zł, które stanowiły w 2022 roku 53% dochodów podatkowych gminy.
- Pomimo zanotowanego wzrostu liczby mieszkań w gminie w ostatnich latach, w porównaniu z województwem i krajem ich liczba w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców jest niższa, co wskazuje na **szanse na rozwój w tym zakresie**.
- Zmiany zachodzące w społeczeństwie w związku z epidemią COVID-19 m.in. w zakresie pracy zdalnej, ucieczki z dużych ośrodków miejskich, **powinny zostać wykorzystane do stymulowania jej rozwoju, w szczególności wśród młodych mieszkańców**.
- Gmina Wieleń postrzegana jest jako **atrakcyjne miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku**.
- **Możliwość pozyskania kolejnych środków pomocowych**, zwłaszcza w obliczu dostępności środków krajowych, środków unijnych z Krajowego Planu Odbudowy oraz w nowej unijnej perspektywie finansowej 2021-2027, stanowi szansę rozwojową.
- **Rozwojowi funkcji turystycznej gminy powinien towarzyszyć rozwój bazy noclegowej, gastronomicznej i handlowej.** Funkcja turystyczna stymulować będzie rozwój innych funkcji

usługowych jak i rozwój rolnictwa specjalistycznego: warzywnictwa i sadownictwa oraz hodowli inwentarza drobnego.

- **Aktywność zewnętrznych podmiotów i współpraca z nimi** pozwoli na **wykorzystanie potencjału turystycznego** gminy i dostępnej infrastruktury (żeglowność rzeki Noteć i szlaków kajakowych, gospodarstwa agroturystyczne oraz przedsiębiorcy branżowi).

1.4. Wewnętrzne potencjały i silne strony

W wyniku przeprowadzenia pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej zidentyfikowano następujące **wewnętrzne (endogenne) potencjały i silne strony**, których wykorzystanie w największym stopniu może przyczynić się do zauważalnego rozwoju gminy:

- W 2022 roku **dodatnią wartość wskaźnika syntetycznego** zaobserwować można w 3 (z 12) obszarach funkcjonowania gminy:
 - Obszar 3. Sytuacja materialna mieszkańców
 - Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru
 - Obszar 12. Lokalne środowisko przyrodnicze.
- W okresie 2018-2022 w 5 obszarach (z 12) **nastąpił wzrost dynamiki rozwoju gminy – sytuacja polepszyła się w tych obszarach:**
 - Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury
 - Obszar 6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie
 - Obszar 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy
 - Obszar 9. Sytuacja demograficzna
 - Obszar 12. Lokalne środowisko przyrodnicze.
- **Ponad 96% podmiotów gospodarczych to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób.** Te podmioty w głównej mierze stanowią o sile gospodarczej gminy. Na jej terenie funkcjonuje niewiele podmiotów zatrudniających więcej niż 9 osób (41 podmiotów). Warto jednak wskazać na stabilność funkcjonowania tych podmiotów – ich liczba w analizowanym okresie nie zmieniła się pomimo niestabilnej sytuacji gospodarczej.
- W gminie na 1.000 mieszkańców dostępnych było 3 łóżka szpitalnego, co jest wynikiem wyższym od średniej dla województwa wielkopolskiego (2,5 łóżka) i jednocześnie takim samym jak w kraju (3,1).
- Liczba podatników prowadzących działalność gospodarczą, stanowiąca 5,4% wszystkich podatników „wypracowuje” 20% ogólnej wartości dochodów. **Fakt ten potwierdza znaczący potencjał tkwiący w lokalnych firmach**, który został zahamowany przez pandemię.
- W latach 2015-2020 nastąpił **wzrost wartości nominalnej uzyskiwanych dochodów – suma dochodów dla całej populacji wzrosła o ok. 28%, co należy uznać za korzystną zmianę.**
- Liczba osób **korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej** w gminie systematycznie spada. W 2012 roku było to 1.396 osób, natomiast w 2022 roku już tylko 507 osób. Spadek w analizowanym okresie wyniósł -826 osób, czyli -59%. W oparciu o powyższe dane wnioskować można, że w gminie **poprawia się sytuacja materialna osób najbardziej potrzebujących.**
- W przeliczeniu na 1.000 mieszkańców w gminie funkcjonuje **podobna liczba organizacji pozarządowych**, jak w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, województwie, czy kraju. Fakt ten

obrazuje poziom zaangażowania mieszkańców gminy oraz ich gotowość do włączania się w życie gminy.

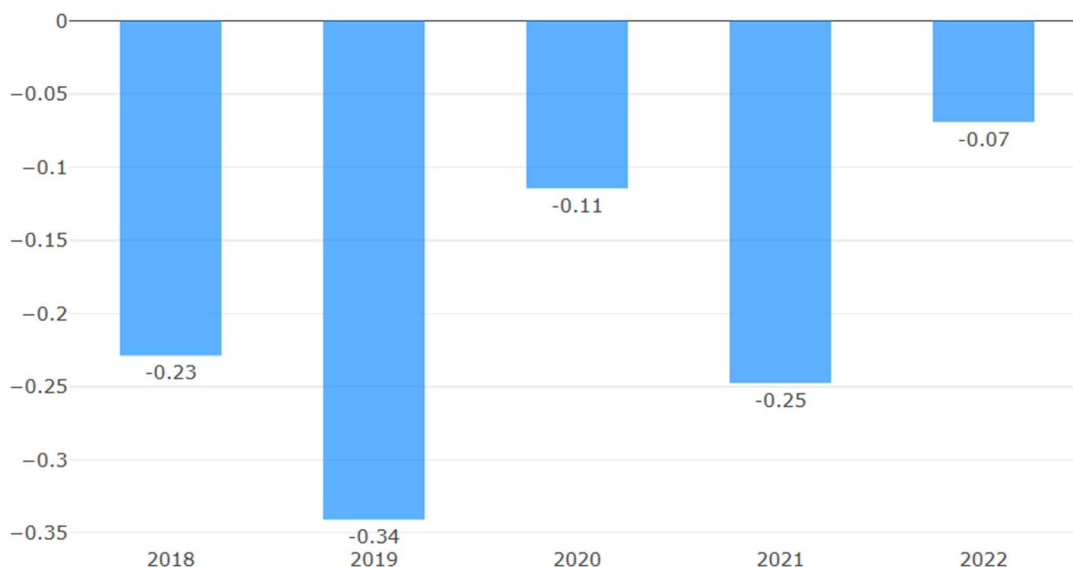
- W latach 2012-2022 w Gminie Wielęń wzrosła liczba porad lekarskich (27%), podobnie jak w pozostałych jednostkach porównawczych, jednak dynamika zmian odnotowana w gminie była najwyższa. Jak ukazują dane na Wykresie 42., w całym okresie notowano także w gminie wartości zbliżone do tych w powiecie oraz znacznie wyższe niż kraju i województwie. W 2022 roku w gminie wartość wskaźnika wyniosła 5.881, natomiast wartość dla województwa wynosiła 4.452, a dla powiatu aż 5.093. Biorąc pod uwagę powyższe wnioski stwierdzić należy, że **sytuacja w gminie w zakresie usług zdrowotnych prezentuje się korzystnie.**
- W Gminie Wielęń **96% powierzchni gminy objętych jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego**, co jest bardzo wysoką wartością. Sytuacja w Gminie w całym analizowanym okresie znacznie odbiegała od średniej dla powiatu (36,3%), województwa (24,6%) i kraju (39%). **Sytuacja w Gminie jest znacząco lepsza niż w jednostkach porównawczych.**

2. ANALIZA POTRZEBY PODNIESIENIA POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO GMINY WIELEŃ W ASPEKCIE TWORZENIA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI KULTURY I TURYSTYKI, PRZY WŁĄCZENIU ORGANIZACJI SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

2.1. Wstęp

Podniesienie endogenicznego potencjału Gminy Wieleń opiera się na wykorzystaniu specyficznych uwarunkowań Gminy - lokalnych potencjałów, do rozwoju i wzmacniania jej walorów endogenicznych, w tym kulturowych i turystycznych, zapewniając zrównoważony rozwój Gminy i regionu. Z danych statystycznych, przedstawionych w Rozdziale 1. *Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej* wynika, że ujemne wartości wskaźnika syntetycznego zaobserwować można było w 2022 roku w Obszarze 5. *Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury*, obejmującym m.in. usługi związane z kulturą w Gminie. Oznacza to, że sytuacja w gminie Wieleń była gorsza w porównaniu do średniej dla gmin z grupy porównawczej. Jednakże w okresie pięciu lat (2018-2022) nastąpił wzrost dynamiki rozwoju gminy Wieleń w Obszarze 5. To z kolei oznacza, że sytuacja ta poprawiła się w odniesieniu do gmin z grupy porównawczej. Poniżej, na wykresach, przedstawiono szczegółowe dane.

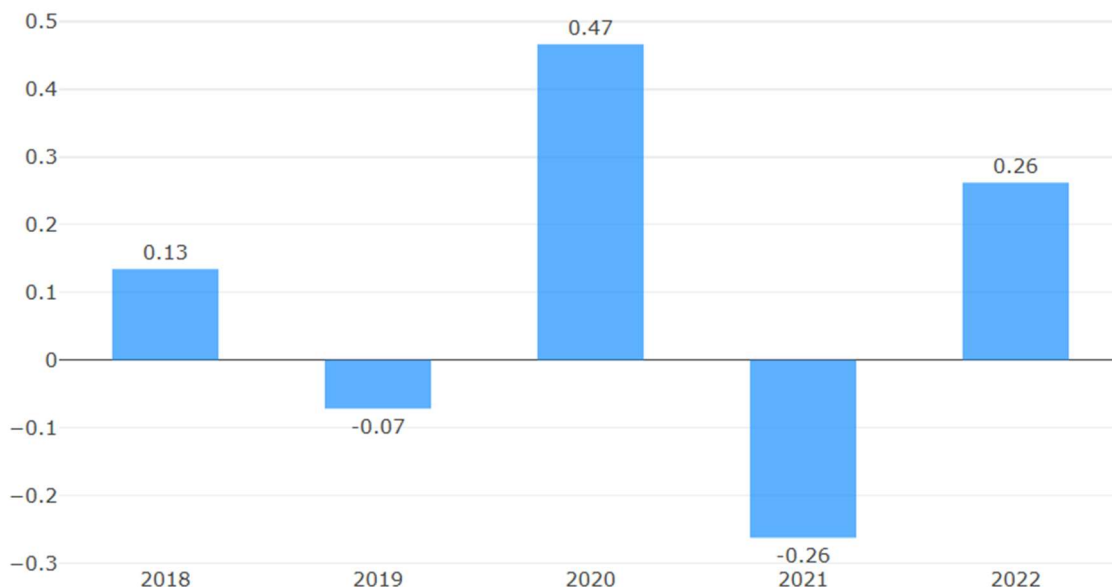
Wykres 1. Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury – wskaźnik syntetyczny

Źródło: gminy.monitorrozwoju.pl

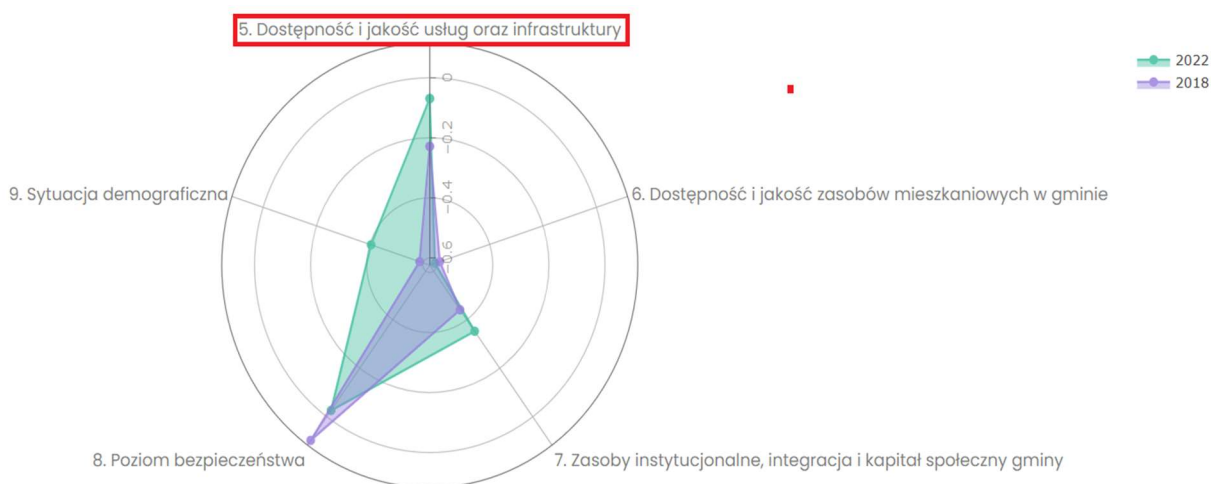
STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Wykres 2. Oferta usług związanych z kulturą, sportem i rekreacją – wskaźnik syntetyczny

Źródło: gminy.monitorrozwoju.pl

Wykres 3. Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury – dynamika rozwoju (2018-2022)

Źródło: gminy.monitorrozwoju.pl

Ponadto, w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców, w Gminie funkcjonuje podobna liczba organizacji pozarządowych, jak w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, województwie, czy kraju. Fakt ten obrazuje **poziom zaangażowania mieszkańców gminy oraz ich gotowość do włączania się w życie samorządu**.

Na obszarze **województwa wielkopolskiego Gminę Wieleń** zaliczono do **obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją**. Gminy te znajdują się w głównej mierze przy granicy regionu, a ich nagromadzenie obserwuje się zwłaszcza w jego wschodniej i północnej części. Jednym z kluczowych kierunków rozwoju Gminy jest zatem podjęcie dalszych działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury, a także turystyki i rekreacji.

2.2. Potencjał endogeniczny Gminy w aspekcie tworzenia warunków dla rozwoju kultury i turystyki

Główną intencją omawianych działań jest wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa. Wpłynie to zarówno na zmiany jakościowe w zakresie oferty kulturalnej, jak i na jej zauważalne rozszerzenie. Znacznie wzrośnie także atrakcyjność turystyczna i inwestycyjna Gminy oraz całego regionu. W analizie, oprócz **wyeksponowania wewnętrznego potencjału Gminy**, wykazano także **deficyty** oraz inne **ograniczenia** uniemożliwiające lub utrudniające realizację opisywanego kierunku rozwoju Gminy.

Podstawowa sieć osadnicza na obszarze obecnej gminy Wieleń ukształtowała się w XVII wieku i z niewielkimi zmianami przetrwała do obecnych czasów. Wskutek pierwszego rozbioru Polski, miasto i okolice włączone zostały do Prus. W latach 1887-1919 Wieleń był stolicą starostwa powiatowego. Po odzyskaniu niepodległości i Powstaniu Wielkopolskim Wieleń stał się miastem granicznym. Granica polsko-niemiecka biegła po Noteci; rzeka dzieliła miasto na niemiecką część północną i południową część polską. Cały Wieleń wrócił do Polski w 1945 r.

Teren gminy jest wyjątkowo urozmaicony i bogaty w walory przyrodniczo-krajobrazowe. Jest tu kilkanaście jezior i kilka rzek, wśród których najważniejsza jest Noteć. Lasy zajmują aż 67% powierzchni Gminy. Dużą część Gminy obejmuje Puszcza Notecka – największy (ok. 118 tys. ha) zwarty kompleks leśny na Nizinie Wielkopolskiej.

Teren obecnego Wielenia był zamieszkały – i to najprawdopodobniej bez przerwy – od mezolitu. Pierwszy gród istniał tu prawdopodobnie w VII-VIII w. Na początek XI wieku archeolodzy datują założenie grodu obronnego, o którym wspomina Jan Długosz. Czyni to przy okazji opisu walk Bolesława Krzywoustego nad Notecią w latach 1108-1109. Znacznie więcej wiadomo już o Wieleniu za panowania króla Kazimierza Wielkiego (1333-1370). Ten władca wybudował tu wspaniały zamek, który był jednym z ogniw łańcucha obronnego, osłaniającego Wielkopolskę od Pomorza. Z biegiem czasu wykształcił się przy nim ośrodek handlowy i osiedlali się przy nim rzemieślnicy, powstała osada, która stała się załążkiem miasta. Nie ma jednoznacznej odpowiedzi, kiedy otrzymała ona prawa miejskie. Badania historyczne wykazują, że stało się to najprawdopodobniej między 1331 a 1350 rokiem. W Wieleniu przyjęto, że pierwsza osada powstała w 1108 r., a prawa miejskie zostały na dane w 1348 r.

Tereny gminy Wieleń są znakomitym miejscem do wypoczynku, szczególnie turystyki aktywnej. Spotkamy tu wiele pięknych miejsc, **ciekawe zabytki**, czyste jeziora i niezwykle lasy. **Puszcza Notecka i Dolina Noteci urzekają krajobrazami i bogactwem przyrody.** Przez teren Gminy przebiega wiele tras i szlaków turystycznych. Przemierzając te trasy, można podziwiać bardzo ciekawe przyrodniczo miejsca oraz poznawać ich historię. Poniżej zaprezentowano kluczowe obiekty, tereny i obszary stanowiące o niewykorzystanym w pełni wewnętrznym potencjale Gminy dla rozwoju kultury i turystyki.

2.2.1. Kluczowe obiekty zabytkowe i kulturalne w Gminie

- Perły Ziemi Wieleńskiej – wiejskie kościoły i leśne kapliczki

Historia kościołów Ziemi Wieleńskiej sięga XII wieku, kiedy datowane jest założenie kościoła pw. św. Wojciecha. Z dziejami regionu związane są losy wielu polskich rodów szlacheckich i arystokratycznych

– Nałęczów Szamotulskich (od 1298 do 1469 r.), następnie Górków (do 1592 r.), Czarnkowskich (do 1631 r.), Kostków (do 1647 r.), Weyherów (do 1651 r.), Grudzińskich (do 1687 r.), Opalińskich (do 1699 r.) i Sapiehów (do 1789). W 1789 r. wdowa Joanna Sapieżyna sprzedała majątek Zygmuntowi Fryderykowi von Blankensee. Ostatnimi właścicielami majątku w latach 1855-1945 byli Schulenburgowie. Do 1515 r. dobra wieleńskie były własnością królewską oddawaną w lenno, 4 marca wykupił je za 10 tys. guldenów Łukasz Górka i stały się własnością dziedziczną. **Prawdziwymi perłami Ziemi Wieleńskiej są zabytki, a szczególnie kościoły, kaplice oraz kapliczki leśne i przydrożne.** Jest ich wiele, a każda ma swój niepowtarzalny urok. Należą do nich w szczególności:

- Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Matki Bożej i św. Michała Archanioła w Wieleniu - obecny kościół parafialny został fundowany w 1615 r. przez Zofię z Herburtów Czarnkowską na miejscu drewnianego kościoła (z co najmniej XV w.), który kasztelanowa nakazała rozebrać. Nowy, murowany z cegły kościół konsekrował sufragan poznański Jan Baykowski w 1632 r. Ufundowanie tak okazałego, murowanego kościoła odbierano jako chęć wyróżnienia wyznania rzymsko-katolickiego przez Zofię z Herburtów Czarnkowską (sama była też katoliczką) w dobie intensywnej działalności kolonizacyjnej w dolinie Noteci prowadzonej przez Czarnkowskich, w wyniku czego na ziemiach tych osiedliło się wielu protestantów, którzy budowali drewniane zbory. W XVII w. kościół podniesiono do rangi kolegiaty. Świątynia ma styl wczesnobarokowy. Główny ołtarz ufundowany przez ks. Łukasza Kilińskiego w 1637 roku, został wykonany przez snycerzy z Pelplina. Znajduje się w nim obraz Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, wzorowany na pelplińskim dziele Hermana Hana, drewniane figury świętych, Koronacja Maryi.
- Kaplica pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Wieleniu - znajduje się w Domu Pomocy Społecznej, prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Wieleniu. Została erygowana 16.12.1933 r., a poświęcona 9.10.1934 r. przez bpa Walentego Dymka. Ołtarz wyrzeźbił i ozłocił P. Pikusa z Szamotuł. W kaplicy znajdują się relikwie świętego abpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego oraz relikwie świętego Jana Pawła II.
- Kaplica pw. Matki Boskiej Różańcowej we Wrzeszczynie - zbudowana została w 1992 r. przez mieszkańców Wrzeszczyny, którzy wcześniej mieli 6 km do kościoła parafialnego w Wieleniu. Kaplicę poświęcił bp Zdzisław Fortuniak 3.07.1993 r.
- Kościół parafialny pw. św. Rocha w Wieleniu - świątynia została wybudowana w latach 1930-1932 jako zbór ewangelicko-unijny. Jest to budowla halowa wzniesiona z cegły i otynkowana. Fundatorem kościoła był hrabia von Schulenburg – właściciel dóbr wieleńskich. Świątynia przetrwała działania wojenne i nie została zniszczona, jednakże w 1945 r. stała bez opieki, w wyniku czego uległa częściowej dewastacji – uszkodzone zostały m.in. organy oraz napęd dzwonów (został zdemonstrowany i wraz z trzema dzwonami przewieziony do kościoła Wniebowzięcia Matki Bożej i Świętego Michała Archanioła w Wieleniu). W 1946 r. została przekazana parafii katolickiej, która zaczęła organizować się w ówczesnym Wieleniu Południowym. Poświęcenie kościoła pw. św. Rocha odbyło się 2 lutego 1946 r.
- Kościół pw. św. Piotra i Pawła Apostołów w Folsztynie - ta neogotycka świątynia stoi na wzgórzu, w centrum dość rozległej wsi, w otoczeniu dorodnych drzew. Ma strzelistą wieżę. Została wybudowana w latach 1869-1870 dla protestantów, od 22.04.1946 r. służy katolikom.
- Kościół pw. Matki Bożej Siewnej w Herburtowie - wybudowany w 1782 r. jako ewangelicki, poświęcony 19.01.1958 r. Budowniczym był Johann Schöneck z Górnicy. Obiekt jest konstrukcji

zrębowej, wzmocniony od zewnątrz konstrukcją szkieletową z drewnianych bali. Dach jest kryty gontami, bez wieży, wewnątrz strop belkowy, a ściany są obite boazerią. Empora zachodnia z organami. Ołtarz i ambona późnobarokowe. W ołtarzu znajduje się współczesna figura Matki Boskiej Siewnej. W pobliżu kościoła stoi drewniana dzwonnica z XX w. Obiekt był kilkakrotnie przebudowywany, m.in. w 1958 r. i w latach 90. XX w. (zlikwidowano wówczas empory boczne i wydzielono zakrystię).

- Kościół pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Nowych Dworach - drewniana świątynia, zbudowana w 1792 roku, była początkowo zborem wyznania ewangelicko-unijnego. Na kościół katolicki została wyświęcona 25.11.1945 r. Budowniczym był Johann Schöneck z Górnicy (jego dziełem jest też kościół w Herburtowie).
- Kaplica pw. św. Józefa w Kuźniczce - służy do celów sakralnych od 1900 r. – najpierw ewangelicka, poświęcona 5.05.1945 r.
- Kościół parafialny pw. Matki Bożej Różańcowej w Dzierżążnie Wielkim - zbudowany został w 1595 r. z fundacji właściciela wsi Piotra Czarnkowskiego dla parafii ewangelickiej, od 1945 r. katolicki (poświęcony 1 września). Niektórzy historycy twierdzą, że był on początkowo katolicki, a dopiero od XVII w. protestancki. Posiada konstrukcję szkieletową wypełnioną cegłą (mur pruski) z wieżą. Dach pokryty dachówkami, hełm wieży gontami. Wewnątrz stropy belkowe. Na jego wyposażenie składa się też wiele przedmiotów o wartości wręcz muzealnej. Najbardziej wartościowe są ambona z I poł. XVII w. oraz organy i kunsztowny świecznik z brązu (1855 r.). Ołtarz główny zmontowany współcześnie, ale z wykorzystaniem zabytkowych elementów, m.in. wczesnobarokowych uszaków. Na wieży znajduje się dzwon z 1608 r.
- Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Dzierżążnie Małym - ten niezwykle urody kościół stoi na placu w centralnym punkcie wsi. Niewiele brakowało, aby po dzielił on losy wielu innych ewangelickich świątyń, które po drugiej wojnie światowej przez długi czas stały opuszczone, gdyż Kościół katolicki nie spieszył się z ich przejęciem. W latach 50-tych we wsi pojawiła się ekipa budowlana z nakazem rozbiórki. Na szczęście miejscowa ludność postanowiła bronić kościoła. Podobno zbiegli się wszyscy mężczyźni z widłami i zmusili przyjezdnych do odwrotu. Wkrótce potem Kościół przejął świątynię, została ona poświęcona 4.08.1957 r. Kościół został ufundowany na początku XVII w. przez Stanisława Górkę. Nie wiadomo, czy pierwotnie był katolicki, czy protestancki.
- Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Gieczynku - pierwszy kościół w Gieczynku zbudowany został w 1606 r. Gruntownie przebudowano go w połowie XVIII w. Ołtarz główny i ambona pochodzą z początku XVII w. Dzwon został odlany w 1723 r. Ta wspiana i zabytkowa świątynia spłonęła w pożarze, który wybuchł 3 lutego 1986 roku, w nocy po święcie Matki Boskiej Gromnicznej. Żar był tak duży, że stopił się nawet zabytkowy dzwon na wieży. Odbudowa kościoła – według współczesnego projektu – zajęła mieszkańcom zaledwie pół roku! Pierwsza msza św. została w nim odprawiona na odpust 14 września 1986 roku, w surowym jeszcze wnętrzu. Wystrój kościoła zajęł jeszcze kilka lat mieszkańcom Gieczynka, którzy w tamtym okresie zasłynęli z pobożności i hojności.
- Kościół pw. św. Anny w Kocieniu Wielkim - ewangelicko-luterańską parafię założono w Kocieniu na początku XVII w. Należały do niej wsie: Mały Kocień, Usypisko, Kuźniczka, Kocieniec, Nowy Młyn, a jej filią był kościół w Folsztynie. Drewniany kościół istniał w Kocieniu już w 1611 r.

Obecna świątynia, o konstrukcji szkieletowej, wzniesiona została przez protestantów w 1843 r., za czasów pastora Edwarda Schmidta na miejscu starszego. Część kosztów budowy w wysokości 1500 marek pokryto z dobrowolnych składek wiernych. Kościół poświęcono 24.03.1844 r. Między 1904 a 1914 r. przeprowadzono gruntowny remont świątyni i przebudowano wieżę, wznosząc dwie ceglane kondygnacje. Kościół jest budowlą bez wyraźnych cech stylowych. Surową bryłę ożywia wieża. Bryła i rozwiązanie elewacji sytuują kościół w licznej grupie prowincjonalnych świątyń protestanckich, powstających w pierwszej połowie XIX w.

- Kościół parafialny pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Gulczu - początkowo funkcję kościoła pełniła kaplica pw. Chrystusa Króla, mieszcząca się w dawnym zajeździe. Do budowy kościoła parafialnego przystąpiono dopiero po II wojnie światowej. Budowniczymi byli mieszkańcy parafii, a wokół tego dzieła zjednoczył ich i pokierował ówczesny proboszcz Bernard Woltman. W Gulczu wydarzyła się rzecz niesłychana – w najtrudniejszym okresie stalinowskim, w latach 1950-53, wybudowano piękny kościół w stylu neoromańskim (wg projektu architekta Franciszka Morawskiego). Świątynia została konsekrowana 28.06.1953 r. przez ks. abpa Walentego Dymka.
- Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa w Rosku - pierwszy kościół w Rosku pw. Wszystkich Świętych był drewniany i został wybudowany w 1573 r. Konsekrował go w 1591 r. ks. bp Jakub Brzeźnicki, sufragan poznański. Kościół ten spłonął. Obecny kościół zbudowano z ciosanego kamienia w latach 1856-1858, w stylu neogotyckim. Był konsekrowany w roku ukończenia budowy przez abpa Leona Przybylskiego. Kościół jest jednonawowy z łukiem gotyckim między nawą a prezbiterium i stropem z belek oszalowanym deskami.
- Kaplica pw. Matki Bożej Różańcowej w Białej - kaplicę w Białej zbudowali mieszkańcy tej wioski w 1933 r. na wiejskim gruncie. Nie posiada ona określonego stylu. Biała wcześniej należała do parafii we Wronkach, po wybudowaniu kaplicy została przyłączona do Roska. Ciekawostką jest zrobiony z poroży ołtarz boczny poświęcony św. Hubertowi – patronowi leśników i myśliwych – jedyny taki w Archidiecezji Poznańskiej.
- Kościół pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Dębogórze - został wybudowany z czerwonej cegły w 1910 r. jako świątynia ewangelicka. Erygowany 15.05.1958 r. Na ołtarzu widnieje obraz przedstawiający Maryję z Jezusem. Okna zdobią witraże z początku XVII w. W wieży kościelnej mieści się dzwon z brązu z 1922 r., wykonany przez G. Ulricha.
- Kościół pw. św. Antoniego Padewskiego w Miałach - wybudowany w 1913 r., ma styl neogotycki. Kościół należy do parafii pw. św. Ignacego Loyoli w Pęckowie.
- Kościół pw. św. Moniki w Zielonowie - kościół zbudowano ok. 1915 r. na miejscu poprzedniego z 1878 r. dla protestantów. Poświęcony został w pierwszy dzień Bożego Narodzenia, 25.12.1945 roku i odtąd jest świątynią katolicką, należącą do parafii pw. Matki Bożej Różańcowej w Jędrzejewie. Wznosi się w centrum wsi, przy drodze. Jego wysoka wieża stanowi wyraźną dominantę na płaskim terenie.
- Kapliczka nad jeziorem Białym upamiętnia pobyt kardynała Karola Wojtyły na spływie kajakowym w tych stronach w lipcu 1977 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Pomnik Wdzięczności Ziemi Wieleńskiej, wybudowany na początku lat 20. XX wieku. Na tablicy umieszczona jest intencja: *Matce Boskiej wdzięczni za wyzwolenie w roku 1919 Obywatele Ziemi Wieleńskiej.*

➤ XIX wieczny budynek Ośrodka Kultury „Strzelnica”

Budynek to **historyczna siedziba Kurkowego Bractwa Strzeleckiego w Wieleniu**. Historyczny Dom Bractwa Kurkowego w Wieleniu powstał ok. roku 1850, natomiast historia samego Bractwa Kurkowego w Wieleniu sięga roku 1645, kiedy to nadano przywilej i statut cechu rycerskiego w Wieleniu. Od roku 1953, kiedy odbyło się ostatnie spotkanie bractwa wieleńskiego (władze PRL zakazały działalności bractw), do 1998 roku budynek popadał w ruinę. Staraniami ówczesnych władz samorządowych oraz grupy mieszkańców ziemi wieleńskiej społecznie przeprowadzono zbiórki pomocowe i doprowadzono do remontu obiektu.

Od 1998 roku w obiekcie swoją siedzibę posiadał Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury (obecnie Nadnoteckie Centrum Kultury). Poza pomieszczeniami biurowymi, w obiekcie znajdują się: **reprezentacyjna Sala Herbowa, kameralna Sala Kominkowa (z historycznym, zabytkowym kominkiem), hol i częściowo zagospodarowane poddasze na biuro, zaplecze socjalne oraz małe studio nagrań**. Dodatkowo w części podpiwniczonej znajduje się kotłownia olejowa. Obiekt ten jest nie tylko miejscem o znaczeniu historycznym, ale również nowoczesnym centrum kulturalnym, miejscem organizacji różnorodnych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych oraz artystycznych. Do czasu **zamknięcia obiektu ze względu na zły stan techniczny (2022 r.)**, w budynku swoją siedzibę miało Nadnoteckie Centrum Kultury w Wieleniu (wcześniej Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Wieleniu). **Obiekt pełnił funkcje kulturalno-edukacyjne. W budynku swoją działalność prowadziła również Wieleńska Orkiestra Dęta**. Swoje cykliczne spotkania miały również: **Kluby Seniora działające na terenie Gminy Wieleń, koło kombatanckie i „Związek Dzieci Wojny Koło Terenowe w Wieleniu”**. **Sala herbowa była świadkiem najważniejszych wydarzeń kulturalnych, ale i samorządowych gminy Wieleń. To tutaj odbywały się uroczyste inauguracyjne sesje Rady Miejskiej, spotkania władz gminy na szczeblu gminnym, krajowym i międzynarodowym.**

Od samego momentu powstania w 1850 r. Dom Bractwa Kurkowego był centrum podtrzymania i rozpowszechniania polskiej tradycji narodowej i państwowej. Był również miejscem wzmocnienia tożsamości lokalnej i regionalnej. Od ponownego uruchomienia "Strzelnicy" (nazwa Domu Bractwa) w obiekcie tym, z racji funkcjonowania Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury (obecnie Nadnoteckiego Centrum Kultury), w dalszym ciągu rozpowszechniano, poprzez różne działania kulturalne, czy edukacyjne, polskie tradycje narodowe i państwowe, czy też wzmacniano tożsamość lokalną i regionalną.

Aktualny stan techniczny budynku Ośrodka Kultury „Strzelnica” w Wieleniu wymaga pilnych prac remontowych i konserwatorskich, aby zapobiec jego dalszej degradacji i zapewnić bezpieczeństwo użytkowników. Wymiany lub remontu wymaga stolarka okienna, która jest zniszczona i nie spełnia już swojej funkcji izolacyjnej. Drewniane okna są w wielu miejscach wypaczone, co prowadzi do przeciągów i utraty ciepła, a także naraża wnętrze budynku na wilgoć, co w dłuższej perspektywie może przyczynić się do poważniejszych problemów strukturalnych. Fundamenty budynku, zwłaszcza w części północnej, są zawilgocone, co powoduje wnikanie wilgoci w ściany obiektu. Zawilgocenie fundamentów to poważny problem, ponieważ prowadzi do erozji materiałów budowlanych, osłabiając całą konstrukcję. Przechodząca na ściany wilgoć powoduje również uszkodzenia wewnętrznych tynków

oraz niszczenie dekoracyjnych elementów wnętrza, takich jak drewniane sufity i boazerie, w tym szczególnie cenne, zabytkowe herby znajdujące się w sali herbowej.

Z uwagi na **stan fundamentów oraz dachu, budynek został wyłączony z użytkowania w 2022 roku**. Taki stan rzeczy wymaga natychmiastowej interwencji, ponieważ bez odpowiednich działań budowlanych i konserwatorskich istnieje ryzyko, że unikalne dziedzictwo kulturowe związane z budynkiem „Strzelnicy”, w tym jego historyczna wartość, zostanie nieodwracalnie zniszczone. Ponadto, zawilgocenie fundamentów i ścian prowadzi do rozwoju pleśni i grzybów, co dodatkowo wpływa negatywnie na stan techniczny budynku oraz zdrowie przyszłych użytkowników.

➤ Wiejski Dom Kultury (WDK) w Rosku

Obiekt pełni kluczową **funkcję integracyjną** dla lokalnej społeczności, stając się **centrum życia kulturalnego i społecznego we wsi**. Dzięki swojej infrastrukturze i dostępności jest miejscem, w którym mieszkańcy, niezależnie od wieku, mogą spotykać się i uczestniczyć w różnorodnych wydarzeniach, takich jak **lokalne festyny, zebrania, spotkania towarzyskie, koncerty, czy warsztaty**. Organizowane w WDK zajęcia artystyczne, obrzędy i imprezy kulturalne, takie jak **warsztaty rękodzielnicze, dożynki, wieczory taneczne, czy spotkania klubów seniora**, sprzyjają wzmocnieniu więzi społecznych, rozwijają lokalną tożsamość oraz dają mieszkańcom przestrzeń do wspólnej wymiany doświadczeń. Obiekt **wspiera integrację międzypokoleniową**, angażując zarówno dzieci, młodzież, dorosłych, jak i seniorów do udziału w wydarzeniach, które jednocześnie kultywują tradycje i otwierają się na nowe formy aktywności. Dodatkowo pełni funkcję miejsca, w którym organizowane są działania edukacyjne i społeczne, takie jak szkolenia, spotkania informacyjne, czy zajęcia rekreacyjne, które przyczyniają się do podniesienia poziomu życia i aktywności mieszkańców.

Wiejski **Dom Kultury w Rosku nie tylko wspiera lokalne inicjatywy kulturalne, ale również promuje** włączenie społeczne, zapewniając przestrzeń dla osób, które mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym, umożliwiając im uczestnictwo w życiu wsi i integrację z lokalną społecznością. Dzięki tej wszechstronnej funkcji pełni on rolę ośrodka życia społecznego, wspierając rozwój wspólnoty i wzmacniając więzi między mieszkańcami Roska.

Aktualny stan techniczny budynku Wiejskiego Domu Kultury w Rosku wymaga pilnej modernizacji. Obiekt wykonany jest w technologii tradycyjnej murowanej, jednak jego obecny stan wskazuje na konieczność wykonania szeregu prac naprawczych. Przede wszystkim przecieka, kryty blachodachówką, dach, co prowadzi do dalszego zawilgocenia wnętrza budynku. Dodatkowo instalacja rynnowa, wykonana z PCV, również wymaga naprawy, ponieważ uszkodzone elementy opierzeń i rynien powodują niekontrolowany odpływ wody deszczowej, co zwiększa ryzyko zalania fundamentów. Brak odpowiedniej izolacji przeciwwilgociowej ścian zewnętrznych doprowadził do zawilgocenia fundamentów oraz ścian pomieszczeń piwnicznych. Wilgoć przenika mury, szczególnie te poniżej poziomu gruntu, co przyczynia się do rozwoju pleśni oraz pogarszania stanu materiałów budowlanych. Przeprowadzenie izolacji przeciwwilgociowej jest niezbędne, aby zapobiec dalszym zniszczeniom strukturalnym. Aktualny stan techniczny budynku Wiejskiego Domu Kultury w Rosku jest niezadowolający i wymaga przeprowadzenia szeroko zakrojonych prac remontowych i modernizacyjnych.

2.2.2. Kluczowe obszary i obiekty związane z turystyką i rekreacją w Gminie

➤ Tereny turystyczno-rekreacyjne Sołectwa Biała

Biała to miejscowość **położona w Puszczy Noteckiej**. Nazwa Biała pochodzi od ryb zwanych bielcami (rodzaj leszczy), od których roilo się niegdyś w jeziorze. W ten sposób nazwę wsi tłumaczą ustne przekazy. Naukowcy twierdzą, że nazwa pochodzi od gleby bielicowej, świecącej białymi, lotnymi piaskami lub od porostów (białych mchów). Liczebność sołectwa wynosi ok. 180 osób. Sołectwo składa się wyłącznie z **jednej miejscowości – Biała**. Miejscowość **położona jest nad jeziorem Białym**, którego powierzchnia sięga 108 ha. Na jeziorze znajdują się **dwie wyspy**. Dojazd do miejscowości odbywa się drogą asfaltową, którą okalają z dwóch stron lasy. Przez samą miejscowość przebiega droga z kostki brukowej. Widoczne są **zabudowania letniskowe**. Chodnik urządzony jest wyłącznie przez samo centrum, bezpośrednio przy drodze. Na pozostałych ulicach brakuje chodnika. Występujące oświetlenie uliczne to lampy sodowe; oświetlenie wymaga rozbudowy. Miejscowość składa się z zabudowań rodzimych – są to budynki jednorodzinne. Zabudowania zlokalizowane są w przeważającej części po obu stronach ulic – to miejscowość o układzie wielodrożnicowym z dwustronną zwartą zabudową. Liczne są również zabudowania letniskowe. Miejscowość wyposażona jest w sieć wodociągową. Odprowadzenie ścieków odbywa się do zbiorników bezodpływowych; są również nieliczne przydomowe systemy oczyszczania ścieków. **Brak jest linii światłowodowej i gazociągowej**.

W Białej pomieszczenia świetlicowe zlokalizowane są w budynku, w którym znajdują się pomieszczenia mieszkalne. Ogranicza to funkcjonalność tego obiektu. Obiekt jest wyposażony w zaplecze kuchenne. Wyposażenie świetlicy ocenia się jako bardzo dobre. Bezpośrednio przy budynku jest niewielki utwardzony teren. Determinuje to fakt, że **wszelkie uroczystości i spotkania dla mieszkańców** muszą się **odbywać na terenie przy plaży**. Teren ten został urządzony na potrzeby zarówno mieszkańców, jak i turystów. Znajduje się tam plac zabaw oraz boisko do piłki siatkowej. Są również urządzenia siłowni zewnętrznej oraz zaplecze socjalne. Plaża jest szeroka, a jezioro widoczne w pełni. W miejscowości znajduje się kościół pw. Matki Bożej Różańcowej, w którym znajduje się ołtarz pochodzący z 1932 roku. Przy kościele zlokalizowana jest dzwonnica i cmentarz. Ponadto na terenie miejscowości zlokalizowana jest kapliczka upamiętniająca wydarzenia historyczne, kiedy to mieszkańcy miejscowości zostali uratowani przez niemiecką rodzinę przed rozstrzelaniem przez Niemców.

W ramach Programu Wielkopolska Odnowa Wsi, w czerwcu 2022 roku opracowana i przyjęta została Strategia Rozwoju Sołectwa Biała w Gminie Wieleń na lata 2022-2026. W oparciu o analizę potencjału rozwojowego wsi przyjęto wizję rozwoju sołectwa, która brzmi: *„Biała staje się przyrodniczym krajobrazem wsi, gdzie żyje się zdrowo i aktywnie wypoczywa na łonie natury. **Zmodernizowana plaża i przestrzeń dookoła niej podniesie zadowolenie turystów, jak i mieszkańców**. Bardziej rozbudowana infrastruktura plaży i placu zabaw daje najmłodszym więcej radości i możliwości do aktywnie spędzonego czasu. Liczne gry, zabawy, warsztaty i imprezy plenerowe, organizowane dla mieszkańców i wczasowiczów, powodują rozwijanie ich pasji doświadczeń i zainteresowań”*. Do kluczowych planowanych przedsięwzięć rozwojowych ujętych w strategii zaliczyć można: stworzenie stałej oferty działań realizowanych na plaży w okresie wiosenno-letnim – kajaki, wspólne gotowanie potraw z grilla, porządkowanie plaży oraz poprawa funkcjonalności istniejącego terenu rekreacyjnego przy plaży, w tym montaż elementów rekreacyjnych, doposażenie istniejącego placu zabaw, postawienie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

przebieralni, doświetlenie, monitoring, budowa wiaty integracyjnej - miejsca spotkań, a także budowa boiska wielofunkcyjnego.

➤ Tereny turystyczno-rekreacyjne Sołectwa Dzierżążno Wielkie

W ramach Programu Wielkopolska Odnowa Wsi, we wrześniu 2024 roku opracowana i przyjęta została Strategia Rozwoju Sołectwa Dzierżążno Wielkie w Gminie Wieleń na lata 2024-2029. W oparciu o analizę potencjału rozwojowego wsi sformułowano następujące wnioski i rekomendacje:

- **Najsłabszym elementem sołectwa** w tym obszarze jest niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna i techniczna oraz zły stan świetlicy wiejskiej. Według mieszkańców świetlica wymaga remontu i doposażenia; jest to zadanie priorytetowe do realizacji. Ważną dla mieszkańców inwestycją jest zagospodarowanie brzegu jeziora, poprawa techniczna w obszarze turystyki i rekreacji wokół jeziora. Mieszkańcy zgłaszają również braki w infrastrukturze drogowej, przede wszystkim konieczność wybudowania chodników, ale również posadowienie nowych lamp oświetleniowych.

Rekomendacje: Realizacja inwestycji z zakresu doposażenia istniejącej infrastruktury społecznej niezbędnej do aktywności i odpoczynku mieszkańców. Współpraca z gminą w zakresie ewentualnych inwestycji z zakresu infrastruktury około drogowej.

- **Silną stroną jest różnorodność realizowanych wydarzeń**, jednak w ostatnim czasie aktywność mieszkańców spadła. Na ten obszar pozytywnie wpływa lokalizacja sołectwa i otaczająca przyroda – walory, jakimi są jezioro i lasy. Słabą stroną jest niedoinwestowany brzeg jeziora, gdzie infrastruktura turystyczna jest już przestarzała i wymaga remontów i wprowadzenia nowoczesnych rozwiązań, jezioro ma bowiem duży potencjał turystyczny.

Rekomendacje: Organizacja działań integracyjnych i oferta na spędzanie wolnego czasu dla wszystkich mieszkańców w celu integracji i aktywizacji. Pozyskiwanie środków na realizację projektów miękkich dla mieszkańców (w tym warsztaty, szkolenia, wyjazdy, kursy).

- **Dużą rolę odgrywają tu kultywowane tradycje, obchodzone uroczystości.** Obszar wzmacnia działalność Grupy Odnowy Wsi, a od niedawna nowego Koła Gospodyń Wiejskich, osłabia go niewystarczające wyposażenie świetlicy, brak środków na realizację projektów związanych z kultywowaniem tradycji.

Rekomendacje: Rekomenduje się organizację spotkań i imprez integrujących lokalną społeczność, organizację szkoleń dla mieszkańców, warsztatów mających na celu zainteresowanie młodzieży kultywowaniem tradycji lokalnych.

- **Mieszkańcy rozwijają tu agroturystykę**, jest też kilka drobnych działalności. Sołectwo promuje swoje walory, przez co jest odwiedzane przez turystów. Szansą na rozwój jest tu nowy inwestor, który da miejsca pracy. Odczuwalnym problemem jest odpływ ludzi młodych, którzy podążają za pracą.

Rekomendacje: Kursy i szkolenia z prowadzenia działalności gospodarczej i z pozyskiwania środków oraz promocja wsi.

Ponadto, określona została **wizja rozwoju** sołectwa, która brzmi: „*Sołectwo Dzierżążno przystankiem i ostoją*”. Jest to **przyszły obraz (wizerunek) wsi** w perspektywie najbliższych kilku lat, pokazujący jak powinna ona docelowo wyglądać i jakie funkcje spełniać.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Dzierżąžno Wielkie to malowniczo położona wieś **otoczona czystymi lasami**, w które obfitują w dary natury. **Centralnym punktem** tej urokliwej miejscowości **jest piękne jezioro**, które stanowi **serce letnich aktywności i relaksu**. Wzdłuż jego wschodniej części biegnie dróżka pieszo-rowerowa, prowadząca na taras widokowy **wbudowany w naturalne wzniesienie terenu**, z którego podziwiać można zapierające dech w piersiach widoki. Nowy, bezpieczny taras jest jednym z miejsc do relaksu i wytchnienia w otoczeniu pięknej przyrody. Na zrewitalizowanej plaży dostępne są atrakcyjne urządzenia do aktywnego spędzania czasu z dziećmi. Pomost stanowi granicę bezpiecznego brodzika, przy którym zamontowana jest zjeżdżalnia wodna.

Dla miłośników wakacji w formie campingu przygotowana jest **infrastruktura carawaningowa**, co sprawia, że jezioro w Dzierżąźnie jest **atrakcją turystyczną**. Z plaży dróżką parkową dojść można do **Amfiteatru**, który bywa nazywany „Mini Sopotem”. Ten urzekający urokiem obiekt to scena, przestrzeń do zabaw i tańca wraz z trybunami. W sąsiedztwie dostępna jest siłownia pod chmurką i bogato wyposażony duży plac zabaw młodszych użytkowników.

Cała **infrastruktura amfiteatru** sprzyja **integracji międzypokoleniowej i między sołeckiej**. Organizowane w tym miejscu letnie koncerty, festyny, konkursy wzmacniają więzi i ubogacają kulturową sferę życia w naszej miejscowości. W zimowy czas miejscem spotkań jest **nowoczesna sala wiejska**. Po gruntownym remoncie i termomodernizacji jest to funkcjonalne, przyjemne miejsce dla mieszkańców. Nowatorskie rozwiązania i ergonomiczne wyposażenie pozwalają na organizację warsztatów z szerokim wachlarzem tematycznym od kulinarnych po rękodzieło, spotkań tematycznych i wieczorków tanecznych. Wszystko to przyczynia się do bogatego życia kulturalnego mieszkańców wsi. Mieszkańcy dzięki dobrym drogom mogą szybko i bezpiecznie dotrzeć do pracy w sołectwie i pobliskich miejscowościach.

Do kluczowych planowanych przedsięwzięć rozwojowych ujętych w strategii zaliczyć można: termomodernizację świetlicy wiejskiej, remont poprawiający funkcjonalność świetlicy, zagospodarowanie terenu i poprawa estetyki wokół świetlicy wiejskiej, oświetlenie boiska i terenu wokół świetlicy, modernizację placu zabaw, budowę pomostów, modernizację boiska, budowę infrastruktury przy jeziorze dla turystów i letników (plac biwakowy), budowę drogi rowerowej, organizację cyklicznych imprez plenerowych (Dzień Dziecka, Witajcie Wakacje, Festyn Charytatywny), organizację kina plenerowego, organizację wycieczek rowerowych, a także organizację zajęć i wydarzeń sportowo-rekreacyjnych, skierowanych do różnych grup wiekowych w sołectwie i międzysołeckich.

3. CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ ORAZ OCZEKIWANE REZULTATY

3.1. Struktura Strategii

Opracowana Strategia jest dokumentem o logicznej strukturze. Najważniejszym, wyjściowym elementem jest **wizja rozwoju Gminy Wieleń**, która określa **pożądany przez mieszkańców obraz (wizerunek) gminy w perspektywie najbliższych kilkunastu lat**. Strategia jest zorganizowana na kilku poziomach - strukturą swoją przypomina piramidę, której wierzchołek stanowi wizja rozwoju. Następnie wyróżniono niższe poziomy planowania:

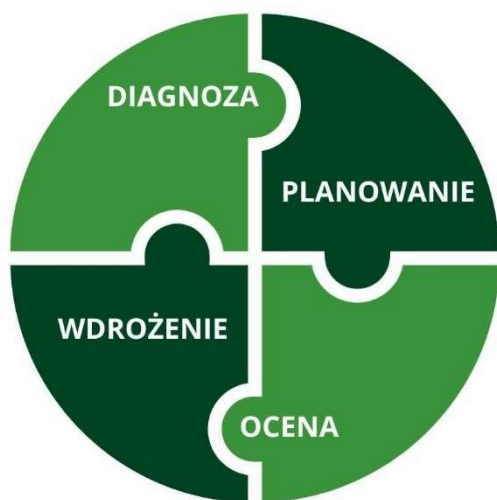
Rysunek 1. Układ strategii⁶

Następnym, po wizji rozwoju gminy, poziomem planowania są **cele strategiczne**. Definiują one pożądane kierunki rozwoju samorządu, pozwalając jednocześnie na zachowanie jasnego podziału strategii i grupowanie poszczególnych celów szczegółowych i kierunków działań. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jej wizji. Z kolei **cele szczegółowe** stanowią doprecyzowanie celów strategicznych - są definiowane na niższym poziomie w strukturze strategii i służą w dalszej kolejności sprecyzowaniu kierunków działań. **Kierunki działań**, w głównej mierze związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami działania samorządu, to rodzaje planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych i nieinwestycyjnych, przedstawione w ujęciu ogólnym, pozwalające osiągnąć cele szczegółowe.

W pracy nad wszystkimi powyższymi elementami strategii uwzględniono wymagania pryncypiów zarządzania strategicznego, które składa się z czterech zasadniczych faz działania:

⁶ Jeżeli nie wskazano inaczej, źródłem wszystkich rysunków i tabel w niniejszym dokumencie są opracowania własne.

Kluczowym elementem w przygotowaniu strategii rozwoju jest planowanie, ale

o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia i **poprzedzająca go kompleksowa diagnoza**. Ponieważ w rzeczywistości większość problemów, związanych z realizacją strategii, wynika najczęściej z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w przedstawionym dokumencie starano się stworzyć jak najbardziej przejrzysty schemat celów szczegółowych i kierunków działań, ułatwiający zrozumienie ich zasadności, a wynikających z kluczowych wniosków płynących z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy.

3.2. Wizja rozwoju Gminy

Wizja rozwoju gminy określa pożądany przez mieszkańców obraz (wizerunek) w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym „zdjęciem, fotografią” gminy, pokazującym, jak powinna ona docelowo wyglądać i jakie funkcje spełniać. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż przy tworzeniu wizji w pierwszej kolejności uwzględniono wewnętrzne uwarunkowania rozwoju, a także wewnętrzne potencjały i silne strony, które należy wykorzystać i rozwijać. Innymi słowy, **rozwój Gminy Wieleń budowany będzie na jego potencjałach i silnych stronach**. Równolegle niwelowane będą bariery rozwojowe samorządu – słabe strony.

W rezultacie przeprowadzonej diagnozy Gminy, badań ankietowych, wywiadów z opiniotwórczymi mieszkańcami gminy, przedsiębiorcami oraz konsultacji z szerokim gronem pracowników Urzędu Miejskiego, podległych jednostek, radnych i przedstawicieli innych instytucji, wypracowano następującą wizję rozwoju Gminy Wieleń:

GMINA WIELEŃ - „SERCE” PUSZCZY NOTECKIEJ, TO BOGATY W ZASOBY PRZYRODNICZE I KULTUROWE OŚRODEK MIEJSKO-WIEJSKI, ZAANGAŻOWANY W TWORZENIE ATMOSFERY PRZYJAZNEJ INNOWACJOM, PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYCE I AKTYWNEMU WYPOCZYNKOWI, Z NOWOCZESNĄ INFRASTRUKTURĄ ZAPEWNIĄCĄ BEZPIECZEŃSTWO. TO ATRAKCYJNE MIEJSCE DO ZAMIESZKANIA I PRACY.

Powyższa wizja rozwoju Gminy Wieleń jest ambitna, ale jednocześnie możliwa do osiągnięcia. Gmina chce być atrakcyjna, dlatego będzie inwestować w szczególności w infrastrukturę techniczną i społeczną, w tym rekreacyjną i turystyczną. Gmina chce stworzyć także miejsce, w którym rodziny będą mogły spokojnie żyć i pracować.

3.3. Cele strategiczne

W dalszej kolejności sformułowane zostały **2 cele strategiczne** rozwoju Gminy Wieleń, które są ze sobą powiązane. Bazują one także na zidentyfikowanych wcześniej uwarunkowaniach rozwojowych i potencjałach gminy, a więc przede wszystkim na posiadanych wewnętrznych atutach i pojawiających się w otoczeniu szansach. Uwzględniają także najistotniejsze wewnętrzne problemy i zewnętrzne zagrożenia, wytyczając główne kierunki jej dalszego rozwoju. Realizacja celów, w perspektywie objętej niniejszym planem, powinna w znacznym stopniu przybliżyć osiągnięcie pożądanego stanu rozwoju samorządu, określonego w jego wizji rozwoju.

Strategiczne cele rozwoju Gminy Wieleń przedstawiają się następująco:

CEL STRATEGICZNY NR 1. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ DO ZAMIESZKANIA I PRACY

Dla każdego mieszkańca ważnym aspektem codziennego życia jest funkcjonowanie w bezpiecznej i atrakcyjnej przestrzeni. Atrakcyjnej, czyli w otoczeniu czystego środowiska naturalnego, sprawnego systemu komunikacyjnego oraz w odpowiedniej jakości ładzie przestrzennym. Celem gminy jest modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej i dróg rowerowych, a także rozbudowa systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, aby sprostać rosnącym potrzebom mieszkańców. Ważne jest także posiadanie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Działania w zakresie wymienionych obszarów zostały doprecyzowane i uszczegółowione w ramach opisanych poniżej celów szczegółowych i przypisanych im kierunków działań.

CEL STRATEGICZNY NR 2. NOWOCZESNA OFERTA SŁUŻĄCA INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ ORAZ ROZWOJOWI TURYSTYKI, REKREACJI I AKTYWNEGO WYPOCZYNKU

Dla lokalnego rozwoju gospodarczego Gminy zasadnicze znaczenie ma stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu. Konieczne jest aktywne angażowanie samorządu w działania wzmacniające lokalną przedsiębiorczość i rozwijanie atrakcyjnej oferty rekreacyjno-sportowej, w tym budowa oraz rozbudowa niezbędnej infrastruktury. Dzięki temu gmina może stać się m.in. atrakcyjnym turystycznie miejscem w tej części Wielkopolski. Ponadto, realizacja tego celu może przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców i tworzenia nowych miejsc pracy. Doprecyzowane i uszczegółowione celu strategicznego nr 2 znalazło swoje odzwierciedlenie w ramach opisanych poniżej celów szczegółowych i przypisanych im kierunków działań.

Powyższe cele strategiczne bezpośrednio nawiązują do wizji rozwoju gminy i są ze sobą zintegrowane. Do ich osiągnięcia będzie prowadziła realizacja konkretnych przedsięwzięć, wynikających z kierunków działań, szczególnie tych wykorzystujących jej potencjały, a także związanych z poprawą warunków życia. Tym samym będzie następowało stopniowe, konsekwentne przybliżanie się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju samorządu, określonego w jego wizji.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Podejście zintegrowane w realizacji celów rozwojowych dla wymiaru społecznego, gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego opiera się na współdziałaniu i wzajemnym uzupełnianiu się działań we wszystkich tych obszarach, co prowadzi do synergii i efektywnego wykorzystania zasobów Gminy. Kluczowym elementem tego podejścia jest uznanie, że rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowo-przestrzenny są nierozzerwalnie powiązane, a ich realizacja wymaga skoordynowanych działań, które przynoszą korzyści na różnych płaszczyznach.

W wymiarze społecznym budowanie społeczeństwa obywatelskiego i wspieranie integracji społecznej są nierozzerwalnie związane z rozwojem infrastruktury społecznej oraz usług publicznych. Przykładem może być rozwój wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie aktywności mieszkańców, czy przygotowanie oferty dla młodzieży. Działania te mają na celu wzmacnianie więzi społecznych, poprawę jakości życia mieszkańców oraz budowanie wspólnoty opartej na współpracy i zaufaniu. Równocześnie, rozwój infrastruktury czasu wolnego, takiej jak tereny rekreacyjne, parki, czy drogi rowerowe, wspiera aktywność fizyczną i zdrowy styl życia, przyczyniając się do poprawy zdrowia mieszkańców.

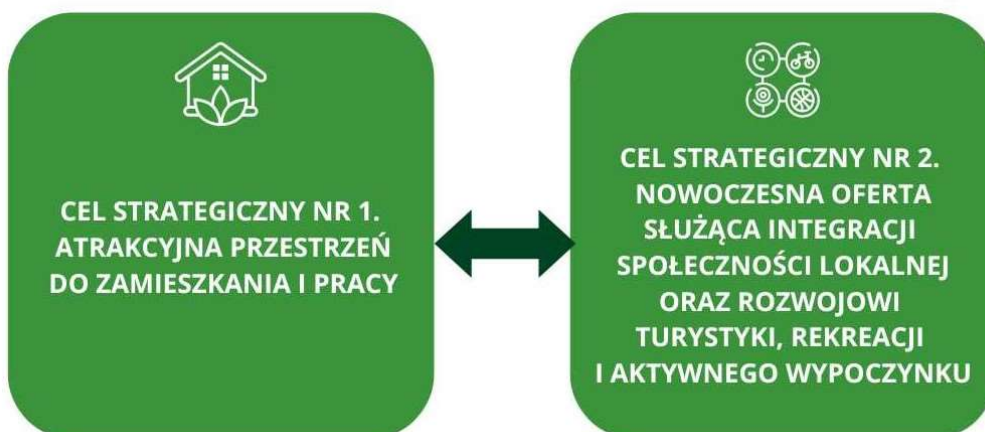
W wymiarze gospodarczym kluczowym celem jest wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, w tym rolnictwa, co wymaga stworzenia sprzyjających warunków, takich jak korzystna polityka proinwestycyjna, promowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży oraz rozwój lokalnych produktów i usług. Inwestycje w infrastrukturę, zarówno w zakresie transportu, jak i przestrzeni publicznych, są nie tylko działaniami wspierającymi rozwój gospodarczy, ale także podnoszącymi jakość życia mieszkańców i zwiększającymi atrakcyjność Gminy dla turystów. Rozwój turystyki, który generuje zyski dla lokalnej gospodarki, może być wspierany przez ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego i naturalnego, co z kolei wpływa na zwiększenie zatrudnienia w Gminie.

W wymiarze środowiskowo-przestrzennym poprawa jakości walorów przyrodniczych i kulturowych oraz zwiększenie dostępności przestrzennej obszaru Gminy są kluczowymi elementami zintegrowanego podejścia. Rozwój zielonych przestrzeni i dróg rowerowych poprawia jakość środowiska naturalnego, promuje zdrowy styl życia i zwiększa atrakcyjność turystyczną. Jednocześnie inwestycje w infrastrukturę transportową, takie jak rozwój transportu publicznego, wspierają zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i ułatwiają dostęp do lokalnych usług oraz atrakcji turystycznych i kulturalnych.

Wszystkie te działania mają wspólny cel: zrównoważony rozwój, który uwzględnia potrzeby społeczne, gospodarcze i środowiskowe, dążąc do stworzenia harmonijnej i dynamicznej społeczności. Zintegrowane podejście zakłada, że żaden z tych elementów nie może być realizowany w oderwaniu od innych – rozwój gospodarczy musi iść w parze z dbałością o środowisko naturalne i budowaniem społeczeństwa obywatelskiego. Dzięki takiemu podejściu Gmina może osiągnąć trwałe i długoterminowe korzyści, które poprawią jakość życia mieszkańców, wzmocnią lokalną gospodarkę i przyczynią się do ochrony środowiska naturalnego.

Na uwagę zasługuje fakt, że konstrukcja listy projektów, jak i ich zakres oraz sposób realizacji, zostały szczegółowo omówione i przedyskutowane podczas **spotkania roboczego partnerów społeczno-gospodarczych** oraz **liderów społecznych** w dniu 27 stycznia 2025 r. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele zarówno strony samorządowej, jak i interesariusze strategii, reprezentujący partnerów społeczno-gospodarczych. Pozwoliło to na wypracowanie listy projektów w oparciu o wzajemny dialog, zachowanie komplementarności działań i zintegrowanego charakteru projektów.

Rysunek 2. Podejście zintegrowane w procesie realizacji celów

Strategia zatem, w rozumieniu jej twórców - przedstawicieli społeczności lokalnej - nie jest bowiem tylko ogólnym zestawieniem mało realnych do zrealizowania życzeń, lecz dokumentem wskazującym **konkretną „ścieżkę” rozwoju gminy**, która od momentu zatwierdzenia przez Radę Miejską, stanie się **podstawą rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego gminy**.

3.4. Cele szczegółowe i kierunki działań

Podczas formułowania celów szczegółowych i kierunków działań kierowano się poniższymi założeniami:

- Wskazane cele szczegółowe stanowią doprecyzowanie celów strategicznych, są ze sobą powiązane oraz wpisują się we wszystkie trzy wymiary rozwoju Gminy, tj.: wymiar społeczny, gospodarczy oraz środowiskowo-przestrzenny.
- Przedstawione kierunki działań wskazują na najpilniejsze potrzeby społeczności lokalnej, wyrażone w treści celów szczegółowych, w szczególności:
 - zapewnienie dogodnych i bezpiecznych warunków życia i pracy na terenie gminy
 - stworzenie atrakcyjnej oferty rekreacyjnej, kulturalnej oraz sportowej
 - rozwój lokalnego biznesu
- Wskazane kierunki działań są, co do zasady, związane z obligatoryjnymi, bieżącymi zadaniami samorządu gminnego, ale nie ograniczają się tylko do tych obszarów.

Poniżej przedstawiono zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii oraz ich powiązanie z celami strategicznymi.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 1. Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii

Cele strategiczne	Cele szczegółowe	Kierunki działań
1. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ DO ZAMIESZKANIA I PRACY	1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna	1.1.1. Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy, w tym sporządzenie planu ogólnego gminy
		1.1.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy
	1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne	1.2.1. Poprawa jakości powietrza
		1.2.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego
		1.2.3. Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury
		1.2.4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
		1.2.5. Edukacja ekologiczna
		1.2.6. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
		1.2.7. Poprawa czystości wód powierzchniowych
	1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny	1.3.1. Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej
		1.3.2. Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych
		1.3.3. Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii
		1.3.4. Współpraca z właściwymi organami i partnerami w celu rozwoju systemu publicznego transportu zbiorowego
	1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	1.4.1. Stworzenie warunków rozwoju budownictwa czynszowego i deweloperskiego
	1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży	1.5.1. Utrzymanie infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

2. NOWOCZESNA OFERTA SŁUŻĄCA INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ ORAZ ROZWOJOWI TURYSTYKI, REKREACJI I AKTYWNEGO WYPOCZYNKU		1.5.2. Polepszenie warunków nauczania w szkołach podstawowych
		1.5.3. Wzrost efektywności i jakości nauczania
		1.5.4. Zwiększenie racjonalności kosztów funkcjonowania oświaty
	1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	1.6.1. Rozwój wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
		1.6.2. Promocja zdrowego trybu życia
		1.6.3. Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej oraz usług i kompetencji cyfrowych
		1.6.4. Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych
		1.6.5. Wzmocnienie systemu bezpieczeństwa na terenie gminy
	2.1. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna	2.1.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców
		2.1.2. Realizacja programu zapewniającego dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami
		2.1.3. Zaangażowanie młodzieży w różnorodne formy aktywności i działania innowacyjne
	2.2. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy	2.2.1. Przygotowanie kompleksowej oferty rekreacyjno-kulturalno- sportowej gminy
		2.2.2. Wdrażanie i promocja usług rekreacyjno-kulturalno-sportowych
		2.2.3. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury rekreacyjno-kulturalno-sportowej
		2.3.1. Promowanie systemów wspierania rozwoju przedsiębiorców i rolników
		2.3.2. Promocja i rozwój lokalnych produktów i usług
		2.3.3. Kształtowanie polityki proinwestycyjnej
	2.3. Wysoki poziom rozwoju przedsiębiorczości, w tym rolnictwa	

3.5. Charakterystyka celów szczegółowych

Poniżej zaprezentowano uzasadnienie wyboru poszczególnych kierunków działań oraz oczekiwane rezultaty planowanych działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych i przypisanych im kierunków działań.

Tabela 2. Tabela celu szczegółowego nr 1.1.

Cel szczegółowy	1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna
Kierunki działań	
1.1.1. Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy	
1.1.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy	
Uzasadnienie wyboru	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru – spadek dynamiki rozwoju gminy w ramach obszaru • Obszary lasów w znacznej części stanowią obszary chronione, o ograniczonym znaczeniu gospodarczym. Zasoby leśne pozwalają jednak na ich wykorzystanie gospodarcze, co stanowi jedną z podstawowych funkcji w gminie. • Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują tereny o niskiej przydatności rolniczej, rozczłonkowane, tworzące głównie enklawy śródlęsne. Przeważająca część terenów rolnych znajduje się na obszarach poddanych rygorom ochrony środowiska przyrodniczego. • Gminę tworzy miasto Wielęń i 19 wsi sołeckich i jest to największa gmina województwa wielkopolskiego. • W odniesieniu do Gminy Wielęń zaprognozowano⁷, iż w 2030 roku populacja gminy wynosić będzie 10.927 mieszkańców, a więc o 779 osób mniej niż w 2023 roku (11.706). Z kolei w 2040 roku, populacja gminy spadnie najprawdopodobniej do liczby 9.662, a więc ok. dwa tysiące osób mniej niż obecnie. • Występowanie na terenie Gminy obiektów i terenów zdegradowanych
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Możliwość pozyskania kolejnych środków pomocowych (zwłaszcza w obliczu dostępności środków krajowych, środków unijnych z Krajowego Planu Odbudowy oraz w nowej unijnej perspektywie finansowej 2021-2027) • Obszar 11. Ład i struktura przestrzenna obszaru – dodatnia wartość wskaźnika rozwoju gminy w ramach obszaru

⁷ Prognoza ludności na lata 2023-2060, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2023

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

	• W Gminie Wieleń 96% powierzchni gminy objętych jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co jest bardzo wysoką wartością. Sytuacja w Gminie w całym analizowanym okresie znacznie odbiegała od średniej dla powiatu (36,3%), województwa (24,6%) i kraju (39%). Sytuacja w Gminie jest znacząco lepsza niż jednostkach porównawczych • Gminny Program Rewitalizacji (w opracowaniu) • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań rewitalizacyjnych
--	--

Rezultaty planowanych działań

- 1.1.1. Poprawa ładu przestrzennego gminy:
 - Poprawa spójności i jakości planowania przestrzennego
 - Integracja planowania przestrzennego z planowaniem społeczno-gospodarczym
 - Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów
 - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie bardziej estetycznego i funkcjonalnego otoczenia
 - Rozwój nowej zabudowy i uzupełnienie obecnej zabudowy z zachowaniem przyjętych zasad planowania przestrzennego
- 1.1.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy:
 - Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wieleń
 - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie bardziej estetycznego i funkcjonalnego otoczenia
 - Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w gminie w sposób kompleksowy
 - Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów
 - Przywrócenie do życia zdegradowanych obszarów i zwiększenie ich wartości

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 3. Tabela celu szczegółowego nr 1.2.

Cel szczegółowy	1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne
Kierunki działań	
1.2.1. Poprawa jakości powietrza	
1.2.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego	
1.2.3. Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury	
1.2.4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	
1.2.5. Edukacja ekologiczna	
1.2.6. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	
1.2.7. Poprawa czystości wód powierzchniowych	
Uzasadnienie wyboru	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• W 2022 roku odsetek mieszkańców w gminie, korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 42%, natomiast w powiecie było to 62,4%. W województwie i kraju było to odpowiednio 59,2% i 51,2% • Jednym z kluczowych zagrożeń dla gminy są zmiany klimatyczne.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Obszar 12. Lokalne środowisko przyrodnicze – dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego oraz wzrost dynamiki rozwoju w ramach obszaru • W opinii mieszkańców gmina stanowi atrakcyjne i bezpieczne miejsce do zamieszkania i wypoczynku dla seniorów i rodzin z dziećmi, ceniących sobie spokój, ciszę oraz kontakt z naturą (duża lesistość, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, Puszcza Notecka, 10 jezior, 4 rzeki, w tym rzeka Noteć). • Obszary lasów w znacznej części stanowią obszary chronione, o ograniczonym znaczeniu gospodarczym. Zasoby leśne pozwalają jednak na ich wykorzystanie gospodarcze, co stanowi jedną z podstawowych funkcji w gminie. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań
Rezultaty planowanych działań	
• 1.2.1. Poprawa jakości powietrza ○ Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń atmosferycznych ○ Poprawa stanu zdrowia ludzi i zwierząt, zmniejszenie ryzyka chorób układu oddechowego, sercowo-naczyniowego i nowotworów ○ Ochrona warstwy ozonowej i klimatu	

- 1.2.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego
 - Zapewnienie utrzymania dostępu do czystej i bezpiecznej wody pitnej i sanitarnej
 - Ograniczenie zużycia wody i strat w jej dystrybucji
 - Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona zasobów wodnych
 - Zmniejszenie ryzyka powodzi, suszy, a przez to erozji gleby
- 1.2.3. Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury
 - Zwiększenie różnorodności biologicznej i ochrona ekosystemów
 - Poprawa estetyki i atrakcyjności przestrzeni publicznej
 - Łagodzenie skutków zmian klimatu, takich jak podwyższenie temperatury, susza, powódzie, zanieczyszczenie powietrza
- 1.2.4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
 - Zmniejszenie uzależnienia od paliw kopalnych i importu energii
 - Zmniejszenie zużycia drewna i węgla jako paliw opałowych, ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń powietrza
 - Obniżenie kosztów produkcji i dystrybucji energii
 - Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i stabilności sieci
 - Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza, ochrona klimatu i środowiska
- 1.2.5. Edukacja ekologiczna
 - Podniesienie świadomości i wiedzy na temat ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju
 - Kształtowanie postaw i zachowań proekologicznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych
 - Promowanie dobrych praktyk i inicjatyw ekologicznych w społecznościach lokalnych
 - Wspieranie aktywności i zaangażowania obywatelskiego na rzecz środowiska
- 1.2.6. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
 - Zmniejszenie zapotrzebowania na energię i kosztów jej zużycia
 - Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza, ochrona klimatu i środowiska
 - Poprawa warunków termicznych i jakości powietrza wewnątrz budynków, podniesienie komfortu i zdrowia użytkowników
 - Zwiększenie wartości i atrakcyjności budynków, podniesienie standardu i prestiżu usług publicznych
- 1.2.7. Poprawa czystości wód powierzchniowych
 - Polepszenie stanu środowiska naturalnego
 - Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 4. Tabela celu szczegółowego nr 1.3.

Cel szczegółowy	1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
Kierunki działań	
1.3.1.	Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej
1.3.2.	Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych
1.3.3.	Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii
1.3.4.	Współpraca z właściwymi organami i partnerami w celu rozwoju systemu publicznego transportu zbiorowego
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna) – ujemna wartość wskaźnika syntetycznego i ujemna dyfuzja zmian w ramach obszaru (sytuacja pogarsza się) • Tempo wzrostu łącznej długości dróg gminnych i powiatowych jest wyższe niż w kraju i województwie jednak tempo zmian jest niewystarczające, aby w najbliższych latach dorównać do wartości wskaźnika notowanego dla tych jednostek porównawczych. Analiza jakościowa dróg (odsetek dróg o twardej nawierzchni) wypadła jeszcze bardziej niekorzystnie – w całym okresie notowano niemal trzykrotnie niższą wartość wskaźnika niż w kraju i województwie. Z drugiej strony fakt ten można łatwo wyjaśnić bardzo dużą powierzchnią gminy oraz jej lesistością. • Kluczowym deficytem jest słaba zewnętrzna dostępność komunikacyjna gminy (dostęp do dróg szybkiego ruchu i autostrady), w tym brak obwodnicy miasta. • Gmina nie posiada bezpośredniego dostępu do dróg krajowych oraz dróg szybkiego ruchu, co ogranicza jej potencjał rozwojowy. • Dwugniazdowy układ miasta jest barierą, która ogranicza potencjał rozwojowy gminy. • Niezadowalający jest stan infrastruktury okołodrogowej.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Gmina posiada bezpośredni dostęp do kolei, co zwiększa jej dostępność komunikacyjną i umożliwia dotarcie do wielu ośrodków miejskich w przyzwoitym czasie. Bezpośredni dostęp do kolei w gminie jest dużą przewagą gminy i potencjałem dla jej dalszego rozwoju. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań

Rezultaty planowanych działań

- 1.3.1. Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej:
 - Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach
 - Zmniejszenie liczby wypadków drogowych
 - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie bardziej estetycznego i funkcjonalnego otoczenia
 - Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów
- 1.3.2. Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych:
 - Zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów poprzez wyznaczenie nowych dróg rowerowych i chodników
 - Poprawa komfortu korzystania z infrastruktury drogowej przez pieszych i rowerzystów
 - Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów
 - Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy
- 1.3.3. Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii:
 - Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach dzięki lepszemu oznakowaniu dróg, chodników i dróg rowerowych
 - Zmniejszenie liczby wypadków drogowych dzięki lepszemu zarządzaniu ruchem drogowym
 - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie bardziej estetycznego i funkcjonalnego otoczenia
 - Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i inwestorów
- 1.3.4. Współpraca z właściwymi organami i partnerami w celu rozwoju systemu publicznego transportu zbiorowego:
 - Zwiększenie dostępności transportu publicznego
 - Zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z publicznego transportu zbiorowego
 - Zmniejszenie liczby samochodów na drogach dzięki zwiększeniu liczby osób korzystających z transportu publicznego
 - Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza dzięki lepszemu zarządzaniu ruchem drogowym

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 5. Tabela celu szczegółowego nr 1.4.

Cel szczegółowy	1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego
Kierunki działań	
1.4.1. Stworzenie warunków rozwoju budownictwa czynszowego i deweloperskiego	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Niezadowalająca sytuacja w ramach obszaru nr 6 Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie – ujemna wartość wskaźnika syntetycznego • Liczba mieszkańców gminy w latach 2012-2022 zmniejszyła się o 7,42% - spadek o 945 osób. W oparciu o powyższe dane można stwierdzić, że w Gminie Wieleń występuje zjawisko depopulacji – gmina znajduje się w wyraźnym trendzie spadkowym liczby mieszkańców. Głównymi przyczynami zmian są niski przyrost naturalny oraz migracje poza gminę. • W latach 2017-2022 największy spadek udziału w ogólnej populacji gminy nastąpił w grupie wiekowej 25-34 – szczególnie ważnej z punktu widzenia gospodarki, rynku pracy i demografii. • W latach 2012-2022 w gminie oddano do użytku łącznie 208 mieszkań. Najwięcej oddano w roku 2013 (29 mieszkań) oraz w 2022 roku (33 mieszkania).
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Gmina Wieleń postrzegana jest jako atrakcyjne miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku. • W opinii mieszkańców gmina stanowi atrakcyjne i bezpieczne miejsce do zamieszkania i wypoczynku dla seniorów i rodzin z dziećmi, ceniących sobie spokój, ciszę oraz kontakt z naturą (duża lesistość, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, Puszcza Notecka, 10 jezior, 4 rzeki, w tym rzeka Noteć). • Mieszkańcy cenią sobie w szczególności: walory przyrodnicze, bliskość i dostępność obiektów oraz usług, jak również spokój i poczucie bezpieczeństwa. • Gmina posiada bezpośredni dostęp do kolei, co zwiększa jej dostępność komunikacyjną i umożliwia dotarcie do wielu ośrodków miejskich w przyzwoitym czasie. Bezpośredni dostęp do kolei w gminie jest dużą przewagą gminy i potencjałem dla jej dalszego rozwoju. • Zmiany zachodzące w społeczeństwie w związku z epidemią COVID-19 m.in. w zakresie pracy zdalnej, ucieczki z dużych ośrodków miejskich, powinny zostać wykorzystane do stymulowania jej rozwoju, w szczególności wśród młodych mieszkańców. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rezultaty planowanych działań

- Zwiększenie liczby mieszkańców gminy
- Wzrost dochodów własnych gminy (w szczególności podatek od nieruchomości oraz udział w PIT)
- Zwiększenie liczby miejsc pracy - deweloperzy będą musieli zatrudnić pracowników do budowy nowych domów i mieszkań, co zwiększy liczbę miejsc pracy w gminie
- Poprawa infrastruktury - deweloperzy będą musieli zapewnić nowe drogi, chodniki, oświetlenie i inne udogodnienia, co poprawi infrastrukturę gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 6. Tabela celu szczegółowego nr 1.5.

Cel szczegółowy	1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży
Kierunki działań	
1.5.1. Utrzymanie infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej	
1.5.2. Polepszenie warunków nauczania w szkołach podstawowych	
1.5.3. Wzrost efektywności i jakości nauczania	
1.5.4. Zwiększenie racjonalności kosztów funkcjonowania oświaty	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 6. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury - ujemne wartości wskaźnika syntetycznego • Wzrost liczby dzieci w wieku szkolnym jest niewątpliwie pozytywnym zjawiskiem, jednak spowodował wzrost wydatków gminy na oświatę i wychowanie o 74% (rok 2021 do roku 2012); w 2021 roku wyniosły one 12,3 mln zł. Tylko część środków na utrzymanie szkół podstawowych jest otrzymywana w ramach subwencji, stąd większe obciążenie finansów samorządu. • Na terenie gminy brakuje szkoły branżowej I stopnia.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań
Rezultaty planowanych działań	
• 1.5.1. Utrzymanie infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej ○ Utrzymanie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach ○ Wzrost jakości usług w żłobkach i przedszkolach ○ Zwiększenie dostępności do żłobków i przedszkoli • 1.5.2. Polepszenie warunków nauczania w szkołach podstawowych ○ Wzrost komfortu nauczania • 1.5.3. Wzrost efektywności i jakości nauczania ○ Zwiększenie efektywności nauczania ○ Wzrost jakości nauczania	

- 1.5.4. Zwiększenie racjonalności kosztów funkcjonowania oświaty
 - Zmniejszenie kosztów funkcjonowania oświaty
 - Zwiększenie efektywności wykorzystania środków finansowych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 7. Tabela celu szczegółowego nr 1.6.

Cel szczegółowy	1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego
Kierunki działań	
1.6.1.	Rozwój wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
1.6.2.	Promocja zdrowego trybu życia
1.6.3.	Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej oraz usług i kompetencji cyfrowych
1.6.4.	Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych
1.6.5.	Wzmocnienie systemu bezpieczeństwa na terenie gminy
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury - ujemne wartości wskaźnika syntetycznego • Niższa od średniej dla województwa i kraju jest liczba lekarzy i dentystów pracujących według podstawowego miejsca pracy na 1.000 mieszkańców (dane powiatowe). Wartość wskaźnika w 2021 roku wyniosła 1,4, natomiast wartość dla województwa to 2, a kraju 2,3. Pod tym względem sytuacja prezentuje się niekorzystnie. • W latach 2012-2022 w Gminie Wielęń wzrosła liczba porad lekarskich (27%), podobnie jak w pozostałych jednostkach porównawczych, jednak dynamika zmian odnotowana w gminie była najwyższa. W całym okresie notowano także w gminie wartości zbliżone do tych w powiecie oraz znacznie wyższe niż kraju i województwie. W 2022 roku w gminie wartość wskaźnika wyniosła 5.881, natomiast wartość dla województwa wynosiła 4.452, a dla powiatu aż 5.093. Biorąc pod uwagę powyższe wnioski stwierdzić należy, że sytuacja w gminie w zakresie usług zdrowotnych prezentuje się korzystnie.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań • Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie systematycznie spada. W 2012 roku było to 1.396 osób, natomiast w 2022 roku już tylko 507 osób. Spadek w analizowanym okresie wyniósł -826 osób, czyli -59%. W oparciu o powyższe dane wnioskować można, że w gminie poprawia się sytuacja materialna osób najbardziej potrzebujących. • Zmiany zachodzące w społeczeństwie w związku z epidemią COVID-19 m.in. w zakresie pracy zdalnej, ucieczki z dużych ośrodków miejskich,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

powinny zostać wykorzystane do stymulowania jej rozwoju, w szczególności wśród młodych mieszkańców.

Rezultaty planowanych działań

- 1.6.1. Rozwój wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:
 - Zwiększenie dostępu do pomocy i wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co pozwoli na lepsze zaspokojenie ich potrzeb i funkcjonowanie w społeczeństwie
 - Zwiększenie skali i form wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 1.6.2. Promocja zdrowego trybu życia:
 - Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat zdrowego stylu życia.
 - Mieszkańcy będą mieli dostęp do informacji na temat zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej.
 - Zmniejszenie liczby osób chorujących na choroby, będące konsekwencją niezdrowego stylu życia
 - Poprawa stanu zdrowia mieszkańców
- 1.6.3. Rozwój usług i kompetencji cyfrowych:
 - Mieszkańcy będą mieli dostęp do nowoczesnych usług cyfrowych.
 - Zwiększenie liczby osób korzystających z usług cyfrowych
 - Mieszkańcy będą mieli możliwość zdobycia nowych umiejętności cyfrowych
 - Zwiększenie kompetencji cyfrowych mieszkańców gminy
- 1.6.4. Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych:
 - Mieszkańcy będą mieli dostęp do nowoczesnych usług społecznych.
 - Zwiększenie liczby osób korzystających z usług społecznych w oparciu o diagnozę potrzeb
 - Zwiększenie dostępności usług społecznych dla mieszkańców
- 1.6.5. Wzmocnienie systemu bezpieczeństwa na terenie gminy:
 - Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy
 - Zmniejszenie liczby przestępstw na terenie gminy
 - Zwiększenie liczby osób, które będą zgłaszać przestępstwa i wykroczenia

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 8. Tabela celu szczegółowego nr 2.1.

Cel szczegółowy	2.1. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna
Kierunki działań	
2.1.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców	
2.1.2. Realizacja programu zapewniającego dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
2.1.3. Zaangażowanie młodzieży w różnorodne formy aktywności i działania innowacyjne	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy – ujemna wartość wskaźnika syntetycznego • Deficyty wpisujące się w Ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami • W 2013 roku nastąpiło zrównanie liczby mieszkańców gminy w wieku 20-24 i 60-64, szczególnie ważnej z punktu widzenia gospodarki i rynku pracy. Od tego czasu obie grupy mieszkańców notują spadek, przy czym większa dynamika spadku zauważalna jest w grupie młodszej – sytuacja w tej grupie szybciej się pogarsza niż w grupie osób starszych. • Największy wzrost udziału mieszkańców nastąpił w grupach 70-79 (wzrost o 263 osoby). Niestety ten wzrost nie został zamortyzowany przez analogiczne zmiany w grupach młodszych. Największy spadek liczby mieszkańców zanotowano bowiem w grupie 25-34 (spadek o 572 osoby), co jest negatywną przesłanką. • Wg prognozy, grupą mieszkańców, która skurczy się najbardziej to osoby do 17 roku życia. Spadek populacji tej grupy w perspektywie do 2040 r. wynosi 40%. Grupą, która zyska najwięcej są osoby w wieku 80+, których przybędzie w perspektywie do 2040 r. o 106%. Największy spadek ilościowy (wartości absolutne) prognozowany jest dla grupy 18-44 (spadek o 1.260 osób).
Jakie potencjały wykorzystuje?	• Obszar 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy – wzrost dynamiki rozwoju (sytuacja poprawia się) • W przeliczeniu na 1.000 mieszkańców w gminie funkcjonuje podobna liczba organizacji pozarządowych, jak w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, województwie, czy kraju. Fakt ten obrazuje poziom zaangażowania mieszkańców gminy oraz ich gotowość do włączania się w życie gminy. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań

Rezultaty planowanych działań

- 2.1.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców
 - Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych, sportowych i społecznych, które przyciągną mieszkańców z różnych grup wiekowych i zwiększą poczucie wspólnoty
 - Poprawa zdrowia i samopoczucia mieszkańców poprzez zachęcanie do aktywności fizycznej i społecznej
 - Wzmocnienie więzi międzyludzkich i zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne
- 2.1.2. Realizacja programu zapewniającego dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami
 - Poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych i starszych, co zwiększy ich niezależność i jakość życia
 - Zwiększenie liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i starszych, co przyczyni się do ich integracji społecznej i ekonomicznej
 - Poprawa infrastruktury i usług publicznych, co zwiększy atrakcyjność gminy dla mieszkańców i turystów
- 2.1.3. Zaangażowanie młodzieży w różnorodne formy aktywności i działania innowacyjne
 - Zwiększenie liczby zajęć i programów dla młodzieży, z optymalnym wykorzystaniem nowoczesnej bazy, które pomogą im rozwijać swoje zainteresowania i umiejętności
 - Poprawa zdrowia i samopoczucia młodzieży poprzez zachęcanie do aktywności fizycznej i społecznej
 - Zwiększenie poczucia wartości i znaczenia młodzieży w lokalnej społeczności

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 9. Tabela celu szczegółowego nr 2.2.

Cel szczegółowy	2.2. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy
Kierunki działań	
2.2.1. Przygotowanie kompleksowej oferty rekreacyjno-kulturalno-sportowej gminy	
2.2.2. Wdrażanie i promocja usług rekreacyjno-kulturalno-sportowych	
2.2.3. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury rekreacyjno-kulturalno-sportowej	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury – ujemna wartość wskaźnika syntetycznego • Wysokość wydatków z budżetu gminy na kulturę fizyczną, sport i rekreację jest niska. W 2022 roku wysokość wydatków z budżetu gminy na ten cel wyniosła ok. 681 tys. zł, co daje wydatki rzędu ok. 57 zł na 1 mieszkańca.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	• Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury – dodatnia dynamika rozwoju (sytuacja poprawia się) • W opinii mieszkańców, gmina stanowi atrakcyjne i bezpieczne miejsce do zamieszkania i wypoczynku dla seniorów i rodzin z dziećmi, ceniących sobie spokój, ciszę oraz kontakt z naturą (duża lesistość, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, Puszcza Notecka, 10 jezior, 4 rzeki, w tym rzeka Noteć). • Mieszkańcy cenią sobie w szczególności: walory przyrodnicze, bliskość i dostępność obiektów oraz usług, jak również spokój i poczucie bezpieczeństwa. • Obszary lasów, w znacznej części, stanowią obszary chronione, o ograniczonym znaczeniu gospodarczym. Zasoby leśne pozwalają jednak na ich wykorzystanie gospodarcze, co stanowi jedną z podstawowych funkcji w gminie. • Strefa przyrodnicza obejmuje przeważający obszar Gminy Wieleń, w którym wyodrębnia się takie obszary chronionego krajobrazu, jak: Puszczy Noteckiej (obszar Natura 2000), Puszczy nad Drawą (obszar Natura 2000), Doliny Noteci (obszar Natura 2000), węzłowe obszary przyrodnicze doliny rzeki Noteci i Gulczanki – biocentra o znaczeniu międzynarodowym, strefę zalewową rzeki Noteci, stanowiącą równocześnie europejski korytarz ekologiczny, strefę ograniczonych przekształceń przyrodniczych wokół miasta Wielenia, obejmującą lasy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

	wskazane do ochrony, pozostałe obszary wód otwartych, ekosystemy łąk i lasów. • Rozwojowi funkcji turystycznej gminy powinien towarzyszyć rozwój bazy noclegowej, gastronomicznej i handlowej. Funkcja turystyczna stymulować będzie rozwój innych funkcji usługowych jak i rozwój rolnictwa specjalistycznego: warzywnictwa i sadownictwa oraz hodowli inwentarza drobnego. • Aktywność zewnętrznych podmiotów i współpraca z nimi pozwoli na wykorzystanie potencjału turystycznego gminy i dostępnej infrastruktury (żeglowność rzeki Noteć i szlaków kajakowych, gospodarstwa agroturystyczne oraz przedsiębiorcy branżowi). • Istotną kwestią jest zauważalny rozwój turystyki w kraju. • Dostępność funduszy unijnych i krajowych na dofinansowanie działań
Rezultaty planowanych działań	
• 2.2.1. Przygotowanie kompleksowej oferty rekreacyjno-kulturalno-sportowej gminy ○ Zwiększenie liczby miejsc, w których mieszkańcy mogą aktywnie spędzać czas wolny ○ Zwiększenie liczby ofert rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców ○ Poprawa jakości oferty rekreacyjnej gminy ○ Opracowanie i realizacja strategii promocji dla Gminy Wieleń • 2.2.2. Wdrażanie i promocja usług rekreacyjno-kulturalno-sportowych ○ Zwiększenie liczby osób korzystających z oferty rekreacyjnej ○ Zwiększenie zainteresowania ofertami rekreacyjno-kulturalno-sportowymi • 2.2.3. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury rekreacyjno-kulturalno-sportowej ○ Wzrost poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy ○ Zwiększenie liczby miejsc, w których mieszkańcy mogą aktywnie spędzać czas wolny ○ Zwiększenie liczby osób korzystających z infrastruktury rekreacyjnej	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 10. Tabela celu szczegółowego nr 2.3.

Cel szczegółowy	2.3. Wysoki poziom rozwoju przedsiębiorczości, w tym rolnictwa
Kierunki działań	
2.3.1. Promowanie systemów wspierania rozwoju przedsiębiorców i rolników	
2.3.2. Promocja i rozwój lokalnych produktów i usług	
2.3.3. Kształtowanie polityki proinwestycyjnej	
Uzasadnienie	
Na jakie problemy/potrzeby odpowiada?	• Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki – ujemne wartości wskaźnika syntetycznego w ramach obszaru • Obszar 1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki - ujemna dymnika zmian obszaru (sytuacja pogarsza się) • Obszar 2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej– ujemne wartości wskaźnika syntetycznego w ramach obszaru • Obszar 2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej- ujemna dymnika zmian obszaru (sytuacja pogarsza się) • W Gminie Wieleń obszar przedsiębiorczości rozwija się podobnie, jak w jednostkach porównawczych, jednak sam poziom przedsiębiorczości jest na niższym poziomie. • W 2020 roku łączna liczba formularzy PIT-11 wystawiona przez lokalnych pracodawców wyniosła 4.083. Jest to mniej niż łączna liczba formularzy PIT-11 wystawionych dla mieszkańców gminy (ok. 6,5 tys.). Fakt ten ukazuje, iż na terenie gminy lokalni pracodawcy tworzą mniej miejsc pracy niż wynosi liczba mieszkańców gminy aktywnych zawodowo. • Poziom bezrobocia w gminach powiatu także systematycznie spada. Stopa bezrobocia w całym analizowanym okresie była na poziomie zbliżony do sytuacji w kraju, lecz mniej korzystna niż w województwie i powiecie. • Na terenie gminy brakuje szkoły branżowej I stopnia. • Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują tereny o niskiej przydatności rolniczej, rozczłonkowane, tworzące głównie enklawy śródlądne. Przeważająca część terenów rolnych znajduje się na obszarach poddanych rygorom ochrony środowiska przyrodniczego. • Strefa gospodarcza obejmuje strefę gospodarki leśnej, strefę gospodarki rolnej, z wyodrębnieniem: rolniczej przestrzeni produkcyjnej bez ograniczeń dla gospodarki, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z ograniczeniami, które mogą wynikać z przepisów prawa miejscowego, ustalonych przez wojewodę wielkopolskiego dla obszarów chronionego krajobrazu; oznaczenie powyższych terenów zachowuje się zgodnie z

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

	dotychczasowym studium; wyznaczone obszary aktywizacji gospodarczej gminy predysponowane są do działalności usługowo-produkcyjnej.
Jakie potencjały/szanse wykorzystuje?	- Najwyższą zaliczkę na podatek odprowadzają osoby prowadzące działalność gospodarczą w średniej kwocie ok. 14,6 tys. zł. Ponadto, grupa ta zanotowała najwyższą dynamikę zmian w analizowanym okresie. Podkreślić jednak należy, iż jest to grupa ilościowo znacznie mniejsza od grupy osób osiągających dochody ze stosunku pracy. Liczba podatników z działalności gospodarczej wynosiła w 2020 roku 548, natomiast liczba podatników ze stosunku pracy wynosiła 3.738, co stanowi ok. 14% liczby podatników ze stosunku pracy. Konieczne jest wykorzystanie lokalnego potencjału do stymulowania bodźców rozwojowych w zakresie przedsiębiorczości, szczególnie wśród osób młodych. - Liczba podatników prowadzących działalność gospodarczą stanowiąca 5,4% wszystkich podatników „wypracowuje” 20% ogólnej wartości dochodów. Fakt ten potwierdza znaczący potencjał tkwiący w lokalnych firmach, który został zahamowany przez pandemię. - W latach 2015-2020 nastąpił wzrost wartości nominalnej uzyskiwanych dochodów – suma dochodów dla całej populacji wzrosła o ok. 28%, co należy uznać za korzystną zmianę.

Rezultaty planowanych działań

- 2.3.1. Promowanie systemów wspierania rozwoju przedsiębiorców i rolników
 - Opracowanie programu wsparcia i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
 - Zwiększenie liczby lokalnych firm i przedsiębiorstw
 - Wzrost jakości usług oferowanych przez lokalne firmy
 - Zwiększenie konkurencyjności lokalnych firm na rynku
 - Zwiększenie zatrudnienia w gminie
 - Wzrost dochodów gminy z podatków od lokalnych firm
- 2.3.2. Promocja i rozwój lokalnych produktów i usług
 - Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat lokalnych produktów i usług poprzez organizację Targów Produktu Lokalnego
 - Zwiększenie sprzedaży lokalnych produktów i usług
 - Wzrost zainteresowania turystów lokalnymi produktami i usługami
- 2.3.3. Kształtowanie polityki proinwestycyjnej
 - Wzrost poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy opartego na potencjale lokalnego biznesu
 - Zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie

- Wzrost dochodów własnych gminy (w szczególności podatek od nieruchomości, udział w PIT oraz udział CIT)
- Zwiększenie liczby inwestycji w gminie
- Poprawa infrastruktury gminnej

3.6. Projekty kluczowe, w tym projekty możliwe do sfinansowania przy wsparciu środków Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027

We wcześniejszych częściach niniejszego rozdziału zostały zaprezentowane: wizja rozwoju gminy, a następnie cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań, których realizacja powinna doprowadzić do osiągnięcia stanu docelowego rozwoju gminy, określonego w wizji.

Oczywistym jest, że realizacja różnych przedsięwzięć w różnym stopniu przyczynia się osiągnięcia założonych celów. W planowaniu, a następnie zarządzaniu strategicznym, sprawdza się tzw. reguła Pareto, mówiąca o tym, że 20% nakładów i wysiłków odpowiada za 80% osiąganych efektów. Jej istotą jest znalezienie tych 20% najważniejszych zamierzeń, które decydują o sukcesie.

W przypadku sporządzania niniejszej strategii zastosowanie powyższej reguły polega na **identyfikacji i wyborze najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych i/lub nieinwestycyjnych - projektów kluczowych**, które stanowią swoiste „kamienie milowe”. Wynikają one z kierunków działań i w głównej mierze powinny doprowadzić do realizacji celów strategicznych, a w konsekwencji do osiągnięcia docelowej wizji rozwoju gminy. Mogą to być pojedyncze przedsięwzięcia inwestycyjne lub nieinwestycyjne, wpisujące się w kierunki działań albo kilka powiązanych ze sobą, uzupełniających się przedsięwzięć, stanowiących wiązkę przedsięwzięć (projektów). Takie autorskie podejście pozwala na **skoncentrowanie zasobów i wysiłków** gminy na najistotniejszych zagadnieniach, których wykonanie w największym stopniu przyczyni się do zaspokojenia potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej.

Poniżej przedstawiony został pakiet **projektów kluczowych**:

1. Rewitalizacja zdegradowanych obiektów i terenów w gminie Wieleń, w tym wpisanych do Gminnego Programu Rewitalizacji.
2. Tworzenie stref gospodarczych na terenie gminy Wieleń
3. Opracowanie i realizacja Strategii Promocji dla Gminy Wieleń
4. Kompleksowa modernizacja Ośrodka Kultury Strzelnica w Wieleniu z zachowaniem i rewitalizacją obiektów dziedzictwa kulturowego
5. Kompleksowa modernizacja Wiejskiego Domu Kultury w Rosku z zachowaniem i rewitalizacją obiektów dziedzictwa kulturowego
6. „Zielona Energia dla Wspólnego Dobra” – Transformacja Energetyczna Obiektów Użyteczności Publicznej w Gminie Wieleń wraz z utworzeniem spółdzielni energetycznej z gminnymi jednostkami organizacyjnymi.
7. Rozbudowa i kompleksowa modernizacja oświetlenia zewnętrznego na terenie gminy Wieleń, w tym doświetlenie przejść dla pieszych
8. Budowa sieci wodociągowej wraz z modernizacją stacji uzdatniania wody
9. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we Wrzeszczynie i Miążach wraz z budową oczyszczalni ścieków w Miążach oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni w Wieleniu

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

10. Przebudowa dróg i ulic wraz z kanalizacją deszczową w Wieleniu, Wrzeszczynie i Miałach wraz z przebudową dróg w Dębogórze, Folsztynie i Nowych Dworach
11. Opracowanie koncepcji oraz budowa dróg rowerowych na terenie gminy Wieleń
12. Przebudowy, modernizacje i remonty sal wiejskich w gminie Wieleń
13. Przebudowy, modernizacje i remonty boisk oraz obiektów sportowych na terenie gminy Wieleń
14. Tworzenie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji w gminie Wieleń poprzez zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej nad jeziorem w Białej, w Dzierżążnie Wielkim oraz przy zbiornikach wodnych i w parkach w gminie Wieleń
15. Remonty mieszkań komunalnych
16. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej w gminie Wieleń
17. Rozwój usług społecznych, oświatowych i kulturalnych na terenie gminy Wieleń
18. Aktywna integracja w Gminie Wieleń
19. Modernizacja remizy OSP w Wieleniu wraz z przebudową placu manewrowego
20. Zakup dla OSP Wieleń samochodu ratowniczo-gaśniczego
21. Sporządzenie planu ogólnego Gminy Wieleń.

Ponadto, zgodnie z rekomendacjami określonymi w Poradniku Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, w szczególności inwestycyjne projekty kluczowe powinny zostać osadzone w przestrzeni gminy, co zostało zaprezentowane w kolejnym rozdziale – „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Wieleń oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie”.

Część wyżej wymienionych projektów kluczowych jest możliwa do sfinansowania w ramach środków z Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW). Są one kluczowymi elementami wdrażania strategii terytorialnej. Projekty te mają na celu harmonijne wsparcie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego, z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz efektywności wykorzystania zasobów.

Każdy z opisanych projektów jest powiązany z konkretnymi celami strategicznymi, co umożliwia ich monitorowanie i ewaluację w kontekście osiągania zamierzonych rezultatów. Wybór projektów opiera się na diagnozie wyzwań i potrzeb obszaru Gminy oraz konsultacjach z interesariuszami, co zapewnia, że przedstawione inicjatywy są odpowiedzią na realne problemy oraz dążą do wzmocnienia potencjału lokalnych społeczności.

Poniżej zaprezentowano listę projektów możliwych do sfinansowania przy wparciu środków Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW) wraz z ich charakterystyką.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 11. Lista projektów Gminy możliwa do sfinansowania w ramach środków z Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW)

LP.	Nazwa projektu	Szacowany okres realizacji projektu	Szacowana wartość projektu w PLN	Działanie FEW	Kierunek działań w strategii	Wnioskodawca
1	Kompleksowa modernizacja Ośrodka Kultury Strzelnica w Wieleniu z zachowaniem i rewitalizacją obiektów dziedzictwa kulturowego	2025-2026	6 365 411,72 PLN	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	2.2.3.	Gmina Wieleń, Nadnoteckie Centrum Kultury w Wieleniu
	<i>Charakterystyka projektu:</i> Przebudowa i modernizacja obiektu stworzy nowoczesną infrastrukturę, która umożliwi organizację wydarzeń na znacznie wyższym poziomie technicznym, co bezpośrednio podniesie jakość oferowanych usług kulturalnych. Dzięki wprowadzeniu nowoczesnych rozwiązań Ośrodek Kultury stanie się miejscem funkcjonalnym, otwartym na różnorodne formy aktywności artystycznej i eksponującym dziedzictwo kulturowe. Zmodernizowana infrastruktura pozwoli na organizowanie większej liczby wydarzeń o zróżnicowanej tematyce, takich jak koncerty, spektakle teatralne, wystawy, warsztaty artystyczne, a także festiwale, czy spotkania edukacyjne. Ośrodek zyska możliwość przyciągnięcia zarówno lokalnych twórców, jak i artystów spoza regionu, co znacząco wzbogaci ofertę kulturalną dostępną dla mieszkańców Wielenia oraz turystów.					
2	Kompleksowa modernizacja Wiejskiego Domu Kultury w Rosku z zachowaniem i rewitalizacją obiektów dziedzictwa kulturowego	2025-2026	5 329 071,93 PLN	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	2.2.3.	Gmina Wieleń, Nadnoteckie Centrum Kultury w Wieleniu
	<i>Charakterystyka projektu:</i> Realizacja inwestycji dotyczącej kompleksowej modernizacji Wiejskiego Domu Kultury w Rosku stworzy odpowiednie warunki techniczne i przestrzenne do wdrożenia zróżnicowanej oferty kulturalnej, turystycznej i edukacyjnej, odpowiadającej na potrzeby różnych grup społecznych i wiekowych. Modernizacja budynku, w tym dostosowanie jego infrastruktury do współczesnych standardów, pozwoli na organizację różnorodnych wydarzeń kulturalnych, takich jak koncerty, przedstawienia, wystawy oraz spotkania integracyjne, skierowane zarówno do młodzieży, dorosłych, jak i seniorów. Jednym z kluczowych elementów nowej oferty jest stworzenie warunków do rozwijania i promowania lokalnej tradycji folklorystycznej, której głównym przedstawicielem jest Zespół Folklorystyczny „Rożanie”. Nowoczesne zaplecze obiektu pozwoli na organizację prób, warsztatów i występów zespołu, a także na organizację regularnych wydarzeń promujących lokalną kulturę ludową, takich jak festiwale, konkursy, czy przeglądy. Ponadto planuje się wspólną realizację warsztatów artystycznych, rękodzielniczych oraz kulinarnych, jak również organizację wydarzeń promujących lokalne tradycje kulinarne oraz dziedzictwo wsi. Zmodernizowany Wiejski Dom Kultury stworzy doskonałe warunki do powstania różnorodnych klubów zainteresowań, które będą integrować mieszkańców Roska oraz okolic.					

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

LP.	Nazwa projektu	Szacowany okres realizacji projektu	Szacowana wartość projektu w PLN	Działanie FEW	Kierunek działań w strategii	Wnioskodawca
3	Zielona Energia dla Wspólnego Dobra” – Transformacja Energetyczna Obiektów Użyteczności Publicznej w Gminie Wieleń wraz z utworzeniem spółdzielni energetycznej z gminnymi jednostkami organizacyjnymi	2025-2034	2 800 000,00 PLN	Działanie FEWP.02.01 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	1.2.4., 1.2.6.	Gmina Wieleń
	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt „Transformacja Energetyczna Obiektów Użyteczności Publicznej w Gminie Wieleń wraz z utworzeniem spółdzielni energetycznej z gminnymi jednostkami organizacyjnymi” ma na celu poprawę efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, znajdujących się na terenie Gminy Wieleń. Główne cele projektu obejmują modernizację obiektów użyteczności publicznej poprzez instalację nowoczesnych systemów energetycznych, takich jak panele fotowoltaiczne, systemy grzewcze oparte na odnawialnych źródłach energii, wymianę starych pieców na bardziej ekologiczne rozwiązania, a także poprawę izolacji budynków. Celem jest zmniejszenie zużycia energii elektrycznej oraz ciepłej, co przyczyni się do obniżenia kosztów eksploatacyjnych tych obiektów. Projekt zakłada instalację technologii umożliwiających produkcję energii ze źródeł odnawialnych, takich jak fotowoltaika, pompy ciepła, czy systemy termiczne. Dzięki temu gmina zredukuje zależność od zewnętrznych dostawców energii, przyczyniając się do ochrony środowiska poprzez zmniejszenie emisji CO₂. Gmina planuje stworzenie spółdzielni energetycznej, która będzie gromadzić jednostki organizacyjne gminy (szkoły, przedszkola, biblioteki, urzędy) jako swoich członków. Spółdzielnia będzie odpowiedzialna za produkcję, dystrybucję i sprzedaż energii wytwarzanej z odnawialnych źródeł, a także za zarządzanie infrastrukturą energetyczną. Celem jest zbudowanie lokalnej wspólnoty energetycznej, która umożliwi efektywne zarządzanie zasobami i zapewni niższe koszty energii dla jednostek publicznych. Wszystkie działania w ramach projektu mają na celu zmniejszenie zużycia energii, poprawę efektywności energetycznej oraz zmniejszenie kosztów związanych z dostawą energii do obiektów publicznych. Dzięki temu Gmina Wieleń będzie mogła przeznaczyć zaoszczędzone środki na inne inwestycje lub usługi publiczne. Realizacja zadania przyczyni się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, promując wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz poprawę efektywności energetycznej, co będzie miało korzystny wpływ na ochronę środowiska oraz jakość życia mieszkańców gminy.					

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

LP.	Nazwa projektu	Szacowany okres realizacji projektu	Szacowana wartość projektu w PLN	Działanie FEW	Kierunek działań w strategii	Wnioskodawca
4	Rozbudowa i kompleksowa modernizacja oświetlenia zewnętrznego na terenie gminy Wieleń, w tym doświetlenie przejść dla pieszych	2025-2034	3 500 000,00 PLN	Działanie FEWP.02.01 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	1.3.2.	Gmina Wieleń
	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt „Rozbudowa i kompleksowa modernizacja oświetlenia zewnętrznego na terenie gminy Wieleń, w tym doświetlenie przejść dla pieszych” ma na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców oraz efektywności energetycznej na terenie gminy. Głównymi celami projektu są rozbudowa infrastruktury oświetleniowej oraz modernizacja istniejącego oświetlenia. W ramach projektu planowana jest instalacja nowych punktów oświetleniowych w miejscach, które dotychczas były słabiej oświetlone lub pozbawione odpowiedniego oświetlenia, takich jak drogi dojazdowe, ścieżki piesze, parkingi, czy place. Celem jest poprawa komfortu poruszania się po zmroku, zarówno dla pieszych, jak i kierowców. Projekt zakłada wymianę starych, energochłonnych lamp na nowoczesne oświetlenie LED, które jest bardziej efektywne energetycznie i ma dłuższą żywotność. Dzięki temu Gmina Wieleń będzie mogła zredukować koszty związane z eksploatacją oświetlenia oraz zmniejszyć negatywny wpływ na środowisko. Szczególną uwagę poświęcono poprawie bezpieczeństwa pieszych poprzez zainstalowanie dodatkowego oświetlenia na przejściach dla pieszych, zwłaszcza w miejscach o dużym natężeniu ruchu. Projekt przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, a także poprawi estetykę przestrzeni publicznej. Dodatkowo, wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia LED wspiera cele związane z ochroną środowiska. Całość działań ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa, komfortu oraz jakości życia mieszkańców Gminy Wieleń, przy jednoczesnym uwzględnieniu zasad zrównoważonego rozwoju.					
5	Budowa sieci wodociągowej wraz z modernizacją stacji uzdatniania wody	2025-2034	11 000 000,00 PLN	Działanie FEWP.02.07 Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej	1.2.2.	Gmina Wieleń
	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt ma na celu poprawę jakości zaopatrzenia w wodę na obszarze miejscowości: Rosko, Gulcz, Gulcz Wybudowanie oraz zwiększenie efektywności systemu wodociągowego. Projekt zakłada wykonanie nowych odcinków sieci wodociągowej, które połączą gospodarstwa domowe w Gulczu i Rosku z centralnym źródłem wody. Inwestycja zapewni dostęp do czystej wody pitnej dla mieszkańców, a także umożliwi rozwój tych miejscowości, poprawiając komfort życia i warunki sanitarno-higieniczne. W ramach projektu planowana jest modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody, aby wykorzystać jej wydajność oraz poprawić jakość wody dostarczanej do sieci. Wykorzystanie nowoczesnych technologii uzdatniania pozwoli na skuteczniejsze oczyszczanie wody, zapewniając jej odpowiednie parametry zgodne z obowiązującymi normami zdrowotnymi. Budowa sieci wodociągowej i modernizacja stacji uzdatniania wody znacząco poprawią dostęp do bezpiecznej wody pitnej, co wpłynie na poprawę zdrowia i komfortu życia mieszkańców. Dodatkowo, projekt przyczyni się do zmniejszenia liczby awarii wodociągowych i ograniczenia strat wody, co jest istotne z punktu widzenia efektywności systemu. Projekt ma na celu zapewnienie niezawodnego dostępu do wody pitnej oraz					

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

LP.	Nazwa projektu	Szacowany okres realizacji projektu	Szacowana wartość projektu w PLN	Działanie FEW	Kierunek działań w strategii	Wnioskodawca
	poprawę infrastruktury wodociągowej w Rosku, Gulczu, Gulczu Wybudowanie, a także polepszenie jakości wody dostarczanej mieszkańcom tych miejscowości.					
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we Wrzeszczynie i Miałach wraz z budową oczyszczalni ścieków w Miałach	2025-2034	27 100 000,00 PLN	Działanie FEWP.02.07 Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej	1.2.2.	Gmina Wielęń
6	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt, polegający na budowie sieci kanalizacji sanitarnej we Wrzeszczynie i Miałach wraz z budową oczyszczalni ścieków w Miałach ma na celu poprawę gospodarki ściekowej w gminie Wielęń, w szczególności w miejscowościach Wrzeszczyna i Miały. W ramach projektu zaplanowano wykonanie sieci kanalizacyjnej, która umożliwi odprowadzanie ścieków sanitarnych z budynków mieszkalnych i publicznych do nowej oczyszczalni ścieków w Miałach oraz tranzyt ścieków z Wrzeszczyny do oczyszczalni w Wieleniu. Celem jest zapewnienie mieszkańcom obu miejscowości dostępu do bezpiecznego systemu odprowadzania ścieków, co poprawi higieniczne warunki życia oraz ochronę środowiska. Zaplanowano również budowę nowoczesnej oczyszczalni ścieków w Miałach, która będzie odpowiedzialna za oczyszczanie ścieków zebranych z sieci kanalizacyjnej. Oczyszczalnia zostanie zaprojektowana z uwzględnieniem najnowszych technologii, co pozwoli na skuteczne usuwanie zanieczyszczeń i spełnienie norm ochrony środowiska. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości wód powierzchniowych i gruntowych, zapobiegając nielegalnemu odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków do rzek i innych zbiorników wodnych. Poprawi to również stan sanitarny terenu, zmniejszając ryzyko rozprzestrzeniania chorób związanych z niewłaściwym odprowadzaniem ścieków. Dostęp do nowoczesnej infrastruktury kanalizacyjnej poprawi komfort życia mieszkańców, eliminując konieczność stosowania szamb i innych prywatnych systemów odprowadzania ścieków. Zwiększy to także wartość nieruchomości w obydwu miejscowościach. Projekt ma na celu zapewnienie mieszkańcom Wrzeszczyna i Miały dostępu do nowoczesnej i ekologicznej infrastruktury kanalizacyjnej, a także poprawę jakości środowiska i zdrowia publicznego.					
	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni w Wieleniu	2027-2034	1 800 000,00 PLN	Działanie FEWP.02.07 Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej	1.2.2.	Gmina Wielęń
7	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni w Wieleniu” ma na celu poprawę jakości gospodarki ściekowej na terenie gminy Wielęń poprzez zwiększenie wydajności i efektywności istniejącej oczyszczalni ścieków. Projekt zakłada rozbudowę infrastruktury oczyszczalni, co pozwoli na zwiększenie jej przepustowości. Nowe instalacje i urządzenia umożliwią przetwarzanie większej ilości ścieków, dostosowując oczyszczalnię do rosnącego zapotrzebowania w regionie. W ramach projektu planuje się modernizację dotychczasowych technologii oczyszczania ścieków. Wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań, takich jak technologie biologiczne, chemiczne i fizyczne, poprawi jakość oczyszczanych ścieków, pozwalając na skuteczniejsze usuwanie zanieczyszczeń i spełnienie norm ochrony środowiska. Projekt przewiduje wdrożenie rozwiązań, które przyczynią się do zmniejszenia zużycia energii, takich jak instalacja systemów odzysku energii lub wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w					

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

LP.	Nazwa projektu	Szacowany okres realizacji projektu	Szacowana wartość projektu w PLN	Działanie FEW	Kierunek działań w strategii	Wnioskodawca
	procesie oczyszczania ścieków. Dzięki temu oczyszczalnia stanie się bardziej ekologiczna i mniej kosztowna w eksploatacji. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni wpłynie na poprawę jakości ścieków trafiających do odbiorników wodnych. Dzięki bardziej zaawansowanemu procesowi oczyszczania ścieki będą spełniały surowsze normy, co przyczyni się do ochrony środowiska naturalnego i zasobów wodnych gminy. Nowoczesna i wydajna oczyszczalnia ścieków zapewni lepszą jakość wód gruntowych i powierzchniowych oraz poprawi ogólne warunki sanitarno-higieniczne, co ma kluczowe znaczenie dla zdrowia i komfortu życia mieszkańców. Projekt ten stanowi ważny krok w kierunku zrównoważonego rozwoju gminy Wieleń, zapewniając ekologiczne i efektywne zarządzanie gospodarką wodno-ściekową.					
	Opracowanie koncepcji oraz budowa dróg rowerowych na terenie gminy Wieleń	2025-2034	10 500 000,00 PLN	Działanie FEWP.03.01 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej	1.3.2.	Gmina Wieleń
8	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt „Opracowanie koncepcji oraz budowa dróg rowerowych na terenie gminy Wieleń” ma na celu stworzenie spójnej i bezpiecznej sieci dróg rowerowych, uwzględniającej i wspierającej rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej. Pierwszym etapem będzie opracowanie szczegółowej koncepcji rozwoju sieci dróg rowerowych, uwzględniającej potrzeby mieszkańców. Koncepcja określi optymalne lokalizacje tras rowerowych, które połączą kluczowe punkty w gminie. W ramach projektu planuje się wykonanie dróg rowerowych, które ułatwią mieszkańcom bezpieczne poruszanie się rowerem na trasach łączących różne części gminy. Drogi będą zaprojektowane zgodnie z normami bezpieczeństwa, z odpowiednim oznakowaniem, zapewniając komfort i ochronę dla użytkowników. Projekt ma na celu wspieranie zrównoważonego transportu, promując rower jako ekologiczny, tani i zdrowy sposób poruszania się po gminie. Rozwój sieci dróg rowerowych przyczyni się do ograniczenia emisji spalin, zmniejszenia hałasu oraz poprawy jakości powietrza, wpisując się w cele zrównoważonego rozwoju. Nowa infrastruktura rowerowa zwiększy bezpieczeństwo rowerzystów poprzez oddzielenie ich od ruchu samochodowego. Ścieżki będą również dostępne dla różnych grup wiekowych, w tym dzieci i seniorów, zapewniając komfort i łatwość poruszania się. Realizacja zadania wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, zachęcając do korzystania z rowerów w codziennych podróżach oraz podczas aktywnego wypoczynku. Dodatkowo, rozbudowa infrastruktury rowerowej zwiększy atrakcyjność gminy jako miejsca do turystyki rowerowej. Projekt przyczyni się do stworzenia bardziej przyjaznej i ekologicznej przestrzeni miejskiej, wspierając rozwój zrównoważonej mobilności i poprawiając jakość życia mieszkańców Gminy Wieleń.					

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

LP.	Nazwa projektu	Szacowany okres realizacji projektu	Szacowana wartość projektu w PLN	Działanie FEW	Kierunek działań w strategii	Wnioskodawca
	Przebudowy, modernizacje i remonty sal wiejskich w gminie Wieleń	2025-2034	7 000 000,00 PLN	Działanie FEWP.09.06 Aktywizacja społeczna osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie lokalnego potencjału społeczeństwa obywatelskiego	2.2.3.	Gmina Wieleń
9	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt ma na celu poprawę jakości i funkcjonalności obiektów, które pełnią ważną rolę w życiu społecznym mieszkańców. Projekt zakłada przebudowę wybranych sal wiejskich, dostosowując je do współczesnych potrzeb społeczności lokalnych. Celem jest poprawa funkcjonalności i układu pomieszczeń, co umożliwi organizację różnorodnych wydarzeń, takich jak spotkania, imprezy kulturalne, czy warsztaty. Planowana modernizacja obejmuje wymianę instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych oraz grzewczych, co poprawi komfort użytkowania obiektów. Wprowadzenie energooszczędnych rozwiązań, takich jak oświetlenie LED, czy nowoczesne systemy grzewcze, przyczyni się do zmniejszenia kosztów eksploatacji sal. Projekt obejmuje także remonty konstrukcyjne, w tym naprawę elewacji, dachów, okien oraz podłóg. Dzięki temu obiekty będą bardziej estetyczne i bezpieczne dla użytkowników. Przebudowa sal wiejskich przyczyni się do zwiększenia ich dostępności, zarówno pod względem funkcjonalnym, jak i estetycznym. Modernizacja tych obiektów pozwoli na ich szersze wykorzystanie przez różne grupy mieszkańców, w tym dzieci, seniorów, czy lokalne organizacje. Poprawa infrastruktury sal wiejskich wzmocni więzi społeczne, umożliwiając organizację różnorodnych wydarzeń integrujących społeczność lokalną. Nowoczesne i funkcjonalne przestrzenie będą sprzyjać aktywnościom kulturalnym, edukacyjnym i towarzyskim, co wpłynie na jakość życia mieszkańców gminy Wieleń. Projekt przyczyni się do poprawy infrastruktury społecznej gminy, wspierając aktywność mieszkańców oraz rozwój kulturalny regionu. W rezultacie projekt ten nie tylko poprawi infrastrukturę, ale także będzie katalizatorem dla aktywizacji społecznej i rozwój lokalnego społeczeństwa obywatelskiego, umożliwiając mieszkańcom pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym i budowaniu silniejszej, bardziej zaangażowanej wspólnoty.					
10	Tworzenie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji w gminie Wieleń poprzez zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej nad jeziorem w Białej	2026-2030	500 000,00 PLN	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	2.2.3.	Gmina Wieleń
	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt ma na celu stworzenie nowoczesnej infrastruktury turystycznej, która przyczyni się do rozwoju turystyki i rekreacji w gminie Wieleń. Projekt obejmuje przekształcenie terenu wokół jeziora w atrakcyjną przestrzeń rekreacyjną, dostosowaną do potrzeb mieszkańców					

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

LP.	Nazwa projektu	Szacowany okres realizacji projektu	Szacowana wartość projektu w PLN	Działanie FEW	Kierunek działań w strategii	Wnioskodawca
	i turystów. Planuje się budowę ścieżek spacerowych, punktów widokowych oraz stref relaksu, które umożliwią odpoczynek na świeżym powietrzu. W ramach projektu powstaną miejsca do uprawiania sportów wodnych, pomost i plaża. Dodatkowo, zainstalowane zostaną strefy do grillowania, plac zabaw dla dzieci oraz miejsca do piknikowania, co zwiększy atrakcyjność miejsca jako miejsca wypoczynku dla rodzin. Zagospodarowanie terenu nad jeziorem będzie zgodne z zasadami ochrony środowiska, uwzględniając ekologiczną infrastrukturę i dbałość o zachowanie naturalnego krajobrazu. Projekt przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, rozwoju turystyki w regionie i stworzenia atrakcyjnego miejsca do wypoczynku, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego gminy Wieleń.					
	Tworzenie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji w gminie Wieleń poprzez zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej nad jeziorem w Dzierżąźnie Wielkim	2026-2032	800 000,00 PLN	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	2.2.3.	Gmina Wieleń
11	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt ma na celu stworzenie nowoczesnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, odpowiadającej na rosnące potrzeby mieszkańców oraz turystów, odwiedzających Dzierżąźno Wielkie. Jezioro jest często odwiedzane, zarówno przez lokalnych mieszkańców, jak i turystów, jednak brak odpowiednich udogodnień i infrastruktury sprawia, że potencjał tego miejsca nie jest w pełni wykorzystywany. Diagnoza potrzeb wykazała, że istnieje potrzeba stworzenia warunków do aktywnego wypoczynku i integracji społecznej. Projekt przewiduje utworzenie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej, która będzie obejmować ścieżki spacerowe, punkty widokowe oraz strefy odpoczynku, umożliwiające mieszkańcom i turystom relaks w otoczeniu natury. Planowane jest zagospodarowanie plaży, budowa pomostu oraz strefy do uprawiania sportów wodnych, takich jak wypożyczalnie kajaków, czy rowerów wodnych. Dodatkowo, powstaną miejsca do grillowania, plac zabaw dla dzieci oraz miejsca piknikowe, co zwiększy atrakcyjność jeziora jako miejsca do spędzania czasu wolnego dla rodzin i grup przyjaciół. Zagospodarowanie przestrzeni będzie realizowane z poszanowaniem środowiska naturalnego, z uwzględnieniem ekologicznych rozwiązań, takich jak odnawialne źródła energii, naturalne materiały budowlane i systemy ochrony przyrody. Realizacja projektu pozwoli na lepsze wykorzystanie walorów jeziora w Dzierżąźnie Wielkim, poprawiając jakość życia mieszkańców oraz zwiększając atrakcyjność turystyczną gminy. Nowoczesna infrastruktura stworzy warunki do aktywnego wypoczynku, a także przyczyni się do integracji społecznej i rozwoju lokalnej gospodarki.					

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

LP.	Nazwa projektu	Szacowany okres realizacji projektu	Szacowana wartość projektu w PLN	Działanie FEW	Kierunek działań w strategii	Wnioskodawca
12	Tworzenie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji w gminie Wieleń poprzez zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej przy zbiornikach wodnych i parkach w gminie Wieleń	2026-2034	800 000,00 PLN	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	2.2.3.	Gmina Wieleń
	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt zakłada stworzenie atrakcyjnych i dostępnych przestrzeni do aktywnego wypoczynku, które przyczynią się do rozwoju turystyki oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Gmina Wieleń dysponuje cennymi zasobami przyrodniczymi, takimi jak zbiorniki wodne i tereny parkowe, które stanowią duży potencjał turystyczny. Jednak brak odpowiedniej infrastruktury oraz zagospodarowania przestrzeni ogranicza możliwość pełnego wykorzystania tych walorów. Projekt zakłada stworzenie przestrzeni rekreacyjnych wokół istniejących zbiorników wodnych i w parkach, które będą dostosowane do różnych form aktywności. Powstaną ścieżki spacerowe, miejsca do wypoczynku oraz strefy do relaksu na świeżym powietrzu, które umożliwią mieszkańcom i turystom spędzanie czasu w kontakcie z naturą. W planach znajduje się budowa nowych placów zabaw, stref do grillowania, urządzeń do ćwiczeń na świeżym powietrzu oraz pomostów, co umożliwi aktywne spędzanie czasu na wodzie i na lądzie. Dodatkowo zostaną zainstalowane elementy małej architektury, takie jak ławki, czy altany, co zapewni komfortowy wypoczynek. Zagospodarowanie przestrzeni będzie realizowane z poszanowaniem zasad ochrony środowiska, w tym stosowanie ekologicznych rozwiązań, jak energooszczędne oświetlenie, naturalne materiały budowlane, czy systemy ochrony przyrody. Projekt przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju lokalnej gospodarki, oferując nowe miejsca do wypoczynku i aktywności na świeżym powietrzu.					
13	Aktywna integracja w Gminie Wieleń	2025-2026	1 500 000,00 PLN	Działanie FEWP.06.10 Aktywna integracja	2.1.1.	Gmina Wieleń
	Celem głównym projektu jest poprawa sytuacji społecznej minimum 80% z 110 osób – beneficjentów projektu oraz sytuacji zawodowej u minimum 22 osób pełnoletnich, biernych zawodowo lub korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej lub kwalifikujących się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniających minimum jedną z przesłanek, określonych w art. 7 tej ustawy lub osobom, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, zamieszkujących w gminie Wieleń, w tym objęcie wsparciem 5 osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, poprzez udział w kompleksowym wsparciu, tj. w aktywizacji społecznej, zawodowej i zdrowotnej.					

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

LP.	Nazwa projektu	Szacowany okres realizacji projektu	Szacowana wartość projektu w PLN	Działanie FEW	Kierunek działań w strategii	Wnioskodawca
	Modernizacja remizy OSP w Wieleniu wraz z przebudową placu manewrowego	2025-2032	1 320 000,00 PLN	Działanie FEWP.02.05 Zwiększanie odporności na zmiany klimatu i klęski żywiołowe	1.6.5.	Gmina Wieliń
14	<i>Charakterystyka projektu:</i> Projekt "Modernizacja remizy OSP w Wieleniu wraz z przebudową placu manewrowego" ma na celu poprawę warunków pracy i bezpieczeństwa jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Wieleni, a także zapewnienie lepszej infrastruktury do skutecznego reagowania w sytuacjach kryzysowych. Planowane są prace remontowe w budynku remizy, które obejmą m.in. remont dachu, wymianę instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych, modernizację systemu grzewczego, wymianę bram, remont posadzek. Zwiększenie komfortu pomieszczeń dla strażaków, poprawa jakości pracy w jednostce oraz dostosowanie obiektu do obowiązujących norm zapewnią lepsze warunki do codziennej działalności. Projekt zakłada przebudowę placu manewrowego, co przyczyni się do poprawy warunków do sprawnego parkowania pojazdów strażackich oraz ich szybszego wyjazdu w sytuacjach alarmowych. Przebudowa obejmie utwardzenie nawierzchni, odpowiednie oznakowanie oraz stworzenie stref parkingowych. Nowoczesna infrastruktura pozwoli na lepszą organizację pracy strażaków, skróci czas wyjazdu jednostki, a także umożliwi lepsze przechowywanie sprzętu ratunkowego, co podniesie poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Modernizacja remizy i placu manewrowego wpłynie na poprawę bezpieczeństwa zarówno strażaków, jak i społeczności lokalnej, zapewniając bardziej funkcjonalne i bezpieczne warunki pracy dla OSP.					

3.7. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu powiązane z realizacją Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW)

3.7.1. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu dla celów strategicznych

Zgodnie z art. 34 ust. 15 pkt 2 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, strategia terytorialna określa w szczególności cele, jakie mają być zrealizowane w ramach strategii, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu, w tym przypadku z realizacją FEW. W związku z tym strategia powinna definiować oczekiwane efekty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Monitorowaniu w trakcie wdrażania Strategii podlegać będzie osiągnięcie m.in. tychże wskaźników rezultatu, jak i produktu.

Przyjęta wartość bazowa realizacji poszczególnych wskaźników dotyczy stopnia zaawansowania działań w ramach Strategii, a nie wartości bezwzględnego poziomu ich dotychczasowego osiągnięcia w Gminie.

Cel strategiczny nr 1. Atrakcyjna przestrzeń do zamieszkania i pracy

Osiągnięcie celu strategicznego „Atrakcyjna przestrzeń do zamieszkania i pracy” zapewni mieszkańcom i przyjezdnym funkcjonowanie w bezpiecznej i atrakcyjnej przestrzeni, tj., w otoczeniu czystego środowiska naturalnego, sprawnego systemu komunikacyjnego oraz w odpowiedniej jakości ładzie przestrzennym. Wpłynie to na atrakcyjność Gminy jako miejsca do życia i osobistego rozwoju.

- **Wskaźnik produktu:** Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej (km):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 km
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 7 km
- **Wskaźnik produktu:** Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej i/lub deszczowej (km):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 km
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 12 km
- **Wskaźnik produktu:** Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych (sztuki):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 km
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 2 sztuki
- **Wskaźnik produktu:** Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu (sztuki):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 sztuk

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Wartość docelowa w 2034 r.: 10 sztuk
- **Wskaźnik produktu:** Liczba nowych/zmodernizowanych stanowisk pomiarowych na potrzeby monitoringu stanu środowiska (sztuki):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 sztuk
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 3 sztuki
- **Wskaźnik produktu** Wspierana infrastruktura rowerowa (km):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 km
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 7 km
- **Wskaźnik produktu:** Liczba przebudowanych lub rozbudowanych szkół i/lub przedszkoli (sztuki):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 sztuk
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 1 sztuka
- **Wskaźnik produktu:** Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne (sztuki):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 km
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 2 sztuki
- **Wskaźnik rezultatu:** Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej (osoby):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 osób
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 3 tys. osób
- **Wskaźnik rezultatu:** Liczba przedsięwzięć proekologicznych (sztuki):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 sztuk
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 10 sztuk
- **Wskaźnik rezultatu:** Zasięg działań/ kampanii edukacyjno-informacyjnych (osoby):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 osób
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 5 tys. osób
- **Wskaźnik rezultatu:** Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego (osoby):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 osób
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 1 tys. osób
- **Wskaźnik rezultatu:** Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych (osoby):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 osób

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Wartość docelowa w 2034 r.: 1 tys. osób
- **Wskaźnik rezultatu:** Roczna liczba użytkowników obiektów świadczących usługi społeczne (osoby):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 osób
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 5 tys. osób.

Cel strategiczny 2. Nowoczesna oferta służąca integracji społeczności lokalnej oraz rozwojowi turystyki, rekreacji i aktywnego wypoczynku

Osiągnięcie celu strategicznego „Nowoczesna oferta służąca integracji społeczności lokalnej oraz rozwojowi turystyki, rekreacji i aktywnego wypoczynku” wpłynie pozytywnie w szczególności na stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu, wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości i rozwój atrakcyjnej oferty rekreacyjno-sportowej. Dzięki temu Gmina może stać się m.in. atrakcyjnym turystycznie miejscem w tej części Wielkopolski.

- **Wskaźnik produktu:** Liczba powstałych lub zmodernizowanych obiektów kulturalnych, turystycznych i/lub rekreacyjno-sportowych (sztuki):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 sztuk
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 8 sztuk
- **Wskaźnik produktu:** Liczba przedsięwzięć, w tym informacyjno-promocyjnych na rzecz rozwoju lokalnej gospodarki (sztuki):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 sztuk
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 8 sztuk
- **Wskaźnik produktu:** Ludność objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno- gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji (osoby):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 sztuk
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 15 osób
- **Wskaźnik rezultatu:** Roczna liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne, turystyczne lub rekreacyjno-sportowe (osoby):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 osób
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 5 tys. osób
- **Wskaźnik rezultatu:** Liczba działalności gospodarczych, które powstały lub rozwinęły się dzięki wsparciu (sztuki):
 - Wartość bazowa w 2025 r.: 0 sztuk
 - Wartość docelowa w 2034 r.: 10 sztuk.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

3.7.2. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu dla listy projektów Gminy możliwych do sfinansowania w ramach środków z Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW)

Przyjęta wartość bazowa realizacji poszczególnych wskaźników dotyczy stopnia zaawansowania działań w ramach Strategii, a nie bezwzględnego poziomu ich dotychczasowego osiągnięcia na obszarze Gminy.

Tabela 12. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu dla listy projektów Gminy, możliwych do sfinansowania w ramach środków z Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW)

LP.	Nazwa projektu	Działanie FEW	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
1	Kompleksowa modernizacja Ośrodka Kultury Strzelnica w Wieleniu z zachowaniem i rewitalizacją obiektów dziedzictwa kulturowego	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osób/rok) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 2 tys.
2	Kompleksowa modernizacja Wiejskiego Domu Kultury w Rosku z zachowaniem i rewitalizacją obiektów dziedzictwa kulturowego	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osób/rok) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1 tys.
3	„Zielona Energia dla Wspólnego Dobra” – Transformacja Energetyczna Obiektów Użyteczności Publicznej w Gminie Wieleń wraz z utworzeniem spółdzielni energetycznej z gminnymi jednostkami organizacyjnymi	Działanie FEWP.02.01 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	WLWK-RCO019 - Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 3	WLWK-PLRR051 - Liczba przedsięwzięć proekologicznych (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 3
4	Rozbudowa i kompleksowa modernizacja oświetlenia zewnętrznego na terenie gminy Wieleń	Działanie FEWP.02.01 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji	WLWK-PLRO165 - Liczba nowych/zmodernizowanych punktów świetlnych (szt.)	WLWK-PLRR051 - Liczba przedsięwzięć proekologicznych (szt.) wartość bazowa: 0

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

		gazów ciepłarnianych	• wartość bazowa: 0 • wartość docelowa: 1000	• wartość docelowa: 3
5	Budowa sieci wodociągowej wraz z modernizacją stacji uzdatniania wody	Działanie FEWP.02.07 Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno – ściekowej	WLWK-PLRO045 - Długość wybudowanej sieci wodociągowej (km) • wartość bazowa: 0 • wartość docelowa: 7 WLWK-PLRO055 - Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody (szt.) • wartość bazowa: 0 • wartość docelowa: 2	WLWK-RCR041 - Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę (osoby) • wartość bazowa: 0 • wartość docelowa: 100
6	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we Wrzeszczynie i Miąłach wraz z budową oczyszczalni ścieków w Miąłach	Działanie FEWP.02.07 Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej	WLWK-PLRO047 - Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km) • wartość bazowa: 0 • wartość docelowa: 12 WLWK-PLRO051 - Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych (szt.) • wartość bazowa: 0 • wartość docelowa: 1	WLWK-RCR042 - Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia (osoby) • wartość bazowa: 0 • wartość docelowa: 1.200
7	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni w Wieleniu	Działanie FEWP.02.07 Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej	WLWK-PLRO052 - Liczba rozbudowanych / przebudowanych / zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych (szt.) • wartość bazowa: 0 • wartość docelowa: 1	WLWK-RCR042 - Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia (osoby) • wartość bazowa: 0 • wartość docelowa: 1.200

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

8	Opracowanie koncepcji oraz budowa dróg rowerowych na terenie gminy Wieleń	Działanie FEWP.03.01 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej	WLWK-RCO058 - Wspierana infrastruktura rowerowa (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 2	WLWK-RCR064 - Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej (osób/rok) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1 tys.
9	Przebudowa i modernizacja sal wiejskich w gminie Wieleń	Działanie FEWP.09.06 Aktywizacja społeczna osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie lokalnego potencjału społeczeństwa obywatelskiego	PROG-FEW4I-P1 - Liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 3	WLWK-PLKLCR03 - Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 2
10	Tworzenie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji w gminie Wieleń poprzez zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej nad jeziorem w Białej	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osób/rok) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1 tys.
11	Tworzenie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji w gminie Wieleń poprzez zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej nad jeziorem w Dzierżążnie Wielkim	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osób/rok) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1 tys.
12	Tworzenie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji w gminie Wieleń poprzez zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej przy zbiornikach wodnych i parkach w gminie Wieleń	Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 2	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osób/rok) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1 tys.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

13	Aktywna integracja w Gminie Wielień	Działanie FEWP.06.10 Aktywna integracja	WLWK-EECO04 - Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (osoby) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 110	WLWK-PLHILCR01 - Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (osoby) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 88
14	Modernizacja remizy OSP w Wieleniu wraz z przebudową placu manewrowego	Działanie FEWP.02.05 Zwiększanie odporności na zmiany klimatu i klęski żywiołowe	WLWK-RCO024 - Inwestycje w nowe lub zmodernizowane systemy monitorowania, gotowości, ostrzegania i reagowania w kontekście klęsk żywiołowych i katastrof w przypadku klęsk żywiołowych (szt.) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1	WLWK-RCR036 - Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed niekontrolowanymi pożarami (osoby) - wartość bazowa: 0 - wartość docelowa: 1 tys.

4. OPIS PROCESU ZAANGAŻOWANIA PARTNERÓW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH W PRACACH NAD PRZYGOTOWANIEM I WDRAŻANIEM STRATEGII TERYTORIALNEJ

Na etapie diagnozowania i programowania założeń Strategii kluczową rolę odegrała aktywna partycypacja społeczna, której umożliwienie było priorytetem dla Gminy. W proces partycypacji włączono mieszkańców, partnerów społeczno-gospodarczych, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, a także organizacje działające na rzecz ochrony środowiska oraz promowania włączenia społecznego i równouprawnienia. Podmioty te wniosły istotny wkład merytoryczny, dzieląc się wiedzą na temat specyficznych potrzeb społecznych, gospodarczych i przestrzennych, problemów związanych z funkcjonowaniem lokalnych społeczności oraz możliwościami rozwoju w Gminie.

Proces tworzenia Strategii rozpoczął się od opracowania **diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy**, co pozwoliło na zidentyfikowanie kluczowych deficytów, potencjałów, wyzwań i szans rozwojowych samorządu. W ramach prac diagnostycznych przeprowadzono **badanie ankietowe**, w którym wzięło udział **386 osób**. Formularz ankiety składał się z 8 pytań tematycznych, podzielonych na dwie części. W pierwszej respondenci oceniali obecne warunki życia w Gminie, w drugiej natomiast wskazywali na najważniejsze ich zdaniem problemy/potrzeby oraz związane z tym działania do przeprowadzenia.

Przyjęto, że cel badania zostanie osiągnięty, jeśli spełnione zostaną następujące warunki:

- Respondenci oceniają Gminę pod kątem komfortu życia dla poszczególnych grup społecznych.
- Badani oceniają, w jakim stopniu Gmina jest dla nich dogodnym miejscem do życia.
- Badani oceniają warunki życia w Gminie z punktu widzenia aż 26 kryteriów.
- Określone zostaną przez ankietowanych pozytywne i negatywne aspekty życia w Gminie.
- Wskazane zostaną najbardziej oczekiwane działania inwestycyjne i nieinwestycyjne na obszarze Gminy.
- Badani prześlą dodatkowe uwagi i opinie.
- Respondenci wypełnią metryczkę.

Badanie miało miejsce w okresie **od lipca do września 2024 roku**. Ankieta została przeprowadzona zarówno w formie elektronicznej - została udostępniona mieszkańcom na stronie internetowej Gminy, na profilu społecznościowym, poprzez dzienniki elektroniczne placówek oświatowych, jak i dystrybuowana wśród mieszkańców w postaci drukowanej (m.in. za pośrednictwem sołtysów).

Spośród respondentów, którzy podali swoje miejsce zamieszkania, wiodącą i **najliczniejszą grupę** stanowili **mieszkańcy Wielenia (67,62%)**, na drugiej pozycji ze znacznie mniej liczną reprezentacją **mieszkańcy Roska (11,40%)**, dalej **Dzierżążno Wielkie (3,89%**, tj. 15 respondentów), Gulcz (3,63%, tj. 14 respondentów), Wrzeszczyna (3,37%, tj. 13 respondentów), Miały (2,33%, tj. 9 respondentów), Folsztyn (1,55%, tj. 6 respondentów), Nowe Dwory (1,04%, tj. 4 respondentów), Biała, Herburtowo, Kocień Wielki, Mężyk (po 0,78%, tj. 3 respondentów), Dębogóra, Bęglewo (po 0,52%, tj. 2 respondentów) oraz po 1 ankietowanym z Brzezinek, Marianowa, Potrzebowic i Zielonowa. Nie odnotowano reprezentacji z miejscowości: Brzeźno, Dzierżążno Małe, Gieczynek, Hamrzysko, Jaryń, Kaładek, Kuźniczka, Lipinki, Mniszek, Osina, Usypisko, Zawada i Łaski. Pomimo tego, należy przyjąć, że badanie objęło całą Gminę. Ponad 80% badanych zadeklarowało, że zamieszkuje Gminę Wieleń dłużej

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

niż 20 lat, a ponad 95% respondentów to osoby zameldowane w Gminie. Szczegółowe dane i wnioski z badania ankietowego zaprezentowano w dokumencie pt. **„Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wieleń”**, w punkcie 3. Uwarunkowania rozwoju Gminy Wieleń – wyniki sondażowych badań ankietowych mieszkańców. Informacje te uwzględnione zostały we wnioskach końcowych diagnozy, opisanych w Rozdziale 1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Jako kolejny element prac diagnostycznych, w celu pogłębienia wiedzy na temat opinii i propozycji zmian, dotyczących szczególnie problematyki społecznej i gospodarczej, przeprowadzone zostały także **wywiady z przedstawicielami środowisk i grup społecznych oraz organizacji i instytucji z terenu gminy** (przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Wieleniu i jednostek gminnych, radni, sołtysi, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji publicznych). Wywiady przeprowadzono **w dniu 17 września 2024 r., w dziewięciu grupach i trwały 1-2 godzin każdy**. Łącznie w wywiadach uczestniczyło ok. **90 osób**. Ich uczestnicy w ramach swobodnej dyskusji odpowiadali na następujące pytania:

- 1) *Krótką ogólną oceną życia na terenie gminy z punktu widzenia Pana(-i) jako mieszkańca – co się podoba, a co nie*
- 2) *Docelowa wizja gminy - jak Pan(-i) chciałby, żeby gmina wyglądała za 10-20 lat*
- 3) *Najważniejsze rzeczy do zrobienia w gminie, aby poprawić warunki życia*
- 4) *Najważniejsze rzeczy do zrobienia w dziedzinie, którą Pan(-i) się zajmuje.*

Odpowiedzi zostały spisane w układzie 3 zagadnień:

- 1) *Silne strony/plusy, czyli zalety życia na terenie gminy*
- 2) *Słabe strony/minusy, czyli negatywne aspekty życia w gminie*
- 3) *„Sprawy do załatwienia”, czyli przedsięwzięcia, które w perspektywie kilku lat powinny być zrealizowane, aby poprawić warunki życia w gminie.*

W ramach każdego z powyższych zagadnień odpowiedzi zostały uporządkowane i zaprezentowane w tabelach z podziałem na silne strony/potencjały gminy, słabe strony/bariery rozwoju gminy, szanse dla rozwoju gminy oraz zagrożenia dla rozwoju gminy. W dalszych pracach nad strategią, silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia zostały uwzględnione we wnioskach końcowych diagnozy, opisanych w Rozdziale 1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, natomiast zestaw „spraw do załatwienia” został wykorzystany przy formułowaniu wizji rozwoju gminy, celów strategicznych i szczegółowych oraz identyfikacji projektów w części kierunkowej - dokumencie strategii. Szczegółowe dane i wnioski z wywiadów zaprezentowano w dokumencie pt. **„Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wieleń”**, w punkcie 4. Uwarunkowania rozwoju Gminy Wieleń – wyniki wywiadów z opiniotwórczymi mieszkańcami gminy.

Kluczowymi elementami **procesu tworzenia strategii** były także **spotkania robocze partnerów społeczno-gospodarczych oraz liderów społecznych**.

Pierwsze z nich odbyło się w dniu **22 października 2024 roku**, w którym uczestniczyło ok. **40 osób**, co zapewniło reprezentację różnych perspektyw. Omówiono na nim wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy, a **wspólne dyskusje** pozwoliły na **wypracowanie wizji rozwoju gminy**, a także **głównych celów i kierunków działań**, które mają być realizowane w ramach Strategii.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Drugie spotkanie robocze **partnerów społeczno- gospodarczych** oraz **liderów społecznych** odbyło się **27 stycznia 2025 roku**, w którym uczestniczyło ok. **30 osób**. Spotkanie poświęcone było konstrukcji listy projektów wraz z ich zakresem oraz sposobem realizacji. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele zarówno strony samorządowej, jak i interesariusze strategii reprezentujący partnerów społeczno-gospodarczych. Pozwoliło to na wypracowanie listy projektów w oparciu o wzajemny dialog, zachowanie komplementarności działań i zintegrowanego charakteru projektów.

Podsumowując, zaangażowanie różnorodnych partnerów społeczno-gospodarczych, w tym podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, działających na rzecz ochrony środowiska, promujących włączenie społeczne, prawa podstawowe, prawa osób niepełnosprawnych oraz równość płci i niedyskryminację, było kluczowe dla jakości i trafności opracowanych rozwiązań.

Proces ten, oparty na szerokiej partycypacji społecznej, umożliwił dalsze opracowanie strategii odpowiadającej rzeczywistym potrzebom społeczności lokalnej, a jednocześnie dał możliwość wszystkim zainteresowanym stronom aktywnego uczestnictwa w kształtowaniu przyszłości Gminy Wieleń.

5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY WIELEŃ ORAZ REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

5.1. Terytorialny wymiar polityki rozwoju

Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw spowodowała wprowadzenie z dniem 13 listopada 2020 r. do Ustawy o samorządzie gminnym zapisów, dotyczących trybu prac nad strategią rozwoju gminy oraz samej zawartości dokumentu Strategii. Zmiany te stanowią krok w stronę **integracji wymiaru społeczno-gospodarczego i przestrzennego** w dokumentach strategicznych, w tym w ramach strategii rozwoju gminy. Polityka rozwoju zyskuje bardziej widoczny wymiar przestrzenny. Nadanie przestrzennego wymiaru zjawiskom społeczno-ekonomicznym pozwala na większą precyzję procesów diagnostycznych, bardziej adekwatne i trafne określanie priorytetów, celów i kierunków interwencji, a także koordynację i lepsze gospodarowanie zasobami na etapie wdrażania. Strategie rozwoju gminy mają być sporządzane z wykorzystaniem podejścia zintegrowanego. Oznacza to rozwój kształtowany równocześnie w sferach: gospodarczej, społecznej i polityczno-instytucjonalnej, środowiskowej oraz przestrzennej.

Z kolei Ustawa z dnia 7 lipca 2023 roku o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw z dniem 24 września 2023 r. wprowadziła do ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym kolejne kluczowe zmiany, dotyczące charakteru Strategii gminy oraz jej zawartości. Obowiązkiem gminy od 1 stycznia 2026 roku jest posiadanie uchwalonej Strategii rozwoju, o ile obszar gminy nie jest objęty strategią rozwoju ponadlokalnego.

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym spowodowała także znaczące zmiany w prowadzeniu polityki przestrzennej na szczeblu gminnym. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostanie zastąpione Planem ogólnym, będącym aktem prawa miejscowego. Nowy dokument, podobnie jak poprzedni, będzie obejmował obszar całej gminy. Jego głównym zadaniem będzie określenie stref planistycznych oraz gminnych standardów urbanistycznych. Ponadto możliwe będzie wyznaczenie obszarów uzupełnienia zabudowy czy obszarów zabudowy śródmiejskiej. Plan Ogólny gminy będzie podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; także wydawane decyzje o warunkach zabudowy będą musiały uwzględniać zapisy Planu Ogólnego.

Kolejną znaczącą zmianą, związaną z zagospodarowaniem przestrzennym na szczeblu gminnym, jest określanie ustaleń Planów Ogólnych, w szczególności kreujących politykę przestrzenną gminy, na podstawie strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego. Oznacza to, że strategie rozwoju gminy przejmują sporą część zapisów po studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, tj. w szczególności model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

5.2. Elementy przestrzenne w strategii rozwoju Gminy Wieleń

Celem obecnie obowiązujących regulacji jest włączenie polityki przestrzennej do polityki rozwoju społeczno-gospodarczego i zintegrowanie tych dwóch polityk ze sobą. Oznacza to, że **strategie gmin otrzymały nowe i szerokie zadanie**. Mają one określać istniejące uwarunkowania danej gminy, jak również wyznaczać kierunki polityki rozwoju i być podstawą do określania parametrów rozwoju ujętych w planach ogólnych, a także miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W efekcie wymiar przestrzenny zintegrowanej strategii rozwoju Gminy Wieleń będzie realizowany poprzez:

- Określenie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Wieleń, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:
 - struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych
 - system powiązań przyrodniczych
 - główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych
 - główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej
- Określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminy, dotyczących:
 - zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu
 - zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej
 - kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej
 - zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.)
 - zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego
 - kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej
 - zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW
 - zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
 - zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej
 - zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji
- Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566), wraz z zakresem planowanych działań
- Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań
- Ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów, czyli wskazanie w ramach strategii obszarów strategicznej interwencji, co szczegółowo opisane zostało w Rozdziale 4. dokumentu Strategii.

5.3. Istota modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy, wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych, występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami. Podsumowując, w praktyce model na poziomie lokalnym określa i sytuje przestrzenie:

- wizję i cele rozwojowe gminy
- obszary kluczowe dla rozwoju gminy
- ogólne zasady gospodarowania konkretnymi strefami/obszarami wskazanymi w modelu
- schematyczne rozmieszczenie inwestycji.

5.4. Kluczowe uwarunkowania rozwoju przestrzennego Gminy Wielęń

Na etapie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wielęń dokonano identyfikacji ogólnych, kluczowych uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy w aspekcie czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Poniżej kwestie te zostały szczegółowo przedstawione i opisane.

Gminę tworzy miasto Wielęń i 19 wsi sołeckich (Biała, Dębogóra, Dzierżążno Małe, Dzierżążno Wielkie, Folsztyn, Gieczynek, Gulcz, Hamrzysko, Herburtowo, Kaładek, Kocień Wielki, Kuźniczka, Marianowo, Mężyk, Nowe Dwory, Miały, Rosko, Wrzeszczyna, Zielonowo). Wielęń jest największą gminą województwa wielkopolskiego o powierzchni 428,32 km². Administracyjnie gmina należy do powiatu czarnkowsko-trzcińskiego. Atutem gminy jest jej położenie w samym sercu Puszczy Noteckiej, w Dolinie Noteci. Gmina położona jest w odległości 97 km od Poznania. Przez gminę przebiegają linie kolejowe Tczew - Kostrzyn, Poznań - Szczecin oraz międzynarodowa trasa rowerowa Euro - Route R-1.

Jak wskazano w Studium, rozwój sieci osadniczej związany jest z rozwojem gospodarczym gminy. Poza pasmowym osadnictwem na północnym brzegu doliny rzeki Noteci, gmina posiada jednostki osadnicze zurbanizowane i z wyłączeniem doliny rzeki Miały, posiadające warunki rozwoju przestrzennego. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy została podporządkowana, w swoim rozwoju historycznym, naturalnym warunkom przyrodniczym. W rozmieszczeniu jednostek osadniczych, gminę można podzielić na część:

- **Północną** - zabudowa wsi pojawia się w enklawach śródleśnych byłej Puszczy Drawskiej. Są to wsie: Gieczynek, Dębogóra, Dzierżążno Wielkie, Dzierżążno Małe, Kocień Wielki i Kuźniczka. Całe osadnictwo Gminy Wielęń charakteryzuje niski stopień rozproszenia zabudowy. Poza sołectwami Dzierżążno Małe, Kocień Wielki i Gulcz, zabudowa wsi ma charakter zwarty, o dobrej dostępności komunikacyjnej. Przy wielkości gminy, ma to istotne znaczenie dla nakładów inwestycyjnych w zakresie drogownictwa i uzbrojenia technicznego jednostek osadniczych. Jednostkami predysponowanymi do wielofunkcyjnego rozwoju, w tym również

osadnictwa, są wsie Dzierżążno Wielkie, Wrzeszczyna, Rosko i Miały oraz miasto Wieleń, posiadające znaczne tereny rozwojowe. Wsie Mężyk, Biała i Hamrzysko straciły znaczenie wsi rolniczych i nastąpił proces przekształcania ich na wsie usługowo-lotniskowe. Rozproszona zabudowa wsi Dzierżążno Małe i Kuźniczka powinna również przekształcić się w zabudowę lotniskową. Biorąc pod uwagę rangę miasta, w pozostałych jednostkach sieci osadniczej gminy nie nastąpią istotne przekształcenia przestrzenne. Wielofunkcyjny rozwój wsi uwarunkowany jest ponadto ich wyposażeniem technicznym, które wymaga znacznego zaangażowania środków publicznych.

- **Południową** - charakteryzuje się równoleżnikowym rozmieszczeniem osad wzdłuż północnej i południowej krawędzi doliny rzeki Noteci oraz wzdłuż doliny rzeki Miały. Północna zabudowa, wzdłuż Noteci, wsi Herburtowo, Marianowo, Kaładek, Folsztyn i Nowe Dwory, stanowi zabudowę pasmową o charakterze rzędówki, związanej z gospodarczym wykorzystaniem łąk nadnoteckich. Po południowej stronie, jednostki osadnicze: Wrzeszczyna, Rosko i Gulcz mają charakter skoncentrowany. Oba pasma są dobrze skomunikowane wzdłuż dróg wojewódzkich; zwornikiem układu jest miasto Wieleń, obejmujące zespół jednostek strukturalnych Wielenia Południowego (Wieleń Lewobrzeżny), „Starego Miasta” i Wielenia Północnego (Wieleń Prawobrzeżny). Przez miasto przebiega jedyne powiązanie komunikacyjne obydwu układów równoleżnikowych. Drugie pasmo w części południowej obejmuje wsie wzdłuż doliny rzeki Miały: Miały, Mężyk, Białą i Hamrzysko.

Ponadto w Studium wskazano, iż gmina cechuje się małym stopieniem zagrożenia środowiska przyrodniczego. Fakt ten wynika z nieznacznego zainwestowania obszarów oraz braku inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi. Znaczącym elementem ochrony istniejących zasobów przyrodniczych jest utrzymanie stabilnego poziomu wód oraz ochrona ich przed zanieczyszczeniami, w tym pochodzącymi z gospodarki polowej oraz gospodarstw domowych i działalności gospodarczej. Zagrożenie to występuje ze względu na słabe wyposażenie gminy w zbiorowe systemy odbioru ścieków sanitarnych.

Obszary lasów w znacznej części stanowią obszary chronione, o ograniczonym znaczeniu gospodarczym. Zasoby leśne pozwalają jednak na ich wykorzystanie gospodarcze, co stanowi jedną z podstawowych funkcji w gminie.

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują tereny o niskiej przydatności rolniczej, rozczłonkowane, tworzące głównie enklawy śródleśne. Przeważająca część terenów rolnych znajduje się na obszarach poddanych rygorom ochrony środowiska przyrodniczego. Wykorzystanie rolniczej przestrzeni ograniczone jest do ekologicznych form gospodarowania, upraw specjalistycznych, np. zieleni i łąkarstwa. Rozwój łąkarstwa posiada istotne uwarunkowania ekonomiczne, z którego podstawowym jest brak rynków zbytu. Predyspozycje gminy przekraczają znacznie potrzeby rynku lokalnego.

Zgodnie z brzmieniem Studium, polityka przestrzenna gminy ukierunkowana jest na działania, prowadzących do osiągnięcia celu podstawowego – wielofunkcyjnego rozwoju gospodarczego gminy w warunkach wysokich reżimów ochrony środowiska przyrodniczego, spełniającego zasadę zrównoważonego rozwoju. Ze względu na uwarunkowania, na obszarze gminy wyodrębnia się następujące strefy polityki przestrzennej:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- **Strefa przyrodnicza** - obejmuje przeważający obszar Gminy Wieleń, w którym wyodrębnia się takie formy chronionego krajobrazu, jak: tereny Puszczy Noteckiej (obszar Natura 2000), tereny Puszczy nad Drawą (obszar Natura 2000), Dolina Noteci (obszar Natura 2000), węzłowe obszary przyrodnicze doliny rzeki Noteci i Gulczanki – biocentra o znaczeniu międzynarodowym, tereny zagrożenia i ryzyka powodziowego rzeki Noteci, stanowiącą równocześnie europejski korytarz ekologiczny, strefę ograniczonych przekształceń przyrodniczych wokół miasta Wielenia, obejmującą lasy wskazane do ochrony, pozostałe obszary wód otwartych, ekosystemy łąk i lasów. Ponadto, zgodnie z brzmieniem Studium, na obszarze strefy przyrodniczej ograniczono prowadzenie działalności mogącej pogorszyć stan środowiska; wprowadzono wyłączenie z zabudowy łąk, lasów oraz strefy zalewowej oraz ograniczenia dla gospodarki polowej na obszarach chronionego krajobrazu.
- **Strefa gospodarcza** - obejmuje strefę gospodarki leśnej, strefę gospodarki rolnej, z wyodrębnieniem: rolniczej przestrzeni produkcyjnej bez ograniczeń dla gospodarki, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z ograniczeniami, które mogą wynikać z przepisów prawa miejscowego, ustalonych przez wojewodę wielkopolskiego dla obszarów chronionego krajobrazu; oznaczenie powyższych terenów zachowuje się zgodnie z dotychczasowym studium; wyznaczone obszary aktywizacji gospodarczej gminy predysponowane do działalności usługowo-produkcyjnej. Jak wskazano w Studium, na tym na obszarze ww. terenów gospodarki rolnej nie zostały wprowadzone ograniczenia, w tym zakazy wynikające z ochrony przyrody objęte aktami prawa lokalnego.
- **Strefa usługowa** – obejmuje strefy wypoczynkowo-przyrodnicze zlokalizowane w południowej części w dolinie rzeki Miąły, w północnej części – w dolinie rzeki Dzierżążnej i Bukówki, strefę miejską – centrum usługowe gminy, potencjalną strefę obsługi turystyki wodnej i samochodowej w pradolinie rzeki Noteć, ze wskazaniem wsi Wrzeszczyna i Rosko – w rejonie drogi nr 181.

Ponadto w Studium wskazano kierunki rozwoju sieci osadniczej gminy, które podzielono na:

- **Zabudowę mieszkaniową**, która może być realizowana na obszarze miasta, na terenach przeznaczonych na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz na obszarach wiejskich, jako uzupełnienie istniejącej zabudowy zagrodowej. Jako tereny wskazane do zagospodarowania przyjmuje się zasięgi wyznaczonych zlewni ścieków sanitarnych, przewidzianych do zorganizowanego odbioru tych ścieków. Zgodnie ze Studium, poza obszarami zlewni zabudowa może być realizowana w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Tereny nieprzewidziane pod zabudowę w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy, określone w strukturze jednostek osadniczych, mogą być przeznaczone pod zabudowę, z uwzględnieniem przepisów odrębnych, zasad ustaleń konserwatorskich zawartych studium oraz zasad kontynuacji form zabudowy i funkcji terenów sąsiednich.
- **Miejsca aktywizacji gospodarczej**, gdzie jako zasadę generalną przyjęto w Studium przekształcenie byłych ośrodków produkcji oraz urządzeń obsługi rolnictwa na cele działalności usługowo-wytwórczej. Zgodnie z brzmieniem Studium, działalność prowadzona na tych terenach musi spełniać warunek niepogarszania środowiska przyrodniczego. Wyznaczone tereny obejmują: Dzierżążno Wielkie, Dębogórę, Mniszek, Herburtowo, Jaryń, Miąły i Rosko. Obszarem strategicznym rozwoju aktywizacji

gospodarczej jest miasto Wieleń. Możliwość lokalizacji funkcji usługowo-wytwórczych obejmuje obszar Wielenia Prawobrzeżnego (Międzyzlesie i wsi Kaładek oraz Wielenia Lewobrzeżnego (Zatorze). Miejsca dla działalności gospodarczej (usługowej i produkcyjnej) wyznaczono również w jednostkach struktury przestrzennej jednostek osadniczych, określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy, z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Na obszarze wsi Rosko wyznaczono strefy dla rozwoju gospodarczego.

- **Turystyka i wypoczynek** – rozwój tych obszarów w gminie ma być prowadzony poprzez turystykę pobytową, kwalifikowalną lub agroturystykę. Sąsiedztwo Gminy Wieleń z gminami o wysokich walorach turystycznych oraz bliskość Drawieńskiego Parku Narodowego podnoszą ponadlokalne znaczenie tej funkcji w gminie. Turystyka pobytowa w gminie wiąże się przede wszystkim z dużymi zbiornikami wodnymi. Głównymi obszarami predysponowanymi dla turystyki pobytowej wskazanymi w studium są przekształcane wsie: Mężyk, Biała, Hamrzysko, Kuźniczka, Dzierążno Małe i Dzierążno Wielkie. Zaznaczono jednak, iż krótki sezon dla turystyki pobytowej wymaga jej łączenia z turystyką kwalifikowaną w formach zbieractwa, łowiectwa, wędkarstwa oraz turystyki rowerowej i pieszej. Turystyka rowerowa i piesza może być podbudowana wykorzystaniem warunków żeglownych rzeki Noteci dla celów turystycznych. Szlak spacerowy rzeką Notecią ma charakter ponadlokalny, a nawet międzynarodowy. Główne miejsca obsługi ruchu turystycznego powinno zapewnić miasto Wieleń, a dla żeglugi również rejon wsi Wrzeszczyna i Nadnoteckiej trasy samochodowej – wieś Rosko.

Walorem rozwojowym miasta jest duża podaż terenów predysponowanych dla rozwoju aktywizacji gospodarczej. Są to tereny Międzyzlesia (Wieleń Prawobrzeżny) i Kaładka. Wielofunkcyjny rozwój miasta musi być ukierunkowany na stworzenie miejsc pracy dla ludności lokalnej oraz stworzenie ośrodka obsługi międzyregionalnej turystyki kwalifikowanej. Poza miastem Wieleniem, predysponowane do rozwoju przestrzennego są wsie: Dzierążno Wielkie, Miały i Rosko.

5.4.1. Formy ochrony przyrody

Gmina Wieleń pokryta jest w aż ok. 93% formami ochrony przyrody. Na terenie gminy występują poniższe formy:

- Rezerwat Przyrody „Wilcze Błoto” wraz z otuliną,
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków:
 - „Lasy Puszczy nad Drawą” - PLB320016,
 - „Nadnoteckie Łęgi” - PLB300003,
 - „Puszcza Notecka” - PLB300015,
- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk:
 - „Uroczyska Puszczy Drawskiej” - PLH320046,
 - „Dolina Bukówki” - PLH300046,
 - „Dolina Noteci” - PLH300004,
 - „Dolina Miały” - PLH300042,
- Obszary chronionego krajobrazu:
 - Puszcza nad Drawą (woj. wielkopolskie),
 - Dolina Noteci,

- Puszcza Notecka,
- Użytki ekologiczne:
 - Bagienna Dolina Bukówki,
 - Nenufarowe oczko I,
 - Nenufarowe oczko II,
 - Nenufarowe oczko III,
 - Perkozowe Błota,
 - Torfowiska nad jeziorem Kruteckim,
 - Torfowisko Dzierżążno,
- Korytarze ekologiczne:
 - Środkowa Dolina Noteci,
 - Zachodnia Puszcza Notecka,
- Pomniki przyrody - drzewa:
 - dwa buki pospolite,
 - cztery cisy pospolite,
 - jedna daglezwia zielona,
 - osiemnaście dębów szypułkowych,
 - trzy lipy drobnolistne,
 - jeden platan kloniasty,
 - jedna sosna zwyczajna.

Rezerwat przyrodniczy „Wilcze Błoto” został założony zarządzeniem z dnia 5 października 1968 r. w celu ochrony przyrody w rezerwacie poprzez zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk roślinności bagiennych i torfowiskowej.

Obszar Natura2000 „Lasy Puszczy nad Drawą” (PLB320016) obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. Występuje co najmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jedną z najważniejszych ostoi puchacza oraz kilku gatunków ptaków drapieżnych w Polsce. Ważne zimowisko łabędzia krzykliwego (do 150 ptaków). Bogata fauna, m.in. duże populacje: bobra, wydry, żółwia błotnego. Bogata ichtiofauna, a szczególnie reofilna fauna wodna z takimi zagrożonymi gatunkami jak: łoś, minoga rzeczna, certy oraz stosunkowo liczne i trwałe populacje gatunków rzadkich w naszym kraju, jak: głowacz białopłetwy, strzebla potokowa, pstrąg potokowy i lipień. Dobrze zachowane cenne zbiorowiska roślinne, bogate populacje wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin.

Obszar Natura2000 „Nadnoteckie Łęgi” obejmuje odcinek doliny Noteci w dolnym jej biegu położony pomiędzy miejscowością Wieleń a ujściem Gwdy. Dolina Noteci jest jedną z najlepiej zachowanych bagiennych dolin rzecznych w zachodniej Polsce. Obszar stanowi ostoję ptaszą o randze europejskiej, ponieważ jest miejscem o dużym znaczeniu dla ptaków wodno-błotnych. Występują tu co najmniej 23 gatunki chronionych ptaków. Szczególne populacje gatunków takich jak: podróżniczek, kulik wielki (ponad 40% polskiej populacji łęgowej), bąk, bocian biały, dziwonia i derkacz. Na obszarze ostoi występują również czapla siwa i żuraw. W okresie wędrówkowym gęś zbożowa osiąga koncentracje ponad 3000 osobników. Wśród ssaków najliczniejszym gatunkiem jest bóbr, który wpływa na strukturę przestrzenną i stosunki wodne w tym ekosystemie.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Obszar Natura2000 „Puszcza Notecka” stanowi zwarty i jednolity kompleks leśny w międzyczeczu Noteci i Warty, części pradoliny Eberswaldsko-Toruńskiej. Występuje co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Ogromny obszar leśny (jeden z największych w centralnej i północnej Polsce); ostoja rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, ptaków i ssaków, w tym prawnie chronionych w Polsce. Jest to jedyna w ostatnich latach, stała ostoja wilka w zachodniej Polsce. Występuje tu 9 gatunków storczyków.

Obszar Natura2000 „Uroczyska Puszczy Drawskiej” obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego, położonego na równinie sandrowej, w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część Obszaru, położona w pomiędzy rzekami: Drawy i Płocicznej. Ich doliny i koryta zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Obie rzeki meandrują, a doliny obramowane są wysokimi skarpami. Rzeki w większości płyną szybko ze względu na duży spadek terenu. Występują tu także spore populacje wielu rzadkich i zagrożonych gatunków, m.in.: bobra, wydry, żółwia błotnego. Szczególnie bogata jest ichtiofauna, w tym reofilna fauna wodna, z zagrożonymi gatunkami, takimi jak: łosoś, minóg rzeczny, certa oraz liczne i trwałe populacje rzadkich gatunków ryb w naszym kraju, jak: głowacz białopłetwy, pstrąg potokowy i lipień.

Obszar Natura2000 „Dolina Bukówki” zajmuje większą część biegu rzeki Bukówka wraz z jej doliną. Dobrze zachowane łągi i grądy, w tym grądy z bukiem i kwaśne buczyny na stromych fragmentach zboczy doliny, a na skrzydłach doliny także fragmenty brzeziny bagiennych i torfowiska. Duże przestrzenie w dolinie zajęte przez bagienne szuwały, które stanowią ważną ostoję bezkręgowców (stanowisko poczwarówki zwężonej, bogata fauna ważek). Spotykano także migrujące osobniki żółwi błotnych. Doliny rzek na znacznych odcinkach mają charakter zbliżony do naturalnego.

Obszar Natura2000 „Dolina Noteci” jest w dużej części zajęty przez torfowiska niskie, z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk, z enklawami zakrzewień i zadrzewień. Obszar częściowo pokrywa się z ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E-33. Ostoja jest też ważnym korytarzem ekologicznym o randze międzynarodowej.

Obszar Natura2000 „Dolina Miały” chroni zatorfioną dolinę rzeki Miały (Miałki) o ponad 6 km długości, usytuowaną w obszarze wydmy Puszczy Noteckiej na międzyczeczu Warty i Noteci. Obszar znajduje się pomiędzy miejscowościami Miały i Mężyk. Ostoja chroni kompleks unikalnych torfowisk mszarnych i nakredowych z kłocią wiechowatą, genetycznie związanych z wydmiami śródlądowymi, o krótkiej historii funkcjonowania. Obszar wyróżnia się dużą różnorodnością siedlisk, zajmujących ponad 30% powierzchni.

Obszary chronionego krajobrazu „Puszcza nad Drawą” zajmuje południowo-wschodnią część ogromnego kompleksu leśnego stanowiący pozostałość dawnej Puszczy Drawskiej. Obszar zlokalizowany jest nad rzekami Drawa i Bukówka oraz ich dopływami i cechuje się bardzo cennymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Głównymi elementami wpływającymi na wybitne walory są: malownicze doliny rzek, rynny polodowcowe z wieloma jeziorami, a także bardzo wysoką lesistością.

Obszary chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” zlokalizowany jest na terenie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Dominuje krajobraz łąk oraz pól z enklawami zadrzewień i zakrzewień, ze sporadycznymi lasami i jeziorami. Obszar stanowi ważną ostoję dla ptaków wodno-błotnych, a są to nadnoteckie łągi w dolnym biegu rzeki.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

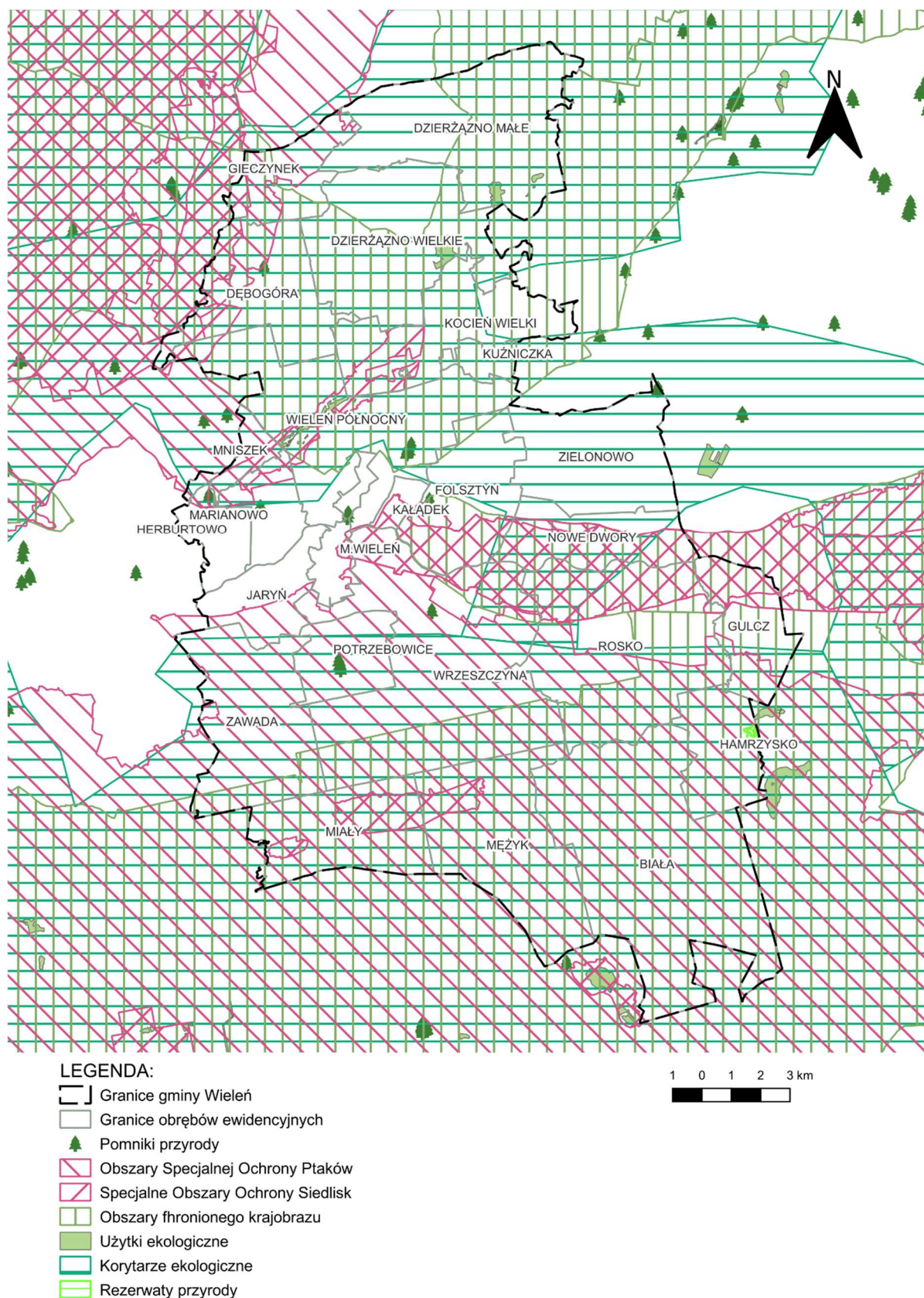
Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Notecka” charakteryzuje się krajobrazem leśnym, sztucznie wprowadzonym na rozległych polach wydmowych. Puszcza jest zaliczana do regionów intensywnego rozwoju gospodarki leśnej. Najatrakcyjniejszymi elementami przyrodniczo-krajobrazowymi tego obszaru są: kompleksy wydm śródlądowych, jeden z największych w Europie, rynnowa dolina rzeki Miąły z licznymi jeziorami oraz duża powierzchnia borów sosnowych z bogatą fauną z rzadkimi gatunkami zwierząt, m.in. wilk, bóbr, żuraw i rybołów.

Na obszarze gminy Wieleń występuje również siedem użytków ekologicznych obejmujących najcenniejsze tereny podmokłe, głównie torfowiska i niewielkie zbiorniki wodne.

Korytarze ekologiczne „Środkowa Dolina Noteci” oraz „Zachodnia Puszcza Notecka” stanowią część północno-centralnego korytarza ekologicznego. Koncepcja korytarzy ekologicznych polega na tworzeniu łączników pomiędzy formami ochrony przyrody o podobnych formach siedlisk, umożliwiające bezpieczne i nieprzerwane przemieszczanie się zwierząt oraz rozprzestrzeniania się roślin i grzybów.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 3. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Wieleń i w najbliższych okolicach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

5.4.2. Złoża kopalne

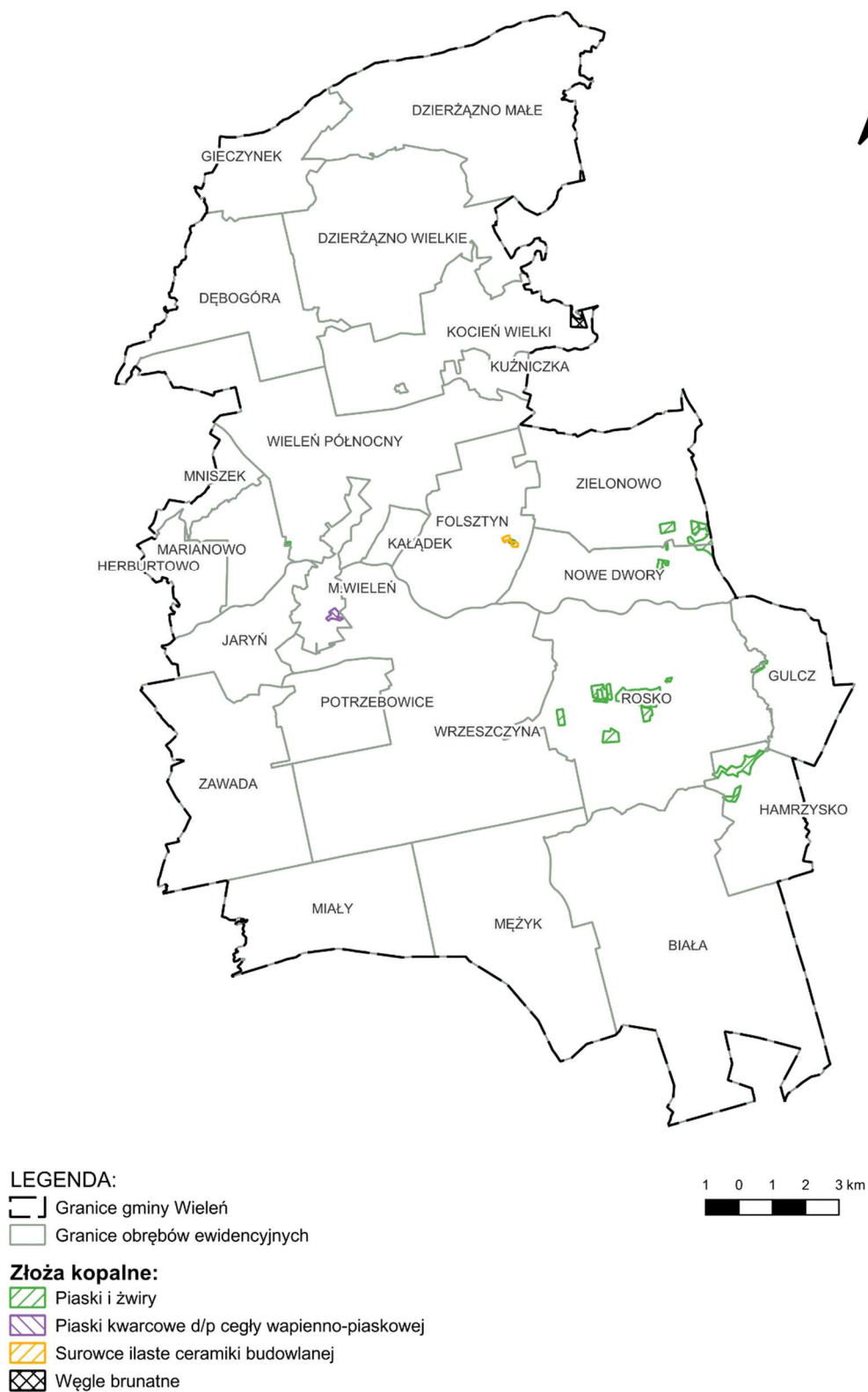
Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy na platformie MIDAS, na obszarze Gminy Wieleń występują złoża kopalne:

- Piasków i żwirów:
 - Folsztyn GP,
 - Gulcz – Pole 1 i 2,
 - Gulcz BW,
 - Maciejewo – Pole A i B,
 - Nowe Dwory,
 - Nowe Dwory II,
 - Rosko BW,
 - Rosko Mł – Pole A, B i C,
 - Rosko Mł III,
 - Rosko Mł IV,
 - Rosko Mł V,
 - Rosko Mł VI,
 - Rosko MP,
 - Rosko WZ,
 - Rosko-M,
 - Wieleń Północny,
 - Zielonowo,
 - Zielonowo III,
 - Zielonowo Mł – Pole 1 i 2;
- Piaski kwarcowe d/p cegły wapienno-piaskowej:
 - Wieleń;
- Surowce ilaste ceramiki budowlanej:
 - Folsztyn,
 - Folsztyn II;
- Węgle brunatne:
 - Trzcianka.

Na obszarze gminy Wieleń dominują złoża piasków i żwirów zlokalizowane głównie we wschodniej części, w obrębach: Gulcz, Hamrzysko, Nowe Dwory, Rosko oraz Zielonowo. Pozostałe złoża zajmują bardzo niewielkie fragmenty gminy. Zlokalizowano złoża piasków kwarcowych na obszarze Miasta Wieleń, surowce ilaste – w obrębie Folsztyna, a węgle brunatne – w rejonie miejscowości Kocień Wielki.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 4. ZłoŜa kopalin w Gminie Wieleń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z pgi.gov.pl

5.4.3. Lokalizacja farm wiatrowych

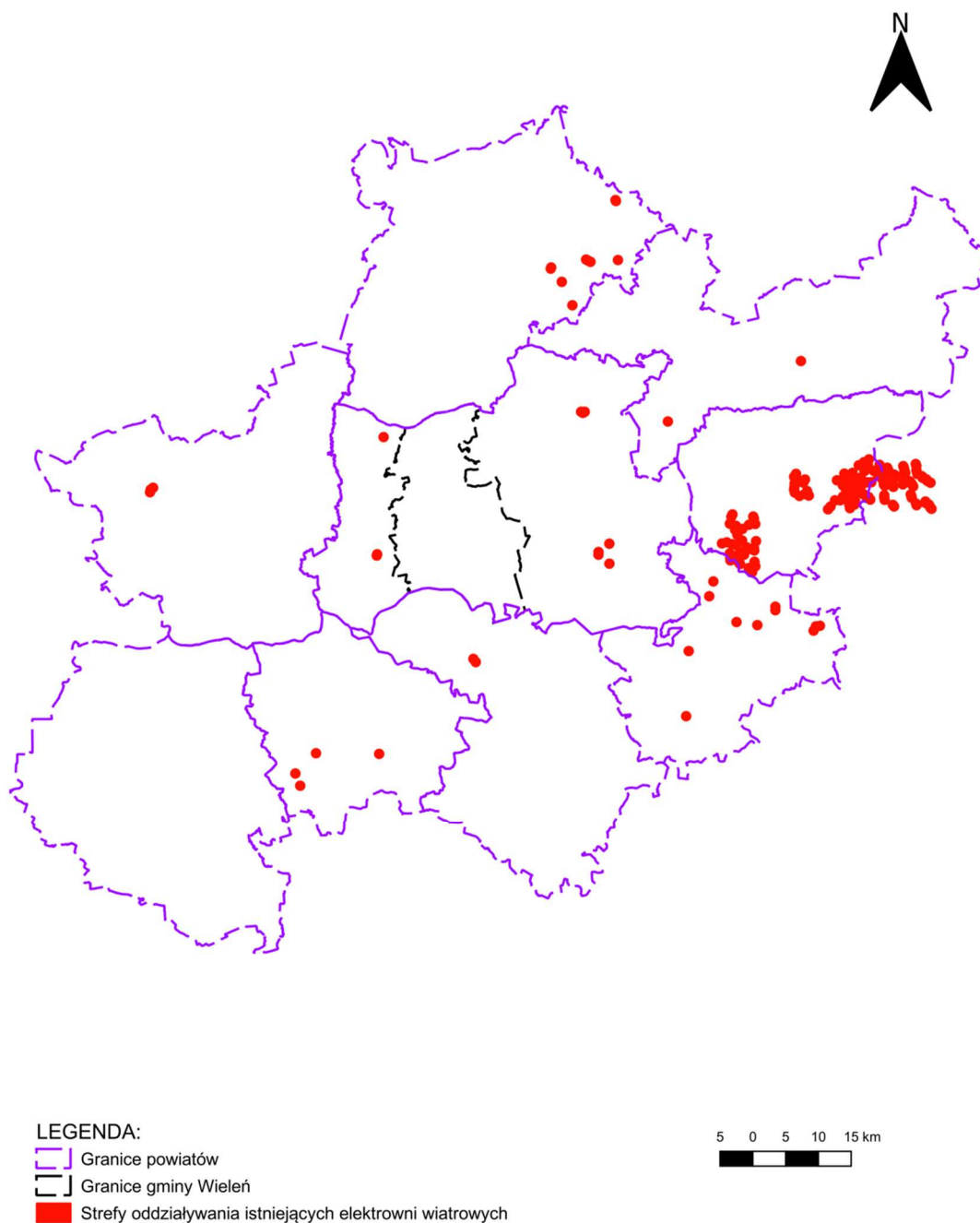
Na podstawie informacji pozyskanej z portalu mapowego, prowadzonego przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii (geoportal.gov.pl) oraz otwartych danych pobranych z podkładu mapowego Open Street Map (<https://overpass-turbo.eu/>), na terenie Gminy Wieleń brak istniejących elektrowni wiatrowych.

Najbliższe obiekty znajdują się w gminach: Drawsko, Krzyż Wielkopolski, Wronki, jednakże są to tylko pojedyncze obiekty. Największe farmy wiatrowe w tej części Polski znajduje się w gminach: Budzyń, Gołańcz i Margonin.

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 553 z późn. zm.), elektrownie wiatrowe muszą być lokalizowane w odległości równej lub większej dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej. W zmienionej ustawie pojawił się nowy zapis, który umożliwia zmniejszenie tej odległości do minimum 700 m. Określenie mniejszej odległości niż dziesięciokrotność wysokości, ale nie mniejszej niż 700m odbywa się na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 5. Obszary oddziaływania istniejących farm wiatrowych na tle powiatów: chodzieski, czarnkowsko-trzcianiecki, międzychodzki, międzyszycki, obornicki, pilski, strzelecko-drezdenecki, szamotulski i walecki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

5.4.4. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Aktami prawa miejscowego, które regulują politykę przestrzenną gminy, a także jej zagospodarowanie, są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp). Na terenie Gminy Wieleń obowiązują 52 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obejmują one ok. 42642 ha gminy, co oznacza, że ok. 96% powierzchni gminy objęta jest mpzp. Najstarszy plan miejscowy został uchwalony w 1996 r., natomiast ostatni mpzp w 2024 r. Widoczne jest kilka głównych celów uchwalenia mpzp w Gminie Wieleń:

1. Utworzenie i uregulowanie istniejących terenów oraz nowych pod przyszłą zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną wraz z otaczającymi je terenami leśnymi i rolnymi,
2. Objęcie ochroną gruntów rolnych i leśnych – zdecydowanie dominujące przeznaczenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmująca większość powierzchni gminy,
3. Utworzenie zaplecza turystyczno-rekreacyjnego poprzez tereny pod zabudowę letniskową na obrzeżach miejscowości, w sąsiedztwie terenów zielonych oraz jezior.

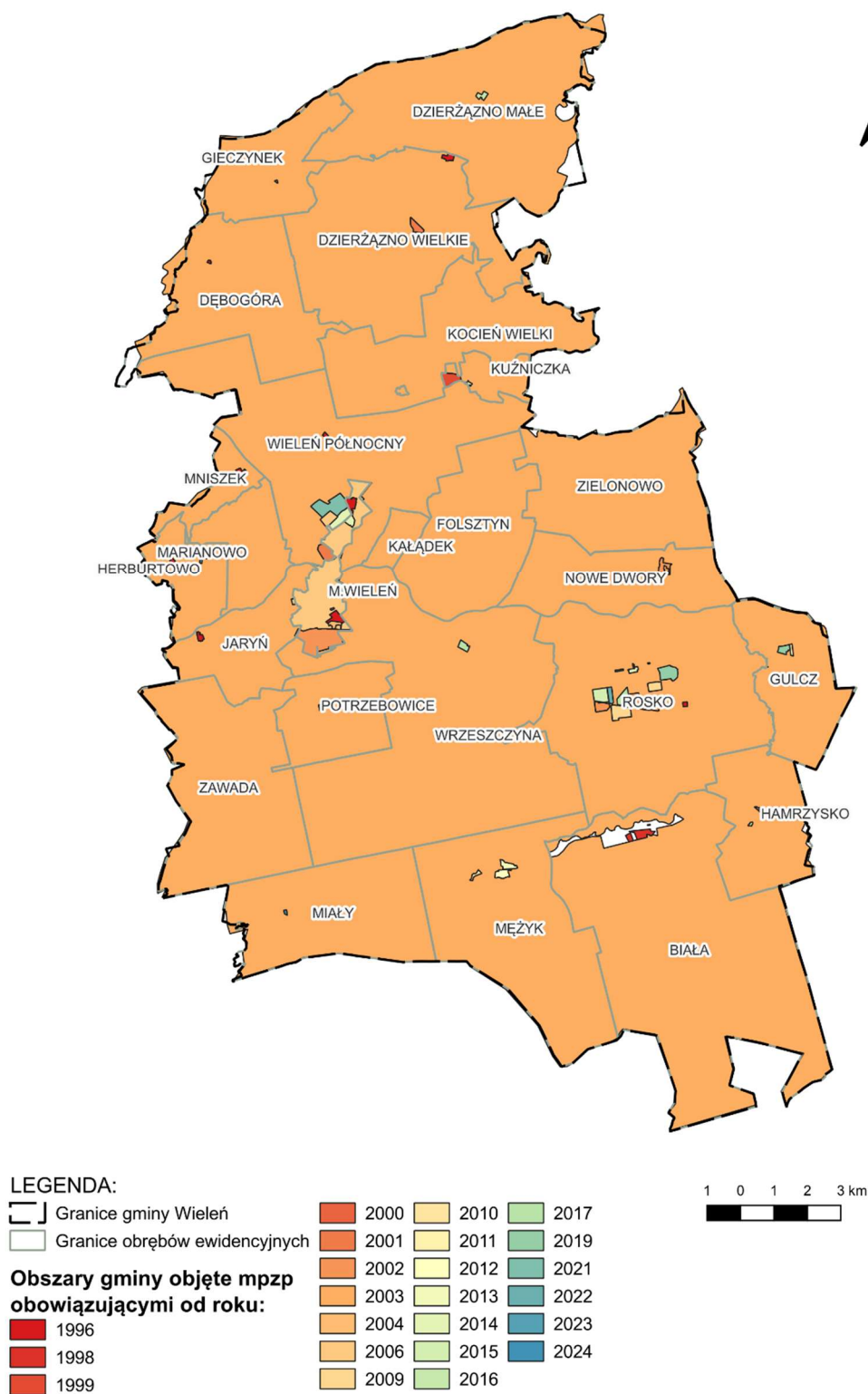
Tabela 13. Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w Gminie Wieleń w latach 1996-2024

Rok	Liczba mpzp
1996	4
1998	2
1999	2
2000	2
2001	2
2002	3
2003	1
2004	1
2006	1
2009	3
2010	1
2011	3
2012	1
2013	2
2014	5
2015	1
2016	2
2017	3
2019	2
2021	2
2022	5
2023	2
2024	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminnego rejestru urbanistycznego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 6. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp) w Gminie Wieleń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminnego rejestru urbanistycznego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

5.4.5. Hydrologia

Zgodnie z danymi udostępnianymi przez Wody Polskie, Gmina Wieleń znajduje się w Obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Warty.

Głównymi ciekami wodnymi są: Noteć, Bukówka, Miała, Człopica oraz Gulczanka.

Na terenie gminy występuje niewielkie jezioro Białe posiadające własne jednolite części wód powierzchniowych.

Gmina Wieleń położona jest w obrębie:

- pięciu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzecznych – Noteć, Bukówka, Miała, Człopica oraz Gulczanka.

Tabela 14. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w Gminie Wieleń

Lp.	Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Aktualny stan	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
JCWP Rieczne				
1.	RW60001218879	Noteć od Kanału Romanowskiego do Drawy	Zły	Zagrożona
2.	RW6000091887899	Bukówka	Zły	Zagrożona
3.	RW600011188929	Miała	Zły	Zagrożona
4.	RW6000151888969	Człopica	Zły	Zagrożona
5.	RW600010188769	Gulczanka	Zły	Zagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z wody.isok.gov.pl

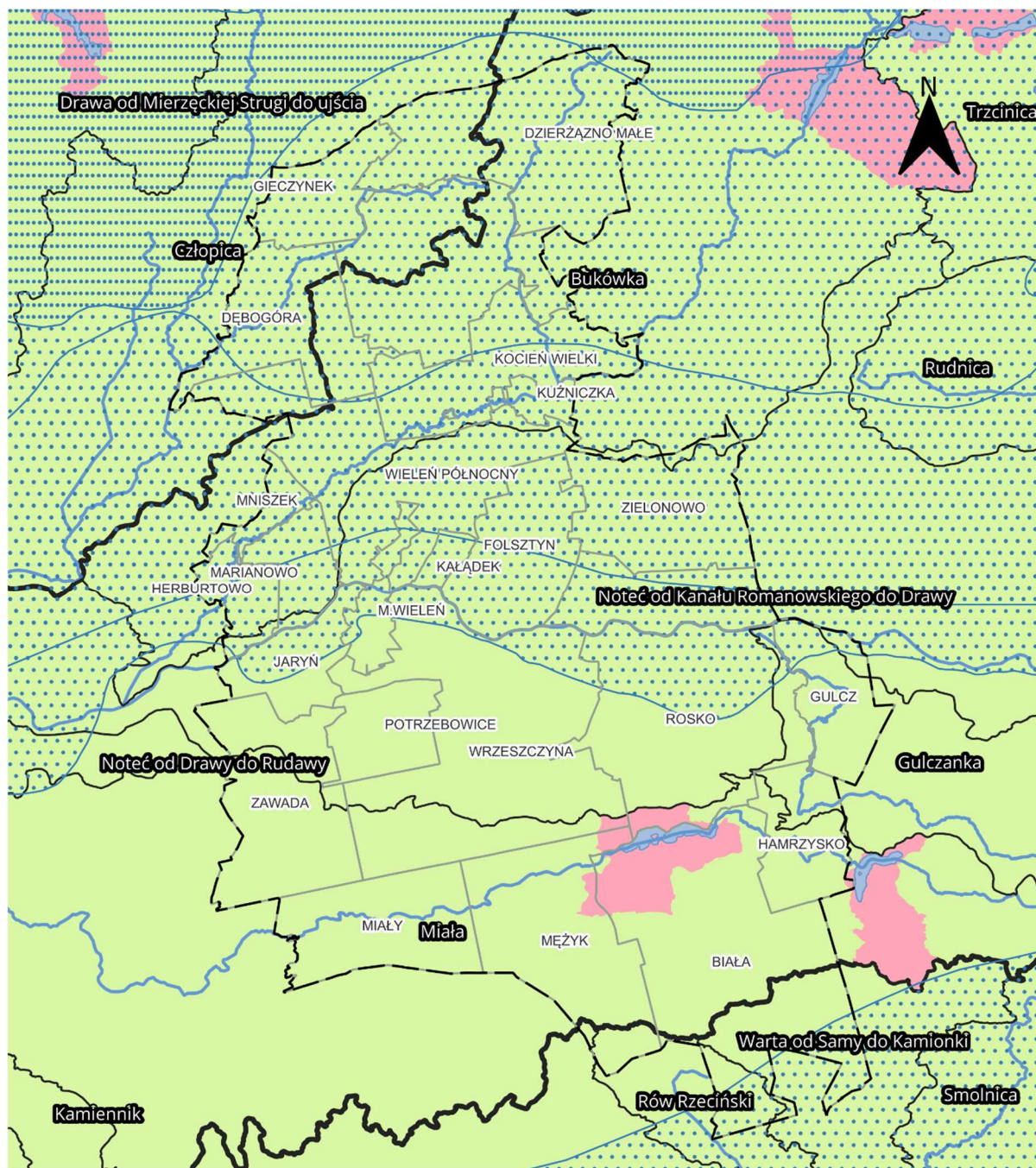
Gmina Wieleń położona jest na obszarze Jednolitej Części Wód Podziemnych:

- PLGW600025 – stan JCWPd został określony jako dobry, a poziom ryzyka jako niezagrożony,
- PLGW600034 – stan JCWPd został określony jako dobry, a poziom ryzyka jako niezagrożony,
- PLGW600041 – stan JCWPd został określony jako dobry, a poziom ryzyka jako niezagrożony.

Na obszarze gminy Wieleń zlokalizowane są fragmenty dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- Subzbiornik Złotów-Piła-Strzelce Krajeńskie,
- Pradolina Toruń – Eberswalde.

Rysunek 7. Jednolite Części Wód Powierzchniowych i Podziemnych

LEGENDA:

- Granice gminy Wieluń
- Granice obrębów ewidencyjnych
- Jednolite Części Wód Powierzchniowych - Rzeczne
- Zlewnie Jednolitych Części Wód Podziemnych
- Jednolite Części Wód Powierzchniowych - Jeziornych
- Zlewnie Jednolitych Części Wód Podziemnych - Jeziorne
- Jednolite Części Wód Podziemnych
- Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

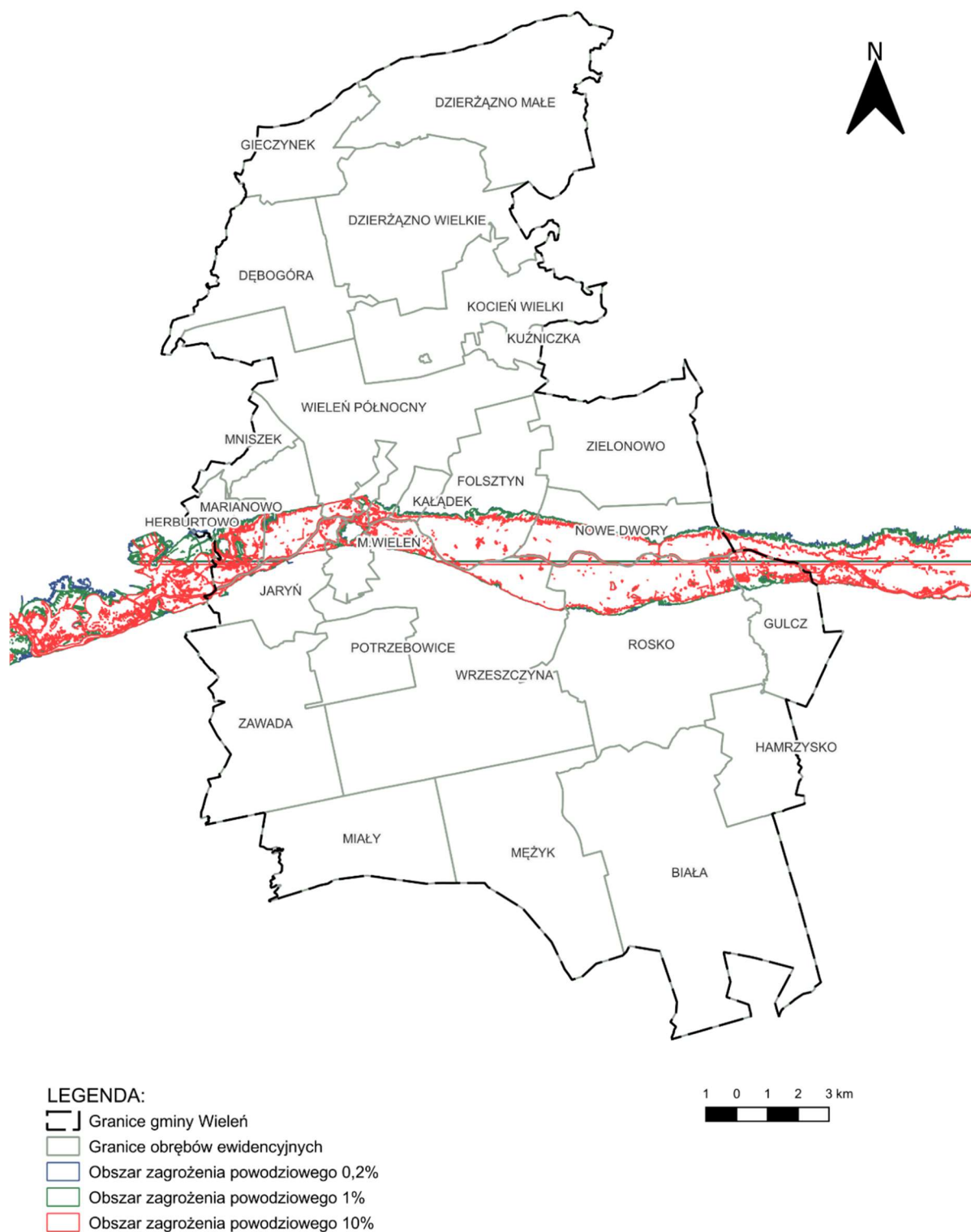
1 0 1 2 3 km

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z wody.isok.gov.pl

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 poz.1087 ze zm. - dalej Prawo wodne) ustalono, że na obszarze Gminy Wieleń znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) i b) Prawa wodnego, tj. jest obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$ lub $p=10\%$, a także na obszarze, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie ($p=0,2\%$).

Rysunek 8. Obszary zagrożenia powodziowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

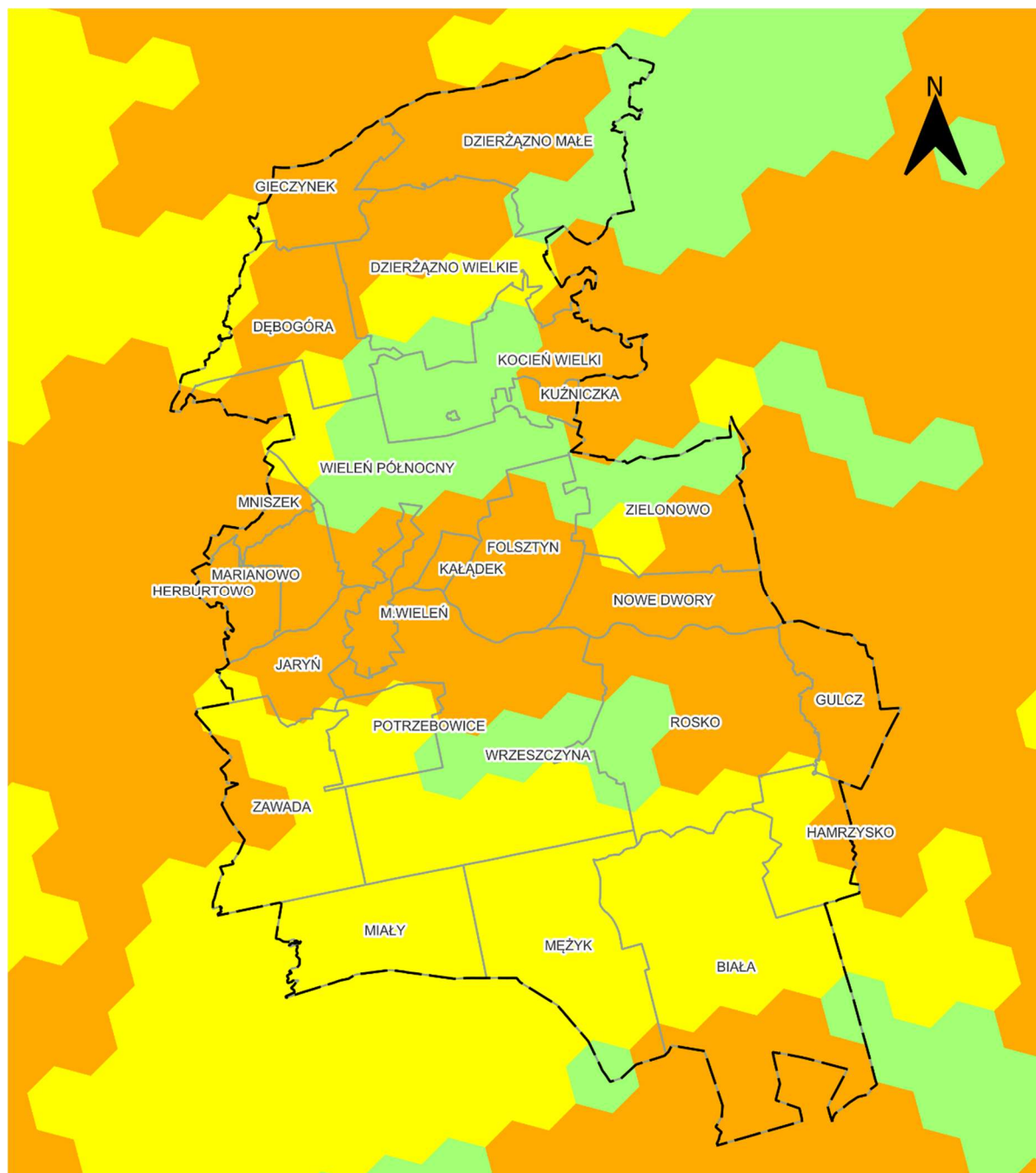
STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Zgodnie z obowiązującym Planem przeciwdziałania skutkom suszy Gmina Wieleń położona jest:

- w większości na obszarze silnego zagrożenia suszą atmosferyczną, obszary gminy zlokalizowane na jej północnym, południowym oraz zachodnim krańcu znajdują się na obszarze ekstremalnego zagrożenia suszą;
- środkowa oraz wschodnia część gminy znajduje się w obszarze umiarkowanego zagrożenia suszą hydrologiczną, natomiast północna i południowa część – w obszarze silnego zagrożenia;
- w całości na obszarze słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną;
- głównie środkowa i północna część gminy znajduje się w obszarze ekstremalnego zagrożenia suszą rolniczą, natomiast południowa część oraz ta zlokalizowana pomiędzy środkową, a północną – w obszarze słabego zagrożenia suszą rolniczą (tereny zalesione).

W łącznym zestawieniu Gmina Wieleń znajduje się w trzech różnych obszarach łącznego zagrożenia suszą. Rozmieszczenie zagrożeń zostało zaprezentowane na rysunku nr 8.

Rysunek 9. Zagrożenia suszą

LEGENDA:

- Granice gminy Wielka
- Granice obrębów ewidencyjnych

Stopień łącznego zagrożenia suszą:

- słabe zagrożenie suszą
- umiarkowane zagrożenie suszą
- silne zagrożenie suszą

1 0 1 2 3 km

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

5.4.6. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Gmina Wieleń nie posiada aktualnego Gminnego Programu Rewitalizacji (dokument w przygotowaniu). Tym samym nie został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Wieleń.

5.5. **Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Wieleń**

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Wieleń jest zobrazowaniem spodziewanych i zaplanowanych w strategii gminy procesów rozwoju i ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennych, i wynika z wizji rozwoju gminy i celów strategicznych, które przedstawiają się następująco:

Wizja:

Gmina Wieleń to bogaty historycznie, kulturowo i przyrodniczo ośrodek miejsko-wiejski w północnej Wielkopolsce z rozbudowaną infrastrukturą społeczną, wykorzystującą dla swojego dynamicznego rozwoju położenie i walory środowiska naturalnego. To atrakcyjne miejsce do zamieszkania i pracy. To „serce” Puszczy Noteckiej.

Cele strategiczne

- 1. Cel strategiczny nr 1. Atrakcyjna przestrzeń do zamieszkania i pracy**
- 2. Cel strategiczny nr 2. Nowoczesna oferta służąca integracji społeczności lokalnej oraz rozwojowi turystyki, rekreacji i aktywnego wypoczynku.**

Docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Wieleń, wynikającą z modelu i uwzględniającą powyższe aspekty, szczegółowo przedstawiono w punkcie 5.7. Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Wieleń.

5.5.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Wieleń położona jest w północno-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim. Od północy graniczy z gminą Człopa (województwo zachodniopomorskie); od wschodu z gminami: Trzcianka, Czarnków (gmina wiejska), Lubasz; od południa z gminą Wronki oraz od wschodu z gminami: Drawsko i Krzyż Wielkopolski.

Gmina Wieleń ma specyficzny kształt granic administracyjnych. Jest to gmina wydłużona wertykalnie, natomiast zawężona horyzontalnie. Głównym ośrodkiem jest miasto Wieleń zlokalizowany w centralno-wschodniej części gminy.

Struktura osadnicza gminy została historycznie ukształtowana przez, charakterystyczne dla tego rejonu Polski, uwarunkowania środowiskowe – wysoką lesistość oraz rzekę z bardzo szeroką i uwidoczną morfologicznie dolinę rzeczną. Gmina jest w bardzo czytelny sposób podzielona poprzez rzekę Noteć oraz jej dolinę na trzy części: środkową – objętą wspomnianą rzeką Noteć (znajduje się tutaj miasto Wieleń), północną oraz południową.

W północnej części zlokalizowanie miejscowości ma charakter rozproszony. Większe wsie położone są poza terenami leśnymi, wokół nich ukształtowane zostały przez działalność człowieka tereny rolnicze.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

W południowej części wsi zlokalizowane są w większości w sposób liniowy, wzdłuż południowej krawędzi doliny rzeki Noteć i rzeki Miała oraz w pobliżu licznie występujących na obszarze gminy Wieleń jezior. Ta część charakteryzuje się bardzo wysokim wskaźnikiem lesistości. Występuje zdecydowanie mniejsza powierzchnia terenów rolnych niż w północnej części gminy.

Jednostki osadnicze gminy skomunikowane są pomiędzy sobą drogami lokalnymi (gminnymi i powiatowymi) oraz w skali całej gminy, głównie z centralnym ośrodkiem – Miastem Wieleń, poprzez dobrze rozwiniętą sieć dróg wojewódzkich.

Osadnictwo Gminy Wieleń charakteryzuje niski stopień rozproszenia zabudowy. Poza miejscowościami Dzierżążno Wielkie i Małe, Kocień Wielki, Kuźniczka i Gulcz, zabudowa wsi ma charakter zwarty, o dobrej dostępności komunikacyjnej. Przy wielkości gminy, ma to istotne znaczenie dla nakładów inwestycyjnych w zakresie drogownictwa i uzbrojenia technicznego jednostek osadniczych.

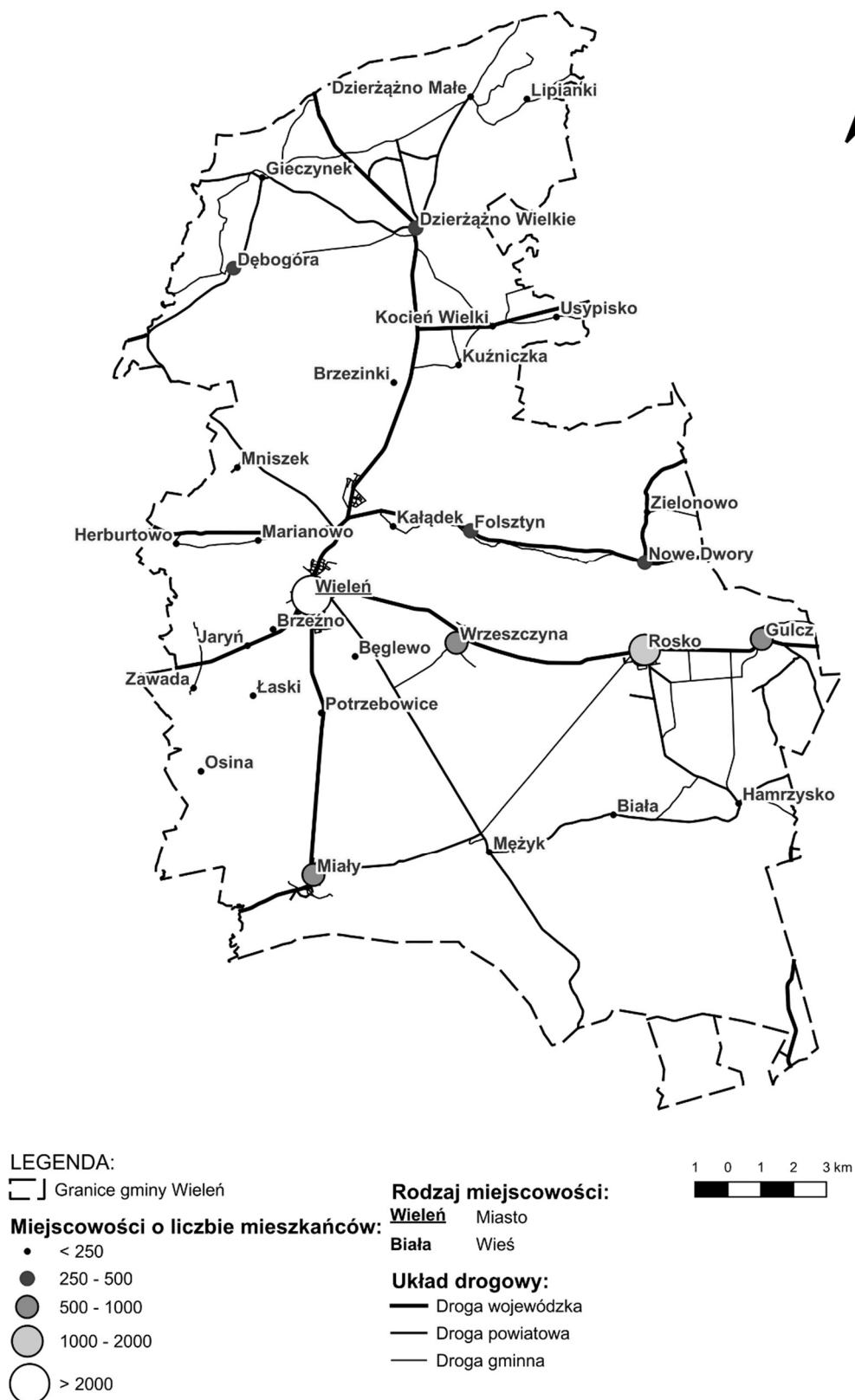
Miasto Wieleń również posiada bardzo charakterystyczną strukturę przestrzenną spowodowaną specyficznym położeniem na obszarze doliny Noteci. Jest on czytelnie podzielony na trzy części: „Stare Miasto” (część środkowa), Wieleń Północy (Wieleń Prawobrzeżny) oraz Wieleń Południowy (Wieleń Lewobrzeżny). Granice miasta, podobnie jak gminy, są wydłużone wertykalnie, a zawężone horyzontalnie.

Pod względem funkcjonalności jednostek osadniczych głównym ośrodkiem w gminie jest miasto Wieleń. Pełni główne funkcje administracyjne, usługowe, kulturowe, oświatowe oraz produkcyjne (co oznacza, że jest głównym miejscem pracy dla sporej części mieszkańców gminy). Jednostkami osadniczymi predysponowanymi do wielofunkcyjnego rozwoju, są wsie Dzierżążno Wielkie, Miały, Rosko i Wrzeszczyna.

Pozostałe miejscowości, ze względu na wysokie skumulowanie funkcji osadniczych w mieście Wieleń, zachowują dotychczasowy rolniczy charakter. Ponadto, w niektórych miejscowościach, szczególnie tych zlokalizowanych w południowej części gminy, w pobliżu jezior, zauważalny jest dokonany proces przekształcania funkcji rolniczej w funkcję turystyczno-letniskową (wsie Biała, Hamrzysko, Mężyk).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 10. Hierarchia sieci osadniczej w Gminie Wieleń

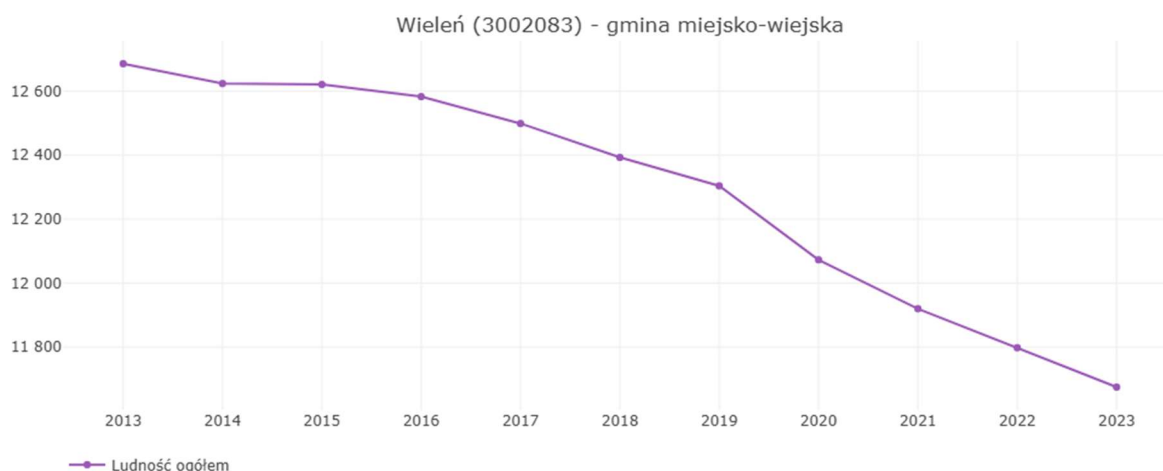
Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Analiza ludności Gminy Wieleń w latach 2013-2023 wykazuje nieprzerwany i w ostatnich latach intensyfikujący się proces zmniejszania liczby mieszkańców gminy. W roku 2023 gminę zamieszkiwało łącznie 11.675 mieszkańców, natomiast w 2013 r. – 12.686. W perspektywie 10 lat liczba mieszkańców Gminy Wieleń zmalała o około 8%.

Poniższy wykres prezentuje liczbę ludności w Gminie Wieleń od 2013 r. do 2023 r. Zauważalny jest proces wyludniania się gminy. Dziesięcioletni stały trend malejący liczby mieszkańców prawdopodobnie będzie się dalej utrzymywał w kolejnych latach. Przedział lat 2019-2023 wskazuje, że proces ten może nabierać na sile w drugiej połowie obecnej dekady.

Wykres 4. Liczba ludności w latach 2013-2023 w Gminie Wieleń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <https://analizy.monitorrozwoju.pl/>

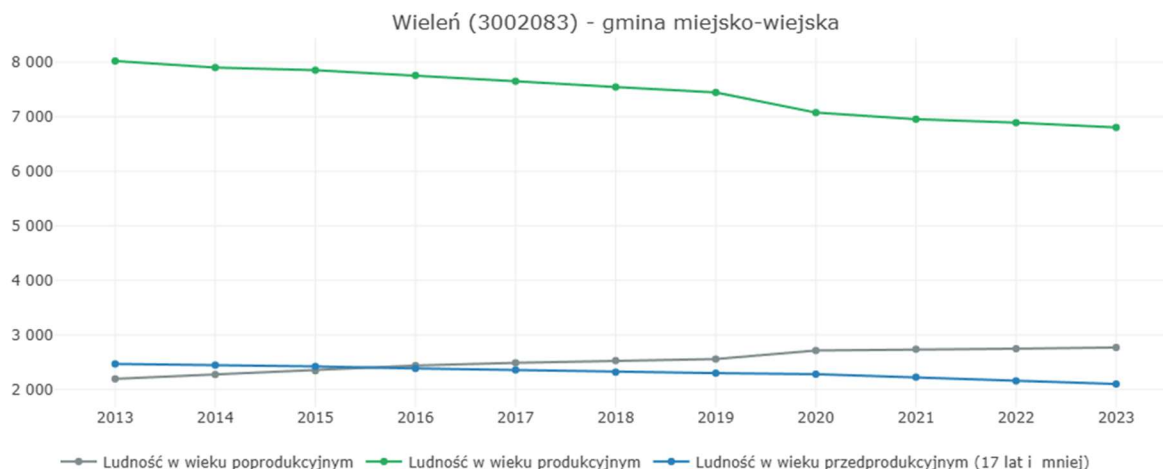
Dzieląc populację Gminy Wieleń ze względu na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny można zaobserwować niepokojące zmiany na przestrzeni lat 2013-2023. W gminie zdecydowanie dominuje grupa ludności w wieku produkcyjnym, tj. w wieku od 15 lat do 59 u kobiet i 64 u mężczyzn. Współczynnik obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby osób w wieku przed i poprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym, wahał się na przestrzeni lat. Najniższy odnotowano w 2013 r. i wynosił aż 0,58, natomiast najwyższy wystąpił w roku 2021 - 1,49. Najnowsze dane z 2023 roku wskazują wartość 0,72. W ciągu ostatnich 10 lat wskaźnik ten nieprzerwanie rósł.

Poniższy wykres obrazuje zmiany w udziale ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Widoczny jest ciągły spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym w latach 2013-2023 przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, co jednoznacznie wskazuje na starzenie się społeczeństwa i kończenia przez coraz większą liczbę osób aktywności zawodowej. Ponadto, rok rocznie rodzi się coraz mniej dzieci, co również negatywnie wpłynie na populację gminy.

Wykres prezentuje bardzo negatywny trend w strukturze populacji całej gminy. W ostatnich dziesięciu latach, nieprzerwanie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przy ciągłym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Jednoznacznie obrazuje to starzenie się społeczeństwa gminy, przy jednoczesnym niewystarczającym „zabezpieczeniu” populacji przez narodziny nowych mieszkańców.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

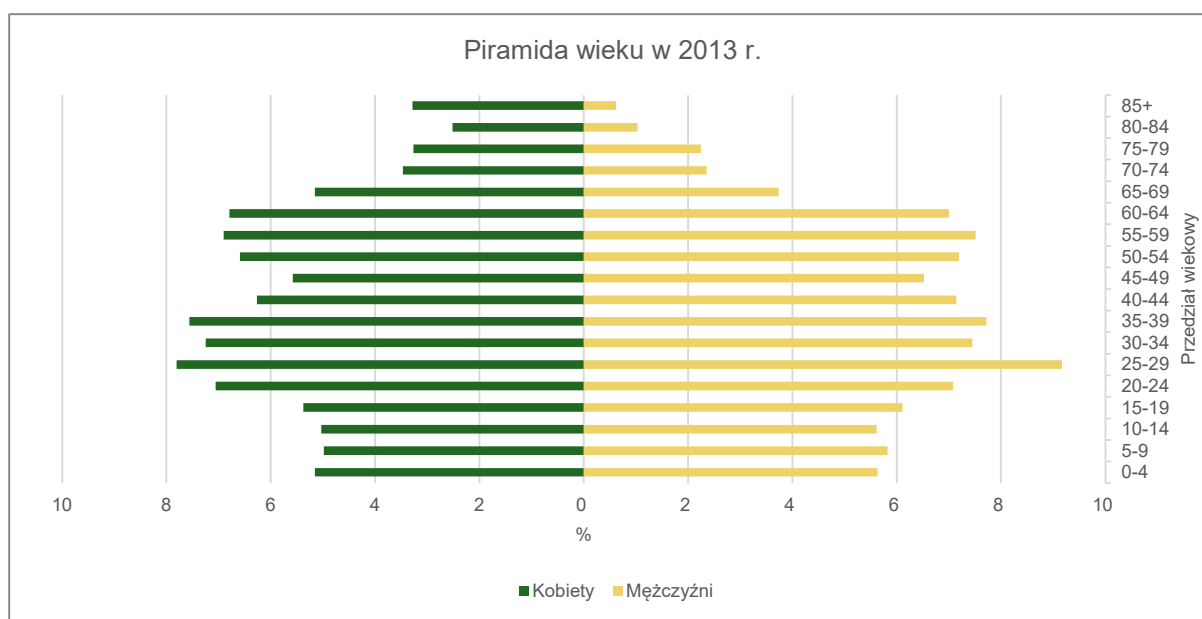
Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Wieleń w latach 2013-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <https://analizy.monitorrozwoju.pl/>

Zgodnie z danymi udostępnianymi przez Monitor Rozwoju Lokalnego, w Gminie Wieleń w latach 2013-2023 postępowało starzenie się społeczeństwa lokalnego. W 2013 r. najliczniejszymi przedziałami wiekowymi były te od 20 do 40 lat oraz od 50 do 54 lat. Na piramidzie wieku widoczne są właśnie te dwa wyższe demograficzne w gminie, następujące po sobie co około 25-30 lat. Osoby z drugiego wyżu stanowią w większości potomstwo osób z pierwszego. Jest to klasyczne zastępowanie pokoleń bez większego wpływu migracji na ten stan – niemal niezmienna liczba ludności w przeciągu interwału pokoleniowego. Ponadto pomiędzy wyżami demograficznymi widać niewielki spadek liczebności ludności. U osób w podeszłym wieku (65+) uwidacznia się znaczna różnica w liczbie ludności ze względu na płeć; widoczny się wskaźnik feminizacji. W najstarszych przedziałach wiekowych znajduje się około cztery razy więcej kobiet niż mężczyzn. Piramida wieku, w której podstawa jest węższa od jej środkowej części, oznacza społeczeństwo starzejące się wolno bez możliwości pełnego zastępowania się pokoleń.

Wykres 6. Piramida wieku mieszkańców Gminy Wieleń w 2013 r.

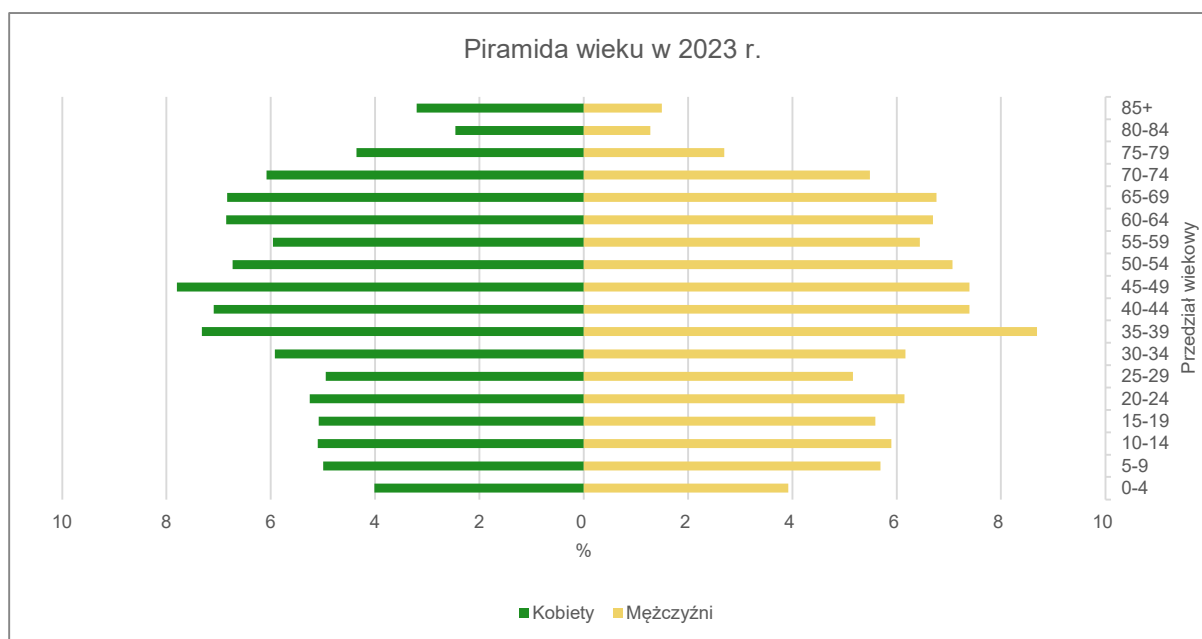

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <https://analizy.monitorrozwoju.pl/>

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Piramida wielu dla roku 2023 przedstawia nieco inne, ale znacznie bardziej pesymistyczne informacje. Jest zdecydowanie węższa u podstawy i szeroka od połowy w kierunku szczytu. Oznacza to, że ogół społeczeństwa gminy Wieleń przyspieszył proces starzenia się. Rodzi się zdecydowanie mniej dzieci, młodszy szczyt demograficzny w 2013 r. nie doprowadził do pojawienia się kolejnego szczytu w 2013 – brak procesu zastępowania pokoleń. Natomiast starszy szczyt z 2013 r. w sporej części wszedł w poprodukcyjny przedział wiekowy. Prognozuje to w kolejnych latach zawężanie się podstawy piramidy, przy jednoczesnym rozszerzaniu się jej szczytu, co jednoznacznie wskazuje na przyspieszony proces starzenia się społeczeństwa gminy i coraz większego obciążenia demograficznego.

Wykres 7. Piramida wieku mieszkańców Gminy Wieleń w 2023 r.

Opracowanie własne na podstawie danych z <https://analizy.monitorrozwoju.pl/>

Gmina Wieleń w przeciągu ostatnich 10 lat nieustannie się wyludnia i starzeje. Powyżej przedstawione dane pozwalają postawić tezę, iż z biegiem lat liczba ludności nadal będzie się zmniejszać. Średni wiek mieszkańca stanie się coraz wyższy, powodując starzenie się społeczeństwa. Będzie postępować zmniejszanie się liczby osób mogących podjąć pracę, a zwiększy liczba osób w wieku poprodukcyjnym przy jednocześnie malejącej liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym, będących przyszłym pokoleniem osób pracujących. Skutkiem będzie drastyczny wzrost obciążenia demograficznego. Oznacza to, że znacząco będzie maleć zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową, a także na nowe miejsca w pracy w gminie, przy jednoczesnym wzroście wydatków na pomoc osobom starszym i dostosowaniu struktury gminy do ich wymagań. W konsekwencji osłabną czynniki wpływające na rozwój struktury osadniczej i przestrzennej gminy.

5.5.2. System powiązań przyrodniczych

Ukształtowanie terenu

Gmina Wieleń, położona w północno-zachodniej Polsce w województwie wielkopolskim, przecięta w połowie szeroką doliną rzeki Noteci, charakteryzuje się urozmaiconym ukształtowaniem terenu. Leży na granicy Pojezierza Wielkopolskiego i Kotliny Gorzowskiej, co sprawia, że teren jest widocznie zróżnicowany pod względem rzeźby. Dominują tu obszary równinne (w środkowej części gminy) i faliste (część północna i południowa), choć występują również wzniesienia morenowe i obszary sandrowe. Ważnym elementem krajobrazu są doliny rzek, zwłaszcza Noteci, która przepływa przez gminę, tworząc szeroką wybitnie wyróżniającą się w krajobrazie regionu pradolinę.

Wzdłuż Noteci rozciągają się obszary o podmokłym charakterze, z torfowiskami i rozlewiskami. Na terenie gminy znajdują się także liczne jeziora polodowcowe, które są pozostałością po ostatnim zlodowaceniu. Wiele z nich otoczonych jest lasami, w tym dużymi kompleksami Puszczy Noteckiej, która zajmuje znaczną część gminy. Sprawia to, że gmina jak i cały region charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi.

Wysokości względne są niewielkie. W rejonie doliny Noteci wahają się od około 30 do 35 m n.p.m. Natomiast w północnym i południowym skraju gminy tereny wznosi się do około 90m n.p.m. Nachylenie terenu jest raczej niewielkie, szczególnie poza terenami leśnymi, co czyni teren sprzyjającym dla rolnictwa. Gleby są różnorodne, od piaszczystych po bardziej żyzne. Naturalne elementy krajobrazu łączą się z działalnością człowieka, tworząc harmonijny, atrakcyjny pod względem przyrodniczym i turystycznym region.

Warunki geologiczne

Warunki geologiczne gminy Wieleń są związane z jej położeniem na obszarze powstałym w wyniku zlodowaceń, szczególnie działalności lodowców plejstocénskich. Gmina charakteryzuje się dominacją osadów polodowcowych, takich jak: piaski, żwiry, gliny zwałowe i ily. Tworzą one różnorodne formy geologiczne, w tym moreny, sandry oraz równiny akumulacyjne. W szerokiej pradolinie Noteci występują osady rzeczne i torfowiska, które są pozostałością po długoletniej działalności rzek i procesach akumulacji organicznej.

Podłoże gminy składa się głównie z utworów czwartorzędowych, choć miejscami mogą występować starsze skały trzeciorzędowe przykryte grubą warstwą osadów. W dolinach i na terenach podmokłych spotyka się pokłady torfu i gytii, które mają znaczenie gospodarcze i ekologiczne.

Gleby

Cechą charakterystyczną gminy jest dominacja dwóch typów gleb. W dolinie rzek, głównie Noteci, występują gleby aluwialne i mady, które są bardziej żyzne i sprzyjają utrzymaniu i rozwojowi wydajnego rolnictwa. Natomiast pozostała część gminy, poza terenami leśnymi, charakteryzuje się glebami mniej jakościowymi pod kątem prowadzenia działalności rolnej. Na otwartych terenach w północnej części gminy dominują gleby piaszczyste, a w południowej (poza terenami leśnymi) głównie gleby torfowe i murszowe, które powstały w wyniku akumulacji materii organicznej. Wysoka lesistość gminy stanowi

barierę w wykorzystaniu gleb na cele rolnicze, a liczne formy ochrony przyrody ograniczają intensywność ich wykorzystania.

Hydrologia

Wyróżniającym się elementem hydrologii gminy jak i całego regionu jest szeroka pradolina rzeki Noteć. Na jej terenie występują liczne rozlewiska, starorzecza i tereny podmokłe, bardzo ważne w utrzymaniu korzystnych warunków wodnych, zarówno dla działalności człowieka jak i dla środowiska. Na terenie gminy występują licznie jeziora polodowcowe, szczególnie te w południowej części gminy pełnią funkcje przyrodnicze i rekreacyjne. Torfowiska występujące w sąsiedztwie jezior i rzek pomagają magazynować wodę. Obszar cechuje się dużym znaczeniem hydrologicznym w skali regionalnej, a zasoby wodne są chronione w ramach działań związanych z ochroną przyrody.

Szata roślinna

Szata roślinna na terenie gminy jest zróżnicowana, wpływają na to specyficzne uwarunkowania środowiskowe. Wynikają one z przecięcia gminy pradoliną Noteci. W związku z tym w gminie występują głównie dwa rodzaje lasów. Na obszarze doliny i innych terenach podmokłych dominują lasy łęgowe, natomiast poza nią, na terenach znacznie suchszych – lasy sosnowe. Poza lasami, na podmokłej części gminy rozwijają się zróżnicowane zbiorowiska roślinne – roślinność bagienna i szuwarowa. Na terenach wykorzystywanych rolniczo wykształciła się roślinność łąkowa, przeplatająca się z uprawianą przez człowieka. Charakterystycznymi gatunkami chronionymi roślin są storczyki i rosziczki występujące głównie na torfowiskach i obszarach zalesionych.

Przyroda i formy ochrony

Na terenie Gminy Wielęń oprócz krajowych form ochrony przyrody opisanych w podrozdziale 3.4.2. Formy ochrony przyrody występują także inne obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych:

- Lasy chronione, głównie:
 - Glebochronne,
 - Wodochronne,
 - Lasy na stałych powierzchniach naukowo-badawczych,
- Gleby chronione – wszystkie gleby mineralne klasy I-III oraz wszelkie gleby organiczne podlegają ochronie przed zmianą ich przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne. Największą powierzchnię w gminie zajmują gleby leśne, położone w północnym i południowym rejonie. Gleby organiczne dominują na obszarze doliny Noteci oraz w pobliżu jezior, rzek i innych terenów podmokłych. Z kolei gleby mineralne występują poza wymienionymi terenami, na obszarach wykorzystywanych rolniczo.

Wyżej opisane elementy środowiska przyrodniczego oraz prawnie ustanowione formy ochrony przyrody tworzą system powiązań przyrodniczych na terenie Gminy Wielęń. Większość obszaru gminy stanowią gęste kompleksy leśne, poprzecinane ciekami wodnymi, na których rozrzucone są niewielkie jeziora. Stanowi to bardzo zróżnicowany, rozległy oraz cenny przyrodniczo obszar (tylko niewielka część Puszczy Noteckiej znajduje się w obrębie Gminy Wielęń). Środkowa część gminy w większości stanowi fragment Doliny Noteci charakteryzujący się łąkami, pastwiskami oraz terenami podmokłymi,

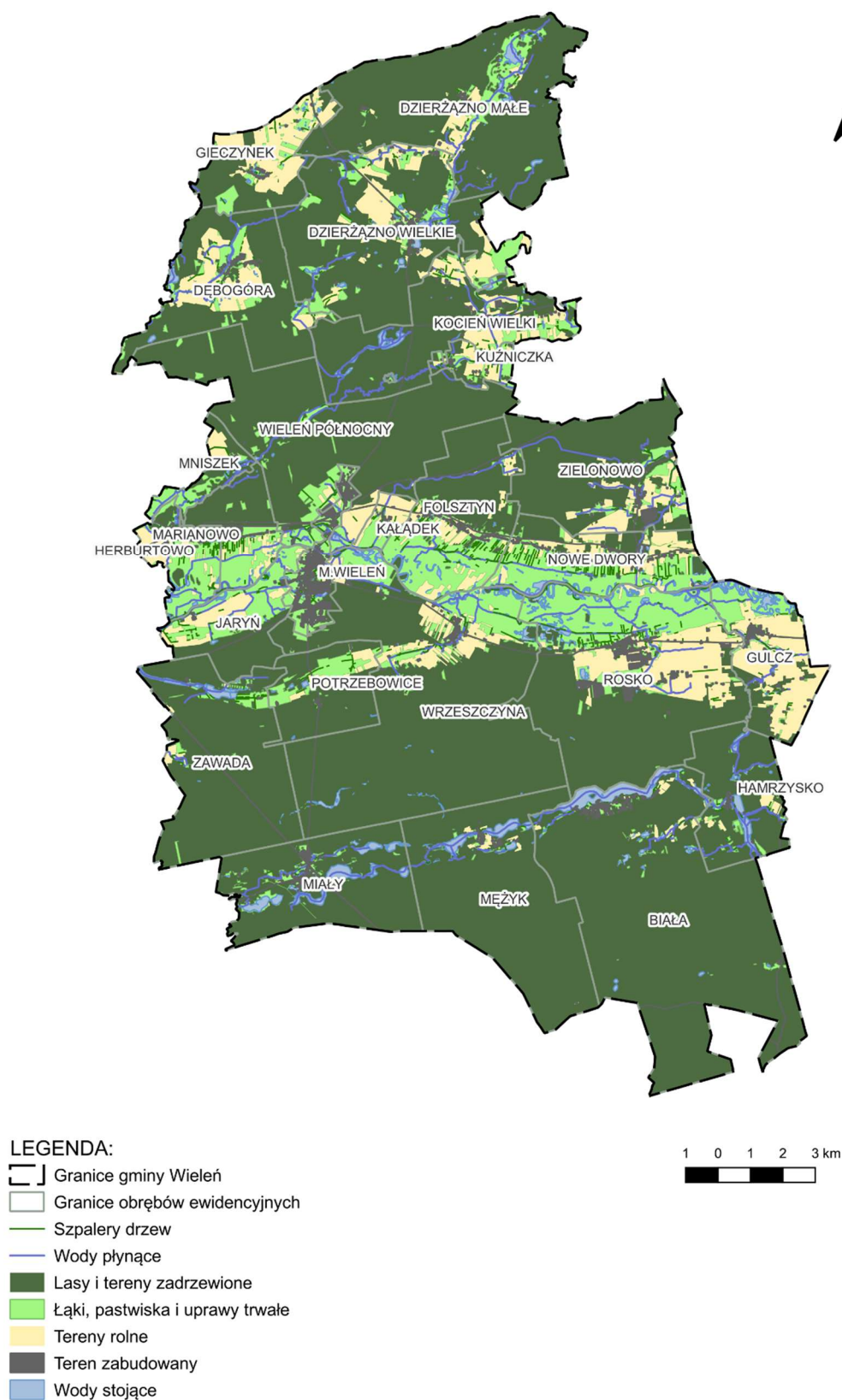
poprzecinany niewielkimi ciekami wodnymi i rowami melioracyjnymi. Natomiast północna i południowa, nieco bardziej zróżnicowana pod względem rzeźby terenu pokryta jest lasami i polami uprawnymi. Całość uwarunkowań przyrodniczych na terenie gminy tworzy bardzo cenne w skali kraju warunki dla bytowania zwierząt, a także dla człowieka – pod kątem turystycznym i rekreacyjnym.

Wybitnie leśny i podmokły charakter gminy stanowi doskonałe warunki dla tworzenia spójnego lokalnego systemu powiązań przyrodniczych. Należy zatem prowadzić działania mające na celu utrzymanie i dalszą poprawę jakości powiązań i doprowadzić do możliwie największego zintegrowania elementów środowiskowych wewnątrz Gminy Wieleń, jak również z terenami wokół.

Najistotniejsze zasady ochrony środowiska i jego zasobów (powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza, krajobrazu i przyrody) zostały zamieszczone w podrozdziale 5.6., dotyczącym ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Wieleń.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 11. Elementy środowiska przyrodniczego w gminie

Źródło: Opracowanie własne

5.5.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ drogowy w Gminie Wielęń składa się z dróg: wojewódzkich nr 118, 123, 135, 140, 174, 177, 180 oraz 181, powiatowych oraz gminnych. Cechą charakterystyczną układu drogowego gminy jest bardzo rozwinięte skomunikowanie ponadlokalne drogami wojewódzkimi miasta Wielęń z większymi ośrodkami miejskimi wokół, tj. Trzcianką, Czarnkowem, Krzyżem Wielkopolskim i dalej Drezdenkiem oraz Dobiegniewem, pomimo pokrycia z zdecydowanej większości gminy poprzez lasy i tereny pól uprawnych. Uzupełnieniem układu podstawowego dróg w gminie są drogi powiatowe oraz gminne. Drogi powiatowe odpowiadają głównie za obsługę ruchu kołowego wewnątrz gminy, a także przygranicznego z gminami sąsiednimi. Natomiast drogi gminne odpowiadają głównie za obsługę podróży w obrębie danej miejscowości, gdzieśkolwiek, także za połączenie sąsiednich miejscowości.

Podstawowy szkielet komunikacyjny gminy stanowią fragmenty aż ośmiu dróg wojewódzkich o nr:

- DW118 – ma długość około 4 km i stanowi połączenie dróg wojewódzkich nr 117 i 174. W gminie Wielęń ma długość ok. 3,8 km i prowadzi od miejscowości Nowe Dwory na północ do granicy gminy (miejscowość Zielonowo).
- DW123 – ma długość około 17 km i łączy miejscowość Huta Szklana w gminie Krzyż Wielkopolski z drogą krajową nr 22. Przez gminę Wielęń przebiega tylko niewielki fragment o długości ok. 500m w rejonie miejscowości Dębogóra, wzdłuż zachodniej granicy gminy.
- DW135 – ma długość około 21 km i łączy miasto Wielęń oraz wsie Potrzebowice i Miały z gminą Drawsko, gdzie krzyżuje się z DW133. W gminie Wielęń długość drogi wynosi ok. 11,5 km.
- DW140 – ma długość około 21 km. Łączy miasto Wronki z miejscowością Ciszkowo w gminie Czarnków. Droga przebiega przez południowo-wschodnią część gminy, w rejonie miejscowości Hamrzysko i ma długość ok. 3,7 km.
- DW174 – ma długość ok 54 km i łączy miasto Drezdenko z Kuźnicą Czarnkowską (gm. Czarnków). W gminie Wielęń przebiega horyzontalnie w jej centralnej części oraz przez północną część miasta Wielęń. Długość odcinka drogi wynosi ok. 17,3 km.
- DW177 – ma długość ok. 83 km i łączy miasto Czaplinek (woj. Zachodniopomorskie) z miastem Wielęń. Na terenie gminy odcinek ma długość ok. 16,9 km i znajduje się w jej północnej części.
- DW180 – ma długość ok. 44 km i łączy miasta Piła oraz Trzcianka z gminą Wielęń (w gminie łączy się z DW177 w rejonie miejscowości Kocień Wielki. Gminny odcinek drogi ma długość ok. 4,5 km.
- DW181 – ma długość ok 53 km i łączy Drezdenko z Czarnkowem, przebiegając przez miasto Wielęń. Podobnie jak DW174 ma układ horyzontalny i przebiega przez centralną część miasta Wielęń. Długość odcinka wynosi ok. 21,2 km.

Drugą pod względem kategorią dróg są drogi powiatowe. Przez Gminę Wielęń przebiega sześć dróg powiatowych o łącznej długości ok. 65 km:

- 1321P – Gieczynek - Dzierżążno Wielkie - Dzierżążno Małe; długość ok. 11,5 km,
- 1322P – Gieczynek - Dębogóra - Wielęń (ul. Spółdzielcza); długość ok. 13,2 km,
- 1337P – Miały - Mężyk - Biała - Hamrzysko; długość ok. 15,4 km,
- 1338P – Wielęń - (ul. Mężykowska) - Mężyk – granica gminy; długość ok. 15,5 km,
- 1339P – Rosko – Hamrzysko; długość ok. 6 km,
- 1340P – Gulcz – granica gminy; długość ok. 2,5 km.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

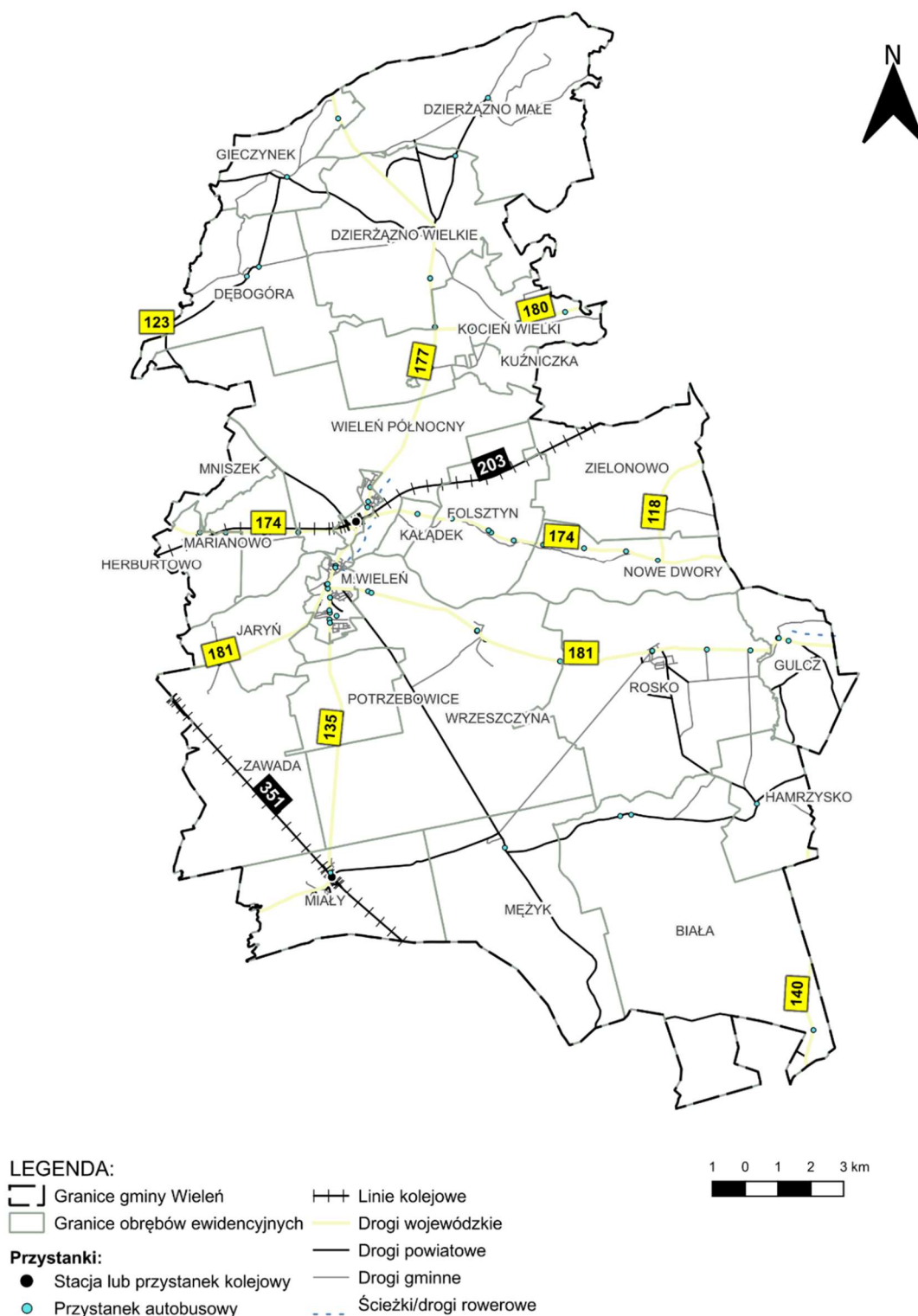
Łączna długość dróg gminnych wynosi ponad 113,5 km. Część z nich posiada nawierzchnię asfaltową, jednakże większość (poza granicami miasta Wieleń) nadal pokryta jest nawierzchnią gruntową.

Przez gminę Wieleń przebiegają dwie linie kolejowe nr: 203 oraz 351. Linia kolejowa nr 203 to pierwszorzędna, odcinkowo jedno- i dwutorowa linia o znaczeniu państwowym. Łączy stację kolejową Tczew ze stacją Kostrzyn. Na obszarze gminy ma przebieg horyzontalny i na tym odcinku zlokalizowana jest jedna stacja kolejowa w mieście Wieleń. Druga linia kolejowa nr 351 stanowi fragment międzynarodowej magistrali E59, łączącej stację Poznań Główny ze Szczecinem Głównym. Jest głównym łącznikiem województwa zachodniopomorskiego z centralną częścią Polski. Na terenie gminy przebiega w południowo-zachodniej części i przy niej zlokalizowana jest jedna stacja – w miejscowości Miąły.

Transport publiczny na terenie Gminy Wieleń prowadzony jest przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Pile (PKS) oraz prywatnych przewoźników.

Sieć dróg rowerowych na terenie Gminy Wieleń nie jest w wystarczającym stopniu rozbudowana i nie ma charakteru ciągłego. Zgodnie z Wielkopolską Bazą Dróg Rowerowych (opracowana przez Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu), drogi rowerowe występują tylko w części miasta Wieleń oraz w rejonie miejscowości Gulcz.

Rysunek 12. Infrastruktura transportowa

Źródło: Opracowanie własne

5.5.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

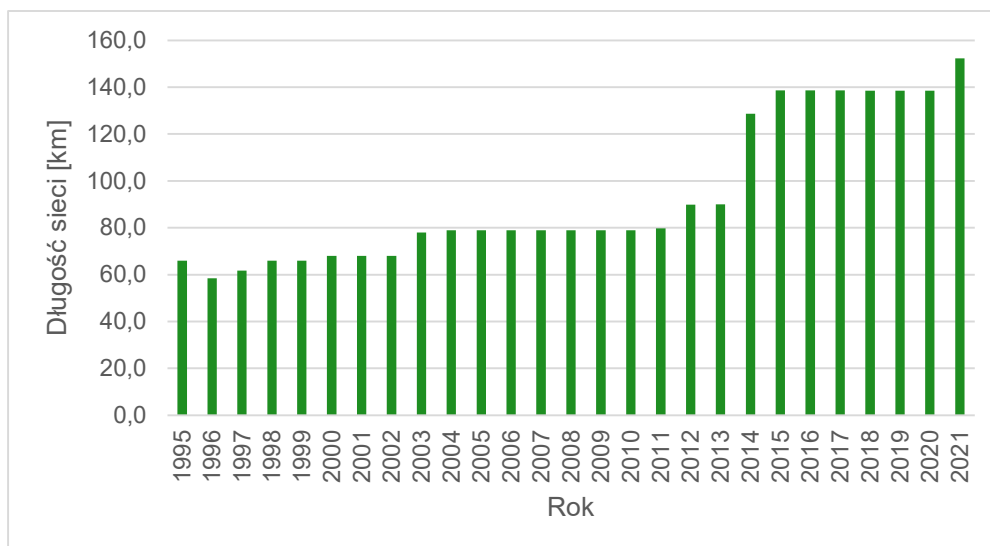
Sieć wodociągowa

Na terenie gminy Wieleń zlokalizowanych jest pięć stacji uzdatniania wody (SUW):

- W miejscowości Dzierżążno Wielkie, obsługuje miejscowości: Dzierżążno Wielkie, Dzierżążno Małe, Dębogóra, Gieczyniek, Kuźniczka i Kocień Wielki z wydajnością studni do 98 metrów sześciennych wody na dobę, wyposażona jest w instalację do odżelaziania i odmanganiania wody;
- W miejscowości Rosko, obsługuje miejscowości: Rosko, Biała, Hamrzysko i Mężyk z wydajnością studni do 276 metrów sześciennych wody na dobę, wyposażona jest w instalację do odżelaziania i odmanganiania wody;
- W miejscowości Gulcz, obsługuje tylko miejscowość Gulcz z koloniami z wydajnością studni do 101 metrów sześciennych wody na dobę, stacja wyposażona jest w instalację do odżelaziania i odmanganiania wody;
- W mieście Wieleń, przy ul. Janka z Czarnkowa obsługuje południową część miasta Wieleń oraz miejscowości Wrzeszczynę, Miały, Bęglewo i Potrzebowice z wydajnością studni do 1728 metrów sześciennych wody na dobę, stacja wyposażona jest w instalację do odżelaziania i odmanganiania wody;
- W mieście Wieleń, przy ul. Międzyleskiej obsługuje północną część Wieleń oraz miejscowości: Marianowo, Herburtowo, Kałądek, Folsztyn, Nowe Dwory i Zielonowo z wydajnością studni do 390 metrów sześciennych wody na dobę, wyposażona jest w instalację do odżelaziania i odmanganiania wody.

Rozwój sieci wodociągowej na terenie gminy Wieleń oraz zmiany w długości całkowitej sieci obrazuje poniższy wykres (dane GUS). W latach 1995-2011 zauważalny jest bardzo niewielki stopień wzrostu infrastruktury wodociągowej. Natomiast w dwóch kolejnych latach (2012 i 2013) zauważalny jest początek dalszego rozwoju sieci, by w kolejnych latach znacząco (o ok. 50%) zwiększyć wielkość sieci wodociągowej. Aktualne dane (na rok 2021) wskazują, że na terenie gminy znajduje się ponad 152 km wodociągów.

Wykres 8. Długość sieci wodociągowej w latach 1995-2021

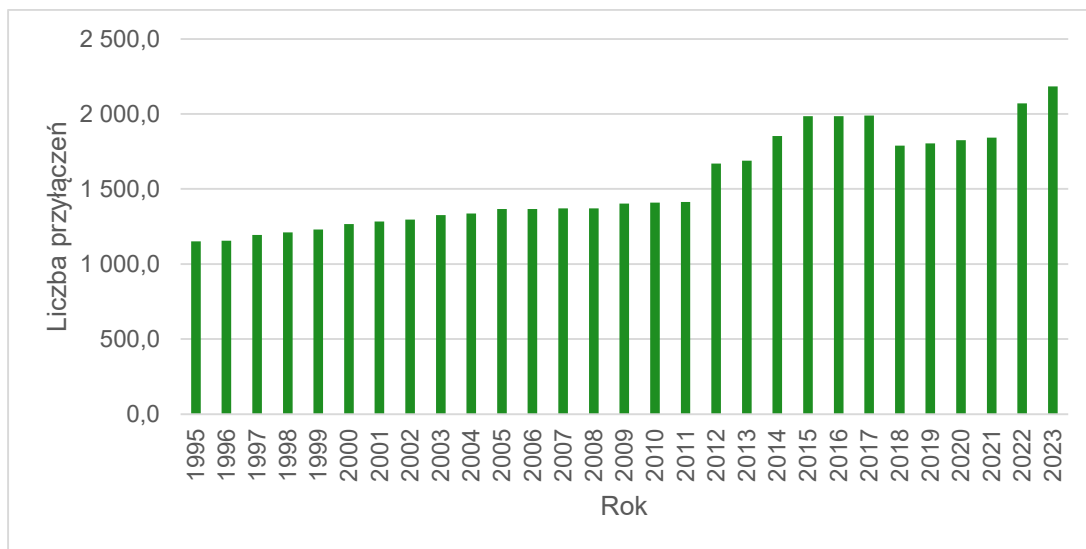

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Pod względem wzrostu liczby przyłączy budynków mieszkalnych zauważalne są podobne niewielkie zmiany w latach 1995-2011. Intensyfikacja w przyłączaniu nowych obiektów do sieci nastąpiła w latach 2012-2017. Następnie zauważalny jest spadek tej liczby, a następnie wzrost w latach 2022-2023. Zgodnie z najnowszymi danymi GUS, do sieci wodociągowej przyłączonych jest około 2200 budynków mieszkalnych.

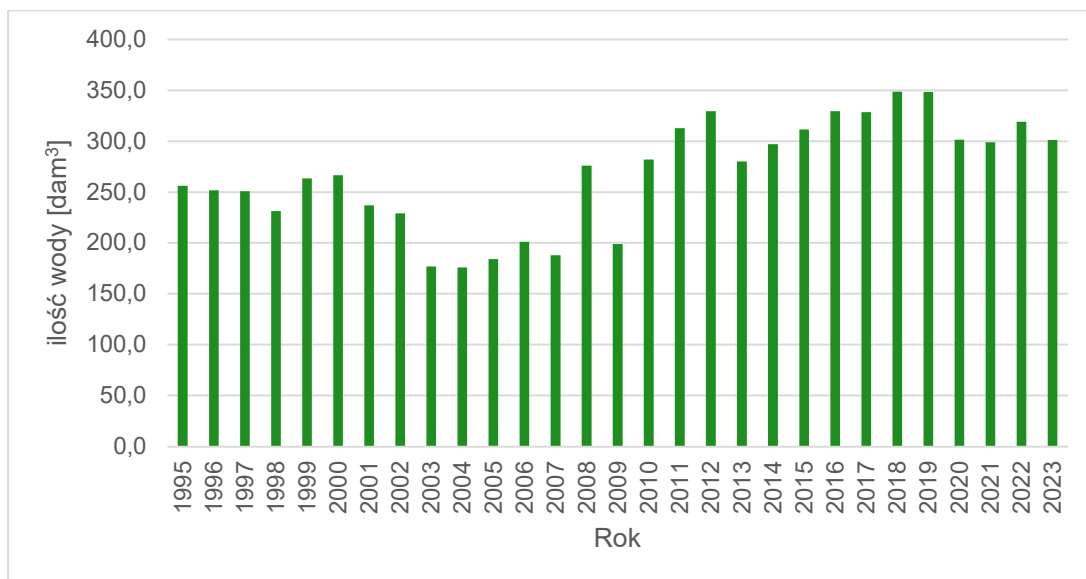
Wykres 9. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w latach 1995-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Pod kątem zużycia wody w Gminie Wielęń sytuacja na przestrzeni lat była bardzo zmienna. Zauważalny jest trend wzrostowy, jednakże, w niektórych przedziałach czasowych następuje spadek ogólnego zużycia wody (największy w latach 2001-2007). Poniższy wykres prezentuje zużycie wody (dam³) w Gminie Wielęń w latach 1995-2023 (dane GUS).

Wykres 10. Zużycie wody w latach 1995-2023

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

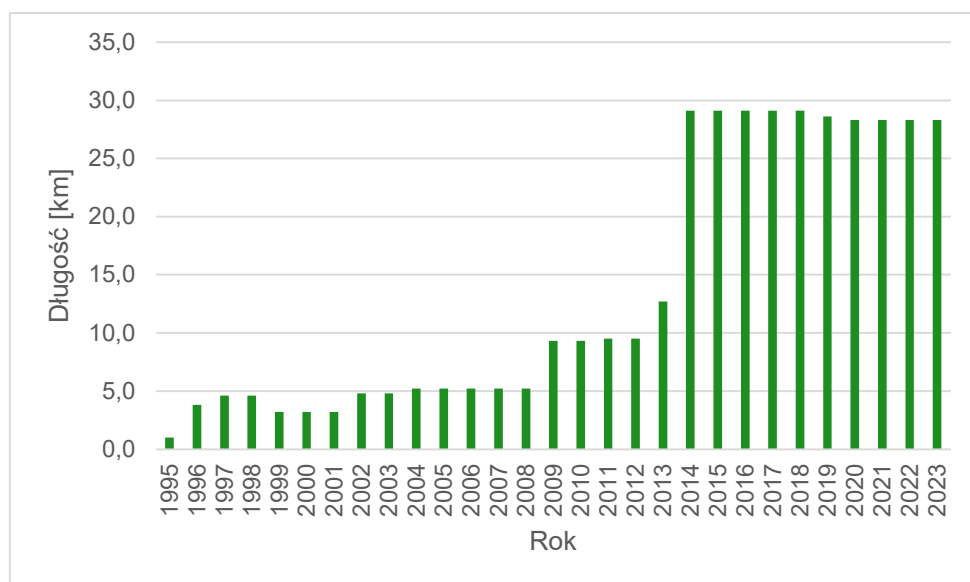
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Sieć kanalizacyjna

Na terenie gminy Wieleń zlokalizowana jest jedna oczyszczalnia ścieków w mieście Wieleń przy ul. Jaryńskiej. Jej wydajność wynosi średnio ok. 750 metrów sześciennych ścieków na dobę, natomiast maksymalna wydajność 1300 metrów sześciennych ścieków na dobę. Ścieki doprowadzane są do oczyszczalni poprzez sieć kanalizacji sanitarnej obejmującą część miasta. Pozostała jego część oraz wsie na terenie gminy obsługiwane są przez wozy asenizacyjne dowożące ścieki do oczyszczalni.

Zgodnie z danymi GUS sieć kanalizacyjna w gminie Wieleń pod koniec XX wieku była rozwinięta tylko w niewielkim stopniu. Stan ten trwał do 2009 roku, w którym długość sieci została niemalże podwojona. Następnie, podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, największy wzrost długości sieci nastąpił w 2014 r. W kolejnych latach widoczny jest niewielki trend malejący długości sieci kanalizacyjnej.

Wykres 11. Długość sieci kanalizacyjnej w latach 1995-2023

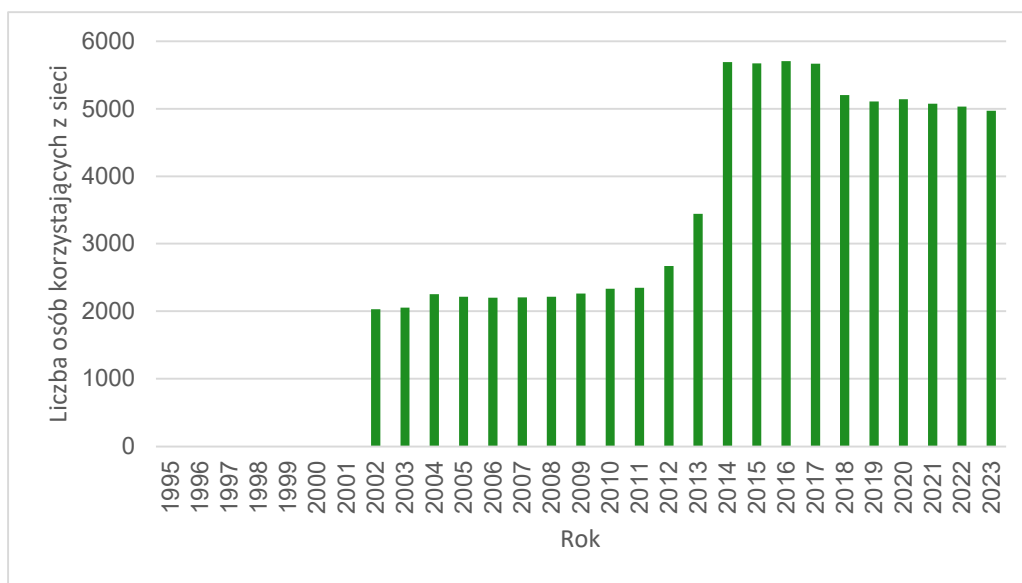

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W przypadku liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej, w latach 1995 – 2001, zgodnie z danymi GUS, brak użytkowników. Nieco ponad 2000 osób było przyłączonych w latach 2002 – 2011. Następnie, podobnie jak w przypadku liczby przyłączy do sieci wodociągowej, zauważalny jest wzrost w dwóch kolejnych latach oraz niemalże podwojenie liczby w roku 2014. Zbiega się to ze znacznym rozwojem sieci na obszarze całej gminy. Od roku 2018 zauważalne jest zmniejszenie liczby użytkowników.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

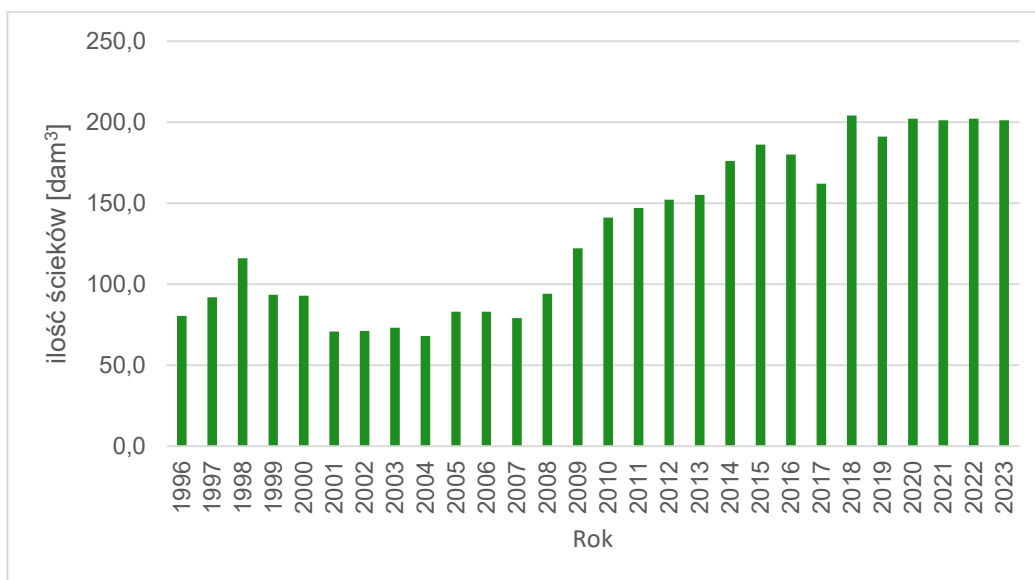
Wykres 12. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w latach 1995-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Podobnie jak w przypadku zużycia wody w gospodarstwach domowych, ilość odprowadzonych ścieków nie rośnie z roku na rok. Generalny trend jest wzrostowy, natomiast zauważalny jest jeden dłuższy okres (2001-2007), w którym generacja ścieków spadła.

Wykres 13. Ilość ścieków w latach 1996-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Sieć kanalizacji deszczowej

W zakresie odprowadzenia wód opadowych ustala się powierzchniowe odprowadzenie ścieków. Dla terenów, na których prowadzona jest działalność mogąca spowodować zanieczyszczenie wód

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

i ziemi, wprowadza się obowiązek stosowania systemów oczyszczania, z zachowaniem przepisów szczególnych w tym zakresie.

Sieć elektroenergetyczna

Na terenie gminy Wieleń brak Głównego Punktu Zasilania (GPZ). Przez gminę przebiega tylko niewielki odcinek linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia relacji Wronki-Drawski Młyn. System dystrybucyjny energii elektrycznej na terenie gminy składa się z linii e.e. średniego oraz niskiego napięcia. Głównym dostawcą energii elektrycznej jest ENEA OPERATOR Sp. z o.o.

Sieć gazowa

Na terenie gminy Wieleń brak elementów systemu przesyłowego gazu. Lokalna sieć dystrybucyjna gazu jest rozwinięta w bardzo niewielkim stopniu.

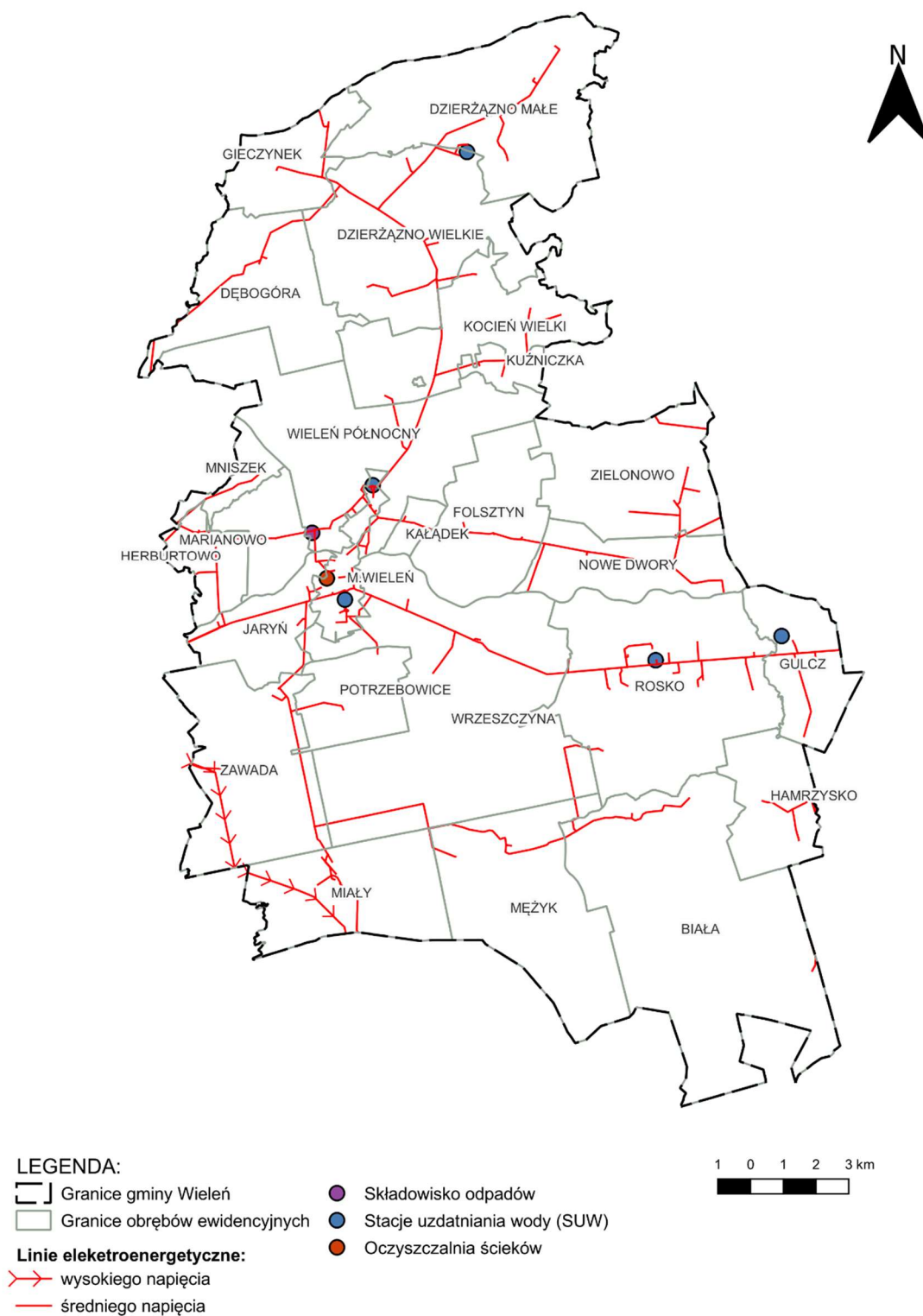
Gospodarowanie odpadami

Odbiór odpadów zapewnia komunalny system usuwania odpadów stałych. W zakresie odbioru odpadów – Gmina Wieleń obsługiwana jest poprzez Związek Międzygminny „Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi”. Natomiast odbiorem odpadów problemowych zajmuje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Marianowie (PSZOK). Zasady postępowania z odpadami, w tym niebezpiecznymi, określają przepisy odrębne.

Zaopatrzenie w ciepło

W zakresie zaopatrzenia w ciepło, zachowuje się stosowanie indywidualnych systemów grzewczych, z zakazem używania jako źródeł energii takich paliw i urządzeń do ich spalania, które nie spełniają wymogów ochrony powietrza.

Rysunek 13. Infrastruktura techniczna

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Infrastruktura społeczna

Na obszarze gminy Wielen funkcjonuje jedna szkoła średnia. Jest to Zespół Szkół w Wieleniu składający się z:

- Liceum Ogólnokształcącego im. hetmana Stefana Czarnieckiego,
- Technikum im. hetmana Stefana Czarnieckiego,
- Szkoły Policealnej dla dorosłych,
- Liceum Ogólnokształcącego dla dorosłych.

Zgodnie z danymi z portalu Monitor Rozwoju, w roku 2022 do liceum ogólnokształcącego uczęszczało 77 uczniów, podzielonych na cztery oddziały oraz pracowało 7 nauczycieli. Natomiast w technikum uczyło się 184 uczniów w ośmiu oddziałach oraz nauczało 12 nauczycieli.

Na terenie gminy Wielen funkcjonuje 6 szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Wieleniu,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Wieleniu,
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Rosku,
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Miążach,
- Szkoła Podstawowa im. Polonii Amerykańskiej w Gulczu,
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Dzierżążnie Wielkim.

Pod względem szkolnictwa podstawowego, do szkół w 2022 r. uczęszczało 946 uczniów (w tym 131 w klasach pierwszych) w 61 oddziałach. Nauczanie było prowadzone przez 85 nauczycieli.

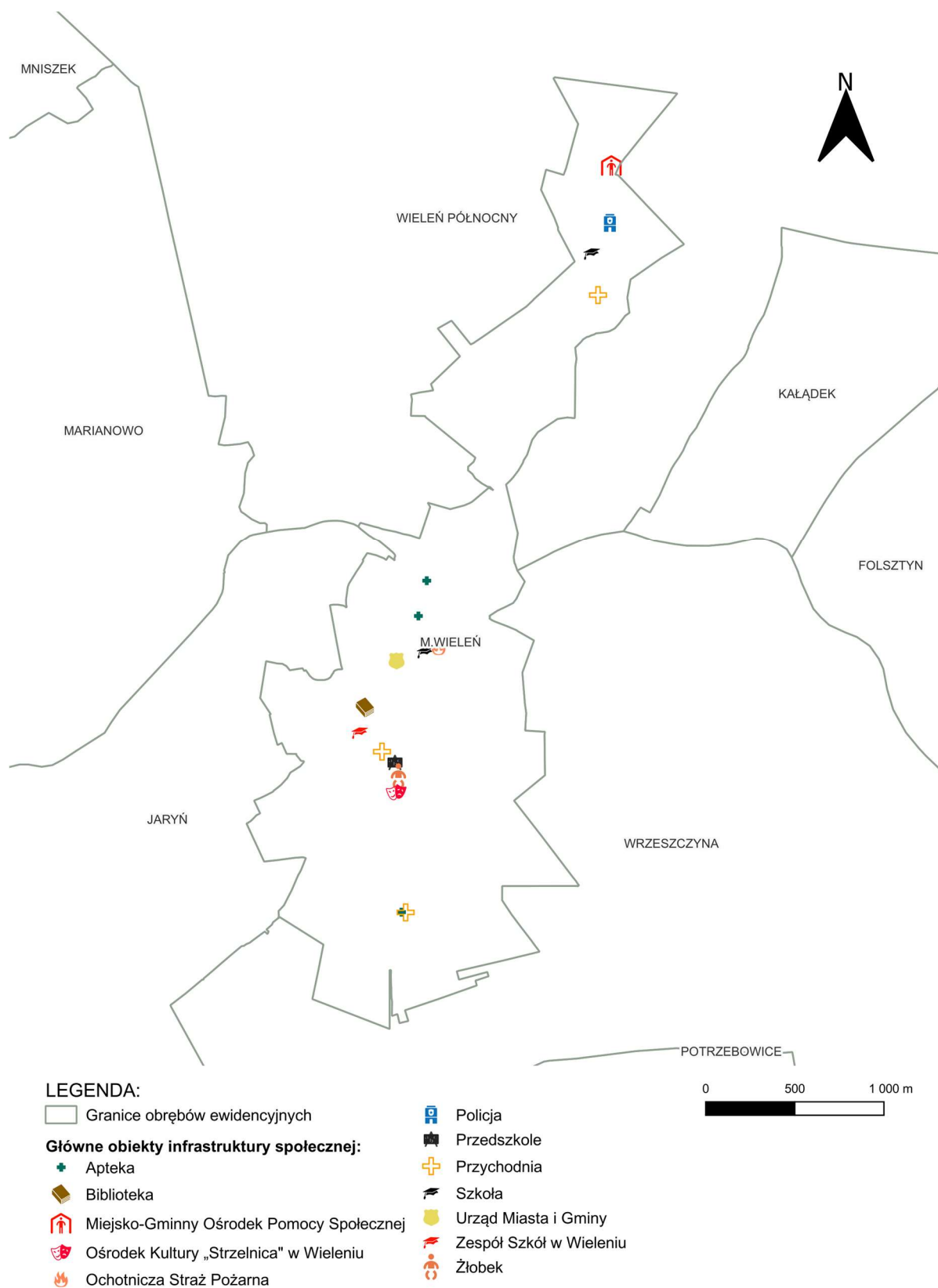
Na terenie gminy funkcjonuje Gminne Przedszkole w Wieleniu. Łącznie do oddziałów przedszkolnych w 2022 r. uczęszczało 190 dzieci.

Usługi ochrony zdrowia na terenie gminy Wielen prowadzone są przez Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej zlokalizowane w mieście Wielen oraz w miejscowości Rosko. Na terenie gminy brak jest szpitali, zarówno prywatnych, jak i publicznych. Ponadto, w mieście Wielen funkcjonują Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Dom Pomocy Społecznej. Na terenie gminy zlokalizowane są cztery apteki. Żadna z nich nie pełni dyżurów nocnych.

Działalność kulturalną na terenie gminy prowadzi Nadnoteckie Centrum Kultury w Wieleniu wraz Biblioteką Publiczną w Wieleniu z filiami w miejscowościach Rosko i Miąży.

Utrzymaniem bezpieczeństwa zajmują się Komisariat Policji w Wieleniu oraz Ochotnicze Straże Pożarne w mieście Wielen, a także w miejscowościach: Miąży, Rosko i Wrzeszczyna.

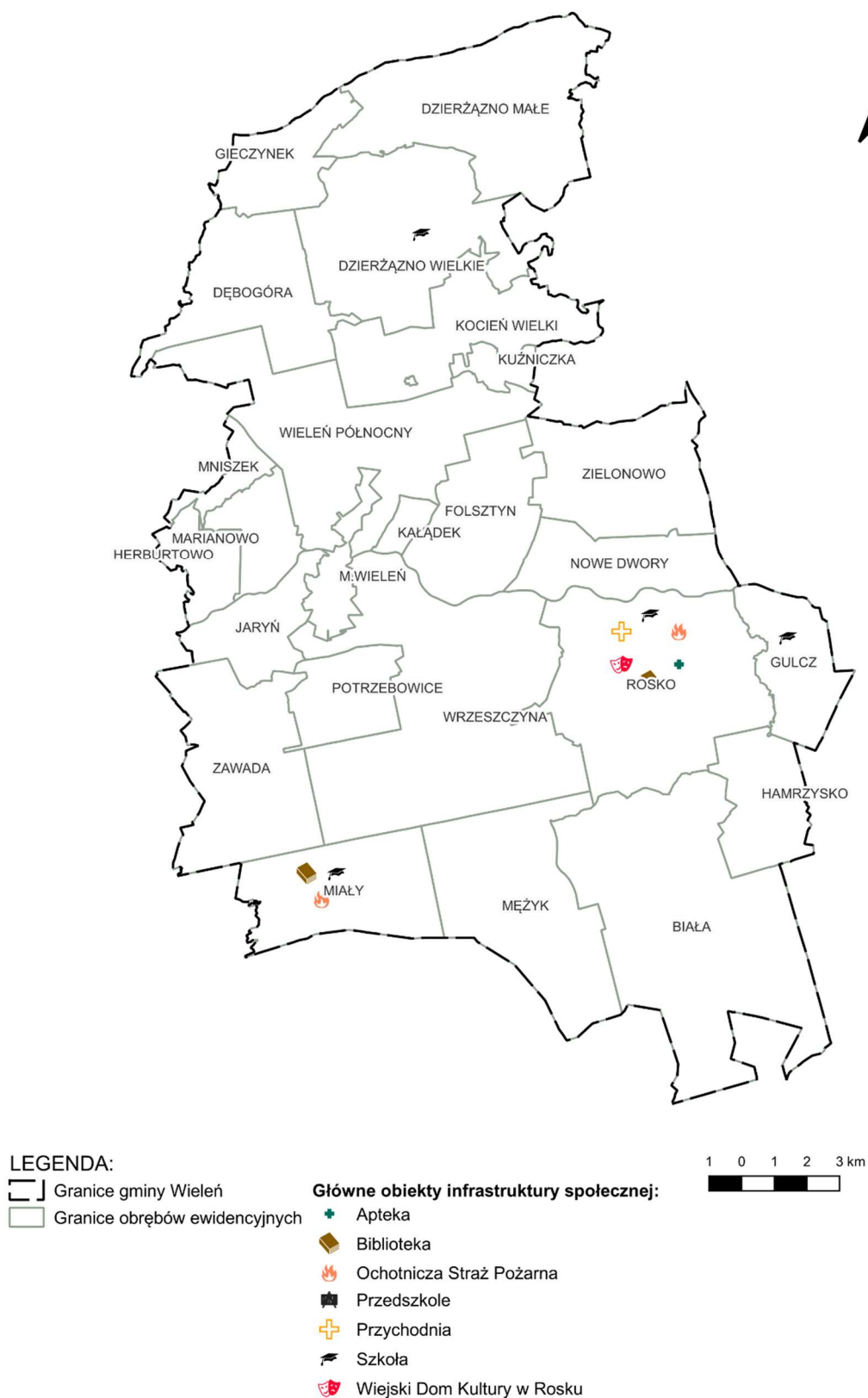
Rysunek 14. Infrastruktura społeczna na obszarze miasta Wielień

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 15. Infrastruktura społeczna na obszarze wiejskim gminy

Źródło: Opracowanie własne

5.6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Wieleń

5.6.1. Rekomendacja nadrzędna

Rekomendacja nadrzędna:

Aktualny układ przestrzenny Gminy Wieleń należy postrzegać jako *genius loci*⁸ tej przestrzeni. Nie jest możliwe stworzenie całkowicie spójnej, jednorodnej w swoim obszarze przestrzeni zurbanizowanej, postrzeganej często jako element ładu przestrzennego. Należy dążyć do poszukiwania spójności struktury poprzez uporządkowanie polityki przestrzennej **względem faktycznego sposobu zainwestowania terenu i jego docelowym planowanym charakterem**.

Przy tworzeniu nowych aktów planowania przestrzennego (Planu ogólnego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich zmian) lub ich zmian, **rekomenduje się w pierwszej kolejności weryfikację ustaleń dla danego obszaru na podstawie wykorzystania i aktualności obowiązujących mpzp oraz analizy faktycznego sposobu zainwestowania obszaru**.

Zaleca się także, przy sporządzaniu dokumentów planistycznych, analizę powiązań przestrzennych przedmiotowego obszaru z terenami sąsiednimi, przy jednoczesnej syntezie uwarunkowań tego obszaru, jak również łączenia planowania przestrzennego z planowaniem strategicznym w gminie. W konsekwencji należy dążyć do uporządkowania planowanego sposobu zagospodarowania przestrzeni w gminie przy uwzględnieniu istniejącego zagospodarowania, lokalnych uwarunkowań oraz kierunków i zasad, które winny być uwzględniane, by w połączeniu ze strategicznym charakterem tego dokumentu osiągnąć zamierzone cele.

5.6.2. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Rozwój przestrzenny i gospodarczy gminy winien nie tylko obejmować elementy antropogeniczne, ale także elementy środowiskowe, obejmujące naturę ożywioną i nieożywioną. Proces ten nazywany jest zrównoważonym rozwojem. Oznacza to, że zmiany w strukturze przestrzennej, w tym m. in. poprawa warunków życia mieszkańców, rozbudowa infrastruktury, czy tworzenie nowych miejsc pracy muszą być realizowane z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego oraz wszystkich jego elementów.

Głównymi elementami środowiska przyrodniczego, tworzącymi system ekologiczny gminy Wieleń i podlegającymi ochronie są:

- Powierzchnia ziemi, w tym ukształtowania terenu
- Wody powierzchniowe i podziemne
- Powietrze

⁸ łac. „duch opiekuńczy danego miejsca” – według mitologii rzymskiej opiekuńcza siła, coś, co sprawia, że dana przestrzeń jest jedyna w swoim rodzaju; za www.wikipedia.org, dostęp z dnia 20.01.2025.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Krajobraz
- Przyroda.

Powierzchnia ziemi

Ukształtowanie terenu Gminy Wieleń jest widocznie zróżnicowane, uwidacznia się kilka charakterystycznych obszarów:

- Obniżenie terenu doliny Noteci
- Płaski obszar środkowej części gminy (na północ i południe od doliny Noteci) pokryty gęstymi kompleksami leśnymi,
- Wydmy w południowej części gminy pokryte lasami (rejon miejscowości Biała i Mężyk),
- Wzniesienia w północnej części gminy.

Obszar rzeki Noteci oraz jej rozległej doliny oraz samej rzeki wraz z dopływami narażone są na niekontrolowany spływ substancji szkodliwych, szczególnie z pobliskich pól uprawnych. W związku z tym zaleca się wprowadzenie działań, mających na celu ograniczenia lub też całkowitą eliminację niekorzystnego wpływu działalności rolnej na jakość Doliny Noteci. Zbocza wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych są najbardziej narażone na erozję wodną. Zaleca się wprowadzanie nowych zadrzewień i zakrzewień wzdłuż brzegów w celu ochrony zboczy przed degradacją. Część doliny użytkowana jest rolniczo i jest fragmentarycznie zasiedlona. W związku z tym należy wprowadzać odpowiednie ekstensywne technologie rolnicze i służące bytowi człowieka (w tym nowoczesne rozwiązania w zakresie infrastruktury technicznej) w celu ochrony cennej bioróżnorodności i zapobieganiu degradacji cennych przyrodniczo obszarów podmokłych doliny Noteci.

Gęste kompleksy leśne, stanowiące większość powierzchni Gminy Wieleń, winny być objęte ochroną obejmującą nie tylko sam drzewostan, ale także występujące na ich obszarach unikatowe siedliska fauny i flory. Sposoby ochrony terenów rolnych i leśnych zostały opisane w podrozdziale 3.6.10.

Obszary pól uprawnych, szczególnie tych o najwyższej przydatności do produkcji rolniczej, winny zachować swój dotychczasowy charakter. Zmiana przeznaczenia terenów rolnych na cele nierolnicze powinna odbywać się bezpośrednio przy już istniejącej zabudowie oraz wzdłuż dróg, przy założeniu dostępu do niezbędnej infrastruktury technicznej.

Większość gleb na terenie gminy stanowią gleby leśne. Część terenów objęta użytkowaniem rolniczym charakteryzuje się niższą klasą przydatności rolniczej, dlatego niewielka część gleb przeznaczonych pod produkcję rolną winna być objęta szczególną ochroną. W celu zachowania ich dotychczasowej jakości i przydatności produkcyjnej należy chronić je przed erozją eoliczną oraz zachować odpowiednie stosunki wodne utrzymujące odpowiednią jakość gleb. Ponadto, należy umożliwić rozwój zabudowy na terenach i gruntach rolnych, co pozwoli na wyznaczenie nowych obszarów pod potencjalne inwestycje.

W zakresie przeciwdziałania suszy na terenach rolnych i leśnych istotne jest dostosowanie struktury upraw, użytej technologii i gatunków roślin uprawnych do występującego deficytu wód i zmian klimatycznych. Kluczowe jest realizowanie prac, które wpłyną pozytywnie na rozwój systemów melioracyjnych, aby spełniały funkcję nawadniająco-odwadniającą i przyczyniały się do poprawy stosunków wodnych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Dla ochrony gleb na całym obszarze gminy należy uwzględnić:

- uprawę roślin odpornych na zmiany klimatu
- rozwój systemów małej retencji
- zachowanie trwałych użytków zielonych oraz zadrzewień śródpolnych oraz wprowadzanie nowych zasadzeń wzdłuż miedz, dróg i cieków wodnych
- ograniczenie występowania wielkoobszarowych monokultur w uprawach
- wapniowanie gleb zakwaszonych zwiększających pH gleby
- stosowanie wsiewek poplonowych i międzyplonowych ścierniskowych
- zalesianie gruntów o niskich walorach przyrodniczych podatnych na erozję wietrzną oraz o żadnej lub niskiej przydatności rolniczej
- zrównoważone stosowanie nawozów, szczególnie w rejonie doliny Noteci.

Wody powierzchniowe i podziemne

Na terenie gminy najważniejszymi działaniami naprawczymi, dotyczącymi wód powierzchniowych i podziemnych są:

- ustanowienie zgodnie z przepisami stref ochronnych dla ujęć wody podziemnej
- zapewnienie ochrony wód Głównym Zbiornikom Wód Podziemnych m.in. przez eliminowanie zanieczyszczeń wody i gleby, z których te zanieczyszczenia mogłyby do nich przeniknąć
- likwidacja dopływu ścieków oraz niekontrolowanych zrzutów innych zanieczyszczeń
- ograniczenie w jak największym stopniu spływów substancji z nawozów rolniczych z pól uprawnych; w tym celu należy stosować w sposób optymalny sztuczne nawozy i środki ochrony roślin
- pełne skanalizowanie gminy w celu eliminacji niekontrolowanego spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i gruntowych
- oczyszczenie wód deszczowych przez budowę kanalizacji deszczowej zakończonej urządzeniami oczyszczającymi
- zwiększanie zasobów wodnych
- likwidację zanieczyszczeń związanych z turystyczno-rekreacyjnym zagospodarowaniem terenów, szczególnie dotyczy to terenów związanych z jeziorami w dolinie rzeki Miały, a głównie jeziora Białego
- działania zmierzające do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie mikro- i małej retencji wodnej oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody
- rozbudowa systemu melioracji zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym i innymi przepisami szczególnymi oraz odpowiednie wykorzystanie tego systemu
- możliwość budowy zbiorników wodnych melioracji szczegółowej na terenach rolnych, a w szczególności na nieużytkach lub gruntach V i VI klasy bonitacji w celu retencjonowania wody na terenach rolnych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- przestrzeganie przepisów związanych z występowaniem na terenie gminy obszarów służących przepuszczaniu wód powodziowych, zwanych w świetle ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2021r., poz. 1473 ze zm.) „obszarami bezpośredniego zagrożenia powodzią”
- zakaz regulacji linii brzegowej cieków wodnych poza niezbędnymi działaniami, związanymi z utrzymaniem wód i sieci melioracyjnej
- umacnianie linii brzegowych cieków wodnych,
- tworzenie wałów przeciwpowodziowych w miejscach, w których ryzyko wystąpienia powodzi może spowodować szkody w otoczeniu człowieka
- prowadzenie działań udrażniających przepływ wody

Na terenie Gminy Wielęń najważniejszymi działaniami ochronnymi dot. wód powierzchniowych i podziemnych są:

- w miarę możliwości dostosowanie, ze względu na ochronę wód podziemnych, lokalizacji nowych obiektów do struktur hydrogeologicznych
- tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych w formie pasów zieleni i zadrzewień
- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania wód opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami
- tworzenie filtrów biologicznych w postaci zieleni izolacyjnej w pobliżu zbiorników wodnych ograniczających w ten sposób antropopresję
- utrzymywanie drożności kanałów i rowów melioracyjnych służących odwodnianiu terenów w rejonie doliny Noteci, a także nawadnianiu terenów,
- stosowanie w zabudowie znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych (głównie zabudowa letniskowa), nowoczesnych technologii sanitarnych zachowujących szczelność
- budowanie zbiorników retencyjnych, umożliwiających magazynowanie nadmiaru wody, przeciwdziałając pojawianiu się lokalnych podtopień lub powodzi.

Powietrze

Głównym problemem, z którym mierzy się społeczeństwo naszego kraju, jest zły stan powietrza atmosferycznego. Przez lata zaniedbań w rozwoju infrastruktury energetycznej, zarówno krajowej, jak i indywidualnej, jakość powietrza w Polsce jest bardzo zła w porównaniu ze średnią wartością w Europie. W związku z tym, należy dążyć do jak najszybszej poprawy tego stanu poprzez ograniczanie zanieczyszczeń. Należy stosować do celów grzewczych i technologicznych paliwa, charakteryzujące się najniższymi wskaźnikami emisyjnymi spalanych w urządzeniach o wysokim stopniu sprawności oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, np. nowoczesnych kotłów do spalania paliw stałych, czy biomasy, wykorzystywanie kolektorów ciepła, pomp ciepła oraz indywidualnych źródeł energii pochodzącej z energii słonecznej, czy wiatrowej.

Przy modernizacji, rozbudowie lub budowie nowych obiektów należy korzystać z nowoczesnych technologii, umożliwiających oszczędzanie energii (zarówno elektrycznej, jak i cieplnej) poprzez

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

termomodernizację istniejących obiektów oraz stosowanie izolacji w nowobudowanych obiektach i wprowadzanie rozwiązań, dotyczących budownictwa energooszczędnego i pasywnego.

Również transport drogowy stanowi ogromne źródło zanieczyszczeń, dlatego należy dążyć do:

- organizacji płynnego ruchu samochodowego na drogach
- rozbudowy dróg, tworzenia obwodnic miejscowości
- popularyzacji ruchu pieszego
- rowerowego oraz rozwoju transportu publicznego w gminie
- zagospodarowania terenów wzdłuż dróg zielenią

W dokumentach planistycznych powinny znaleźć się ustalenia dotyczące poprawy jakości powietrza i redukcji nagrzewania się podłoża poprzez:

- niezabudowanych korytarzy, umożliwiających „przewietrzanie” terenów zabudowanych, ułatwiających wymianę powietrza
- wprowadzanie do obszarów zabudowy terenów zieleni, które miejscowo pomogą oczyszczać powietrze, ale także redukować tworzenie się tzw. wysp ciepła
- zakładanie pasów zieleni izolacyjnej przy uciążliwych obiektach
- lokalizacje zabudowy wykonanej w nowoczesnych technologiach redukujących zanieczyszczenia w trakcie budowy i użytkowaniu
- rekomendowanie stosowania nowoczesnych technologii grzewczych i izolacyjnych budynków mieszkalnych.

Krajobraz

Ochrona krajobrazu Gminy Wieleń winna obejmować działania, polegające na świadomym kształtowaniu przestrzeni gminy poprzez eksponowanie obszarów atrakcyjnych krajobrazowo takich, jak: panoramy, osie, punkty i strefy widokowe, czy dominanty. Należy również systemowo włączać je w pozostałą przestrzeń gminy, by tworzyły harmonijną całość i nadawały prezentowały charakterystyczny krajobraz Gminy Wieleń.

Kształtowanie i ochrona krajobrazu przyrodniczego terenów Gminy Wieleń prowadzone będzie poprzez:

- Objęcie ochroną miejsc i terenów eksponowanych, panoram i punktów widokowych przed wpływem obcych antropogenicznych elementów, takich jak: turbiny wiatrowe, sieci infrastruktury technicznej, tablice reklamowe, zabudowa niezwiązana z resztą architektonicznie i gabarytowo.
- Tereny eksponowane, punkty widokowe i parkowe; należy uatrakcyjnić i usprawnić dostęp poprzez włączenie ich w gminny i lokalny system ciągów pieszych i rowerowych
- Obiektom kubaturowym oraz naziemnym urządzeniom infrastruktury technicznej należy nadawać formy architektoniczne, które będą harmonizować z otoczeniem i stylem nawiązującym do lokalnej kultury.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Nową infrastrukturę techniczną oraz drogową należy prowadzić z uwzględnieniem lokalizacji obszarów chronionych, zapotrzebowaniem na zabudowę mieszkaniową i rekreacyjną, na których zlokalizowane są obiekty przeznaczone na stały pobyt ludzi.
- Tereny zielone należy łączyć spójnym systemem zieleni urządzonej i krajobrazowej, celem poprawy wizerunku i walorów krajobrazowych terenów zurbanizowanych.
- Lokalizowanie zabudowy niskiej w rejonie doliny Noteci wraz z tworzeniem punktów widokowych umożliwiających pełną ekspozycję doliny.

Przyroda

Na terenie Gminy Wieleń znajduje się kilka form ochrony przyrody:

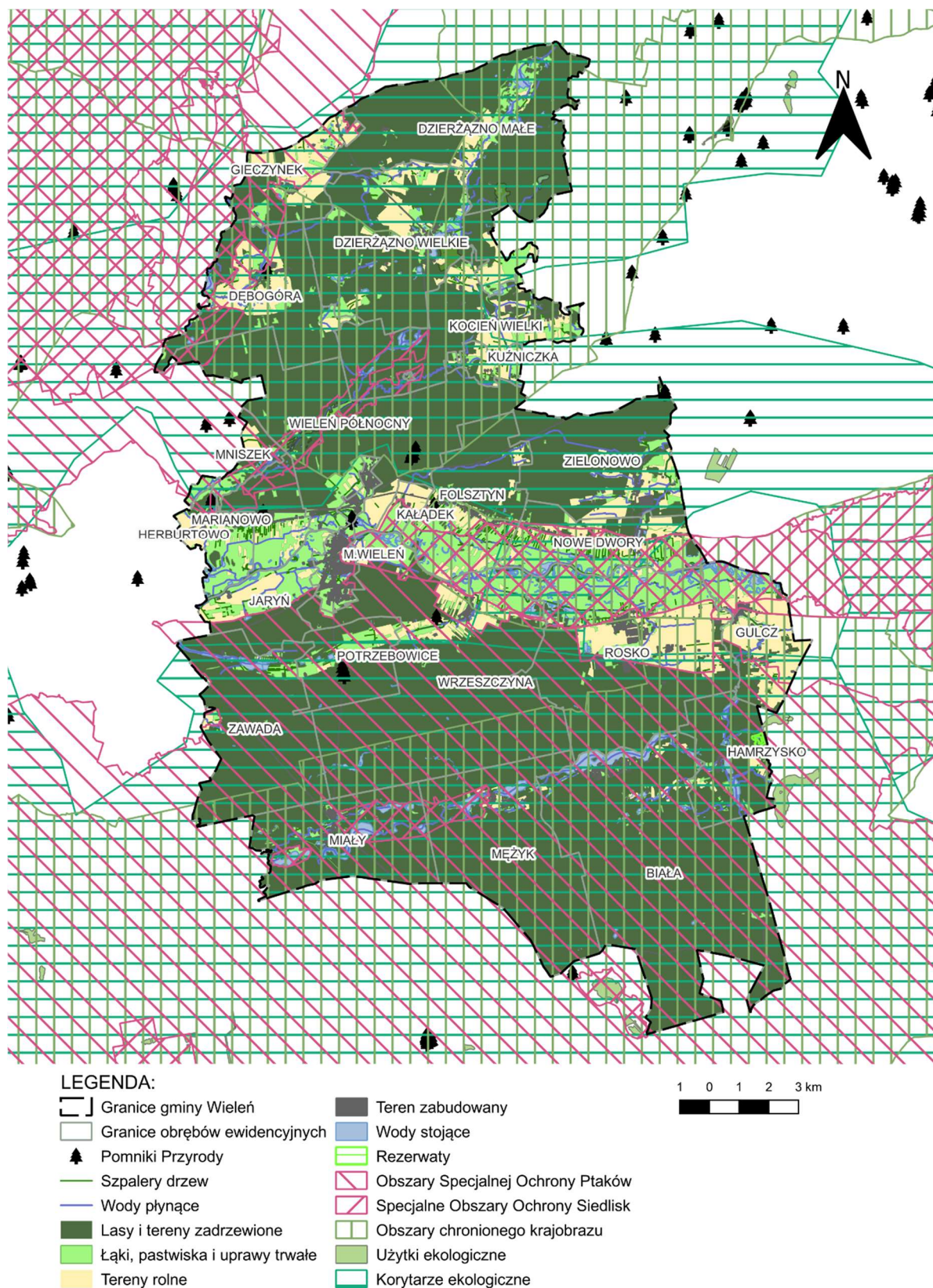
- Rezerwat Przyrody „Wilcze Błoto” wraz z otuliną,
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków:
 - „Lasy Puszczy nad Drawą” - PLB320016,
 - „Nadnoteckie Łęgi” - PLB300003,
 - „Puszcza Notecka” - PLB300015,
- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk:
 - „Uroczyska Puszczy Drawskiej” - PLH320046,
 - „Dolina Bukówki” - PLH300046,
 - „Dolina Noteci” - PLH300004,
 - „Dolina Między” - PLH300042,
- Obszary chronionego krajobrazu:
 - Puszcza nad Drawą (woj. wielkopolskie),
 - Dolina Noteci,
 - Puszcza Notecka,
- Użytki ekologiczne:
 - Bagienna Dolina Bukówki,
 - Nenufarowe oczko I,
 - Nenufarowe oczko II,
 - Nenufarowe oczko III,
 - Perkozowe Błota,
 - Torfowiska nad jeziorem Kruteckim,
 - Torfowisko Dzierżążno,
- Korytarze ekologiczne:
 - Środkowa Dolina Noteci,
 - Zachodnia Puszcza Notecka,
- Pomniki przyrody - drzewa:
 - dwa buki pospolite,
 - cztery cisy pospolite,
 - jedna daglezią zieloną,
 - osiemnaście dębów szypułkowych,
 - trzy lipy drobnolistne,
 - jeden płatan kloniasty,
 - jedna sosna zwyczajna.

Na terenie rezerwatu przyrody, Obszarach Specjalnej Ochrony Ptaków oraz Specjalnych Obszarach Ochrony Siedlisk ograniczenia w zagospodarowaniu określają plany zadań ochronnych. Dla Obszarów Chronionego Krajobrazu zapisy regulujące środki ochrony zostały przedstawione w uchwale ustanawiającej ten obszar.

Wyżej wymienione formy ochrony przyrody zostały opisane szerzej w podrozdziale 3.4.2. Formy ochrony przyrody.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 16. Elementy podlegające ochronie w Gminie Wieleń

Źródło: Opracowanie własne

5.6.3. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Układ przestrzenny miasta Wieleń zachował swój historyczny charakter, przedstawiający kolejne fazy rozwoju struktury miasta. Najcenniejszą częścią miasta jest obszar Starego i Nowego Miasta oraz teren dawnego zespołu dworsko-parkowego na Ostrowiu. Ten średniowieczny układ został wpisany do rejestru zabytków. obszar ten jest szczególnie ważny jako historyczne świadectwo, na którym elementy dawnego układu przestrzennego zachowane zostały w dobrym stanie. W obrębie tej strefy najważniejsze jest zachowanie poszczególnych jej części składowych. Ochronie konserwatorskiej podlega zachowanie historycznego układu przestrzennego, tj. – rozplanowania placów i ulic, linii zabudowy, kompozycji wnętrz urbanistycznych i kompozycji zieleni. Postuluje się również zachowanie pierwotnej nawierzchni ulic i placów.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków określa Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 2292 t.j.).

Głównymi zadaniami, mającymi na celu ochronę zabytków, są: wpisy do rejestru zabytków, wpisy na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanie obiektu za pomnik historii oraz utworzenie parku kulturowego.

Ustawa ustanawia zadania i obowiązki, które wykonuje Gmina, dotyczące opieki nad obiektami zabytkowymi:

- możliwość utworzenia przez Radę Gminy parku kulturowego, stanowiącego specyficzną formę ochrony krajobrazu kulturowego gminy, zachowującego wyróżniające się krajobrazowo tereny z zabytkami nieruchomymi, które są charakterystyczne dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej
- prowadzenie gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych, znajdujących się na terenie gminy i objętych wojewódzką ewidencją zabytków
- sporządzanie raz na cztery lata gminnego programu opieki nad zabytkami.

W celu zachowania i ochrony krajobrazu kulturowego miasta i gminy należy:

- chronić zabytkowy układ urbanistyczny miasta oraz charakterystyczne dla regionu układy zabudowy wiejskiej,
- chronić istniejące obiekty objęte ochroną konserwatorską przed zmianą formy, kształtu, koloru elewacji, detali itd.,
- nowe obiekty winny posiadać styl architektoniczny, skalę i układ nawiązujący do historycznego,
- na zabytkowych terenach zieleni należy prowadzić inwestycje z zachowaniem przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o ochronie przyrody. Zieleń należy zachować w historycznym kształcie, konserwować je i w razie ubytków uzupełniać o te same gatunki roślin.

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadza się następujące zasady dla obiektów i obszarów, które wpisane są do rejestru zabytków:

- archeologiczny nadzór konserwatorski dla prac ziemnych prowadzonych na obszarze stanowisk archeologicznych oraz na terenie najstarszego, historycznego założenia wpisanego do rejestru zabytków. Celem ochrony winno być wszechstronne udokumentowanie śladów

osadniczych poprzez prowadzenie obserwacji archeologicznej w formie nadzoru nad realizacją robót ziemnych, po zakończeniu których teren może być trwale zainwestowany.

- wszystkich elementów formy architektonicznej budowli, tj. brył, kompozycji elewacji, stolarki, zabytkowego wyposażenia i głównych elementów rozplanowania wnętrza obiektu
- uzyskiwanie pozwolenia konserwatorskiego, wydanego przez właściwego miejscowo konserwatora zabytków w przypadku wszelkich prac budowlanych, renowacyjnych, rewaloryzacyjnych, czy konserwatorskich
- uzyskiwanie pozwolenia konserwatorskiego, wydanego przez właściwego miejscowo konserwatora zabytków w przypadku wykonywania wszelkich prac porządkowych i wycinki drzew, jak również wydzielenia nowych działek lub lokalizacji nowych obiektów
- utrzymanie i rewaloryzacja historycznej kompozycji architektoniczno-przestrzennej
- wprowadzanie w nowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów, wprowadzających ochronę zabytków.

Poniżej zamieszczono zestawienie tabelaryczne zabytków w Gminie Wieleń, wpisanych do Wielkopolskiego rejestru zabytków nieruchomych (stan na 30.09.2022 r.).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 15. Zabytki wpisane do Wielkopolskiego rejestru zabytków nieruchomych

Lokalizacja	Obiekt	Numer rejestru
Biała	Cmentarz katolicki	A-667 z 10.01.1990
Dębogóra	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. MB Wspomożenia Wiernych, 1910	152/Wlkp/A z 29.12.2003
	Cmentarz kościelny	152/Wlkp/A z 29.12.2003
	Zespół dworski, XVIII/XIX: - dwór - park	A-762 z 22.03.1995 A-564 z 29.09.1987
Dzierżążno Małe	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. św. Stanisława Kostki, drewn., 1746-50	A-789 z 1.12.1969
Dzierżążno Wielkie	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. MB Różańcowej, szach., 1595	A-810 z 26.01.1970
Gniewomierz	Dwór, drewn., 1908	A-546 z 4.07.1987
Herbertowo	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. NMP, drewn., 1787	A-1546 z 4.07.1974
Kocień Wielki	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. św. Anny, szach., pocz. XIX	A-786 z 1.12.1969
	Cmentarz ewangelicki	A-668 z 10.01.1990
Kuźniczka	Cmentarz rodziny młynarzy	A-669 z 10.01.1990
Nowe Dwory	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. św. Jana Chrzciciela, drewn., 1792	A-803 z 12.12.1969
	cmentarz ewangelicki, ob. rzym.-kat.	A-661 z 10.01.1990
Potrzebowice	Park pałacowy	A-533 z 14.02.1986
Rosko	Cmentarz katolicki, przy kościele	A-666 z 10.01.1990
	Stopień wodny „Rosko nr 18”, na rz. Noteć: - urządzenia hydrotechniczne (śluza, jaz, przepławka), 1898 - dom śluzowego, 1884 - budynek gospodarczy, 1884 - budynek mieszkalno- gospodarczy, 1888	590/Wlkp/A z 15.01.2008
Wieleń	Układ i rozplanowanie miasta	A-671 z 12.03.1990
	Zespół kościoła parafialnego, ul. Kościuszki 4: - kościół pw. NMP Wniebowziętej, 1615 - cmentarz kościelny - organistówka, ul. Kasprzaka 15, szach./mur., 1820-50, 1900	859/Wlkp/A z 20.01.1953 i z 8.03.2012
	Cmentarz katolicki, ul. Dawska, 2	A-662 z 10.01.1990
	Cmentarz ewangelicki, ul. Dawska, XIX Kaplica Ogrodzenie	A-595 z 13.03.1989

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

	Starostwo, ob. dom pomocy społ., ul. Chopina 9, 1895	45/Wlkp/A z 9.01.2001
	Stopień wodny „Wieleń nr 20”, na rz. Noteć, 1913 - urządzenia hydrotechniczne (śluza, jaz, przepławka)	621/Wlkp/A z 7.08.2008
Wieleń Południowy	Zespół dworski, ul. Staszica 2, XVII-XIX: - dwór - park	A-1550/A z 18.07.1974
	Cmentarz rodowy rodziny v. Schwarzbach, w parku, ul. Czarnkowska	A-663 z 10.01.1990
Wieleń Północny	Cmentarz ewangelicki, XIX	A-664 z 10.01.1990
	Zespół pałacowy, XVIII, XVIII/XIX: - pałac - park - cmentarz rodowy, 1818, - kaplica – mauzoleum rodziny von Blonkensee von Schlenburg, k. XIX	138/5/A z 4.05.1964 A-665 z 10.01.1990 A-665 z 10.01.1990
Wrzeszczyna	stopień wodny „Wrzeszczyna nr 19”, na rz. Noteć, 1913: - urządzenia hydrotechniczne (śluza, jaz, przepławka) - budynek mieszkalno-gospodarczy - budynek straży granicznej - budynek gospodarczy	598/Wlkp/A z 15.01.2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu

Na terenie Gminy Wieleń zlokalizowane jest jedno stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków.

Tabela 16. Stanowiska archeologiczne wpisane do Wielkopolskiego rejestru zabytków

Dokładność położenia	Nazwa	Obszar AZP	Nr stanowiska	Chronologia	Funkcja	Wykaz dokumentów	Data wpisu
Dokładny	Rosko, st. 47	43-22	22	epoka brązu	Miejsce kultu	15/Wlkp/C z 2003-12-31	31.12.2003

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu

Zasady ochrony zabytków archeologicznych

Ochroną zabytków archeologicznych są objęte:

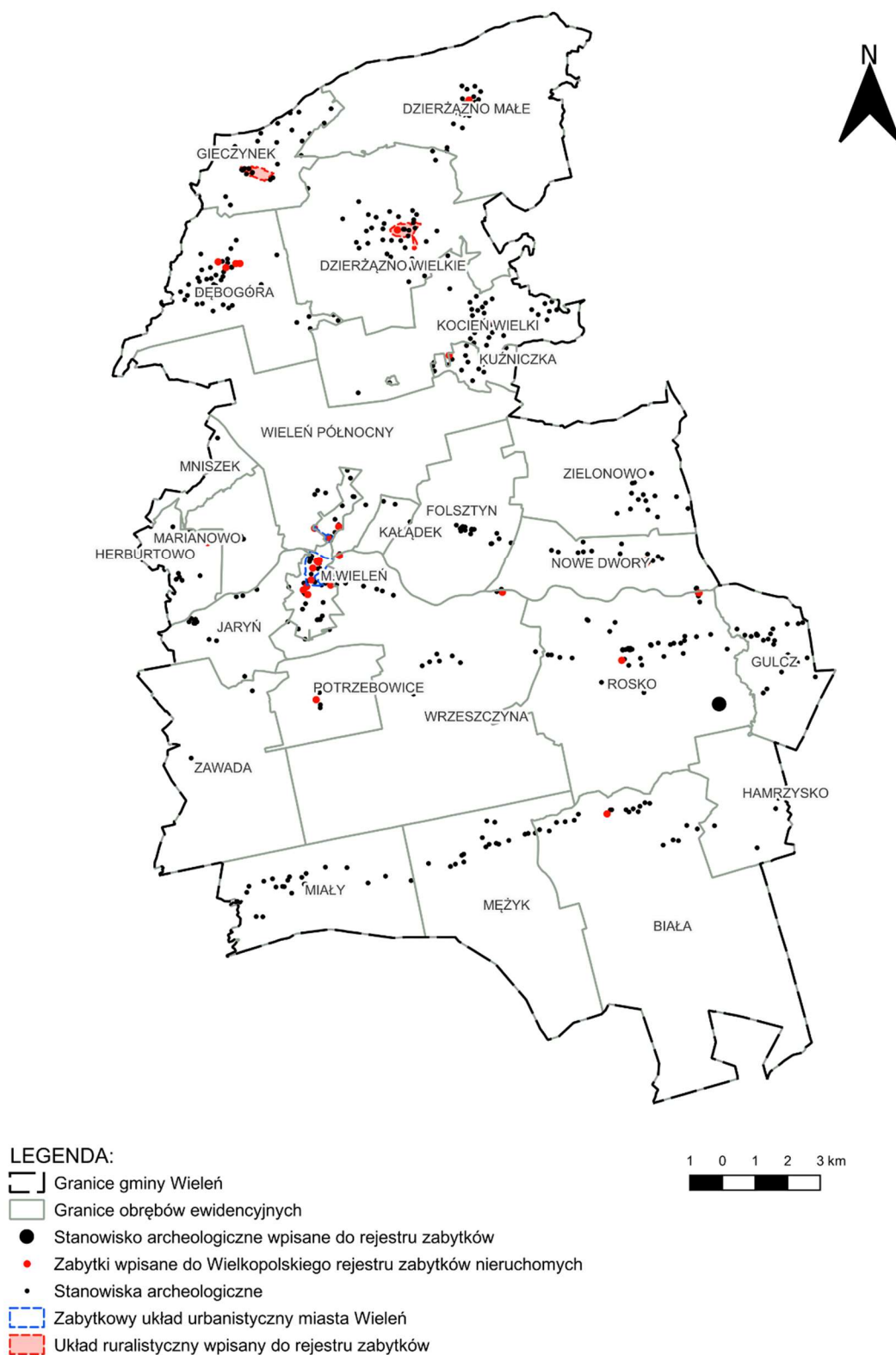
- stanowiska archeologiczne oraz zespoły stanowisk archeologicznych ujęte w rejestrze zabytków
- stanowiska archeologiczne oraz zespoły stanowisk archeologicznych ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Zasady ochrony dóbr kultury współczesnej

Na terenie Gminy Wieleń brak jest wartościowych dóbr kultury współczesnej, które mogłyby być wskazane do objęcia ochroną.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 17. Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Wieleń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Instytutu Dziedzictwa

5.6.4. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Wyznaczone zostało sześć głównych stref funkcjonalnych określających dalszy rozwój poszczególnych obszarów Gminy Wieleń:

- Strefa miejska,
- Strefa doliny Noteci
- Strefa przyrodniczo-rekreacyjna,
- Strefa przyrodniczo-rolna,
- Strefa produkcji rolnej,
- Strefa wiejska zurbanizowana.

W powyższych strefach dominują następujące rodzaje zabudowy i zagospodarowania terenu (nie jest to zbiór zamknięty – przedstawione zostały główne rodzaje):

- **Strefa miejska:**
 - Zabudowa mieszkaniowa jedno- i wielorodzinna,
 - Zabudowa usługowa, w tym najważniejsze obiekty administracyjne,
 - Zabudowa usługowa – handlowa,
 - Zabudowa usługowa – zabytki,
 - Zabudowa produkcyjna, składy i magazyny,
 - Tereny sportu i rekreacji,
 - Cmentarze,
 - Ogródki działkowe,
 - Tereny zieleni urządzonej,
 - Tereny infrastruktury technicznej.
- **Strefa doliny Noteci:**
 - Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
 - Zabudowa zagrodowa,
 - Zabudowa usługowa,
 - Zabudowa produkcyjna, w tym produkcji rolnej (ekstensywna),
 - Tereny sportu i rekreacji,
 - Tereny zieleni urządzonej,
 - Tereny infrastruktury technicznej, w tym OZE.
- **Strefa przyrodniczo-rekreacyjna:**
 - Zabudowa letniskowa,
 - Zabudowa rekreacyjna,
 - Zabudowa zagrodowa,

- Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- Zabudowa usługowa,
- Zabudowa produkcji rolnej,
- Tereny sportu i rekreacji.
- **Strefa przyrodniczo-rolna:**
 - Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
 - Zabudowa zagrodowa,
 - Zabudowa usługowa,
 - Zabudowa rekreacyjna,
 - Zabudowa letniskowa,
 - Tereny rolne.
 - Tereny zieleni urządzonej,
 - Tereny infrastruktury technicznej, w tym OZE.
- **Strefa produkcji rolnej:**
 - Zabudowa zagrodowa,
 - Zabudowa mieszkaniowa,
 - Zabudowa produkcyjna, w tym produkcji rolnej i OZE,
 - Tereny rolne,
 - Tereny infrastruktury technicznej.
- **Strefa wiejska zurbanizowana:**
 - Zabudowa mieszkaniowa wielo- i jednorodzinna,
 - Zabudowa produkcyjna, składy i magazyny,
 - Zabudowa usługowa,
 - Zabudowa zagrodowa,
 - Zabudowa rekreacyjna,
 - Zabudowa letniskowa,
 - Tereny sportu i rekreacji,
 - Cmentarze,
 - Tereny zieleni urządzonej,
 - Tereny infrastruktury technicznej, w tym OZE.
 - Tereny rolne.

Głównymi czynnikami wpływającymi na dalszy rozwój struktury przestrzennej i zabudowy w gminie są:

- wysoki stopień zalesienia, który znacząco ogranicza rozwój nowej zabudowy, niewielkie otwarte przestrzenie wokół miejscowości wykorzystywane są głównie pod rolnictwo – jako jedyne dostępne w całej gminie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- bogactwo form ochrony przyrody, z których wynikają szczegółowe ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, jej intensywności i różnorodności funkcji
- istniejące zagospodarowanie, głównie zabudowa oraz układ drogowy, które determinują utrzymanie ciągłości funkcji i rozrastaniu się zabudowy wzdłuż korytarzy transportowych oraz pośród istniejącej zabudowy jako jej uzupełnienie.
- trwająca od wielu lat depopulacja Gminy Wieleń, powodująca niewielką dynamikę zmian popytu na nowe tereny przeznaczone pod zabudowę, szczególnie mieszkaniową.
- Oferta lokalizacyjna dla zewnętrznych inwestorów mogąca wpłynąć na pojawienie się nowych obiektów usługowych i produkcyjnych zwiększających wpływy z podatków.
- Walory turystyczne i krajobrazowe mogące wpłynąć na rozwój zabudowy i infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na terenie gminy, generująca nowe miejsca pracy i zyski dla gminy.

Aktualnie widoczne jest zdecydowanie nierównomierne zagospodarowanie przestrzenne gminy, szczególnie pod kątem zabudowy. Widoczne są trzy rodzaje lokalizacji zabudowy:

1. Miasto Wieleń – układ urbanistyczny i przestrzenny jest typowy dla miast tej wielkości, uwidoczniła jest część staromiejska, obszary mieszkaniowe czy produkcyjne,
2. Zwarta zabudowa wiejska, np. we wsiach: Dzierżążno Wielkie, Gulcz, Rosko,
3. Zabudowa zlokalizowana wzdłuż ciągów komunikacyjnych, np. wsie Folsztyn, Herburtowo, Nowe Dwory.

Zgodnie z wieloletnimi danymi, pochodzącymi z Głównego Urzędu Statystycznego oraz Monitora Rozwoju Lokalnego, widoczny jest powolny spadek liczby ludności w Gminie Wieleń. Na podstawie aktualnie dostępnych danych do roku 2023 r. w podrozdziale 3.5.1. została przedstawiona i szerzej omówiona dynamika zmian w liczbie ludności w latach poprzednich.

Biorąc pod uwagę zakres lat 2013-2023, średnioroczny współczynnik tempa wzrostu populacji w Gminie Wieleń wyniósł zaledwie -0,83 %. Współczynnik został obliczony według poniższego wzoru:

$$T = \left(\sqrt[t]{\frac{L_t}{L_0}} - 1 \right) * 100,$$

gdzie:

T – średnioroczny współczynnik tempa zmiany liczby ludności wyrażony w %

L₀ – liczba ludności w pierwszym analizowanym roku

L_t – liczba ludności w ostatnim analizowanym roku

t – liczba analizowanych lat.

Przyjmując dotychczasowy średnioroczny współczynnik tempa zmian liczby ludności, populacja Gminy Wieleń w 2034 r. wyniesie 10.568 osób przy liczbie ludności równej 11.675 w roku 2023.

Główny Urząd Statystyczny udostępnia także dane prognozowanej liczby ludności z dokładnością do gmin. Zgodnie z „Prognozą ludności dla gmin na lata 2023-2040”, prognozowana liczba ludności w Gminie Wieleń w 2034 r. ma wynosić 10.430 mieszkańców, natomiast w 2040 r. – 9.662.

Zgodnie z danymi GUS. dotyczącymi populacji Polski, liczba ludności w kraju rokrocznie będzie spadać. Spadek oczywiście nie będzie równomierny dla każdego regionu, czy gminy. Spora część gmin, szczególnie duże miasta i obszary zlokalizowane wokół większych ośrodków miejskich, będą

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

utrzymywać stały wzrost liczby ludności lub dojdzie do zatrzymania dynamiki zmian. Z kolei obszary peryferyjne, gminy typowo wiejskie, czy znajdujące się z dala od dużych miast, będą się wyludniać. Powyższe obliczenia i dane jednoznacznie wskazują, że w Gminie Wieleń w dalszym ciągu będzie dochodzić do zmniejszenia się liczby mieszkańców.

Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową

Zgodnie z danymi pochodzącymi z GUS oraz Monitora Rozwoju Lokalnego, zestawionymi dla lat 2013, 2023 i 2033 w poniższej tabeli, zauważalnych jest kilka trendów:

- Średnia powierzchnia mieszkania w Gminie Wieleń do 2033 r. wzrośnie o ponad 2,5 m².
- Liczba mieszkań na 1.000 mieszkańców gminy wzrośnie o niecałe 25.
- Średnia powierzchnia mieszkania, przypadająca na jednego mieszkańca gminy, wzrosła o ponad 8 m².
- Całkowita powierzchnia mieszkań w gminie wzrosła tylko o ponad 4%.

Tabela 17. Dane dotyczące mieszkań w Gminie Wieleń

Rok	Średnia powierzchnia mieszkania [m ²]	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	Całkowita powierzchnia mieszkań [m ²]	Średnia powierzchnia mieszkania na jednego mieszkańca [m ²]
2013	80,5	288,7	294 827	23,2
2023	82,7	330,8	319 395	27,4
2033	85,2	374,2	332 384	35,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Przy zachowaniu dotychczasowych trendów w zmianie wyżej zestawionych wartości, zostały one określone orientacyjnie dla roku 2033.

Zgodnie z danymi powyżej dotyczącymi prognozowanej zmiany liczby ludności, a także zmian w charakterystyce mieszkań, przy stale malejącej liczbie mieszkańców, wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych nieznacznie wzrosną. Całkowita powierzchnia mieszkań nie ulegnie dużej zmianie, a rosnące wskaźniki jednostkowe – średnia powierzchnia mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na jednego mieszkańca jednoznacznie wskazują na prognozowaną poprawę jakości mieszkalnictwa w gminie.

Przy trendzie malejącym liczby mieszkańców, zgodnie z dynamiką ludności, wzrosną wskaźniki obejmujące zabudowę mieszkaniową. Oznacza to, że wymagane jest wyznaczenie terenów pod przyszłą zabudowę mieszkaniową. Wynika to z poprawiających się warunków życia ludności, zwiększania się powierzchni mieszkania przypadającego na jedną osobę oraz potencjalnej migracji do gminy, która może w przyszłości mieć wpływ na liczbę ludności.

Zapotrzebowanie na zabudowę usługową

Dotychczasowe zaplecze usługowe (usługi podstawowe i wyższe) jest w dużym stopniu wystarczające do obsługi ludności gminy. Główne usługi administracyjne, kulturowe, oświatowe czy handlowe skumulowane są w ośrodku gminnym – mieście Wieleń. Dzięki dobremu skomunikowaniu

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

miejsowości gminnych poprzez drogi wojewódzkie i powiatowe, dostęp do zcentralizowanych obiektów usługowych jest ułatwiony. Głównie poza Wieleniem winny być lokalizowane drobne obiekty usługowe obejmujące edukację, kulturę czy handel, co pozwoli ułatwić codzienne funkcjonowanie mieszkańców wsi gminnych.

Nowe tereny i obiekty usługowe winny być realizowane jako:

- Wydzielone tereny na terenie miasta Wieleń mające na celu obsługę jednostki miejskiej, a także pozostałej części gminy, jak również wzmocnienia funkcji centralnej miasta w kontekście reszty gminy;
- wydzielone jednorodnie funkcje dostosowane do otaczającego zagospodarowania, np. usługi podstawowe w większych miejscowościach gminy odpowiadające zapotrzebowaniu ich mieszkańców i osób dojeżdżających, np. do pracy, a także usługi związane z turystyką i rekreacją w północnej i południowej części gminy;
- pełniące funkcję dodatkową lub uzupełniającą dla innych form zagospodarowania, głównie dla zabudowy mieszkaniowej oraz produkcyjnej w centralnej części gminy i mieście Wieleń, jak również turystycznej i rekreacyjnej czy letniskowej w północnej i południowej części;
- wkomponowane jako niewielkie uzupełnienie funkcji niezwiązanych z zabudową, np. terenów turystycznych, rekreacyjnych, zielonych, cmentarzy;
- funkcje towarzyszące na terenach komunikacyjnych.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową winno być określone w pierwszej kolejności na etapie opracowywania Planu Ogólnego Gminy Wieleń, natomiast uszczegółowienie parametrów na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zapotrzebowanie na zabudowę produkcyjną

Na terenach związanych z przemysłem i działalnością gospodarczą przewiduje się lokalizowanie obiektów produkcyjnych, składów i magazynów. W gminie istnieje duże zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjną. Dlaczego szczególnie w rejonie miasta Wieleń oraz większych miejscowości na terenie gminy, przy głównych ciągach komunikacyjnych, należy wyznaczać nowe tereny produkcyjne, umożliwiając uwolnienie potencjału inwestycyjnego i generację nowych miejsc pracy. Na terenach rolnych, zarówno przy zabudowie zagrodowej, jak i na terenach rolnych, dopuszcza się lokalizację wielkopowierzchniowej zabudowy związanej z działalnością rolniczą, m. in. szklarni, magazynów na zboże, silosów, itd., o ile zezwalają na to przepisy odrębne. Dopuszcza się również możliwość lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach odrębnych.

Główne kierunki zmian i rozwoju w strukturze zagospodarowania terenów Gminy Wieleń

Uregulowanie struktury przestrzennej zagospodarowanych terenów

Struktura przestrzenna terenów zabudowanych jest zróżnicowana na obszarze gminy i w części (szczególnie na obszarze miasta i większych miejscowości) można uznać za zabudowę zwartą. Natomiast część mniejszych miejscowości charakteryzuje się rozproszoną i liniową strukturą zabudowy. Widoczne są także pojedyncze gospodarstwa rolne rozproszone pośród terenów rolnych – niezależnie od wsi. Dalsza rozbudowa miasta jak i pozostałych miejscowości winna uwzględniać zasady

ładu przestrzennego i w pierwszej kolejności zabudowywać wolne tereny bezpośrednio i w najbliższym sąsiedztwie terenów zainwestowanych. Zredukuje to koszty związane z doprowadzaniem infrastruktury drogowej i technicznej do nowej zabudowy, a także nada spójność przestrzeni. Ponadto, w przypadku zaistnienia sytuacji, w której wykorzystane zostaną tereny już częściowo zainwestowane, wymagane będzie wyznaczenie zupełnie nowych terenów. Winno być to poprzedzone analizą rozwoju nowych terenów inwestycyjnych, biorąc pod uwagę dostępność komunikacyjną, infrastrukturalną, strukturę własnościową oraz uwarunkowania środowiskowe i potencjalne zainteresowanie inwestorów.

Uporządkowanie funkcji

Gmina Wieleń charakteryzuje się pewnym stopniem wymieszania funkcji w obrębie tej samej miejscowości. Wyjątek stanowi miasto Wieleń, w którym widoczne jest wykształcenie się obszarów o w miarę jednorodnej funkcji. W celu poprawy czytelności przestrzeni pozostałych miejscowości, a także uporządkowania struktury, należy tak kierować rozwój gminy, by wykrystalizowały się obszary o w miarę jednorodnej funkcji, szczególnie odseparowanie w jak największym stopniu zabudowy o funkcji mieszkaniowej od zabudowy o funkcji niemieszkalnej, głównie produkcyjnej.

Wyznaczenie dominujących funkcji w poszczególnych rejonach gminy

Dalszy rozwój struktury przestrzennej w gminie powinien być prowadzony zgodnie z funkcją nadaną danej miejscowości lub grupie miejscowości w gminie Wieleń. Największe wsie winny rozwijać się jako mniejsze ośrodki mieszkaniowe oraz usługowe – szczególnie te w środkowej części gminy. Tereny w północnej i południowej części gminy, korzystając ze swoich bardzo cennych walorów krajobrazowych i przyrodniczych, powinny stać się obszarami rekreacyjnymi, przyciągającymi turystów z zewnątrz i generującymi zyski dla całego samorządu. Z kolei tereny na obszarze Doliny Noteci powinny zachować swoją dotychczasową formę i przy jednoczesnej poprawie warunków środowiskowych.

Wyznaczenie dominujących obszarów zabudowy mieszkaniowej

Główne obszary do uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej, a także pod wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych, powinny bazować na już istniejących głównych obszarach mieszkalnych i być ich kontynuacją. Prognozowane zmiany w liczbie ludności gminy wskazują niewielką potrzebę wyznaczania zupełnie nowych terenów pod zabudowę. W głównej mierze należy uzupełniać już istniejące tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. W przypadku zaistnienia sytuacji, w której wykorzystane zostaną tereny już częściowo zainwestowane, wymagane będzie wyznaczenie zupełnie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. Winno być to poprzedzone analizą rozwoju struktury osadniczej. Wyniki określą, które miejscowości na terenie gminy są najatrakcyjniejsze do rozwoju dalszej zabudowy mieszkaniowej na terenie gminy.

Wyznaczenie dominujących obszarów z zabudową usługową i produkcyjną

Główne kierunki rozwoju obszarów inwestycyjnych dla zabudowy usługowej i produkcyjnej powinny bazować na już istniejących obszarach usługowych i produkcyjnych, biorąc pod uwagę jak najmniejsze oddziaływanie na środowisko, pobliskie tereny mieszkaniowe oraz dobrze rozwiniętą sieć dróg wojewódzkich i powiatowych. Ponadto, zabudowa usługowa związana z funkcjami turystycznymi i rekreacyjnymi powinna się rozwijać w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy letniskowej i terenów wokół jezior.

Określenie terenów z ograniczeniem w zabudowie i zagospodarowaniu terenu

Gmina Wieleń charakteryzuje się wyjątkowo wysokim wskaźnikiem zalesienia i jest w sporej części pokryta formami ochrony przyrody. Tereny, które powinny cechować się ograniczeniami w zabudowie, to te, które pomimo znajdowania się blisko już istniejących terenów zagospodarowanych przez człowieka, przez swoje wartości przyrodnicze, środowiskowe, krajobrazowe i rekreacyjne powinny pozostać w niezmienionej formie lub ich zagospodarowanie powinno cechować się ekstensywną formą i niewielkim stopniem zmiany pierwotnego charakteru. W przypadku potrzeby wykorzystania terenów leśnych pod nową zabudowę, należy w pierwszej kolejności wykorzystywać te tereny, które znajdują się blisko istniejącej zabudowy i cechują się odpowiednią dostępnością komunikacyjną i infrastrukturalną oraz o uwarunkowaniach środowiskowych, które nie są chronione przepisami odrębnymi.

Określenie zabudowy i terenów o specjalnych warunkach zagospodarowania

Terenami o specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania są tereny, dla których dopuszczona została zabudowa, ale z ograniczeniami, m. in. w intensywności i funkcji charakterystycznej dla danego terenu. Takie specyficzne tereny to np. tereny cmentarzy, zieleni urządzonej, tereny infrastruktury technicznej i drogowej.

Określenie terenów wyłączonych z zabudowy

Terenami wyłączonymi z zabudowy mogą być tereny m.in. rolnictwa, szczególnie te o najwyższych klasach gruntów rolnych, wód powierzchniowych, zieleni naturalnej, lasów oraz dolesień. Określenie terenów wyłączonych z zabudowy ma na celu ochronę najcenniejszych terenów rolnych i przyrodniczych przez niekontrolowaną zabudowę, a także oddziaływaniem terenów zainwestowanych na potencjał przyrodniczy gminy, w tym także na terenach objętymi formami ochrony przyrody.

Szczegółowe określenie terenów, ich kierunków, funkcji i wskaźników powinno być przeprowadzone na etapie sporządzania Planu Ogólnego Gminy na podstawie wcześniej opracowanych analiz, dotyczących:

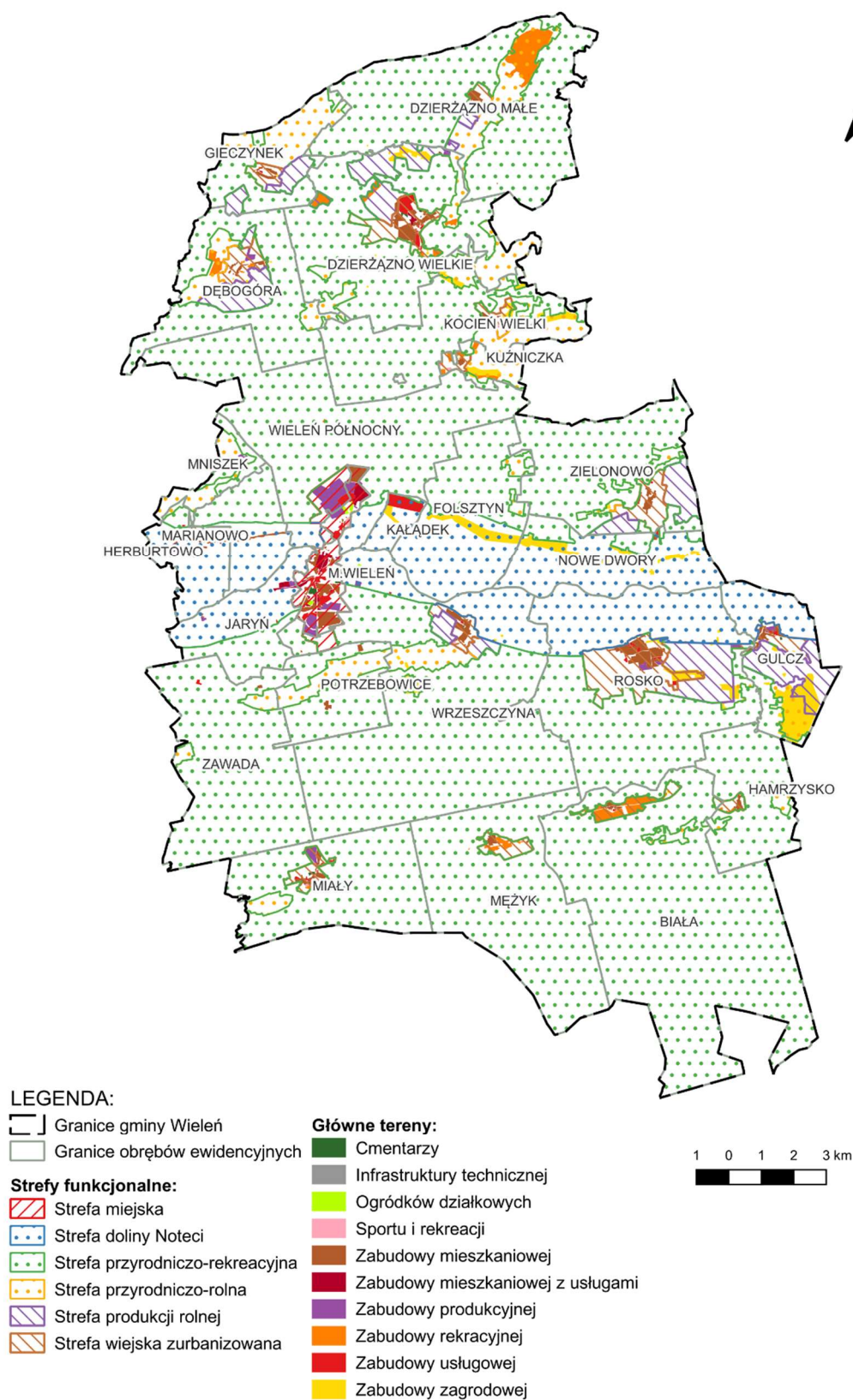
- dynamiki zmian liczby ludności,
- migracji ludności z i do Gminy Wieleń,
- istniejącej zabudowy i zagospodarowania terenu,
- poziomu „wykorzystania” obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- określenia stopnia „niewykorzystania” terenów w obowiązujących mpzp,
- analizy demograficznej,
- prognozy demograficznej,
- określenia dynamiki rozwoju jednostek osadniczych,
- obliczenia bilansu i chłonności terenów
- zapotrzebowania na zabudowę usługową i produkcyjną.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Dalsze uszczegółowienie powyższych parametrów powinno odbywać się na etapie sporządzania Planu ogólnego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich zmian.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 18. Główne elementy zagospodarowania terenu gminy

Źródło: Opracowanie własne

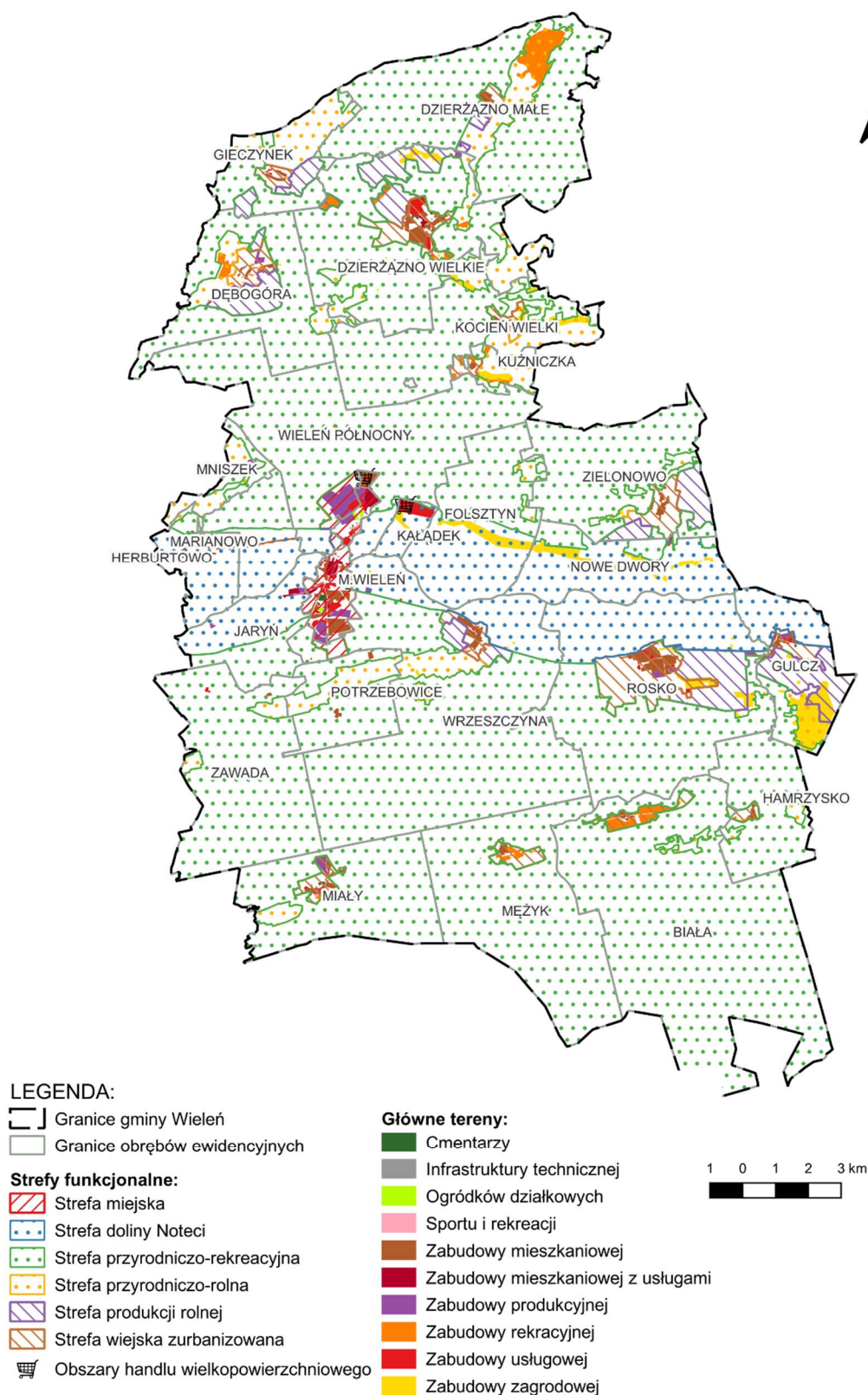
5.6.5. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz.1130)

Na terenie Gminy Wieleń wyznacza się orientacyjne lokalizacje obiektów handlu wielkopowierzchniowego powyżej 2.000 m² w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 t.j.).

Obiekty handlu wielkopowierzchniowego mogą być lokalizowane na terenie miasta Wieleń na obszarze osiedla Międzylesie oraz w rejonie miejscowości wsi Kałądek.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 19. Obszary lokalizacji handlu wielkopowierzchniowego

Źródło: Opracowanie własne

5.6.6. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Cele publiczne, które przedstawione są w niniejszej Strategii, zostały określone w art. 6 Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1145 t.j. ze zm.).

Główne zasady lokalizacji inwestycji celu publicznego zostały określone w art. 50 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2024 poz. 1130 z t.j.).

Podstawowymi zasadami lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego są:

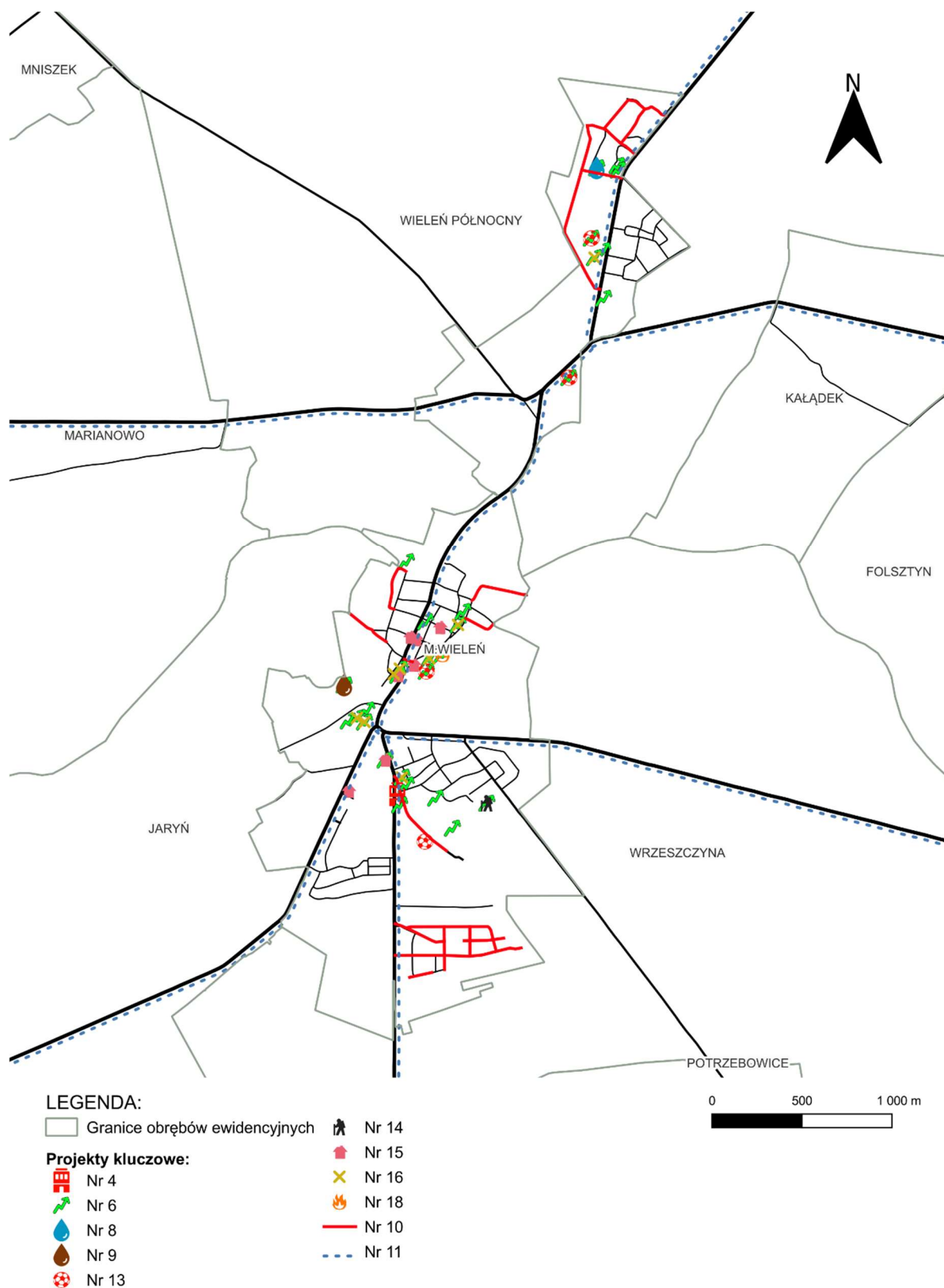
- Lokalizowanie na podstawie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego,
- Ochrona interesu publicznego – inwestycja musi obejmować ważne z punktu widzenia lokalnej społeczności cele,
- Ochrona środowiska, przyrody, klimatu i zasobów naturalnych – musi być zgodna z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska,
- Lokalizowanie inwestycji winno odbywać się na terenach publicznych,
- Dostępność – inwestycje winny być lokalizowane w sposób ogólnodostępny (o ile rodzaj inwestycji może spełnić taki warunek),
- Zrównoważony rozwój – proces realizacji i użytkowania inwestycji winien zachowywać zasady zrównoważonego rozwoju,
- Udział społeczeństwa w procesie planowania inwestycji,
- Bezpieczeństwo – lokalizacja inwestycji winna spełniać wymogi bezpieczeństwa w zakresie m. in. przeciwpożarowym czy dotyczących ruchu drogowego.

Jednym z podstawowych zadań samorządu terytorialnego na szczeblu gminnym jest prowadzenie działań mających na celu rozwój przestrzeni gminy i poprawę życia jej społeczności. Stąd realizacja inwestycji celu publicznego w głównej mierze winna prowadzić do realizacji tego zadania. Głównymi aspektami przestrzeni i społecznymi gminy, które należy obejmować inwestycjami celu publicznego są:

- działania rewitalizacyjne przestrzeni gminy (projekt kluczowy nr 1),
- stworzenie stref gospodarczych poprawiających atrakcyjność inwestycyjną gminy (projekt kluczowy nr 2),
- Modernizacja obiektów kulturalnych (projekty kluczowe nr 4 i 5),
- Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej (projekt kluczowy nr 6),
- Poprawa bezpieczeństwa na drogach publicznych (projekty kluczowe nr: 7, 10 i 11),
- Poprawa jakości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (projekty kluczowe nr: 8, 9 i 10),
- Rozwój infrastruktury rowerowej (projekt kluczowy nr 11),
- Rozwój obiektów kulturowych i wspierających integrację lokalnych społeczności na terenach wiejskich (projekt kluczowy nr 12 i 13),
- Rozwój turystyki i rekreacji (projekt kluczowy nr 14),
- Poprawa warunków socjalnych i wsparcie dla najuboższych (projekt kluczowy nr 15),
- Ulepszenie przestrzeni przyjaznej każdemu użytkownikowi (projekt kluczowy nr 16),
- Rozwój usług społecznych i kulturowych (projekt kluczowy nr 17),
- Poprawa bezpieczeństwa (projekty kluczowe nr 19, 20).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

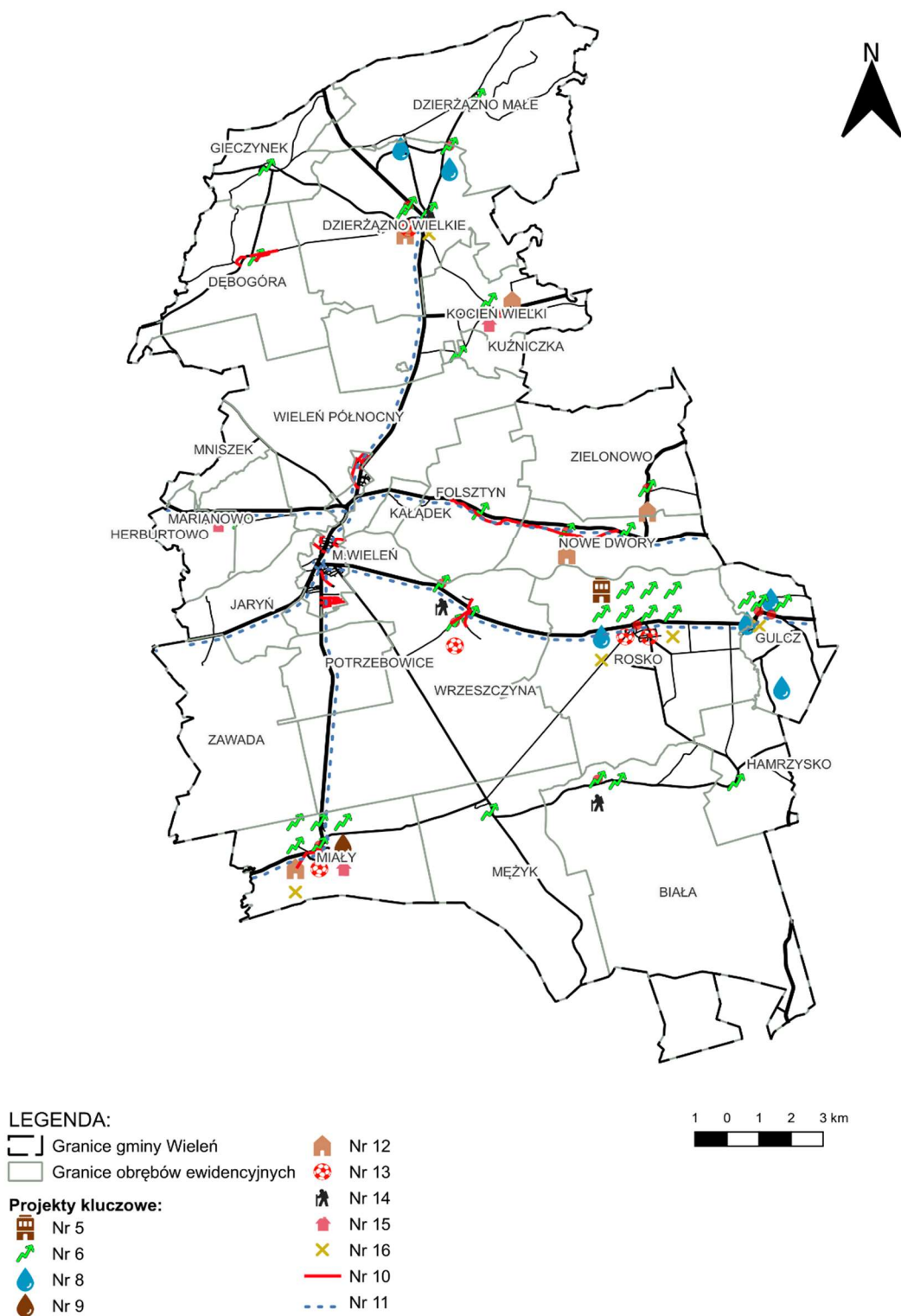
Rysunek 20. Lokalizacje wybranych obiektów inwestycji celu publicznego w mieście Wielu

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 21. Lokalizacje wybranych obiektów inwestycji celu publicznego na obszarze wiejskim gminy Wieleń

Źródło: Opracowanie własne

5.6.7. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

System komunikacji

Przez gminę Wieleń przebiegają również dwie linie kolejowe nr: 203 oraz 351. Pierwsza łączy stację kolejową Tczew ze stacją Kostrzyn, natomiast druga stanowi fragment międzynarodowej magistrali E59, łączącej stację Poznań Główny ze Szczecinem Głównym. Układ drogowy w Gminie Wieleń składa się z dróg: wojewódzkich nr 118, 123, 135, 140, 174, 177, 180 oraz 181, powiatowych oraz gminnych.

Zgodnie z informacjami zawartymi w podrozdziale „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Wieleń” układ drogowy na terenie gminy Wieleń można uznać za niemal kompletny. Bardzo dobrze rozbudowana sieć dróg wojewódzkich łączących miasto Wieleń poprzez miejscowości gminne z innymi ośrodkami miejskimi w regionie. Obsługa ruchu lokalnego prowadzona jest przez część dróg powiatowych oraz drogi gminne.

W związku z powyższym, dalszy rozwój systemu komunikacyjnego gminy winien skupiać się na poprawie jakości układu kolejowego i drogowego, rozwoju przestrzennego i jakościowego ruchu rowerowego oraz pieszego.

Zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego – Wielkopolska 2020+ dotyczącymi inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zaplanowano inwestycje w zakresie komunikacji kolejowej obejmującej gminę Wieleń:

- Prace na linii kolejowej E-59 (nr 351) na odcinku Poznań Główny – Szczecin Dąbie (Instytucja odpowiedzialna: PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.),
- Prace na liniach kolejowych nr 18, 203 na odcinku Bydgoszcz Główna – Piła Główna – Krzyż, etap II: prace na odcinku Piła Główna – Krzyż wraz z elektryfikacją (Instytucja odpowiedzialna: PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.).

Układ dróg publicznych na terenie gminy Wieleń winien być rozwijany w kierunku poprawy jakości i bezpieczeństwa poprzez niezbędne modernizacje i polepszenia parametrów dróg publicznych. Jedną z ważniejszych zmian w systemie drogowym gminy jest zaplanowana budowa obwodnicy miasta Wieleń w śladzie drogi wojewódzkiej nr 177 wraz z budową nowego mostu na rzece Noteć (zgodnie z Regionalnym planem transportowym dla województwa wielkopolskiego w perspektywie do 2030 roku) – instytucja odpowiedzialna: Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

Zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju i coraz większej dbałości o środowisko naturalne, ważnym elementem w przestrzeni dotyczącym układu drogowego jest rozwój sieci dróg rowerowych i pieszych. Planowane jest rozwinięcie systemu tego typu dróg, w pierwszej kolejności wzdłuż dróg wojewódzkich, następnie niższych kategorii. Zarówno sieć dróg i ciągów rowerowych, jak i pieszych, mają w pierwszej kolejności poprawić bezpieczeństwo uczestników ruchu, ale również zwiększenie dostępu do najatrakcyjniejszych rejonów gminy, co pozwoli na rozwój lokalnej turystyki i rekreacji.

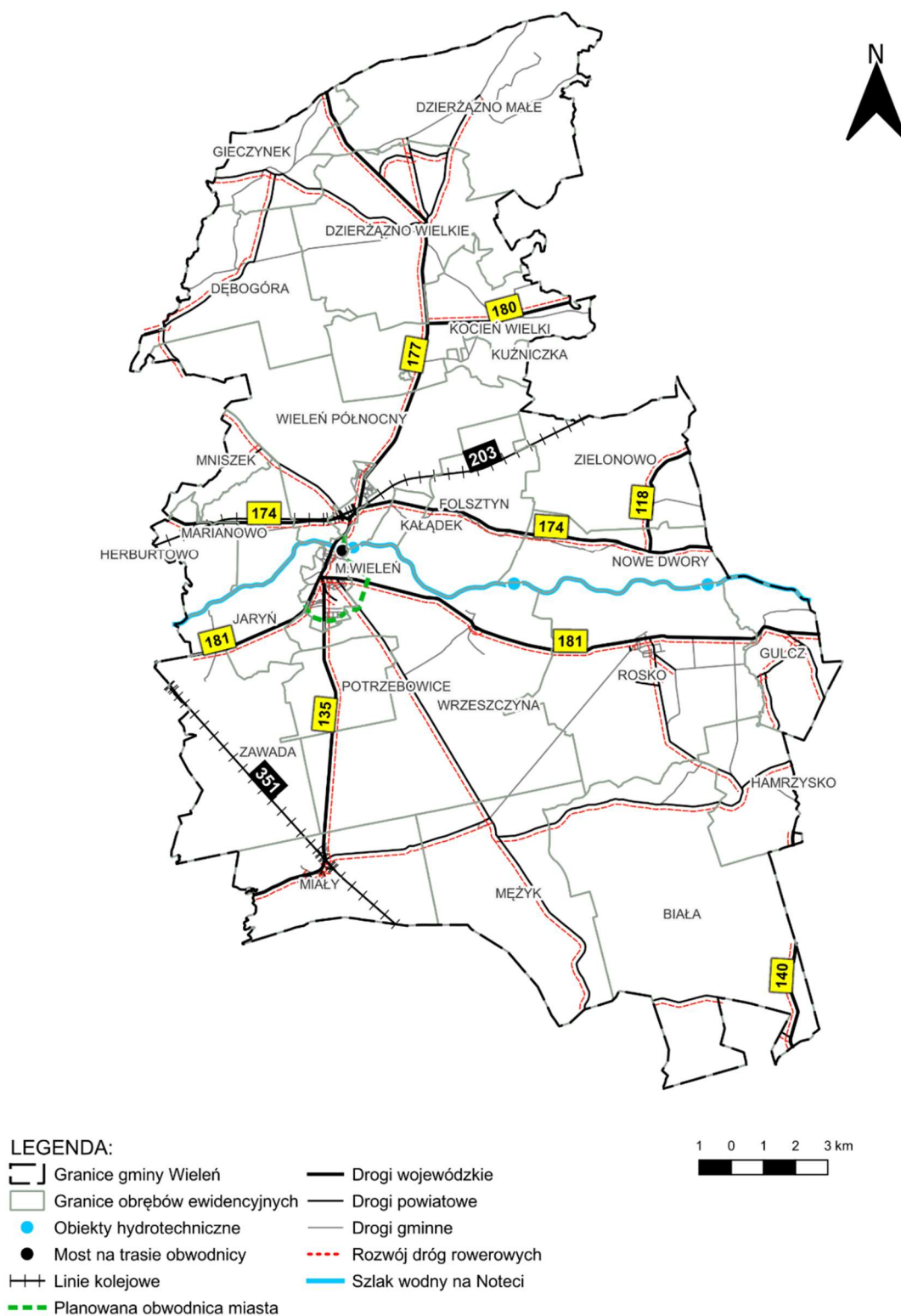
Oprócz rozwoju sieci transportu na lądzie, duże znaczenie dla gminy Wieleń ma rozwój dróg wodnych. Należy dążyć do poprawy jakości i parametrów żeglownych poprzez rewitalizację szlaku żeglownego Noteci Dolnej zgodnie z zadaniami:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Podniesienie Noteci Dolnej skanalizowanej (od km 14,8 do km 176,2) do drogi wodnej II klasy (Instytucja odpowiedzialna: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy),
- Modernizacja budowli hydrotechnicznych na drodze wodnej Noteci Dolnej skanalizowanej od km 38,9 do km 176,2 (Instytucja odpowiedzialna: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy).

Dalszy rozwój układu drogowego nieuwzględniony w Strategii winien być rozstrzygany na etapie sporządzania Planu Ogólnego Gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem na dalszy rozwój sieci drogowej w Gminie Wieleń, również biorąc pod uwagę inwestycje ponadlokalne, a także ponadregionalne, czy krajowe oraz wszelkie zapotrzebowania wynikające z odrębnych opracowań.

Rysunek 22. Docelowy układ drogowy w gminie

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Infrastruktura techniczna

Główne kierunki zmian w rozwoju infrastruktury technicznej na terenie gminy Wieleń:

- Elektroenergetyki:
 - Sieć przesyłowa – modernizacja i rozbudowa sieci zgodnie z zapotrzebowaniem rozwoju regionalnego i krajowego systemu przesyłowego,
 - Sieć dystrybucyjna – modernizacja i rozbudowa sieci dystrybucyjnej w obrębie gminy winna być uwarunkowana zapotrzebowaniem na nową infrastrukturę wynikającą z rozwoju nowej zabudowy i innych obiektów, a także stanem technicznym istniejącej infrastruktury,
 - Budowa Głównego Punktu Zasilania (GPZ) w celu poprawy jakości przesyłu energii siecią przesyłową w regionie oraz dystrybucyjną na terenie gminy.
- Wodociągowej:
 - Modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW) w miejscowościach Gulcz, Dzierżążno Wielkie i Wieleń ul. Międzyleska (wraz z wprowadzeniem dwustopniowego pompowania wody - zbiornik zapasu wody),
 - Ogólny rozwój sieci wodociągowej na terenie gminy dostosowany do zapotrzebowania na wodę nowej zabudowy oraz jej zwiększenia w przypadku istniejących terenów zabudowanych. Rozwój obejmujący modernizację i rozbudowę SUW, sieci wodociągowej, nowe odwierty oraz lokalizowanie nowych pompowni wody.
- Kanalizacyjnej:
 - Modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków oraz przepompowni ścieków m. in. poprzez rozbudowę zbiorników na przetrzymywanie i natlenianie ścieków (dowożonych i doprowadzanych systemem kanalizacyjnym) wraz z wprowadzeniem systemów automatycznych.
 - Ogólny rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy dostosowany do zapotrzebowania na odbiór ścieków z nowej zabudowy oraz jej zwiększenia w przypadku istniejących terenów zabudowanych. Rozwój obejmujący modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnej, nowe zbiorniki oraz lokalizowanie nowych kolektorów tłocznych.
 - W zakresie kanalizacji deszczowej ustala się powierzchniowe jak i skanalizowane odprowadzenie ścieków. Dla terenów, na których prowadzona jest działalność mogąca spowodować zanieczyszczenie wód i ziemi, wprowadza się obowiązek stosowania systemów oczyszczania, z zachowaniem przepisów szczególnych w tym zakresie.
- Gazowej:
 - Zlokalizowania na terenie gminy Wieleń fragmentu sieci przesyłowej gazu (gazociąg wysokiego ciśnienia) wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową zlokalizowaną w rejonie miejscowości Dębogóra.
- Gospodarka odpadami:
 - Odbiór odpadów zapewnia komunalny system usuwania odpadów stałych. Zasady postępowania z odpadami, w tym niebezpiecznymi, określają przepisy odrębne.

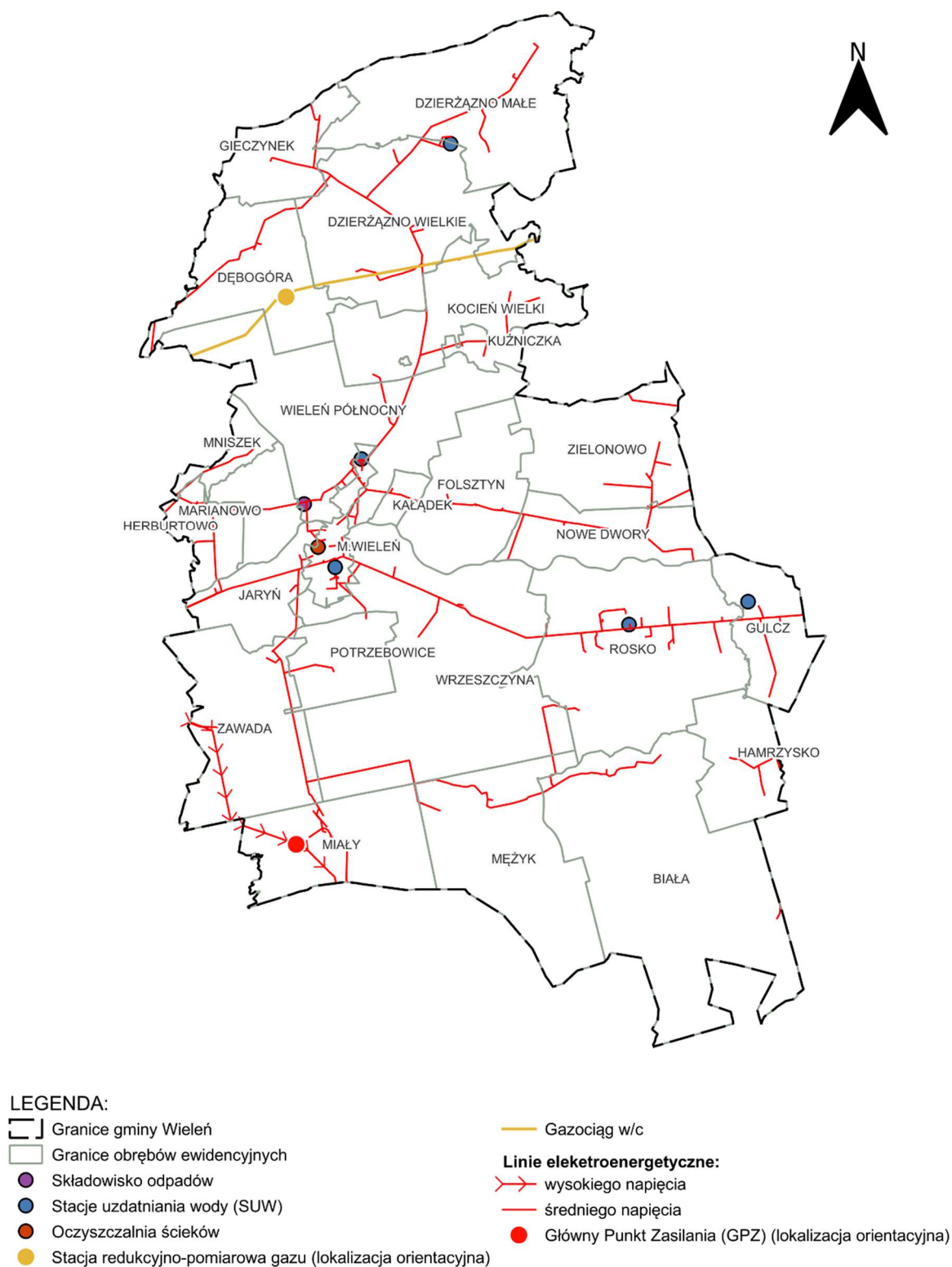
STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

W zakresie odbioru odpadów – Gmina Wieleń obsługiwana jest poprzez Związek Międzygminny „Pilski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi”.

Dalszy rozwój sieci infrastruktury technicznej nieuwzględniony w Strategii winien być rozstrzygany na etapie sporządzania Planu Ogólnego Gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem na dalszy rozwój sieci infrastruktury technicznej w Gminie Wieleń, również biorąc pod uwagę inwestycje ponadlokalne, a także ponadregionalne, czy krajowe oraz wszelkie zapotrzebowania, wynikające z opracowań odrębnych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 23. Rozwój infrastruktury technicznej na terenie gminy Wieleń

Źródło: Opracowanie własne

Infrastruktura społeczna

Rozwój infrastruktury społecznej na terenie Gminy Wieleń dzieli się na kilka grup:

- Kulturowe:
 - Odnowione domy kultury,
 - zmodernizowane sale wiejskie;
- Sportowo-rekreacyjne:
 - nowoczesne boiska sportowe na terenie gminy;
- Socjalne:
 - Wyremontowane mieszkania komunalne;
- Turystyczne:
 - Rozwinięta przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkowa wokół jezior,
 - Rozwinięta przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkowa na obszarze parków;
- Ekologiczne:
 - Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
 - Transformacja energetyczna budynków użyteczności publicznej.

Przedstawione wyżej najważniejsze obiekty infrastruktury społecznej zostały szerzej opisane w części, poświęconej Projektom Kluczowym.

Dalszy rozwój infrastruktury społecznej, nieuwzględniony w Strategii, winien być rozstrzygany na etapie sporządzania Planu Ogólnego Gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem na dalszy rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Wieleń, również biorąc pod uwagę inwestycje ponadlokalne, a także ponadregionalne, czy krajowe oraz wszelkie zapotrzebowania wynikające z opracowań odrębnych.

5.6.8. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Uwarunkowania przestrzenne, infrastrukturalne i surowcowe ograniczają możliwości lokalizowania urządzeń głównie do tych, należących do odnawialnych źródeł energii (OZE). Zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. 2015 poz. 478 z późn. zm.) OZE definiowane jest jako: „odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerothermalną, energię geothermalną, energię hydrothermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów”.

Gmina Wieleń pokryta jest w zdecydowanej większości lasami i oraz objęta licznymi formami ochrony przyrody. Ponadto na jej terenie znajduje się szeroka dolina rzeki Noteć. Oznacza to, że tylko niewielka część gminy możliwa jest pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię. Gmina charakteryzuje się niewielkim potencjałem pod lokalizację elektrowni wiatrowych i biomasy oraz umiarkowane pod elektrownie fotowoltaiczne i wodne.

Energetyka słoneczna wykorzystuje ogniwa fotowoltaiczne, które konwertują promieniowanie słoneczne w energię elektryczną.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Energetyka wiatrowa wykorzystuje ruchy mas powietrza, przetwarzając ją w energię mechaniczną lub elektryczną.

Biomasa używana jest na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania biopaliw stałych (np. drewno, słoma, osady ściekowe, odpady spożywcze) lub też spalania przetworzonej biomasy na paliwa ciekłe (np. sekty oleju rzepakowego, alkohol), bądź gazowe (np. biogaz rolniczy, biogaz z oczyszczalni ścieków, gaz wysypiskowy, gaz drzewny).

Energetyka wodna wykorzystuje specjalne budowle hydrotechniczne z wbudowanymi turbinami, których zadaniem jest zamiana siły płynącej lub opadającej wody w energię elektryczną lub mechaniczną.

W przypadku energetyki wiatrowej lokalizowanie elektrowni oraz ich oddziaływanie musi uwzględniać przepisy prawne, w szczególności obowiązujące aktualnie zapisy Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 553 z późn. zm.). Ustawa ta określa:

- warunki i tryb lokalizowania, budowy i przebudowy elektrowni wiatrowych
- zasady i sposób konsultowania ze społecznością lokalną lokalizowania elektrowni wiatrowych
- zasady lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie elektrowni wiatrowych
- zasady lokalizowania, budowy i przebudowy sieci elektroenergetycznych najwyższych napięć w sąsiedztwie elektrowni wiatrowych
- zasady partycypacji mieszkańców gminy w korzyściach wynikających z lokalizacji elektrowni wiatrowych
- zasady bezpiecznej eksploatacji elementów technicznych elektrowni wiatrowych.

Całościowo gmina Wieleń charakteryzuje się wysokimi walorami środowiskowymi, przyrodniczymi i krajobrazowymi. Spora jej część pokryta jest formami ochrony przyrody, w tym także obszarami Natura 2000, na obszarze których prawnie obowiązuje zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych. Pozostała część gminy to głównie lasy i dolina Noteci, które również ze względu na swoją charakterystykę winny być wyłączone spod lokalizacji tego typu urządzeń. Potencjalnie niewielkie otwarte obszary rolne gminy mogą być wykorzystane, jednakże winno to być szczegółowo zbadane pod względem oddziaływania na środowisko, przede wszystkim na chronione gatunki ptaków i nietoperzy oraz wpływu na szczególnie cenny w tym regionie krajobraz.

Urządzenia wytwarzające energię z promieniowania słonecznego winny swoim oddziaływaniem mieścić się na obszarze objętym inwestycją. Farmy fotowoltaiczne, szczególnie wielkopowierzchniowe, należy lokalizować poza lokalnymi korytarzami migracji zwierząt, na otwartych przestrzeniach terenów rolnych o niższych klasach bonitacyjnych oraz o korzystnych nachyleniach stoków. Należy zachować odpowiednią odległość od dróg w celu zredukowania, a w najlepszym przypadku unikania efektu olśnienia – oślepiania osób znajdujących się w pojazdach światłem odbitym od paneli fotowoltaicznych.

Biogazownie, w celu optymalizacji produkcji energii, należy lokalizować w pobliżu źródeł paliwa. W związku z tym pod względem lokalizacyjnym biogazownie winny być sytuowane w bezpośrednim pobliżu biomasy, np. przy wysypiskach, dużych gospodarstwach rolnych, zakładów, w których występuje produkcja odpadów mogących być użytych w biogazowniach.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Uwarunkowania wodne na terenie gminy tworzą dogodne warunki do lokalizowania małych elektrowni wodnych w korycie rzeki Noteć. Oprócz utrzymania i poprawy parametrów istniejących elektrowni wodnych, uwarunkowania w gminie pozwalają na lokalizację nowych urządzeń generujących energię elektryczną dzięki działalności rzeki Noteć.

Uniwersalnymi zasadami lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW są:

- Proponuje się lokalizowanie urządzeń OZE poza Strefą doliny Noteci (nie dotyczy lokalizacji elektrowni wodnych).
- Na gruntach rolnych o niskiej przydatności rolniczej (grunty rolne klasy V i VI oraz nieużytki), umożliwiając zasadne finansowo dalsze wykorzystywanie najsłabszych rodzajów gleb; wskazuje się jako zasadne ograniczanie lokalizacji urządzeń na najlepszych klasach gruntów rolnych (I-III), a także glebach organicznych.
- Bez ingerencji w walory krajobrazowe gminy, tj. poza panoramami, osiami, punktami i strefami widokowymi; w szczególnych przypadkach należy wykonać przedinwestycyjne studium krajobrazowe, określające realny wpływ inwestycji na krajobraz gminy.
- Bez ingerencji w elementy środowiska naturalnego, m. In. w odpowiedniej odległości od krawędzi lasów, szpalerów drzew, jezior, stawów i innych zbiorników wodnych; w szczególnych przypadkach należy wykonać przedinwestycyjne monitoringi środowiskowe, dotyczące lokalizacji siedlisk, miejsc żerowania zwierząt, a także miejsc występowania chronionych gatunków roślin i grzybów.
- Zachowywanie minimalnych odległości od infrastruktury technicznej, określonych przez przepisy odrębne oraz wytyczne operatorów sieci.
- Należy zachowywać, odpowiednią dla danego typu urządzeń, odległość od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej w celu eliminacji negatywnego oddziaływania poprzez np. migotanie światła, hałas, zapach, ośnienie, czy degradację wizualną otoczenia.
- W niektórych przypadkach lokalizacja urządzeń zostanie określona poprzez procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.
- Jeśli nie zakazują tego odrębne przepisy, na terenach przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną i usługową.

5.6.9. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko są grupą przedsięwzięć, które zarówno w fazie realizacji, jak i fazy użytkowania, mogą w negatywny sposób oddziaływać na klimat, wszelkie elementy przyrodnicze oraz życie mieszkańców. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839 ze zm.) dzielą się one na dwa rodzaje:

- przedsięwzięcia, mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko
- przedsięwzięcia, mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Wyżej wymienione rozporządzenie określa ponad 50 rodzajów przedsięwzięć, mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz ponad 100 przedsięwzięć, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Oznacza to, że polskie prawo określa ponad 150 różnych rodzajów przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na życie człowieka, pobliskie środowisko oraz klimat.

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 t.j.) określa m. in. zasady i tryb postępowania w sprawach dotyczących ocen oddziaływania na środowisko oraz transgranicznego oddziaływania na środowisko, co jest bezpośrednio powiązane z przedsięwzięciami, mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko i sposobem określania ich rodzaju.

Dla planowanych przedsięwzięć, mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko jest obowiązkowe.

Dla planowanych przedsięwzięć, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko stwierdza, w drodze postanowienia, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, który uwzględnia kryteria takie, jak: rodzaj i charakterystykę przedsięwzięcia, usytuowanie przedsięwzięcia, z uwzględnieniem możliwego zagrożenia dla środowiska, rodzaj, cechy i skalę możliwego oddziaływania.

Ponadto, w przypadku planowanych przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagane jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w której określone zostaną środowiskowe uwarunkowania realizacji planowanego przedsięwzięcia.

W Gminie Wielęń zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć, mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych (chyba, że przeprowadzona procedura wykazała brak negatywnego wpływu na środowisko), z wyłączeniem obiektów celu publicznego, w szczególności infrastruktury technicznej i dróg) na terenach przeznaczonych pod:

- zabudowę mieszkaniową
- zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z usługami
- zabudowę mieszkaniową wielorodzinną
- zabudowę zagrodową
- usługi na terenach przeznaczonych na pobyt ludzi
- zabudowę lotniskową
- zieleni parkową

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- cmentarze
- lasy.

Dopuszcza się lokalizację inwestycji, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej) z zastrzeżeniem, że należy opracować raport oddziaływania na środowisko dla:

- obiektów produkcyjnych, składów i magazynów
- zabudowy usługowej
- zabudowy produkcyjno-usługowej
- tereny rolne.

Zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć w strefie Doliny Noteci, które mogą wpłynąć negatywnie na walory środowiskowe i krajobrazowe oraz na stan jakościowy wód, szczególnie na obszarze Doliny Noteci (chyba, że przeprowadzona procedura wykazała brak negatywnego wpływu na środowisko).

Dla wszystkich istniejących i ustanowionych w przyszłości form ochrony przyrody ustala się (chyba, że przeprowadzona procedura wykazała brak negatywnego wpływu na środowisko lub taki stopień oddziaływania umożliwiający zlokalizowanie przedmiotowej inwestycji lub jest to regulowane przez przepisy odrębne):

- Zakaz podejmowania działań mogących, odrębnie lub w kumulacji z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, bądź wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 i pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami Natura 2000.
- Zakaz podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na środowisko na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Puszcza Notecka”.
- Zakaz podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na środowisko na obszarze Korytarzy Ekologicznych „Zachodnia Puszcza Notecka”.
- Dla wszystkich planowanych form ochrony przyrody należy stosować przepisy umożliwiające ich ochronę i redukujące negatywny wpływ inwestycji, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych.

Położenie potencjalnych obszarów lokalizacji w/w rodzajów przedsięwzięć zostało przedstawione na rysunku nr 17 na terenach związanych z produkcją.

Uszczegółowienie powyższych zapisów i rekomendacji powinno odbywać się na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla danego obszaru gminy oraz Planu Ogólnego gminy dla całego jej obszaru.

5.6.10. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zdecydowana większość powierzchni Gminy Wieleń pokryta jest terenami zalesionymi (ok. 66%) oraz w znacznie mniejszym stopniu terenami rolniczymi. W celu ich organizacji i ochrony przed nadmiernym przekształcaniem, bardzo ważne jest by usystematyzować najważniejsze zasady kształtowania tych przestrzeni.

Dla obszarów, na których dominują tereny użytkowane rolniczo, wprowadza się poniższe zasady ochrony i kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- Z powodu stosunkowo niewielkiej powierzchni gruntów rolnych na terenie gminy, lepsze klasy gruntów (RIII i RIV) winny być objęte ochroną
- stosowanie zwykłej dobrej praktyki rolniczej i Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, zawierających zbiór przyjaznych środowisku praktyk rolniczych i zapewniających zrównoważony rozwój w sferze produkcji rolnej
- zwiększanie powierzchni zadrzewień i zakrzewień na terenach użytkowanych rolniczo, szczególnie w miejscach, gdzie nie występują naturalne bariery redukujące procesy eoliczne
- ochrona i rozwój oczek wodnych i mokradł z towarzyszącą im zielenią
- zabezpieczanie cieków odwadniających pola przed niekontrolowanym i intensywnym napływem biogenów
- racjonalne wykorzystywanie potencjału przyrodniczego i klasy bonitacyjnej gleb
- ochronę zwartych powierzchni gruntów rolnych o wysokiej klasie bonitacyjnej przed zmianą na cele nierolnicze
- zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu terenów łąk i pastwisk, w szczególności na terenach podmokłych oraz poprawa ich stanu
- zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania, w szczególności rynny jeziornej i dolin rzecznych,
- stosowanie programów działań wyznaczonych dla wód wrażliwych i obszarów szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego, zabezpieczenie przed dalszą ich degradacją, przywracanie im wymaganych standardów jakości rozwijanie wsi z poszanowaniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej i tworzenie zwartych układów zabudowy związanych z produkcją rolną bez nadmiernego wyłączenia spod produkcji rolnej terenów pod zabudowę
- stosowanie najlepszych dostępnych praktyk rolniczych, doprowadzających do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczania ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i do gleby
- zachowaniu możliwości produkcyjnego wykorzystania, w szczególności rodzinnych ogrodów działkowych oraz ogrodów przydomowych
- na gruntach rolnych objętych formami ochrony przyrody rozwój ekstensywnych i ekologicznych gospodarstw rolnych oraz agroturystyki.

W Gminie Wieleń obszary leśne pokrywają ponad 66% jej powierzchni oraz objęte są licznymi formami ochrony przyrody. Dla tych terenów, wprowadza się poniższe zasady ochrony i kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej

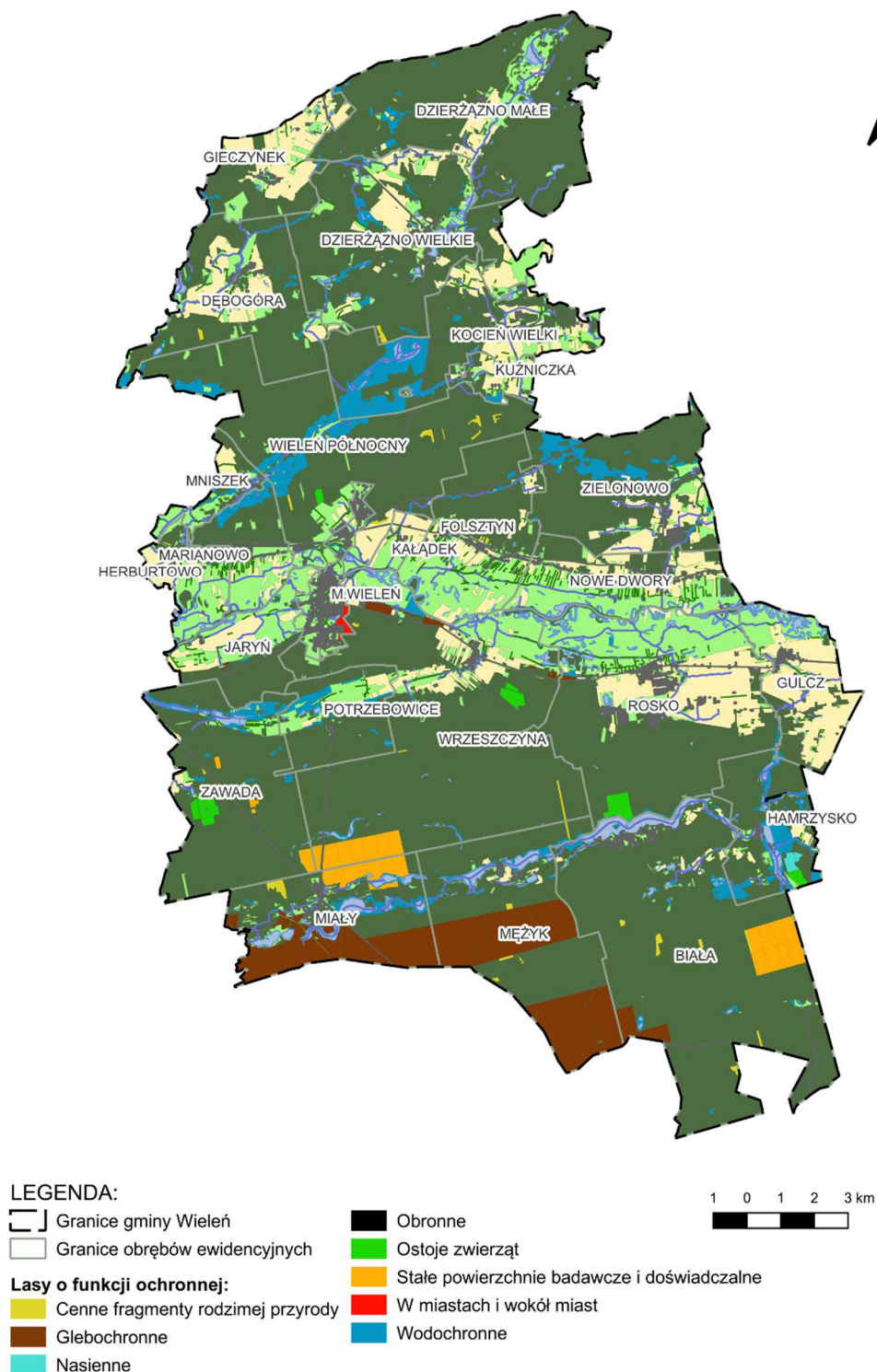
STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- ochrona lasów i w przypadku ryzyka niezachowania odpowiedniego stopnia lesistości, powiększanie zasobów leśnych poprzez m.in. opracowanie i wdrożenie Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030, wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień, wspomagających rolę zalesień i lasów, prawidłowe kształtowanie granicy polno-leśnej
- utrzymanie i wzmocnienie ekologicznej stabilności obszarów leśnych poprzez redukcję fragmentacji kompleksów leśnych i tworzenie korytarzy ekologicznych
- zalesienie gruntów zagrożonych erozją dla uzyskania ciągłości przestrzennej obszarów leśnych
- zwiększanie stopnia zalesienia gruntów o niskich klasach bonitacyjnych
- przywracanie lasów na wylesionych obszarach wododziałowych, celem zwiększenia retencji wodnej
- rekreacyjne użytkowanie lasów, które powinno być dostosowane do naturalnej chłonności siedlisk, zwłaszcza ich odporności na antropopresję, uwzględniające również pełnione funkcje ochronne lasów
- rozwój sieci dróg leśnych w celu poprawy dostępu środków ochrony zasobów leśnych
- zachowanie i rozszerzanie funkcji ochronnych lasów
- sposoby zagospodarowania lasów i kształtowania produkcji leśnej winny uwzględniać specyfikę warunków przyrodniczych, gospodarczych i społecznych, w których będą realizowane oraz pozostawać w zgodzie z ekologicznymi oraz społecznymi funkcjami lasów

Gospodarkę leśną winno się prowadzić na warunkach określonych w planach urządzeniowych lasów (Plan Urządzenia Gospodarstwa Leśnego, Nadleśnictwa Krucz, Krzyż Wielkopolski, Potrzebowice, Wronki i Trzcianka).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 24. Obszary objęte zasadami kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej w gminie Wieleń

Źródło: Opracowanie własne

5.6.11. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji ujęte zostały w **Gminnym Programie Rewitalizacji** Gminy Wieleń.

5.7. Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Wieleń

5.7.1. Wprowadzenie

Połączenie planowania rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego na szczeblu gminnym miało na celu zintegrowanie obu tych bardzo ważnych procesów planistycznych w jednym obligatoryjnym dokumencie.

Pierwszym z elementów planowania przestrzennego w Strategii rozwoju gminy jest Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, który został zaprezentowany w poprzednim podrozdziale. Zawiera on zarówno aktualny stan przestrzeni w gminie, jak i główne funkcje oraz charakterystyczne uwarunkowania terenu. Pomaga określić główne zagrożenia, ograniczenia i możliwości rozwoju. Drugim elementem planowania przestrzennego są ustalenia i rekomendacje, czyli kierunki, w którym gmina winna się rozwijać, wykorzystując swoje mocne strony oraz walory przestrzenne, przy jednoczesnym zniwelowaniu zagrożeń i ograniczeń.

Łącząc ze sobą powyższe elementy planowania przestrzennego i nadając im strategicznego charakteru poprzez oparcie ich na przedstawionych poniżej głównych celach strategicznych gminy, uzyskuje się docelowy kształt rozwoju gminy, stanowiący hybrydę dwóch typów planowania: rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, w tym badań ankietowych oraz wywiadów, szczegółowo opisanych w rozdziałach: 1. i 2. niniejszego dokumentu, określono następujące cele strategiczne i cele szczegółowe:

1. Atrakcyjna przestrzeń do zamieszkania i pracy:

- 1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna
- 1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne
- 1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
- 1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego
- 1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży
- 1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego

2. Nowoczesna oferta służąca integracji społeczności lokalnej oraz rozwojowi turystyki, rekreacji i aktywnego wypoczynku:

- 2.1. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna
- 2.2. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy
- 2.3. Wysoki poziom rozwoju przedsiębiorczości, w tym rolnictwa

Przekładając cele strategiczne i cele szczegółowe na rozwój przestrzenny gminy określono cele w rozwoju przestrzennym gminy i podzielono je pod kątem docelowej struktury przestrzennej na trzy główne aspekty:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

1. Docelowe funkcje elementów sieci osadniczej
2. Kluczowa infrastruktura
3. Środowiskowe i kulturowe elementy Gminy Wieleń podlegające ochronie.

Na podstawie modelu strukturalno-przestrzennego oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminy, wyodrębniono cztery główne strefy, na które dzieli się Gmina Wieleń:

- Strefa miejska,
- Strefa doliny Noteci
- Strefa przyrodniczo-rekreacyjna,
- Strefa przyrodniczo-rolna,
- Strefa produkcji rolnej,
- Strefa wiejska zurbanizowana.

Strefa miejska obejmuje granice administracyjne miasta Wieleń. Ośrodek miejski zdecydowanie wyróżnia się w strukturze przestrzennej całej gminy poprzez zwartą zabudowę rozciągniętą wertykalnie, prostopadle do doliny Noteci oraz samej rzeki. Zlokalizowane są tu najważniejsze obiekty usługowe dla całej gminy, spore obszary mieszkaniowe oraz zaplecze produkcyjne, jak również wiele ważnych dla regionu zabytków. Docelowo strefa ta ma umacniać swoje dominujące funkcje stając się ważnym w regionie ośrodkiem miejskim.

Strefa Doliny Noteci obejmuje swoim zasięgiem tereny położone w wyraźnym obniżeniu terenu wzdłuż rzeki Noteć. Obszar ten charakteryzuje się niewielkimi różnicami w ukształtowaniu terenu. Zabudowa w północnej części jest zlokalizowana głównie liniowo, wzdłuż dróg, natomiast w południowej – znacznie bardziej skoncentrowana. Głównie jest to zabudowa o funkcji mieszkaniowej i zagrodowej. Docelowo obszar ten, w głównej mierze powinien zachować swój dotychczasowy charakter i stanowić główny rolniczy region gminy o dobrych, często zalewanych gruntach rolnych.

Strefa przyrodniczo-rekreacyjna obejmuje zdecydowanie największą część Gminy Wieleń. Podzielona jest na dwie części – północną i południową. Aktualnie strefa ta głównie składa się z terenów leśnych, pól uprawnych, łąk i pastwisk oraz niewielkich skupisk zabudowy, na które składa się część mniejszych miejscowości. Docelowo w tej strefie uwidocznią się dwie podstrefy: rekreacyjna i środowiskowa. Różnić się będą głównie postępowaniem zmian zachodzących w ich obrębie. Podstrefa rekreacyjna obejmuje głównie zabudowane fragmenty miejscowości wraz z okolicznymi zbiornikami wodnymi i pozostałymi atrakcyjnymi terenami rekreacyjnymi. Docelowo zostaną one rozwinięte, by znacząco poszerzyć atrakcyjność tej części gminy i pobudzić ruch turystyczny w gminie. Druga podstrefa – środowiskowa, pod względem struktury przestrzennej nie zmieni się znacząco. Obejmuje głównie tereny lasów, które stanowią cenne środowisko dla wielu gatunków zwierząt oraz objęte są formami ochrony przyrody.

Strefa przyrodniczo-rolna obejmuje tereny rolne charakteryzujące się wysokimi walorami przyrodniczymi. W dużej mierze poprzecinane są niewielkimi ciekami wodnymi i rowami melioracyjnymi oraz szpalerami drzew tworząc dogodne warunki do bytowania zwierząt. Obszary objęte strefą głównie zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie lasów oraz pokryte formami ochrony przyrody, co dodatkowo podkreśla ich ważny w kontekście środowiskowym charakter.

Strefa produkcji rolnej obejmuje niewielkie otwarte przestrzenie pól uprawnych w pobliżu terenów zabudowanych miejscowości wiejskich. Są to tereny o nieco mniejszych walorach krajobrazowych i środowiskowych, wykorzystywane rolniczo z istniejącą rozproszoną zabudową (w większości zagrodową). Obszary gminy objęte tą strefą stanowią główne miejsca rozwoju produkcji rolnej.

Strefa wiejska zurbanizowana podzielona jest na kilka części i obejmuje największe miejscowości w zarówno w środkowej jak i północnej części gminy. Obszary te cechują się najbardziej rozwiniętą siecią osadniczą, w której mieszka zdecydowana większość mieszkańców części wiejskiej gminy. Docelowo w tej strefie ma dochodzić do dalszego rozwoju zabudowy, zarówno mieszkaniowej, jak i produkcyjno-usługowej, odciążając w pewnym stopniu ośrodek miejski.

5.7.2. Docelowe funkcje elementów sieci osadniczej

Zgodnie z celami strategicznymi i szczegółowymi (planowanie strategiczne rozwoju społeczno-gospodarczego) oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania polityki przestrzennej (rozwój przestrzeni) określono główne cechy Gminy Wieleń, dotyczące docelowych funkcji poszczególnych elementów sieci osadniczej i zagospodarowania terenu pod kątem zabudowy:

- Czytelny podział funkcjonalny wszystkich miejscowości w gminie, bazujący na ich potencjalne rozwojowym i unikatowych uwarunkowaniach (miasto Wieleń – ośrodek dominujący, mieszkaniowe, rolnicze, rekreacyjne oraz małe miejscowości bez określonej dominującej funkcji),
- Ukształtowana i uporządkowana zabudowa poprzez jej dogęszczenie i uregulowanie stref, w których dany rodzaj może występować,
- Realizacja inwestycji mieszkaniowych oraz odnowa istniejących zasobów mieszkaniowych z poszanowaniem zasad ładu przestrzennego,
- Ograniczanie w jak największym, stopniu rozproszenia zabudowy,
- Uzupełnianie luk w zabudowie w celu dopełnienia kwartałów/obszarów zabudowy,
- Jednoznaczny podział funkcji zabudowy, usuwanie mieszkających się funkcji w jednym kwartale/obszarze zabudowy,
- Ograniczanie rozciągniętej zabudowy wzdłuż dróg, dążenie do zagęszczenia zabudowy na mniejszych arealach,
- Wyznaczenie nowych terenów pod różne rodzaje zabudowy, z zachowaniem ogólnej separacji funkcji i przenikanie się ich tylko w uzasadnionych przestrzennie miejscach,
- Rozwój miasta Wieleń jako dominującego ośrodka stanowiącego centrum gminy poprzez:
 - Wzmacnianie miejskiej struktury przestrzennej,
 - Uwidocznienie historycznych walorów miasta,
 - Wprowadzanie niezbędnych obiektów użyteczności publicznej, poprawiające jakość życia oraz funkcjonalność miejscowości,
 - Ulepszenie przestrzeni publicznej, ułatwiającej korzystanie z niej przez każdego użytkownika,
 - Rozwój obiektów usługowych, handlowych, kulturowych, socjalnych, sportowych oraz ochrony zdrowia przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego skomunikowania, stanowisk postojowych oraz infrastruktury technicznej,
 - Rozwój obszarów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną,
 - Zwiększanie obszarów zieleni urządzonej i terenów rekreacyjnych,
 - Aranżowanie unikatowych miejsc integracji mieszkańców oraz wzmacniania tożsamości kulturowej regionu,
 - Wykorzystywanie atrakcyjnej lokalizacji (pobliże doliny Noteci) jako motoru napędowego dla rozwoju kulturalno-społecznego i rekreacyjno-turystycznego,
 - Rozwój terenów produkcyjnych i usługowych w celu przyciągnięcia inwestorów i wzmocnienia oferty inwestycyjnej,

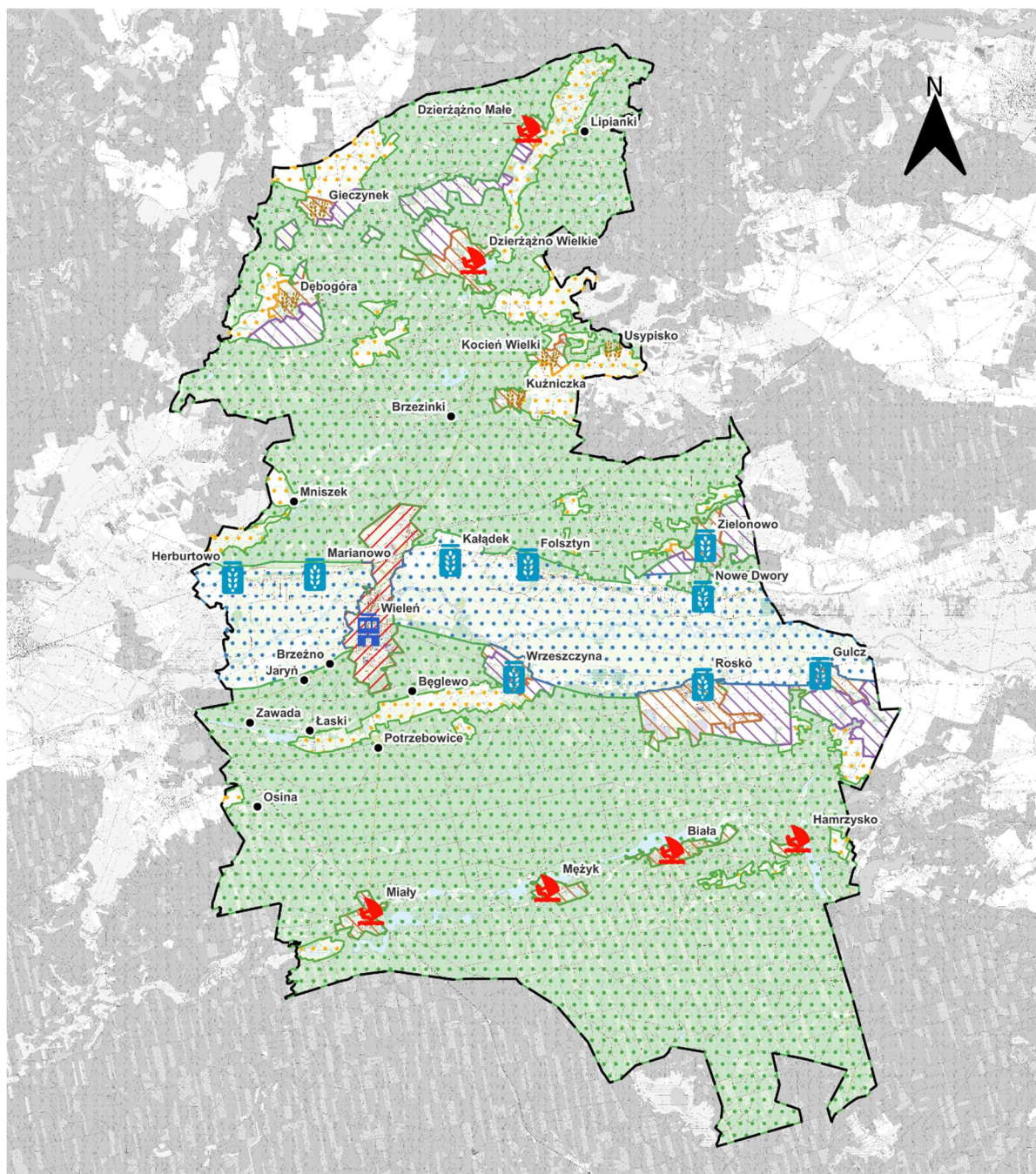
STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Rozwój infrastruktury technicznej dostosowany do wysokiej jakości życia i pojawiania się nowych terenów zainwestowanych;
- Miejscowości o charakterze wsi mieszkaniowych:
 - Lokalizacja w centralnej części gminy,
 - Tworzenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną,
 - Umożliwienie wprowadzania obiektów usługowych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej,
 - Poprawa skomunikowania z miastem Wieleń oraz ośrodkami sąsiednimi w celu ułatwienia przemieszczania się ludności, wykorzystując dobrze rozwiniętą sieć dróg wojewódzkich,
 - Równoległy rozwój infrastruktury drogowej i technicznej „nadążający” za zabudową mieszkaniową, usługową i produkcyjną,
 - Tworzenie przestrzeni publicznych integrujących lokalną społeczność, tworzące ofertę dla osób w każdym wieku, przy wykorzystaniu unikalnych walorów krajobrazowo-środowiskowych gminy
 - Tworzenie nowych obiektów użyteczności publicznej, a także modernizacja istniejących w celu poprawy jakości lokalnych usług publicznych;
- Miejscowości o charakterze turystycznym:
 - Lokalizacja w północnej (Dzierżążno Wielkie i Dzierżążno Małe) oraz w południowej części gminy,
 - Rozwinięte tereny letniskowe wraz z zabudową jako wizytówka gminy,
 - Wzrost znaczenia zabudowy letniskowej i turystycznej w strukturze przestrzennej gminy,
 - Ochrona strefy rekreacyjno-przyrodniczej przed niekontrolowaną zabudową, szczególnie taką, która wpływa niekorzystnie na krajobraz i środowisko przyrodnicze,
 - Zwiększenie ilości i dostępności, zwłaszcza na potrzeby turystyczne i rekreacyjne, terenów zieleni oraz terenów wodnych,
 - Wykorzystywanie terenów leśnych na dodatkowe cele rekreacyjne i edukacyjne przy jednoczesnym zachowaniu ich dotychczasowego przeznaczenia,
 - Wykorzystanie jezior i innych zbiorników wodnych na cele turystyczne i rekreacyjne,
 - Utrzymanie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (ścieżek i szlaków turystycznych, szlaków konnych i innych),
 - Adaptacja i rozwój zabudowy usługowej dostosowanej do obsługi obszarów turystycznych,
 - Wykorzystywanie nowoczesnych i ekologicznych rozwiązań technologicznych przy budowie, rozbudowie i modernizacji obiektów,
- Miejscowości o charakterze rolniczym:
 - Lokalizacja w północnej części gminy,
 - Ugruntowanie aktualnej funkcji miejscowości,
 - Rozwój zabudowy produkcji rolniczej, łącznie z nowoczesnymi obiektami: szklarnie, silosy, itd.,
 - Ochrona przez niekontrolowaną zabudową najbardziej cennych gruntów rolnych,
 - Przeciwdziałanie rozdrobnieniu terenów rolnych, w tym rozdrobnienia własnościowego,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Promowanie procedur scaleń i podziałów nieruchomości rolnych jako możliwość optymalizacji produkcji rolnej,
- Wprowadzanie zadrzewień śródpolnych,
- Przeciwdziałanie erozji gleb, ochrona i utrzymanie istniejących urządzeń wodnych retencjonujących wodę, cieków i zbiorników wodnych, mokradeł,
- Przeciwdziałanie niekontrolowanemu emisji zanieczyszczeń do wód gruntowych,
- Wprowadzenie nowoczesnych technologii produkcji rolnej.

Rysunek 25. Docelowe funkcje elementów sieci osadniczej

LEGENDA:

Granicz gminy Wieleń

Strefy funkcjonalne:

- Strefa miejska
- Strefa doliny Noteci
- Strefa przyrodniczo-rekreacyjna
- Strefa przyrodniczo-rolna
- Strefa produkcji rolnej
- Strefa wiejska zurbanizowana

Docelowe dominujące funkcje miejscowości:

- Miasto
- Osadnicza
- Rolnicza
- Rekreacyjna
- Brak dominującej funkcji

1 0 1 2 3 km

Źródło: Opracowanie własne

5.7.3. Kluczowa infrastruktura

Zgodnie z celami strategicznymi i szczegółowymi (planowanie strategiczne rozwoju społeczno-gospodarczego) oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania polityki przestrzennej (rozwój przestrzeni) określono główne cechy Gminy Wieleń, dotyczące docelowych lokalizacji obszarów produkcyjnych oraz kluczowej infrastruktury (drogowej i technicznej) na terenie gminy:

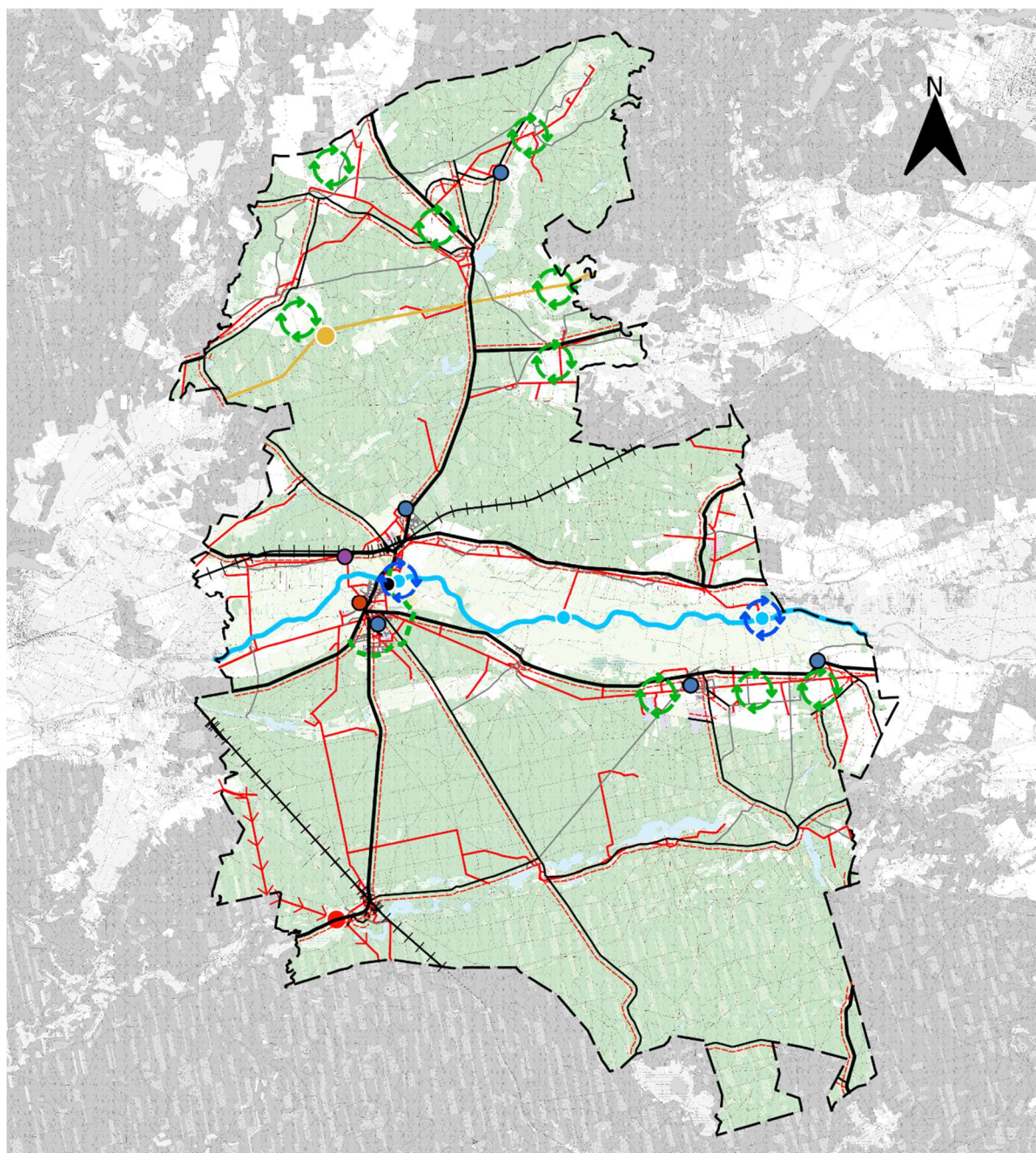
- Infrastruktura drogowa:
 - Poprawa parametrów i jakości istniejących linii kolejowych wraz z poprawą jakości obsługi podróżnych,
 - Wykorzystanie i rozwój potencjału rzeki Noteć do transportu wodnego,
 - Poprawa parametrów i jakości istniejących dróg,
 - Odciążenie dróg na obszarze miasta i poprawa przepustowości poprzez budowę obwodnicy miasta,
 - Uzupełnienie układu drogowego, głównie o drogi niższych klas w obrębie rozwijającej się zabudowy szczególnie w mieście, ale również na terenach wiejskich,
 - Rozwój sieci dróg rowerowych i pieszych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, promując w ten sposób ruch rowerowy i pieszy wewnątrz gminy oraz do gmin sąsiednich, jak również zwiększanie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu,
 - Wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o parametrach zapewniających możliwość wykonania wszystkich niezbędnych elementów towarzyszących, jak chodniki, drogi rowerowe, stanowiska postojowe, zjazdy oraz podziemną infrastrukturę, m. in. kanalizację deszczową,
 - Poprawa bezpieczeństwa ogólnego ruchu na drogach poprzez budowę infrastruktury oświetleniowej w tym solarnej, ułatwiającej ruch w godzinach nocnych;
- Infrastruktura techniczna:
 - Ogólny rozwój liniowej infrastruktury technicznej w mieście i we wszystkich miejscowościach gminnych dostosowany do nierównomiernego rozwoju zabudowy na terenie gminy,
 - Rozwój punktowej infrastruktury wodociągowej poprzez modernizację stacji uzdatniania wody, dostosowany do zwiększającej się liczby mieszkańców w danych rejonach gminy,
 - Rozwój punktowej infrastruktury kanalizacyjnej poprzez rozbudowę oczyszczalni ścieków, dostosowany do zwiększającej się liczby mieszkańców w danych rejonach gminy,
 - Rozwój sieci elektroenergetycznej bazujący na zwiększającym się zapotrzebowaniu na energię elektryczną zarówno pod kątem mocy, lokalizacji jak i stabilności sieci, w tym budowa głównego punktu zasilania (GPZ),
 - Rozwój sieci gazowej (przesyłowej i dystrybucyjnej) bazujący na zmieniającym się zapotrzebowaniu na ten typ paliwa, zarówno pod kątem ilości, jak i lokalizacji;
- Lokalizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:
 - Rozwój inwestycji OZE w celu zwiększenia dywersyfikacji źródeł energii w lokalnym jak i ponadlokalnym systemie energetycznym,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Wykorzystanie potencjału rzeki Noteć pod rozwój istniejących i lokalizacji nowych małych elektrowni wodnych,
- Umożliwienie pozyskiwania przez właścicieli gruntów środków finansowych z dzierżawy pod instalacje OZE,
- Rozwój sieci elektroenergetycznej gminy, także niezbędnej przy lokalizowaniu urządzeń wytwarzających energię elektryczną,
- Wykorzystanie bliskości wielkopowierzchniowych gospodarstw rolnych pod lokalizację biogazowni,
- Zagospodarowywanie najniższych klas gruntów rolnych elektrowniami fotowoltaicznymi,
- Zakaz lokalizacji powierzchniowej infrastruktury na gruntach cennych rolniczo,
- Ograniczanie i/lub zakazywanie lokalizacji urządzeń na terenach cennych przyrodniczo.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 26. Docelowy rozwój kluczowej infrastruktury

LEGENDA:

Granice gminy Wieleń	Składowisko odpadów	Gazociąg w/c	
Małe elektrownie wodne	Stacje uzdatniania wody	Szlak wodny	
Główne obszary rozwoju OZE	Stacja redukcyjno-pomiarowa	Obwodnica miasta	
GPZ	Linie kolejowe	Drogi wojewódzkie (z drogami rowerowymi)	
Oczyszczalnia ścieków	Linie elektroenergetyczne:	Drogi powiatowe (z drogami rowerowymi)	
	wysokiego napięcia	Drogi gminne	
	średniego napięcia		

Źródło: Opracowanie własne

5.7.4. Środowiskowe i kulturowe elementy Gminy Wieleń podlegające ochronie

Zgodnie z celami strategicznymi i szczegółowymi (planowanie strategiczne rozwoju społeczno-gospodarczego) oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania polityki przestrzennej (rozwój przestrzeni) określono główne cechy Gminy Wieleń, dotyczące ochrony najcenniejszych terenów oraz obiektów w gminie:

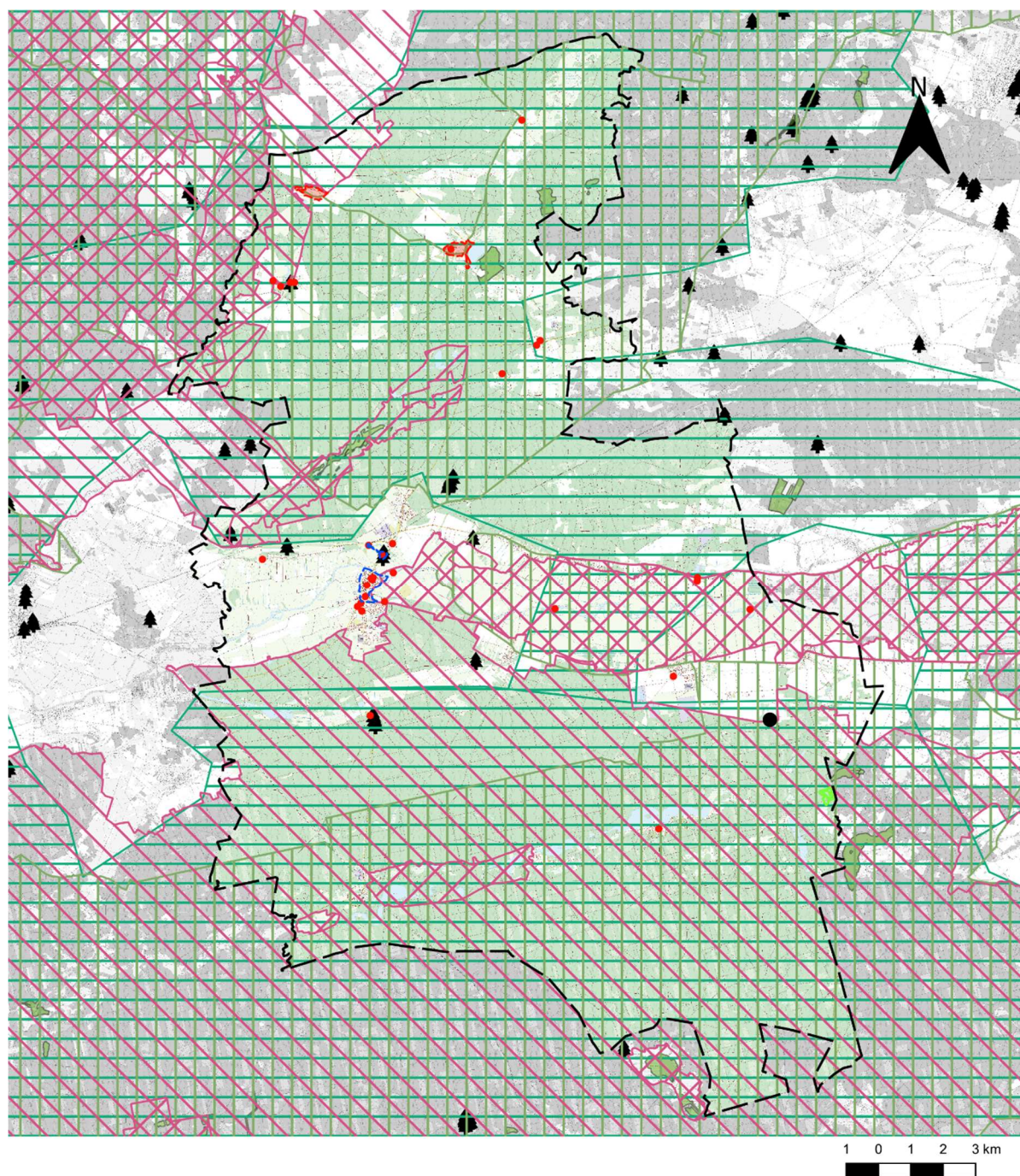
- Ułatwiony proces migracji zwierząt na terenach zalesionych i otwartych w obszarze korytarzy ekologicznych na terenie i w sąsiedztwie Gminy Wieleń,
- Zwiększenie powierzchni terenów lasów objętych ochroną,
- Uzupełniona i rozwinięta sieć lasów szczególnie cennych krajobrazowo,
- Zwiększona powierzchnia dolesień, szczególnie na obszarach rolnych o słabych klasach gleb oraz jako kontynuacja obszarów leśnych,
- Poprawa jakości terenów zielonych (lasów, łąk, pastwisk, innych przestrzeni otwartych) w celu rozwoju funkcji turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych w gminie,
- Rozwinięta sieć dróg pieszych i rowerowych na terenach zielonych, z zachowaniem zasad obszarów chronionych,
- Wprowadzenie ekstensywnej zabudowy zagrodowej lub agroturystycznej jako bazy noclegowej podnoszącej jakość turystyczną północnej i południowej części gminy,
- Dalsza ochrona terenów leśnych przed zabudową i nadmierną degradacją,
- Wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym, obejmujących m. in. ograniczenie likwidacji terenów zieleni i wycinki drzew przy realizacji nowych inwestycji,
- Regulowanie linii brzegowych cieków i zbiorników wodnych,
- Ochrona terenów sąsiadujących z ciekami wodnymi przed zalaniem,
- Zwiększenie wykorzystania technik retencjonujących wody opadowe, w tym nawierzchni przepuszczalnych, w celu zapobiegania suszom,
- Ochrona wód powierzchniowych i gruntowych przed nadmiernym i niekontrolowanym wpływem substancji niebezpiecznych,
- Budowa nowych zbiorników wodnych i sieci rowów melioracyjnych,
- Ochrona flory i fauny wodnej jako element ochrony i utrzymania środowiska przyrodniczego w regionie,
- Przeciwdziałanie erozji gleb, ochrona i utrzymanie istniejących urządzeń wodnych retencjonujących wodę, cieków i zbiorników wodnych, mokradeł,
- Ochrona najcenniejszych gruntów rolnych, szczególnie wyższych klas, poprzez zakazy zabudowy,
- Rekultywacja słabszych jakościowo gruntów rolnych, w tym przeznaczenie ich pod zalesienia lub łąki i pastwiska, szczególnie we pobliżu terenów podmokłych,
- Wprowadzanie nowych zadrzewień śródpolnych oraz zieleni izolacyjnej wzdłuż głównych korytarzy transportowych, międz i na terenach otwartych,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

- Dalsza ochrona zabytków architektonicznych i obejmowania ochroną kolejnych, cennych historycznie i kulturowo dla lokalnej społeczności i regionu,
- Dalsza ochrona stanowisk archeologicznych, śladów bytowania człowieka w przeszłości, identyfikacja nowych i nadawanie im stosownej ochrony,
- Renowacja cennych historycznie obiektów i budynków na obszarze miasta w celu zachowania dziedzictwa,
- Rekultywacja i renowacja obszarów wiejskich w celu odtworzenia historycznego układu i charakteru wsi tego regionu,
- Rozwój świadomości lokalnej społeczności w zakresie dbałości o historię, kulturę i spuściznę społeczeństw z dawnych czasów.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Rysunek 27. Docelowa lokalizacja obiektów środowiskowych i kulturowych podlegających ochronie

LEGENDA:

Granice gminy Wielka	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk
Pomniki przyrody	Rezerваты przyrody
Zabytek archeologiczny	Obszar chronionego krajobrazu
Zabytek	Użytki ekologiczne
Zabytkowy układ urbanistyczny	Korytarze ekologiczne
Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków	

Źródło: Opracowanie własne

6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI) OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

6.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego – Wielkopolska 2030

Zgodnie z zasadami tworzenia dokumentów określających kierunki strategicznego rozwoju poszczególnych województw, powiatów i gmin, poniżej uwzględniono i wskazano w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Wieleń cele szczegółowe zbieżne ze strategicznymi planami rozwoju województwa.

Nowa strategia regionalna pod nazwą „Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku” (w skrócie „Strategia Wielkopolska 2030”) została przyjęta 27 stycznia 2020 roku.

W ramach dokumentu Strategii, wizja województwa wielkopolskiego brzmi następująco:

WIELKOPOLSKA W 2030 ROKU
TO REGION PRZODUJĄCY W KRAJU, LICZĄCY SIĘ
W EUROPIE I SZANUJĄCY JEJ UNIWERSALNE WARTOŚCI,
ŚWIADOMY SWOJEGO DZIEDZICTWA
PRZYRODNICZEGO I CYWILIZACYJNEGO,
SPÓJNY, ZRÓWNOWAŻONY I DOSTĘPNY TERYTORIALNIE,
OTWARTY NA NOWE IDEE I LUDZI, SILNY NOWOCZESNĄ
GOSPODARKĄ, ASPIRACJAMI I WIEDZĄ SWOICH
MIESZKAŃCÓW, ZAPEWNIAJĄCY IM BARDZO DOBRE
WARUNKI ŻYCIA, PRACY I WYPOCZYNKU NA CAŁYM
OBSZARZE WOJEWÓDZTWA.

Szeroka analiza uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, potrzeb społecznych oraz wytyczona misja województwa pozwoliły na wyznaczenie czterech celów strategicznych:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

1

**WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI
BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW**

2

**ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY
NA ZASOBACH MATERIALNYCH
I NIEMATERIALNYCH REGIONU**

3

**ROZWÓJ INFRASTRUKTURY
Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA
PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI**

4

**WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH
INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA
REGIONEM**

Każdemu z celów strategicznych jest podporządkowanych od dwóch do trzech celów operacyjnych.

Wszystkie przyjęte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Wielen cele szczegółowe są w pełni zgodne z celami strategicznymi i operacyjnymi, przyjętymi w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Dokładne przyporządkowanie przedstawia tabela.

Tabela 18. Zgodność celów szczegółowych Strategii Rozwoju Gminy Wielen z celami strategicznymi i operacyjnymi Województwa Wielkopolskiego

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Wielen
1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży 2.3. Wysoki poziom rozwoju przedsiębiorczości, w tym rolnictwa

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU	• 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie • 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom • 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	• 1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego • 1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży • 1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego • 2.1. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna • 2.2. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy
3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI	• 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa • 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski • 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	• 1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne • 1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
4. WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM	• 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług • 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	• 1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna • 2.1. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna

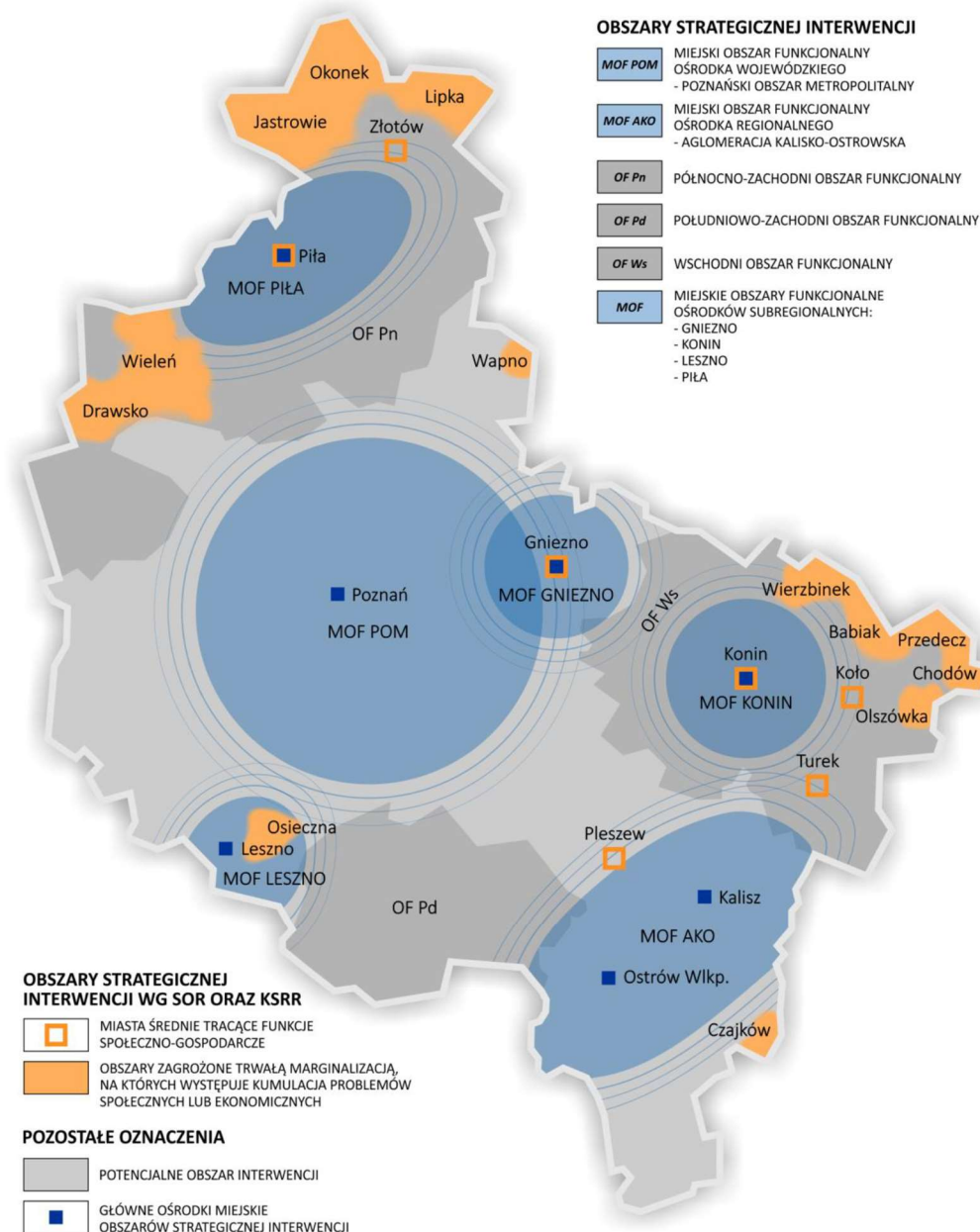
6.2. Obszary strategicznej interwencji (OSI) - wojewódzkie

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Wyróżnienie OSI wynika z konieczności stymulowania określonych zmian na tych obszarach, aby skuteczniej osiągać cele rozwojowe „Strategii Wielkopolska 2030”. Obszary strategicznej interwencji to wyraz zróżnicowanego i nierównomiernie rozłożonego potencjału rozwojowego Wielkopolski – należą do nich zarówno miejskie ośrodki funkcjonalne – bieguny wzrostu, jak i obszary skumulowanych problemów rozwojowych. W przyjętym modelu realizacji Strategii (modelu funkcjonalnym) zakłada się zrównoważony terytorialnie rozwój regionu. Oznacza to z jednej strony wspieranie przez Samorząd Województwa ośrodków wzrostu w ich zdolności do wywierania korzystnego wpływu na otoczenie, z drugiej – włączanie w procesy rozwojowe obszarów słabszych gospodarczo, o niższym poziomie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

rozwoju i niskiej odporności na zjawiska kryzysowe dla zachowania spójności przestrzennej, gospodarczej i społecznej.

Rysunek 28. Obszary strategicznej interwencji (OSI) w Wielkopolsce

Źródło: „Strategia Wielkopolska 2030”

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Na obszarze województwa wielkopolskiego **Gminę Wieleń** zaliczono do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Gminy te znajdują się w głównej mierze przy granicy regionu, a ich nagromadzenie obserwuje się zwłaszcza w jego wschodniej i północnej części.

Wszystkie przyjęte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Wieleń cele szczegółowe są w pełni zgodne z kluczowymi kierunkami działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Dokładne przyporządkowanie przedstawia tabela.

Tabela 19. Zgodność celów szczegółowych Strategii Rozwoju Gminy Wieleń z kluczowymi kierunkami działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją

Cele strategiczne SRWW 2030	Kluczowe kierunki działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją	Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Wieleń
1.WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW	• Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości, wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, dopasowanie popytu i podaży na rynku pracy, m.in. przez wsparcie szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnej gospodarki, rozwój rzemiosła • Wsparcie w powstawaniu i rozwoju MŚP • Inkubowanie przedsięwzięć wykorzystujących lokalny potencjał i zasoby	• 1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży • 2.3. Wysoki poziom rozwoju przedsiębiorczości, w tym rolnictwa
2.ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIAL- NYCH REGIONU	• Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej • Wsparcie rozwoju potencjału turystycznego	• 1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego • 1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży • 1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego • 2.1. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna • 2.2. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy
3. ROZWÓJ INFRASTRUKTU- RY Z POSZANO-	• Zwiększenia dostępności terytorialnej i komunikacyjnej	• 1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

WANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZE-GO WIELKOPOLSKI	• Wzmocnienie i integracja powiązań transportowych (połączeń drogowych i kolejowych), zwłaszcza z ośrodkiem metropolitalnym	• 1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
4.WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM	• Ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych, działania na rzecz współpracy na wszystkich szczeblach administracji w obrębie województwa jak i poza jego granicami, lepsze wykorzystanie możliwości jakie oferuje współpraca ponadlokalna i międzywojewódzka • Nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym • Prowadzenie polityki służącej sukcesywnej rewitalizacji obszarów zmarginalizowanych	• 1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna • 2.1. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna

Ponadto, zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (PZPWW)⁹, **Gmina Wieleń** zaliczona została do **wiejskiego obszaru funkcjonalnego**. Wiejski obszar funkcjonalny na terenie Wielkopolski obejmuje wszystkie jednostki gminne oraz ośrodki powiatowe, które znalazły się poza granicami miejskich obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i subregionalnym. Obszary te znajdują się poza bezpośrednim wpływem oddziaływania potencjału rozwojowego biegunów wzrostu, a tym samym wymagają wsparcia procesów rozwojowych w oparciu o ich potencjał endogeniczny, wzmacniany o czynniki aktywizujące.

W obrębie wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazły się ośrodki powiatowe, które w hierarchii jednostek osadniczych pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie edukacji, kultury, transportu publicznego, usług teleinformatycznych oraz administracyjnych. Ośrodki te mają szczególne znaczenie dla obszarów wiejskich, przede wszystkim jako miejsca koncentracji i tworzenia funkcji pozarolniczych. Jednocześnie miasta powiatowe wymagają szeregu działań aktywizujących rozwój społeczno-gospodarczy, a także wymagają poprawy jakości przestrzeni miejskiej, czy też rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

⁹ Uchwała Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 roku w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Wiejski obszar funkcjonalny jest niezwykle istotny z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu. Ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe, powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem społeczno-gospodarczym, powodując depopulację terenów wiejskich. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 za istotną barierę rozwoju tych obszarów wskazuje: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych oraz słabą jakość infrastruktury technicznej. Wsparcie wiejskiego obszaru funkcjonalnego służyć będzie eliminowaniu dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, poprawi jego spójność, a tym samym zwiększy atrakcyjność całego województwa wielkopolskiego.

W granicach wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazło się **137 gmin**, w tym: 7 gmin miejskich, 59 gmin miejsko-wiejskich (wliczając **Gminę Wieleń**) oraz 71 gmin wiejskich.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego wiejskiego obszaru funkcjonalnego będzie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru. Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi
- Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego
- Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej
- Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

Zgodnie z PZPWW **Gmina Wieleń** zaliczona została również do **Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego**. Głównymi jednostkami osadniczymi Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego (PnZOF) są Piła – miasto o charakterze ośrodka subregionalnego, Chodzież, Międzychód, Trzcianka i Złotów. Obszar wyróżnia wysoki udział terenów cennych przyrodniczo na tle województwa. W granicach obszaru PnZOF wyodrębnia się rejony o dużych zwartych kompleksach leśnych (Puszcza Notecka, Puszcza nad Drawą, Puszcza nad Gwdą, Pojezierze Międzychodzko-Pniewskie, Dolina Noteci) oraz rejony dobrych gleb w północno-wschodniej części tego obszaru. Zasoby i walory środowiska PnZOF odgrywają istotną rolę w kształtowaniu równowagi ekosystemu przyrodniczego nie tylko Wielkopolski, ale i całego kraju. Ze względu na duże walory przyrodnicze i środowiskowe zaleca się, aby rolnictwo na terenie PnZOF miało charakter ekologiczny.

Obszar ten, ze względu na koncentrację terenów o wysokim potencjale przyrodniczym, charakteryzuje stosunkowo niski w skali województwa udział przestrzeni do potencjalnego zainwestowania, co w połączeniu ze słabszą dostępnością obszaru, wynikającą m.in. ze znacznej odległości od stolicy regionu i braku dogodnych rozwiązań komunikacyjnych, stanowi istotne ograniczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Działalność inwestycyjna w tym rejonie wymaga równoważenia zamierzeń gospodarczych z potrzebami ochrony dla zachowania stabilnego i trwałego funkcjonowania ekosystemów oraz stworzenia spójnego systemu przyrodniczego województwa, uwzględniającego powiązania przyrodnicze w granicach regionu oraz z obszarami województw sąsiednich. Gospodarka obszaru bazuje w dużej mierze na rolnictwie i leśnictwie. Obszary leśne stanowią podstawą rozwoju

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

przemysłu drzewnego. Na terenie obszaru funkcjonalnego rozwija się również turystyka. Wśród najważniejszych branż gospodarczych wymienić należy: produkcję mebli oraz innych wyrobów z drewna, produkcję urządzeń elektrycznych, produkcję wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcję metali.

W granicach Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego znalazły się **34 gminy**, w tym: 4 gminy miejskie, 14 gmin miejsko-wiejskich (wliczając **Gminę Wielęń**) oraz 16 gmin wiejskich.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego będzie wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju. Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych
- Cel 2. Stymulowanie rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji „zielonego wzrostu”
- Cel 3. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej.

Wszystkie przyjęte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Wielęń cele szczegółowe są w pełni zgodne z kluczowymi kierunkami działań dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego. Dokładne przyporządkowanie przedstawia tabela

Tabela 20. Zgodność celów szczegółowych Strategii Rozwoju Gminy Wielęń z kluczowymi kierunkami działań dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego

Cele strategiczne SRWW 2030	Kluczowe kierunki działań dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego	Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Wielęń
1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW	• Rozwój rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, rozwój specjalizacji rolniczych w szczególności rolnictwa ekologicznego i certyfikowanego, nowoczesnego sadownictwa • Podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego	• 1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży • 2.3. Wysoki poziom rozwoju przedsiębiorczości, w tym rolnictwa

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

	i możliwości przekwalifikowania	
2.ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIAL- NYCH REGIONU	• Rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą • Rozwój kapitału społecznego przez wsparcie działalności kulturalnej i sportowo–rekreacyjnej • Wsparcie potencjału turystycznego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem Wielkiej Pętli Wielkopolski, modernizacji infrastruktury turystycznej szlaku wodnego Doliny Noteci • Projektowanie nowych szlaków turystycznych, tworzenie sieci tras turystyki krajobrazowej i kwalifikowanej oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego z uwzględnieniem walorów zabytkowych zespołów urbanistycznych i ruralistycznych PnZOF, wspieranie rozwoju bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich, w szczególności agroturystyki • Wykorzystanie walorów przyrodniczych dla poprawy jakości życia, rozwoju usług prozdrowotnych, leczniczych i rehabilitacyjnych • Wspieranie aktywności mieszkańców i rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego m.in. przez tworzenie odpowiednich	• 1.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego • 1.5. Nowoczesna edukacja dzieci i młodzieży • 1.6. Rozwinięty system usług społecznych i wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego • 2.1. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna • 2.2. Wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na potencjałach gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

	warunków do powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO oraz wykorzystanie już istniejących	
3.ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI	- Wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej PnZOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych - Ochrona różnorodności i krajobrazu, zapewnienie trwałości i ciągłości systemów leśnych, upowszechnienie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży - Kompleksowe wykorzystanie istniejących potencjałów umożliwiających zwiększenie dywersyfikacji źródeł energii, zastosowanie innowacyjnych technologii w energetyce - Poprawa efektywności energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem budynków użyteczności publicznej	1.2. Adaptacja do zmian klimatu oraz czyste środowisko naturalne 1.3. Bezpieczny i funkcjonalny system drogowy i komunikacyjny
4.WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, nadanie nowych funkcji obszarom zmarginalizowanym położonym przy granicy	1.1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna 2.1. Wysoka aktywizacja i integracja społeczna

I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM	województwa (skuteczne wykorzystanie krajowego instrumentu OSI) • Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, zapobieganie zmianie sposobu użytkowania gruntów o wysokich walorach rolniczych za pomocą instrumentów programowych i skutecznego systemu ich wdrażania • Rozwój współpracy samorządów lokalnych, partnerów samorządowych i społecznych podnoszącej efektywność i zasadność realizowanych inwestycji, doskonalenie i upowszechnienie metod partycypacji społecznej we współzarządzaniu (wykorzystanie w tym celu aktywnych lokalnych organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej)	
--	---	--

7. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

7.1. Wdrażanie zapisów Strategii

Wspólny wysiłek wielu osób, które przyczyniły się w pierwszej kolejności do opracowania szczegółowej Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wieleń, a następnie Strategii jej rozwoju na kolejne lata zostanie stracony, jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie kierunki działania oraz projekty kluczowe nie będą realizowane. Niestety, często zdarza się, że strategia po uchwaleniu staje się martwym dokumentem, do którego nigdy więcej już się nie sięga.

Strategia powinna być dokumentem żywym – powinna być podstawowym planem działania, **wyznaczającym kluczowe kierunki rozwoju samorządu lokalnego** i wskazującym sposoby ich osiągnięcia.

Aby zaakceptowane przez Radę Gminy zapisy Strategii były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, śledzenie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. W przypadku

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Gminy Wieleń **organem** tym jest **Burmistrz. Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Wieleń**, powołany przez Burmistrza, w ramach zakresu swoich obowiązków będzie m.in. przygotowywał sprawozdania z realizacji Strategii w poprzednim roku, zawierające informacje o przedsięwzięciach (projektach) ukończonych, przedsięwzięciach będących w trakcie realizacji oraz przedsięwzięciach nie rozpoczętych, wynikających z przyjętych kierunków działań, wraz z wyjaśnieniem przyczyn ewentualnych opóźnień. Do prac Zespołu zaproszeni zostaną także **przedstawiciele partnerów społeczno- gospodarczych** oraz **liderów społecznych** w celu zapewnienia szerokiej partycypacji społecznej przy realizacji Strategii.

Konsekwencją wniosków, zawartych w sprawozdaniach, może być okresowa propozycja nanoszenia zmian w dokumencie Strategii, polegających m.in. na zmianach terminów, usuwaniu, czy też dodawaniu określonych zapisów.

7.2. Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii

Ewaluacja to badanie, którego zadaniem jest ocena jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania danej polityki czy interwencji publicznej. Nie jest ona badaniem naukowym, audytem ani monitoringiem, choć dzieli z tymi narzędziami wspólne cechy. Służy nie tylko zdobywaniu wiedzy, lecz również formułuje specyficzne rekomendacje dla konkretnych zadań. Bierze pod uwagę zgodność działań z procedurami oraz ocenia je także w kontekście efektów, które przynoszą.

Ewaluacja *ex ante* jest próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania planowane w ramach strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Jej rolą jest dostarczenie oceny trafności tych założeń, ich spójności i planowanego sposobu realizacji Strategii.

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji *ex ante* Strategii Rozwoju Gminy Wieleń wskazują, iż **na moment jej przyjęcia jest ona w pełni wykonalna, gdyż:**

- Istnieją bezpośrednie powiązania między diagnozą, zidentyfikowanymi problemami i wyzwaniem, a celami strategicznymi, celami szczegółowymi i kierunkami działań.
- Istnieją bezpośrednie powiązania między diagnozą, zidentyfikowanymi problemami i wyzwaniem, a projektami kluczowymi.
- Istnieje spójność wewnętrzna między celami a kierunkami działań.
- Zidentyfikowane projekty kluczowe w zdecydowanej większości dotyczą zadań własnych gminy.
- Samorząd posiada zasoby organizacyjne, niezbędne do prawidłowej realizacji Strategii, potwierdzone ewaluacją dotychczasowej Strategii rozwoju i programów sektorowych.
- Samorząd posiada środki finansowe, niezbędne do wdrażania Strategii.
- Istnieje pełna spójność założeń Strategii wobec zapisów dokumentów wyższego rzędu, m.in. takich, jak Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego.
- W ciągu całego procesu strategicznego następowały konsultacje społeczne oraz eksperckie, badające plany pod względem ich realności wykonania oraz aktualności.

7.3. Monitoring realizacji Strategii

Monitoring to proces regularnego zbierania i analizowania informacji, dotyczących wdrażania Strategii, prowadzony w trakcie jej realizacji. **Ma on odpowiedzieć na pytanie, czy coś, co zostało zaplanowane, faktycznie zostało zrobione.**

Monitoring jest rodzajem „alarmu”, który informuje, gdy wdrażanie przebiega niezgodnie z planem. Dzięki niemu można:

- Podjąć działania zaradcze
- Skorygować plany
- Zminimalizować skutki nieprzewidzianych zdarzeń.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Proces monitorowania obejmuje:

Planując system monitoringu należy pamiętać, że plany to tylko prognozy i nie gwarantują one pełnego wykonania. Trzeba zdawać sobie sprawę, że mogą się zdarzyć odchylenia, należy więc określić, jaka skala tych odchyleń będzie dla nas akceptowalna.

Po to, aby dokument Strategii pełnił faktyczną rolę podstawowego narzędzia zarządzania gminą, powinien on być zaopatrzony w mierniki, za pomocą których będzie można śledzić, czy realizowane zadania faktycznie przyczyniają się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju, zapisanego w wizji rozwoju gminy.

Do monitoringu wykorzystywane są tzw. wskaźniki produktu, przypisane w szczególności do poszczególnych projektów kluczowych i obrazujące bezpośrednie efekty ich wykonania. Odpowiadają więc one na pytanie „Co zrobiono?”. Najczęściej sama nazwa danego przedsięwzięcia wskazuje, w jaki sposób mierzymy osiągnięty efekt, który jest „zero-jedynkowy” – wykonano/opracowano lub nie wykonano/nie opracowano.

Monitoringiem realizacji Strategii zajmować się będzie **Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Wieleń**, w tym także **przedstawiciele partnerów społeczno- gospodarczych** oraz **liderów społecznych**. Jego pierwszym zadaniem powinno być podjęcie decyzji co do organizacji procesu monitoringu, w tym ewentualnego przygotowania zestawu wskaźników. Proces ten może

zostać skoordynowany z procesem corocznego, obowiązkowego sporządzania dokumentu Raportu o stanie gminy, w którym należy zawsze informację o realizacji strategii rozwoju gminy w ciągu ostatniego roku.

Ponadto, w przypadku identyfikacji poważnych problemów w realizacji któregoś z przedsięwzięć (projektów), w tym w szczególności projektów kluczowych, mogących skutkować całkowitym lub częściowym niezrealizowaniem albo opóźnieniem, Przewodniczący Zespołu będzie zgłaszał ten fakt Burmistrzowi w celu omówienia zaistniałej sytuacji i podjęcia środków zaradczych.

7.4. Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii

Ocena *ex post* to spojrzenie na realizację Strategii z punktu widzenia osiągnięcia rezultatów, wpływów i potrzeb, które miały być osiągnięte. Ma ona odpowiedzieć na pytanie, czy coś zostało zrobione dobrze. Ocena powinna być prowadzona przez cały okres wdrażania Strategii. Konsekwencjami negatywnej oceny w trakcie realizacji Strategii może być:

- Zakończenie danego przedsięwzięcia wcześniej
- Zmiana celów
- Zmiana sposobów realizacji.

Z kolei ocena końcowa nie wpływa na Strategię w trakcie jej realizacji, ale może skutkować nowymi projektami w nowej Strategii. Służy ona zbieraniu doświadczeń i wyciąganiu wniosków na przyszłość.

W trakcie dokonywania oceny *ex post* należy odpowiedzieć na poniższe pytania:

JEŚLI TAK

CZY ZADANIA ZOSTAŁY ZREALIZOWANE
ZGODNIE Z PLANEM, BUDŻETEM
I CELOWYMI EFEKTAMI?

CZY OSIĄGNĘLIŚMY ZAPLANOWANE
REZULTATY (EFEKTY)?
CZY BENEFICJENCI SĄ ZADOWOLENI?

CZY REALIZACJA STRATEGII
SKUTKOWAŁA OSIĄGNIĘCIEM CELÓW
STRATEGICZNYCH?
CZY REZULTATY I ICH WPŁYW NA CELE
STRATEGICZNE MAJĄ DŁUGOFALOWY
CHARAKTER?

JEŚLI NIE, TO

DLACZEGO TAK SIĘ STAŁO?
CO MOŻEMY ZROBIĆ
W PRZYSZŁOŚCI,
ABY UNIKNĄĆ BŁĘDÓW?

DLACZEGO TAK SIĘ STAŁO?
CO MOŻEMY ZROBIĆ,
ABY ZWIĘKSZYĆ
SKUTECZNOŚĆ NASZYCH DZIAŁAŃ?

DLACZEGO TAK SIĘ STAŁO?
CO ZROBIĆ, ABY OSIĄGNĄĆ
DŁUGOTERMINOWE WYNIKI,
LEPSZĄ OCENĘ ICH WPŁYWU?
CO ZROBIĆ, ABY ZWIĘKSZYĆ
DŁUGOTERMINOWE REZULTATY?

Do podstawowego zestawu mierników rezultatów planowanych kierunków działań, oprócz tych opisanych w Punkcie 3.7., w konsekwencji powodujących zmianę poziomu życia mieszkańców na terenie Gminy Wielęń, wybrano następujące:

Tabela 21. Oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia

Lp.	Miernik rezultatu	Wskaźnik rezultatu	Pożądane zmiany wskaźnika
1	Zaludnienie gminy	Liczba mieszkańców gminy	Wzrost
2	„Zamożność” budżetu samorządu	Poziom dochodów samorządu na 1 mieszkańca	Wzrost
3	Prorozwojowość budżetu samorządu	Udział wydatków majątkowych w łącznych wydatkach samorządu	Wzrost
4	Jakość dróg gminnych	Długość utwardzonych dróg gminnych	Wzrost

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

5	Poziom rozwoju infrastruktury rowerowej	Długość dróg rowerowych	Wzrost
6	Zamożność mieszkańców	Liczba beneficjentów usług pomocy społecznej	Spadek
7	Poziom bezpieczeństwa (1)	Liczba przestępstw	Spadek
8	Poziom bezpieczeństwa (2)	Liczba wykroczeń	Spadek
9	Jakość planowania przestrzennego	Powierzchnia Gminy, objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Wzrost
10	Aktywność gospodarcza na terenie Gminy (1)	Liczba podmiotów gospodarczych w (REGON) na 10 tys. mieszkańców	Wzrost
11	Aktywność gospodarcza na terenie Gminy (2)	Stopa bezrobocia	Spadek
12	Poziom nauczania	Wyniki sprawdzianu uczniów klas VIII	Przekroczenie średniej wojewódzkiej

Za ewaluację skutków wdrażania Strategii odpowiadać będzie **Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Wieleń**.

7.5. Aktualizacja zapisów Strategii

Zapisy Strategii nie powinny być zatwierdzone raz na zawsze – co jakiś czas powinny być one przeglądane i ewentualnie korygowane bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie do dokumentu Strategii powinny być wprowadzane nowe zagadnienia, wynikające z pojawiających się możliwości bądź zgłaszanych potrzeb. Przestankami aktualizacji dokumentu Strategii mogą być:

OBOWIĄZUJĄCA STRATEGIA ZOSTAŁA OPRACOWANA
CO NAJMNIEJ KILKA LAT TEMU I OD TEJ PORY NIE
BYŁA AKTUALIZOWANA

NASTĄPIŁY ISTOTNE ZMIANY WEWNĄTRZ
GMINY, A SZCZEGÓLNIE W JEJ OTOCZENIU,
KTÓRE NALEŻY UWZGLĘDNIĆ W DOKUMENCIE STRATEGII,
NP. NOWA PERSPEKTYWA BUDŻETU UNIJNEGO,
KRYZYS GOSPODARCZY

POCZĄTEK KOLEJNEJ KADENCJI
SAMORZĄDU

Niniejszy dokument planistyczny powinien mieć także charakter kroczący. Najbardziej na początku każdej kolejnej kadencji samorządu, powinien być dokonany jego gruntowny przegląd i aktualizacja wraz z przesunięciem okresu programowania. Ewentualne korekty bądź uzupełnienia powinny być dokonywane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Rolę koordynatora procesu aktualizacji Strategii będzie pełnić **Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Wieleń**, w tym także **przedstawiciele partnerów społeczno- gospodarczych** oraz **liderów społecznych**. Będzie on gromadzić propozycje zmian od szefów poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu, przewodniczących komisji Rady Miejskiej oraz szefów jednostek gminnych, a następnie przedstawiać je Burmistrzowi.

8. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia rozwoju gminy – poradnik praktyczny”, luty 2021 r.), jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju gminy należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Strategia Rozwoju Gminy Wieleń jest **dokumentem kierunkowym i nadrzędnym** w stosunku do **wszystkich innych obowiązkowych i fakultatywnych planów i programów rozwojowych gminy**, a w szczególności **stanowi podstawę do sporządzenia planu ogólnego gminy**. Należy pamiętać, iż podczas tworzenia nowych bądź aktualizacji istniejących sektorowych gminnych planów i programów rozwojowych, powinny być one spójne ze Strategią.

W ramach **modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy**, rozumianego jako **docelowy układ elementów składowych przestrzeni** i będącego obligatoryjnym elementem strategii, określona została struktura sieci osadniczej, powiązania przyrodnicze i główne korytarze, elementy sieci transportowych i główne elementy sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej i społecznej. Ponadto w strategii zawarto także **ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie**, w tym kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów gminy, zasad ochrony środowiska, przyrody i dziedzictwa, rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz pozostałych aspektów, które będą rzutowały na przyszłe rozstrzygnięcia zarówno strategiczne jak i przestrzenne.

Wieloletnia prognoza finansowa gminy oraz coroczne **uchwały budżetowe** powinny także być spójne ze Strategią, jako dokumentem kierunkowym. Tylko zapewnienie przez radę miejską środków na realizację przedsięwzięć strategicznych da możliwość osiągnięcia najważniejszych celów, zidentyfikowanych w wielokierunkowym procesie strategicznym.

9. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

9.1. Ramy finansowe realizacji strategii

Kierunki działań określone w Strategii Rozwoju Gminy Wieleń są poparte możliwościami i chęcią ich realizacji również w kontekście zapewnienia ich finansowania. **Ramy finansowe** należy traktować nie jako szczegółowy plan finansowy poszczególnych celów i kierunków działań, a jedynie jako **określenie potencjalnej i osiągalnej przez gminę skali wydatków i możliwości pozyskania środków na ich pokrycie**.

Przy tworzeniu ram finansowych realizacji strategii rozwoju gminy wzięto pod uwagę:

- 1 ANALIZĘ DOCHODÓW ORAZ WYDATKÓW GMINY W OSTATNICH KILKU LATACH
- 2 ANALIZĘ MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNYCH I PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ GMINY
- 3 ANALIZĘ ZADŁUŻENIA GMINY
- 4 ANALIZĘ AKTYWNOŚCI I SKUTECZNOŚCI GMINY W POZYSKIWANIU POZABUDŻETOWYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA DZIAŁAŃ
- 5 ZAPISY WIELOLETNIEJ PROGNOZY FINANSOWEJ GMINY

Ostatecznie, w oparciu o Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Wieleń na lata 2024-2043 (WPF)¹⁰ oszacowano, że **prognozowana zdolność finansowa Gminy Wieleń** w horyzoncie obowiązywania strategii wynosi **łącznie ok. 52 mln zł**. Na tę wartość składają się: skumulowana kwota niepodzielonych wydatków majątkowych oraz zdolność do spłaty i obsługi nowego długu. Szczegółowe dane przedstawia Tabela nr 18. Powyższa kwota może zatem zostać przeznaczona na finansowanie zadań wynikających z wdrażania strategii. Środki, którymi dysponuje gmina, mogą zostać także wykorzystane

¹⁰ Uchwała Nr 51/VII/2024 Rady Miejskiej w Wieleniu z dnia 6.11.2024 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Wieleń na lata 2024-2043

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

na finansowanie wkładu własnego w projektach realizowanych ze środków zewnętrznych, w tym w szczególności środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. W tym miejscu należy jednak zastrzec, że powyższe wartości wynikają z bieżącej WPF gminy i mogą ulegać zmianom w poszczególnych miesiącach oraz latach. W związku z tym, rekomenduje się monitorowanie na bieżąco sytuacji finansowej gminy, w tym jej zdolności finansowej oraz przyczyn i ryzyk mających na nią wpływ.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

Tabela 22. Prognozowana zdolność finansowa Gminy Wieleń

Wyszczególnienie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Wartość skumulowana w mln zł
Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych (poz. 2.2 – 10.1. 2)	2,64	2,59	7,19	1,15	5,00	6,44	5,00	5,74	5,70	4,90	5,60	51,95
Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prognozowana zdolność finansowa gminy – łącznie												51,95

Źródło: Uchwała Nr 51/VII/2024 Rady Miejskiej w Wieleniu z dnia 6.11.2024 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Wieleń na lata 2024-2043

9.2. Źródła finansowania strategii

Podstawowymi i potencjalnymi źródłami finansowania Strategii Rozwoju Gminy Wieleń, oprócz środków własnych gminy, będą w szczególności:

- środki finansowe w formie dotacji i instrumentów zwrotnych, wynikające z Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na lata 2021-2027 w Polsce, tj.: fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz w ramach Wspólnej Polityki Rolnej
- środki finansowe pochodzące z budżetu Państwa
- środki finansowe jednostek samorządu terytorialnego: województwa, powiatu oraz innych gmin
- fundusze celowe, w tym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Funduszu Sprawiedliwości
- środki finansowe z Krajowego Planu Odbudowy (KPO)
- inne fundusze związane z funkcjonowaniem Unii Europejskiej, w tym Fundusze Norweskie, fundusze EOG oraz Fundusze Szwajcarskie
- środki finansowe sektora pozarządowego oraz środki prywatne w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego
- kredyty i pożyczki bankowe, obligacje komunalne, obligacje przychodowe oraz inne instrumenty finansowe rynku kapitałowego.

SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii.....</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 2. Tabela celu szczegółowego nr 1.1.</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 3. Tabela celu szczegółowego nr 1.2.</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 4. Tabela celu szczegółowego nr 1.3.</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 5. Tabela celu szczegółowego nr 1.4.</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 6. Tabela celu szczegółowego nr 1.5.</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 7. Tabela celu szczegółowego nr 1.6.</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 8. Tabela celu szczegółowego nr 2.1.</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 9. Tabela celu szczegółowego nr 2.2.</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 10. Tabela celu szczegółowego nr 2.3.</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 11. Lista projektów Gminy możliwa do sfinansowania w ramach środków z Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW).....</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 12. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu dla listy projektów Gminy, możliwych do sfinansowania w ramach środków z Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW).....</i>	<i>64</i>
<i>Tabela 13. Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w Gminie Wielień w latach 1996-2024.....</i>	<i>85</i>
<i>Tabela 14. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w Gminie Wielień.....</i>	<i>87</i>
<i>Tabela 15. Zabytki wpisane do Wielkopolskiego rejestru zabytków nieruchomych</i>	<i>125</i>
<i>Tabela 16. Stanowiska archeologiczne wpisane do Wielkopolskiego rejestru zabytków</i>	<i>126</i>
<i>Tabela 17. Dane dotyczące mieszkań w Gminie Wielień</i>	<i>132</i>
<i>Tabela 18. Zgodność celów szczegółowych Strategii Rozwoju Gminy Wielień z celami strategicznymi i operacyjnymi Województwa Wielkopolskiego.....</i>	<i>171</i>
<i>Tabela 19. Zgodność celów szczegółowych Strategii Rozwoju Gminy Wielień z kluczowymi kierunkami działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją</i>	<i>174</i>
<i>Tabela 20. Zgodność celów szczegółowych Strategii Rozwoju Gminy Wielień z kluczowymi kierunkami działań dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego</i>	<i>177</i>
<i>Tabela 21. Oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia.....</i>	<i>185</i>
<i>Tabela 22. Prognozowana zdolność finansowa Gminy Wielień.....</i>	<i>191</i>

SPIS RYSUNKÓW

<i>Rysunek 1. Układ strategii.....</i>	<i>25</i>
--	-----------

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELEŃ NA LATA 2025-2034

<i>Rysunek 2. Podejście zintegrowane w procesie realizacji celów</i>	29
<i>Rysunek 3. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Wieleń i w najbliższych okolicach</i>	80
<i>Rysunek 4. Złoża kopalin w Gminie Wieleń</i>	82
<i>Rysunek 5. Obszary oddziaływania istniejących farm wiatrowych na tle powiatów: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, międzychodzki, międzyrzecki, obornicki, pilski, strzelecko-drezdenecki, szamotulski i wałecki</i>	84
<i>Rysunek 6. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp) w Gminie Wieleń</i>	86
<i>Rysunek 7. Jednolite Części Wód Powierzchniowych i Podziemnych.....</i>	88
<i>Rysunek 8. Obszary zagrożenia powodziowego</i>	90
<i>Rysunek 9. Zagrożenia suszą</i>	92
<i>Rysunek 10. Hierarchia sieci osadniczej w Gminie Wieleń</i>	95
<i>Rysunek 11. Elementy środowiska przyrodniczego w gminie.....</i>	102
<i>Rysunek 12. Infrastruktura transportowa</i>	105
<i>Rysunek 13. Infrastruktura techniczna</i>	111
<i>Rysunek 14. Infrastruktura społeczna na obszarze miasta Wieleń</i>	113
<i>Rysunek 15. Infrastruktura społeczna na obszarze wiejskim gminy.....</i>	114
<i>Rysunek 16. Elementy podlegające ochronie w Gminie Wieleń</i>	122
<i>Rysunek 17. Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Wieleń</i>	128
<i>Rysunek 18. Główne elementy zagospodarowania terenu gminy</i>	137
<i>Rysunek 19. Obszary lokalizacji handlu wielkopowierzchniowego</i>	139
<i>Rysunek 20. Lokalizacje wybranych obiektów inwestycji celu publicznego w mieście Wieleń</i>	141
<i>Rysunek 21. Lokalizacje wybranych obiektów inwestycji celu publicznego na obszarze wiejskim gminy Wieleń.....</i>	142
<i>Rysunek 22. Docelowy układ drogowy w gminie</i>	145
<i>Rysunek 23. Rozwój infrastruktury technicznej na terenie gminy Wieleń.....</i>	148
<i>Rysunek 24. Obszary objęte zasadami kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej w gminie Wieleń.....</i>	156
<i>Rysunek 25. Docelowe funkcje elementów sieci osadniczej</i>	163
<i>Rysunek 26. Docelowy rozwój kluczowej infrastruktury</i>	166
<i>Rysunek 27. Docelowa lokalizacja obiektów środowiskowych i kulturowych podlegających ochronie</i>	169
<i>Rysunek 28. Obszary strategicznej interwencji (OSI) w Wielkopolsce.....</i>	173

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury – wskaźnik syntetyczny	14
Wykres 2. Oferta usług związanych z kulturą, sportem i rekreacją – wskaźnik syntetyczny	15
Wykres 3. Obszar 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury – dynamika rozwoju (2018-2022)	15
Wykres 4. Liczba ludności w latach 2013-2023 w Gminie Wieleń	96
Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Wieleń w latach 2013-2023	97
Wykres 6. Piramida wieku mieszkańców Gminy Wieleń w 2013 r.	97
Wykres 7. Piramida wieku mieszkańców Gminy Wieleń w 2023 r.	98
Wykres 8. Długość sieci wodociągowej w latach 1995-2021	106
Wykres 9. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w latach 1995-2023	107
Wykres 10. Zużycie wody w latach 1995-2023	107
Wykres 11. Długość sieci kanalizacyjnej w latach 1995-2023	108
Wykres 12. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej w latach 1995-2023	109
Wykres 13. Ilość ścieków w latach 1996-2023	109